

แนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาของโรงเรียน 1
อังกอร์แก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2

เชียงใหม่ ๒๕๕๖

งานวิจัยนี้เป็นลิขสิทธิ์ของทางศึกษาธิการวิทยาลัยศึกษาศาสตร์มหาสารคาม

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

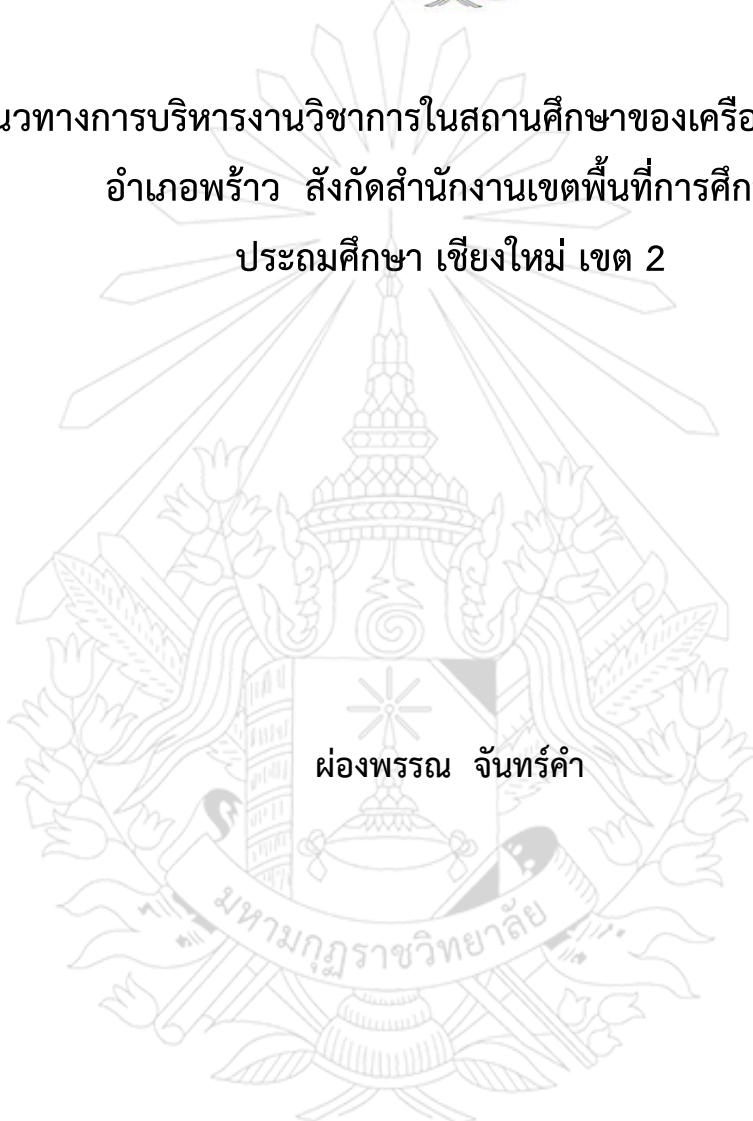
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พฤษภาคม ๒๕๕๖

(ลิขสิทธิ์นี้เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม)

แนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาของเครือข่ายพรวัว 1
อำเภอพรวัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2

ผ่องพรรณ จันทร์คำ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พฤศจิกายน 2558

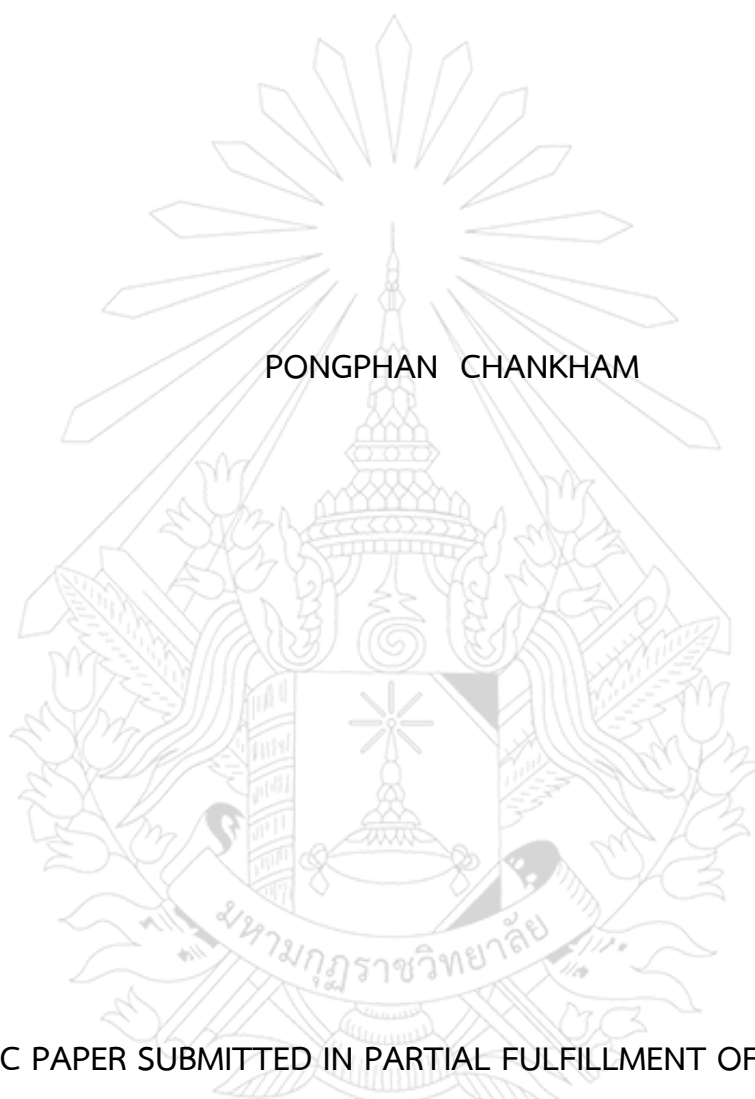
(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย)

แนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาของเครือข่ายพรวัว 1
อำเภอพรวัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พฤษภาคม 2558
(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย)

GUIDE FOR ACADEMIC ADMINISTRATION OF THE PHRAO SCHOOL NETWORK 1
OF PHRAO DISTRICT UNDER THE OFFICE OF CHIANG MAI
PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA 2

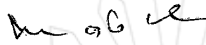

PONGPHAN CHANKHAM

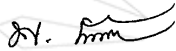
A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF EDUCATION
DEPARTMENT OF EDUCATIONAL ADMINISTRATION
FACULTY OF EDUCATION
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
NOVEMBER B.E. 2015 (2558)
(COPYRIGHT OF MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY)

คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์และคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ ได้พิจารณาสารนิพนธ์
ของ ผ่องพรรณ จันทร์คำ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษา
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยได้

คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์

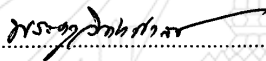

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ศาสตราจารย์ ดร.พศิน แต่งจวง)

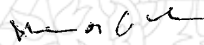

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ดร.พิมพฤษดิ์ เทียงภักดิ์)

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(พระครูวิฑิตศาสนานทร, ดร.)

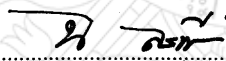
..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.พศิน แต่งจวง)

..... กรรมการ
(ดร.พิมพฤษดิ์ เทียงภักดิ์)

..... กรรมการ
(ดร.ชาลี ภักดี)

..... กรรมการ
(ดร.ฉัตรชัย ศิริกุลพันธ์)

คณะศึกษาศาสตร์ อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(พระปริยัติสารเวที, ดร.)

วันที่ 19 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2558

5620550532055 : สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา)

คำนำสำคัญ : แนวทางการบริหารงานวิชาการ/แนวทางการบริหารงานวิชาการใน
สถานศึกษาของเครือข่ายพราว 1

ผ่องพรรณ จันทร์คำ : แนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาของเครือข่ายพราว
1 อำเภอพราว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 (GUIDELINES
FOR ACADEMIC ADMINISTRATION OF THE PHRAO SCHOOL NETWORK 1 OF PHRAO
DISTRICT UNDER THE OFFICE OF CHIANG MAI PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA 2)
คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์ : พศิน แดงจวง, Ph.D., พิมพ์ฤทธิ์ เทียงภักดิ์, ป.ร.ด., 151 หน้า,
ปี พ.ศ. 2558

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการ ปัจจัย เงื่อนไขที่ส่งผล
ต่อการบริหารงานวิชาการ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา
กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการโรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียน
เครือข่ายพราว 1 รวมทั้งสิ้น จำนวน 12 คน วิธีการเก็บข้อมูลประกอบด้วย การรวบรวมข้อมูลจาก
เอกสาร การสังเกต การสอบถาม การวิเคราะห์ SWOT และการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยได้นำเสนอ
เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการ ปัจจัย เงื่อนไขที่ส่งผลต่อการบริหาร
งานวิชาการของเครือข่ายพราว 1 ได้แก่ หลักสูตรสถานศึกษา ไม่มีการพัฒนาปรับปรุงเป็นปัจจุบัน
ครูยังสอนแบบยึดตัวครูเป็นศูนย์กลาง ไม่เน้นการปฏิบัติจริง ครูขาดการใช้สื่อหรือเทคนิคต่างๆ ให้เหมาะสม
กับกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้บริหารขาดการนิเทศอย่างต่อเนื่อง ครูขาดการพัฒนาตนเองและ
ไม่ได้นำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ขาดการจัดระบบ
บริหารและสารสนเทศตามระบบบริหารคุณภาพ PDCA ที่มีคุณภาพ โดยมีแนวทางการพัฒนาการ
บริหารงานวิชาการในสถานศึกษาประกอบด้วยให้ครูมีการทบทวนความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน เรื่องการนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินหลักสูตร ครูควรเน้นการสอนให้นักเรียน
ปฏิบัติจริงให้มากขึ้น ใช้สื่อและเทคนิคต่างๆ ให้เหมาะสม จัดให้มีการนิเทศอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมและ
ติดตามครูให้พัฒนาตนเอง พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและควรสร้างความเข้าใจ
เรื่องการจัดระบบบริหารและสารสนเทศตามระบบบริหารคุณภาพ PDCA ให้กับครูและบุคลากร
ทางการศึกษา

5620550532055 : MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION; M.Ed. (MASTER OF
EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS : GUIDELINES FOR ACADEMIC ADMINISTRATION/ GUIDELINES FOR
SCHOOL ACADEMIC ADMINISTRATION

PONGPHAN CHANKHAM : GUIDE FOR ACADEMIC ADMINISTRATION OF THE
PHRAO SCHOOL NETWORK 1 OF PHRAO DISTRICT UNDER THE OFFICE OF CHIANG MAI
PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA 2. INDEPENDENT STUDY ADVISORY COMMITTEE:
PASIN TAENGCHUANG, Prof., Ph.D.; PIMPARIT TIANGPAK, Ph.D.,151 P., B.E. 2558

The objectives of this thematic paper were 1) to study the state of academic administration and factors affecting the academic administration, and 2) to study guidelines for school academic administration. The research key informants consisted of school administrators, academic teachers, and teachers in the Phrao School Network 1, totally 12. The data collection was made through studying documents, observation, interview, SWOT analysis, and focus group discussion. Results of the data analysis were presented in descriptive manner.

The research findings showed that the state of academic administration and factors affecting the academic administration were that the school curriculum was not updated; the teacher still used the teacher-centered method without focusing on actual practice; the teachers lacked the use of teaching aids or techniques appropriate for teaching and learning activity; the administrator failed to regularly make demonstrating or directing; the teachers had fallen short of self-development and did not use the knowledge received for self-development continuously; the internal quality assurance still lacked the administration and information system management in line with those of the qualified PDCA. The PDCA system had the guidelines for developing the school academic administration, such as that the teachers were give opportunity to review their knowledge on basic educational curriculum. With regard to the curriculum application and assessment, the teachers should emphasize more action teaching, using properly various teaching aids and techniques; relevant demonstrating or directing should continuously be held; the teachers should be promoted and followed up for the sake of their own development; the internal quality assurance system should be developed; and the teachers and personnel should be technically educated to understand the administration and information system management in line with those of the qualified PDCA system.

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ ทั้งหลายในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนาทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา ความรู้และให้คำชี้แนะแนวทางในการทำสารนิพนธ์

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา มหาวิทยาลัยที่มีความ เป็นเลิศทางวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนา ที่ให้สถานที่ศึกษา ค้นคว้า รวบรวมความรู้ต่างๆตลอด ระยะเวลาที่ศึกษาเล่าเรียน

ขอกราบนมัสการ ขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกรูป/ท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ แนะนำแนวทางการเรียน ให้ข้อคิด กำลังใจในการเรียนจนประสบผลสำเร็จ

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.พศิน แต่งจวง ที่ปรึกษาหลักสารนิพนธ์และ ดร.พิมพ์ฤทธิ์ เทียงภักดี ที่ปรึกษาร่วมสารนิพนธ์ ที่ได้เสียสละดูแลเอาใจใส่ ให้คำปรึกษาชี้แนะแนวทาง จนทำให้ สารนิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ พระมหาวิรัชศักดิ์ สุรเมธี,ดร. ดร.ชาลี ภักดี และดร.ฉัตรชัย ศิริกุลพันธ์ ที่ให้ คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขสารนิพนธ์ ชี้แนะข้อบกพร่องในงานวิจัยนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหาร ครูวิชาการและครูผู้สอนในเครือข่าย พรวัว 1 ทุกท่าน ที่ให้ ความร่วมมือในการให้ข้อมูลจากการตอบคำถาม ให้บริการในเรื่องเอกสารและการร่วมสนทนากลุ่ม ในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณบิดา มารดา และทุกคนในครอบครัว ที่ให้กำลังใจและสนับสนุนในการศึกษา ครั้งนี้จนสำเร็จ ขอขอบคุณทุกๆท่านในสาขาวิชาการบริหารการศึกษาที่กรุณาช่วยเหลือ และเป็น กำลังใจ ทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากสารนิพนธ์ ฉบับนี้ข้าพเจ้าขอมอบเป็นกตัญญูตาบูชา แด่บิดา มารดา ครูบาอาจารย์และผู้มีอุปการคุณทุกท่าน

ผ่องพรรณ จันทร์คำ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
ประกาศศุณูปการ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภาพ	ช
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
ขอบเขตการวิจัย	6
นิยามศัพท์การวิจัยเชิงปฏิบัติการ	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
ทฤษฎีการบริหารงานวิชาการ	9
ความหมายของงานวิชาการและการบริหารงานวิชาการ	14
ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ	16
ขอบข่ายของงานวิชาการ	18
หลักการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน	46
การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม SWOT Analysis	47
ความหมายของการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)	49
ผลการทดสอบ O-NET ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	54
ปีการศึกษา 2554-2556 ของนักเรียนในอำเภอพร้าว สำนักงานเขตพื้นที่	
การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2	
บริบทพื้นที่ที่ศึกษาของโรงเรียนในเครือข่ายพร้าว 1 อำเภอพร้าว	55
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2	
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	56

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

3	วิธีดำเนินการวิจัย	65
	กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก	65
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	65
	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	66
	การวิเคราะห์ข้อมูล	66
4	ผลการวิจัย	67
	ตอนที่ 1 สภาพการบริหารงานวิชาการ ปัจจัย เงื่อนไขที่ส่งผลต่อการ บริหารงานวิชาการของเครือข่ายพรวัว 1 อำเภอพรวัว สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่เขต2	67
	ตอนที่ 2 แนวทางการการบริหารงานวิชาการ ของเครือข่ายพรวัว 1 อำเภอพรวัว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่เขต2	89
5	สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	107
	สรุปผลการวิจัย	107
	อภิปรายผล	112
	ข้อเสนอแนะ	119
	ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป	120
บรรณานุกรม		121
	ภาคผนวก	128
	ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล	129
	ภาคผนวก ข เครื่องมือเพื่อการวิจัย	134
	ภาคผนวก ค ภาพถ่ายสภาพโรงเรียนในเครือข่ายพรวัว 1	139
	ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์สนทนากลุ่ม	144
	ภาคผนวก จ ภาพถ่ายการทำสนทนากลุ่ม	146
	ภาคผนวก ฉ รายชื่อบุคคลผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม	149
	ประวัติผู้วิจัย	151

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	คะแนนเฉลี่ย O-NET ระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 ปีการศึกษา 2554-2556	53
2-2	คะแนนเฉลี่ย O-NET ของนักเรียนในอำเภอพร้าว ปีการศึกษา 2554-2556	54
4-1	จำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษาและจำนวนนักเรียน โรงเรียนบ้านสันปง ระดับประถมศึกษา ปีการศึกษา 2554-2556	75
4-2	จำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษาและจำนวนนักเรียน โรงเรียนบ้านท่ามะเกี๋ยง ระดับประถมศึกษา ปีการศึกษา 2554-2556	76
4-3	จำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษาและจำนวนนักเรียน โรงเรียนบ้านสันกลาง ระดับประถมศึกษา ปีการศึกษา 2554-2556	77
4-4	จำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษาและจำนวนนักเรียน โรงเรียนประชาสามัคคีวิทยา ระดับประถมศึกษา ปีการศึกษา 2554-2556	78
4-5	ผลการประเมินคุณภาพการศึกษา ระดับชาติ NT ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ O-NET ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2554-2556 โรงเรียนบ้านสันปง	79
4-6	ผลการประเมินคุณภาพการศึกษา ระดับชาติ NT ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ O-NET ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2554-2556 โรงเรียนบ้านท่ามะเกี๋ยง	80
4-7	ผลการประเมินคุณภาพการศึกษา ระดับชาติ NT ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ O-NET ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2554-2556 โรงเรียนบ้านสันกลาง	81
4-8	ผลการประเมินคุณภาพการศึกษา ระดับชาติ NT ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ O-NET ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2554-2556 โรงเรียนประชาสามัคคีวิทยา	82

สารบัญรูปร่าง

ภาพที่

หน้า

1-1

กรอบแนวคิดการวิจัย

5

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้มุ่งจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรม ในดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข และตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ที่ได้กำหนดสาระเกี่ยวกับการศึกษาไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐบาลจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีหลักการจัดการศึกษาเป็นการศึกษาตลอดชีวิต สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด มีการกระจายอำนาจการบริหาร การศึกษา ทั้งทางด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง เพื่อความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ ความคล่องตัว ความรวดเร็ว การมีอิสระ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจาก ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งเป็นปัจจัยให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ สามารถพัฒนากระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 10)

การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจหลักของการบริหารสถานศึกษาและเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา ที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ส่วนการบริหารด้านอื่น ๆ นั้น แม้จะมีความสำคัญเช่นเดียวกัน แต่ก็ยังเป็นเพียงส่วนส่งเสริมและสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีบทบาทในการบริหาร จะต้องสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรม การเรียนการสอนให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร สมรรถนะของผู้บริหารเป็นดัชนีบ่งบอกความสำเร็จของการบริหาร การที่ผู้บริหารได้มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของการบริหารสถานศึกษาจะเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การจัดการศึกษาสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้บริหารเป็นเสาหลักที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อหน่วยงาน ต่อผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา และต่อผลงานอันเป็นส่วนรวม คุณภาพและบทบาท ของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์และใกล้ชิดกับคุณภาพของสถานศึกษา รวมทั้งมีผลสะท้อนต่อผลงาน และวิธีปฏิบัติงานของสถานศึกษาแต่ละแห่งเป็นอันมาก (สมคิด มานะคิด, สุวรรณ ชาติสุกานต์ และ

อรสา จรุงธรรม, 2554, หน้า 57) สถานศึกษาต้องถือเอางานวิชาการมาเป็นอันดับแรก เพราะหน้าที่ของสถานศึกษาคือ การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงสุด ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำทางด้านวิชาการโดยการทำงานร่วมกับครู กระตุ้นเตือนครู และประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกัน เพื่อจุดมุ่งหมายอันเดียวกัน คือ ผู้เรียนมีคุณภาพ ครูผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดประมวลประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน งานวิชาการจึงเป็นงานที่พิสูจน์ความสำเร็จของสถานศึกษาหรือผู้บริหารสถานศึกษานั้นเอง หรืออีกนัยหนึ่ง ความสำเร็จของสถานศึกษาคือเด็กที่เป็นผลผลิตของโรงเรียน มีคุณภาพ มีผลการเรียนสูง มีคุณสมบัติตามที่หลักสูตรกำหนดหรือเป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด

การศึกษาไทยเป็นที่ยอมรับของประเทศที่เจริญแล้วในซีกโลกตะวันตก แต่ต่อมาภายหลังการศึกษาไทยมีคุณภาพลดลงและมีมาตรฐานการศึกษาที่ตกต่ำลงเรื่อยมา (ทวีศักดิ์ อุณจิตติกุล, 2557) ผลจากการติดตามการปฏิรูปการศึกษาในรอบ 6 ปี หลังการประกาศใช้ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 โดยประเมินจากคุณภาพ ปรากฏผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำมากในทุกกลุ่มสาระ โดยเฉพาะความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจารณ์ญาณและความคิดสร้างสรรค์ อยู่ในระดับที่ต่ำมาก ที่สำคัญครูจำนวนมากยังสอนแบบเดิม ขาดความรู้ในเนื้อหาวิชา และทักษะการจัดการเรียนการสอน (โกคิน พลกุล, 2557) จากการศึกษาขององค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economics Cooperation and Development, OECD) ที่รู้จักกันในชื่อของ PISA เป็นการทดสอบกับนักเรียนอายุ 15 ปี ในประเทศสมาชิก องค์การ OECD จะทำการประเมิน 3 ปีครั้ง ผลการสอบเมื่อ ค.ศ. 2006 คะแนนเฉลี่ยทั้ง 3 ด้านของนักเรียนไทยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของ OECD อยู่ในลำดับที่ 43-47 จาก 57 ประเทศ (Baldi, Stephane; Jin, Ying, Holly, 2007 หน้า 6,12 อ้างใน พศิน แต่งจวง , 2554, หน้า 16) ส่วนคุณภาพการศึกษาไทยปี ค.ศ. 2012 คะแนนที่ได้ก็ยังคงต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ทั้ง 3 วิชาอยู่ในลำดับที่ 50 จาก 65 ประเทศ(ผลประเมิน PISA 2012) ส่วนผลการสอบระดับประเทศ ปีการศึกษา 2556 ที่ผ่านมา ผลการสอบ O-NET ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าครึ่ง 6 วิชา ยกเว้นวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี และวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าครึ่งถึง 7 สาระวิชา ยกเว้นวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา โดยเฉพาะวิชาภาษาไทยทุกชั้นสอบไม่ผ่านเกณฑ์คือค่าเฉลี่ยไม่ถึง 50% สะท้อนถึงเด็กไทยขาดความเข้าใจในภาษาไทยอย่างมาก (สถาบันทดสอบทางการศึกษา 2557) แสดงถึงองค์ความรู้ที่เรามีอยู่ในระบบการศึกษาไทยต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนดทั้งระดับชาติและระดับนานาชาติ สรุปผลสอบ O-NET ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2554-2556 ของอำเภอพร้าว พบว่าในปีการศึกษา 2554 ผลการทดสอบ O-NET ในทุกรายวิชา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คือ ภาษาไทย สังคมศึกษาฯ ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์

สุขศึกษา ศิลปะ และการงานอาชีพและเทคโนโลยี มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 29.98-57.23 วิชาที่ผ่านเกณฑ์มี 2 วิชาคือ สุขศึกษา และการงานอาชีพและเทคโนโลยี ปีการศึกษา 2555 มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 31.66-56.07 วิชาที่ผ่านเกณฑ์มี 3 วิชาคือ สุขศึกษา ศิลปะและการงานอาชีพและเทคโนโลยี ปีการศึกษา 2556 มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 29.69-62.70 วิชาที่ผ่านเกณฑ์มี 2 วิชาคือ สุขศึกษา และการงานอาชีพและเทคโนโลยี จะเห็นว่าวิชาที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ วิชาสุขศึกษา และพลศึกษา ส่วนวิชาที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ วิชาคณิตศาสตร์ จากผลสัมฤทธิ์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียนยังไม่ได้มาตรฐาน สะท้อนให้เห็นถึงสภาพและมาตรฐานการศึกษาที่มีความจำเป็นต้องหาแนวทางพัฒนา

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น คือนักเรียนไม่มีคุณภาพ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีปัญหา ด้านการอ่านออกเขียนได้ การคิดวิเคราะห์และการคำนวณ จึงควรแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุ สถานศึกษา จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาและปรับปรุงอย่างเร่งด่วน ในด้านการบริหารงานวิชาการเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการจัดการด้านวิชาการในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผล ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาว่า สภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาของเครือข่ายพรวัว 1 อำเภอพรวัว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 เป็นอย่างไร และแนวทางในการพัฒนา การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาของเครือข่ายพรวัว 1 อำเภอพรวัว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 ที่มีประสิทธิภาพเป็นอย่างไร เพื่อให้ได้แนวทางการบริหารงานวิชาการที่เหมาะสมและมีความเป็นไปได้ เพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสามารถบรรลุเป้าหมายในการจัดการศึกษาสืบไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการ ปัจจัย เงื่อนไขที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของเครือข่ายพรวัว 1 อำเภอพรวัว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่เขต 2

1.2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาของเครือข่ายพรวัว 1 อำเภอพรวัว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 ที่มีประสิทธิภาพ

1.3 กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาของเครือข่ายพรวัว 1 อำเภอพรวัว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 ซึ่งขอบข่ายที่ใช้ศึกษาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนคือ ผล O-NET ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ครั้งนี้ มี 6 ด้านคือ การจัดหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้สื่อและในการเรียนการสอน การนิเทศการเรียนการสอน การพัฒนาครู

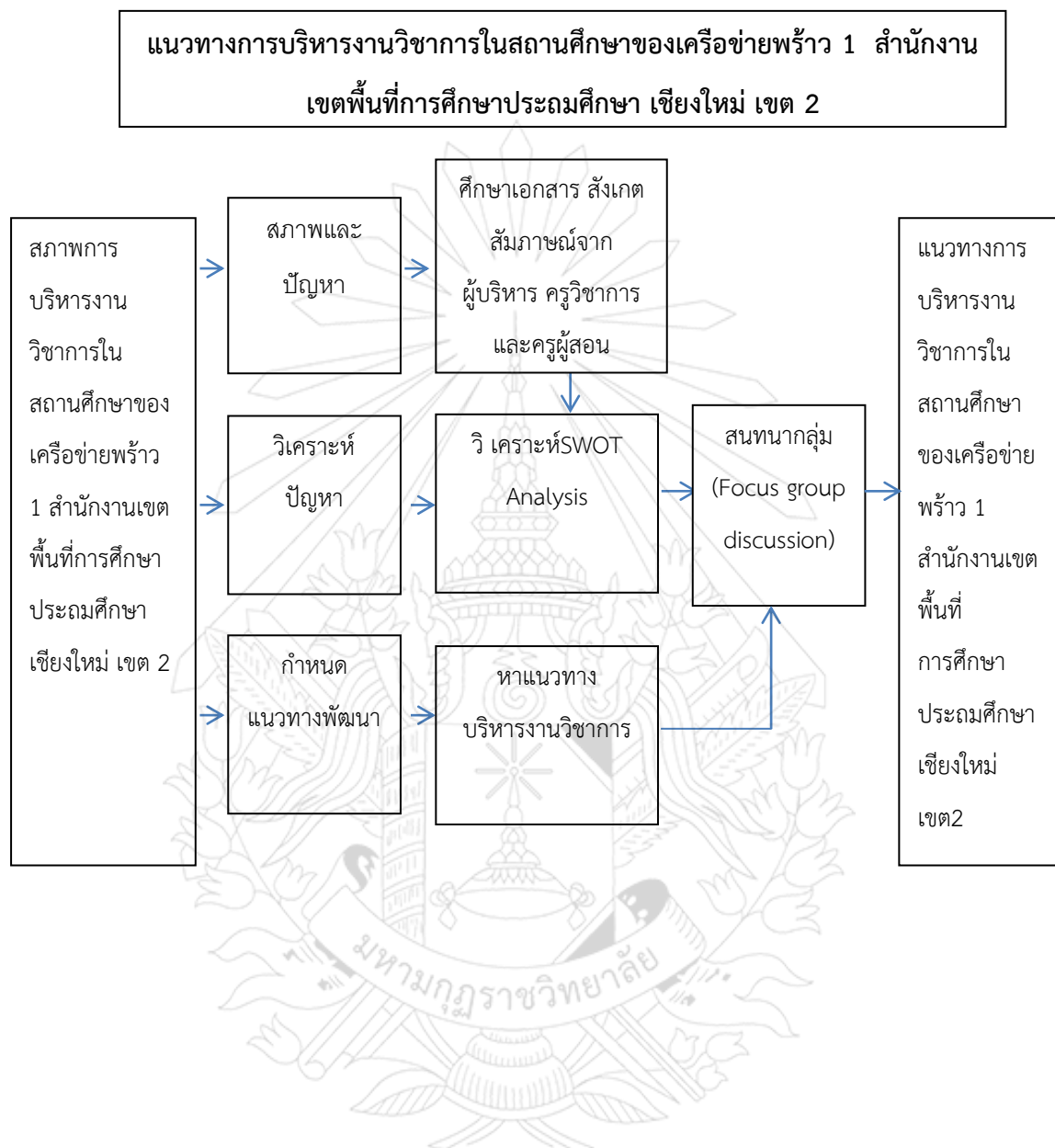
ในสถานศึกษา และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยอาศัยหลักการจาก กฎกระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ 2550, หน้า 7) ซึ่งจะศึกษาถึงสภาพ การบริหารงาน วิชาการในสถานศึกษา องค์ประกอบของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและ การบริการด้านวิชาการ ที่มีประสิทธิภาพที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้น โดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามวิธีการ คือ

1. ศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพ บริบท ปัจจัย เงื่อนไข ปัญหา ของโรงเรียน เครือข่ายพร้าว 1 อำเภอพร้าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 เพื่อเป็น แนวคิดในการบริหารวิชาการที่มีคุณภาพ

2. ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาของเครือข่ายพร้าว 1 อำเภอพร้าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา คุณภาพการศึกษาและแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

แผนภาพที่ 1-1 กรอบแนวคิดการวิจัย

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาของเครือข่ายพรวัว 1 อำเภอพรวัว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 สามารถนำไปเป็นแนวทางและเป็นข้อมูลในการพัฒนาและปรับปรุงการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาของ อำเภอพรวัว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 และสถานศึกษาโดยทั่วไปให้มีประสิทธิภาพที่ดีขึ้นคือ

1. ได้ข้อมูลสภาพการบริหารงานวิชาการ ปัจจัย เงื่อนไขที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของเครือข่ายพรวัว 1 อำเภอพรวัว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่เขต2
2. ได้แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาของเครือข่ายพรวัว 1 อำเภอพรวัว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 ที่มีประสิทธิภาพ

1.5 ขอบเขตการวิจัย

1.5.1 ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการโรงเรียน และครูผู้สอนในเครือข่ายพรวัว 1 จำนวน 12 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา 4 คน ครูวิชาการโรงเรียนละ 4 คน และครูผู้สอนโรงเรียนละ 4 คน

1.5.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

- 1.5.2.1 การจัดหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้
- 1.5.2.2 การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 1.5.2.3 การใช้สื่อและในการเรียนการสอน
- 1.5.2.4 การนิเทศการเรียนการสอน
- 1.5.2.5 การพัฒนาครูในสถานศึกษา
- 1.5.2.6 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

1.5.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ

พื้นที่ที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ คือเครือข่ายพรวัว 1 อำเภอพรวัว เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 จำนวน 4 โรงเรียน คือโรงเรียนบ้านสันปง โรงเรียนบ้านท่ามะเกี๋ยง โรงเรียนประชาสามัคคีวิทยา และโรงเรียนบ้านสันกลาง

1.6 นิยามศัพท์การวิจัยเชิงปฏิบัติการ

แนวทาง หมายถึง การแสวงหาทางปฏิบัติในสถานศึกษาของเครือข่ายพรวัว 1 อำเภอพรวัว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 ที่วางไว้เป็นแนว หรือการแสวงหาทางปฏิบัติที่ควรทำในด้านการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามขอบข่ายและภารกิจการบริหารวิชาการ 6 ด้าน คือ ด้านการจัดหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเรียนการสอน ด้านการนิเทศการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาครูในสถานศึกษา และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

สภาพการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาของเครือข่ายพรวัว 1 อำเภอพรวัว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตร ได้แก่การจัดและการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน การนิเทศการเรียนการสอน การพัฒนาครูในสถานศึกษาและการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

เครือข่ายพรวัว 1 หมายถึง โรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียงกันมีสภาพความเป็นอยู่ใกล้เคียงกัน และมีบริบทในการศึกษาคคล้ายกัน มีทั้งหมด 4 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านสันปง โรงเรียนบ้านท่ามะเกี๋ยง โรงเรียนประชาสามัคคี และโรงเรียนบ้านสันกลาง

การจัดทำหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง กระบวนการที่สำคัญในการนำองค์ประกอบต่างๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม การนำไปใช้ อย่างมีประสิทธิภาพจะทำให้หลักสูตรบรรลุผลตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร

การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการ คิดริเริ่ม แสวงหา วิเคราะห์ จัดการ ความรู้ และลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ด้วยตัวเองตามความต้องการและความสนใจ และสามารถ นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

การใช้สื่อการเรียนรู้ และสื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน หมายถึง ตัวกลาง หรือช่องทางในการถ่ายทอดองค์ความรู้ทักษะ ประสบการณ์ จากแหล่งความรู้ไปสู่ผู้เรียน และทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

การนิเทศการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยความร่วมมือระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ตามแนวทางของวิชาชีพโดยที่เน้นการให้ความช่วยเหลือ แนะนำ และผู้รับการนิเทศยอมรับเพื่อประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา

การพัฒนาครูในสถานศึกษา หมายถึง การพัฒนาเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ความชำนาญและความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งการพัฒนาด้านคุณธรรมและจริยธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดเวลา

การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง การสร้างระบบและกลไกในการพัฒนา ติดตามตรวจสอบและประเมินการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย เป้าหมายและระดับคุณภาพ ตามมาตรฐานที่กำหนดโดยสถานศึกษา

สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้น ป.1 จนถึง ป.6 ในสถานศึกษาของอำเภอพร้าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน ในสถานศึกษาของเครือข่ายพร้าว 1 อำเภอพร้าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 ปีการศึกษา 2557

ครูวิชาการโรงเรียน หมายถึง ครูวิชาการ หมายถึง ครูที่รับผิดชอบและปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการของโรงเรียนเครือข่ายพร้าว 1 อำเภอพร้าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 จำนวน 4 โรงเรียน

ครูผู้สอน หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่สอนในโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาของเครือข่ายพร้าว 1 อำเภอพร้าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 ปีการศึกษา 2557

การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) หมายถึง กิจกรรมการจัดกลุ่มสนทนา หรือการสนทนากลุ่ม เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนาซึ่งผู้ให้ข้อมูลเป็นบุคคลที่สามารถให้คำตอบในประเด็นที่ต้องการศึกษาได้

ประสิทธิภาพ หมายถึง ความสามารถของสถานศึกษาที่จะทำงานเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดผลสำเร็จสูงสุด

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาของเครือข่ายพร้าวอำเภอพร้าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้

- 2.1 ทฤษฎีการบริหารงานวิชาการ
- 2.2 ความหมายของงานวิชาการและการบริหารงานวิชาการ
- 2.3 ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ
- 2.5 ขอบข่ายของงานวิชาการ
- 2.5 หลักการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน
- 2.6 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม SWOT Analysis
- 2.7 ความหมายของการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)
- 2.8 ผลการทดสอบ O-NET ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2554-2556 ของอำเภอพร้าวและของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2
- 2.9 บริบทพื้นที่ที่ศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายพร้าว1
- 2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ทฤษฎีการบริหารงานวิชาการ

ซุมัคคี อินทร์รักษ์ (2547, หน้า 25) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ จำเป็นต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับธรรมชาติขององค์กร ผู้บริหารต้องสร้างทักษะในการบริหาร เพื่อพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ในการบริหารงานวิชาการ ซึ่งทฤษฎีการบริหารของ Henri Fayol สามารถนำมาใช้ในการบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมุ่งเน้นให้ความสำคัญในการบริหารจัดการ Henri Fayol เป็นชาวฝรั่งเศสและเป็นผู้นำคนหนึ่งในการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหาร ฟาโยล ทำงานอยู่ในโรงงานแร่และโลหะ เขาได้รับความสำเร็จอย่างงดงามในการบริหารงานเขาได้ช่วยกอบกู้สถานการณ์อันสิ้นหวังของบริษัท จนทำให้มีผลกำไรงดงามแนวคิดของ ฟาโยล อยู่ที่การแสวงหากฎเกณฑ์ในการบริหารงานที่มีลักษณะเป็นสากล ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวนี้ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักบริหารที่ต้องมีภาระหน้าที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อองค์กร ส่วนการบริหารคือ การนำทฤษฎีสู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบ โดยมีการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์

การจัดการ การดำเนินงานตามแผนและมีระบบควบคุมดูแลเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรนั้น ๆ
 ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงยึดบริบทขององค์กรทั้งด้านทรัพยากร และบุคลากรในองค์กร ที่มีอยู่

ทฤษฎีการจัดการของ Henri Fayol มีความเชื่อว่าเป็นไปได้ที่เราจะหาทางศึกษาถึงศาสตร์
 ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ (Management sciences) ซึ่งสามารถใช้ได้กับการบริหารทุกชนิดไม่ว่าจะเป็น
 การบริหารงานอุตสาหกรรมหรืองานรัฐบาล Fayol ได้สรุปสาระสำคัญไว้ดังนี้ คือ

หน้าที่การจัดการ (Management functions) ประกอบด้วยหน้าที่ (functions) ทางการจัดการ
 5 ประการ คือ

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องทำการคาดการณ์
 ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อธุรกิจ และกำหนดขึ้นเป็นแผนการปฏิบัติงานหรือ
 วิธีทางที่จะปฏิบัติเอาไว้ เพื่อสำหรับเป็นแนวทางของการทำงานในอนาคต

2. การจัดการองค์การ (Organizing) หมายถึง ภาระหน้าที่ที่ผู้บริหารจำต้องให้มี
 โครงสร้างของงานต่าง ๆ และอำนาจหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อให้เครื่องจักร สิ่งของ และตัวคน อยู่ในส่วนประกอบ
 ที่เหมาะสม ในอันที่จะช่วยให้งานขององค์การบรรลุผลสำเร็จได้

3. การบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding) หมายถึง หน้าที่ในการสั่งงานต่าง ๆ ของ
 ผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งกระทำให้สำเร็จผลด้วยดี โดยที่ผู้บริหารจะต้องกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี จะต้อง
 เข้าใจคนงานของตน

4. การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง ภาระหน้าที่ที่จะต้องเชื่อมโยงของทุกคน
 ให้เข้ากันได้ และกำกับให้ไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน

5. การควบคุม (Controlling) หมายถึง การที่จะต้องกำกับให้สามารถประกันได้ว่า
 กิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำไปนั้นสามารถเข้ากันได้กับแผนที่ได้วางไว้ล่วงหน้า

ทั้ง 5 หน้าที่ที่ Fayol ได้วิเคราะห์ไว้นี้ ถือได้ว่าเป็นวิธีทางที่จะให้ผู้บริหารทุกคนสามารถ
 บริหารงานของตนให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้

คุณลักษณะของผู้บริหาร

ผู้บริหารจะต้องมีคุณลักษณะพร้อมความสามารถทางร่างกาย จิตใจ ไหวพริบ การศึกษา
 หาความรู้ เทคนิคในการทำงาน และประสบการณ์ต่าง ๆ

แนวคิดและทฤษฎีการจัดการ (2557, หน้า 1-2) ฟาโยล (Henri Fayol) ให้ความเห็นว่า
 คุณสมบัติทางด้านเทคนิควิธีการนั้น สำคัญที่สุดในระดับคนงานธรรมดา แต่สำหรับระดับสูงขึ้นไป
 กว่านั้นความสามารถทางด้านบริหาร จะเพิ่มพูนความสำคัญตามลำดับ และมีความสำคัญมากที่สุด
 ในระดับผู้บริหารระดับสูง (Top executive) ควรจะได้มีการอบรม (training) ความรู้ทางด้านบริหาร
 ควบคู่กันไปกับความรู้ทางด้านเทคนิคในการทำงาน

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2547, หน้า 26) กล่าวว่า หลักการจัดการ (Management principles) Fayol ได้วางหลักทั่วไปที่ใช้ในการบริหารไว้ 14 ข้อ ซึ่งใช้สำหรับเป็นแนวทางปฏิบัติ (guides) สำหรับผู้บริหาร หลักต่าง ๆ ดังกล่าวมีดังนี้คือ

1. หลักที่เกี่ยวกับอำนาจ หน้าที่และความรับผิดชอบ (Authority & responsibility) เป็นสิ่งที่แยกจากกันมิได้ ผู้ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ที่จะออกคำสั่งได้นั้น ต้องมีความรับผิดชอบต่อผลงานที่คนนำไปทำด้วย

2. หลักของการมีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว (Unity of command) ในการกระทำใด ๆ คนงานควรได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียวเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้เกิดความสับสนในคำสั่งด้วยการปฏิบัติตามหลักข้อนี้ ย่อมจะช่วยให้สามารถจัดสาเหตุแห่งการเกิดข้อขัดแย้งระหว่างแผนงานและระหว่างบุคคลในองค์การให้หมดไป

3. หลักของการมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน (Unity of direction) กิจกรรมของกลุ่มที่มีเป้าหมายอันเดียวกันควรจะต้องดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน และสอดคล้องกัน เป็นไปตามแผนงานเดียวกัน

4. หลักของสายงาน (Scalar chain) สายงานอันนี้คือสายการบังคับบัญชาจากระดับสูงมายังระดับต่ำสุด ด้วยสายการบังคับบัญชาดังกล่าวจะอำนวยให้การบังคับบัญชาเป็นไปตามหลักของการมีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว และช่วยให้เกิดระเบียบในการส่งทอดข่าวสารข้อมูลระหว่างกันอีกด้วย

5. หลักของการแบ่งงานกันทำ (Division of work or specialization) คือ การแบ่งแยกงานกันทำตามความถนัด เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ของบุคลากรในองค์การอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดตามหลักเศรษฐศาสตร์

6. หลักเกี่ยวกับระเบียบวินัย (Discipline) โดยถือวาระเบียบวินัยในการทำงานนั้นเกิดจากการปฏิบัติตามข้อตกลงในการทำงาน ทั้งนี้โดยมุ่งที่จะก่อให้เกิดการเคารพเชื่อฟัง และทำงานตามหน้าที่ด้วยความตั้งใจ เรื่องดังกล่าวนี้ จะทำได้ก็โดยที่ผู้บังคับบัญชาต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต และเป็นตัวอย่างที่ดี ข้อตกลงระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ปฏิบัติงานจะต้องเป็นไปอย่างยุติธรรมมากที่สุด และจะต้องยึดถือเป็นหลักปฏิบัติอย่างคงเส้นคงวา

7. หลักของการถือประโยชน์ส่วนบุคคลเป็นรองประโยชน์ส่วนรวม (Subordination of individual to general interest) หลักข้อนี้ระบุว่าส่วนรวมย่อมสำคัญกว่าส่วนย่อย เพื่อที่จะให้สำเร็จผลตามเป้าหมายของกลุ่มนั้น ผลประโยชน์ส่วนตัวเสียของกลุ่มย่อมต้องสำคัญเหนืออื่นใดทั้งหมด

8. หลักของการให้ผลประโยชน์ตอบแทน (Remuneration) การให้และวิธีการจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนที่ควรจะยุติธรรม และให้ความพอใจมากที่สุดทั้งแก่ฝ่ายลูกจ้างและนายจ้าง

9. หลักของการรวมอำนาจไว้ส่วนกลาง (Centralization) หมายความว่าในการบริหาร จะมีการรวมอำนาจไว้ที่จุดศูนย์กลาง เพื่อให้ควบคุมส่วนต่างๆ ขององค์กรไว้ได้เสมอ และการกระจายอำนาจ จะมากน้อยเพียงใดก็ย่อมแล้วแต่กรณี

10. หลักของความมีระเบียบเรียบร้อย (Order) ทุกสิ่งทุกอย่างไม่ว่าสิ่งของหรือคนต่างต้องมี ระเบียบและรู้ว่าคนอยู่ในที่ใดของส่วนรวม หลักนี้ก็คือหลักมูลฐานที่ใช้ในการจัดสิ่งของและตัวคน ในการจัดองค์การนั่นเอง

11. หลักของความเสมอภาค (Equity) ผู้บริหารต้องยึดถือความเอื้ออารีและความยุติธรรม เป็นหลักปฏิบัติต่อผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ทั้งนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งความจงรักภักดีและการอุทิศตนเพื่องาน

12. หลักของความมั่นคง (Stability of tenure) ทั้งผู้บริหารและคนงานต้องใช้เวลา ระยะเวลาหนึ่ง เพื่อเรียนรู้งานจนทำงานได้ดี การที่คนเข้าออกมากย่อมเป็นสาเหตุให้ต้องสิ้นเปลือง และเป็นผลของการบริหารงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ

13. หลักของความคิดริเริ่ม (Initiative) เนื่องจากว่าคนฉลาดย่อมต้องการที่จะได้รับความพอใจ จากการที่คนได้ทำอะไรด้วยตัวเอง ดังนั้น ผู้บังคับบัญชาควรเปิดโอกาสให้ผู้ผู้น้อยได้ใช้ความคิดริเริ่ม ของตนบ้าง

14. หลักของความสามัคคี (Esprit de corps) เน้นถึงความจำเป็นที่คนต้องทำงานเป็นกลุ่ม ที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (teamwork) และชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการติดต่อสื่อสาร (communication) เพื่อให้ได้มาซึ่งกลุ่มงานที่ดี

สรุปได้ว่า หลักการจัดการของ Fayol เป็นหลักเกณฑ์ที่ได้ใช้ปฏิบัติอยู่จนทุกวันนี้ เพราะ ไม่ว่าเราจะยกเอากิจการใดก็ตามขึ้นมาดู ก็จะเห็นว่างานบริหารขององค์กรเหล่านี้ มีการจัดแบ่งหน้าที่ ของผู้บริหารไว้ใกล้เคียงกับหลักเกณฑ์ที่ Fayol ได้แบ่งแยกไว้ การบริหารตามแนวความคิดนี้จึงเรียกว่า “ได้ใช้วิธี “มุ่งการผลิต” หรือให้ความสำคัญต่องานหรือระบบการทำงานเป็นสำคัญ การนำทฤษฎีการบริหาร มาใช้ในการบริหารงานนั้น ผู้บริหารต้องมีมนุษยสัมพันธ์และมีทักษะในการนำเทคนิควิธีมาใช้ให้เหมาะสม กับบริบทขององค์กรนั้น ๆ

วงจรการบริหารงานคุณภาพ PDCA

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี (2557, หน้า 1) กล่าวว่า PDCA หรือที่เรียกว่าวงจรเดมมิง (อังกฤษ: Deming Cycle) หรือวงจรชูฮาร์ต (Shewhart Cycle) คือวงจรการควบคุมคุณภาพ

PDCA คือวงจรที่พัฒนามาจากวงจรที่คิดค้นโดยวอลท์เตอร์ ชิวฮาร์ต(Walter Shewhart) นักวิทยาศาสตร์ชาวอเมริกัน ผู้บุกเบิกการใช้สถิติสำหรับวงการอุตสาหกรรมและต่อมาวงจรนี้เริ่มเป็นที่รู้จักกันมากขึ้นเมื่อ เอ็ดเวิร์ด เดมมิง (Edwards Deming) นำไปเผยแพร่ในประเทศญี่ปุ่น เดมมิง เป็นปรมาจารย์ด้านการบริหารคุณภาพเผยแพร่ให้เป็นเครื่องมือสำหรับการปรับปรุงกระบวนการ

ทำงานของพนักงานภายในโรงงานให้ดียิ่งขึ้น และช่วยค้นหาปัญหาอุปสรรคในแต่ละขั้นตอนการผลิต โดยพนักงานเอง จนวงจรมีเป็นที่รู้จักกันในอีกชื่อว่า “วงจรเดมมิ่ง” ต่อมาพบว่าแนวคิดในการใช้วงจร PDCA นั้นสามารถนำมาใช้ได้กับทุกกิจกรรม จึงทำให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายมากขึ้นทั่วโลก PDCA เป็นอักษรนำของศัพท์ภาษาอังกฤษ 4 คำคือ

P : Plan	=	วางแผน
D : Do	=	ปฏิบัติตามแผน
C : Check	=	ตรวจสอบ / ประเมินผลและนำผลประเมินมาวิเคราะห์
A : Action	=	ปรับปรุงแก้ไขดำเนินการให้เหมาะสมตามผลการประเมิน

การนำกระบวนการ PDCA ไปประยุกต์ใช้ในการทำแผนเพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายในการประกันคุณภาพ

1. Plan (วางแผน) หมายถึง การวางแผนการดำเนินงานอย่างรอบคอบ ครอบคลุมถึงการกำหนดหัวข้อที่ต้องการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ซึ่งรวมถึงการพัฒนาสิ่งใหม่ๆ การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน อาจประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน การจัดอันดับความสำคัญของ เป้าหมาย กำหนดการดำเนินงาน กำหนดระยะเวลาการดำเนินงาน กำหนดผู้รับผิดชอบหรือผู้ดำเนินการและกำหนดงบประมาณที่จะใช้ การเขียนแผนดังกล่าว อาจปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของลักษณะ การดำเนินงาน การวางแผนยังช่วยให้เราสามารถคาดการณ์สิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคต และช่วยลดความสูญเสียต่างๆที่อาจเกิดขึ้นได้

2. Do (ปฏิบัติตามแผน) หมายถึง การดำเนินการตามแผน อาจประกอบด้วย การมีโครงสร้างรองรับ การดำเนินการ เช่น คณะกรรมการหรือหน่วยงานของคณะ มีวิธีการดำเนินการ เช่น มีการประชุมของคณะกรรมการมีการจัดการเรียนการสอน มีการแสดงความจำนงขอรับนักศึกษาไปยังทบวงมหาวิทยาลัย และมีผลของการดำเนินการ เช่น รายชื่อนักศึกษาที่รับในแต่ละปี

3. Check (ตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน) หมายถึง การประเมินแผน อาจประกอบด้วย การประเมินโครงสร้างที่รองรับ การดำเนินการ การประเมินขั้นตอนการดำเนินงาน และการประเมินผลของการดำเนินงานตามแผนที่ได้ตั้งไว้ โดยในการประเมินดังกล่าวสามารถทำได้เอง โดยคณะกรรมการที่รับผิดชอบแผนการดำเนินงานนั้น ๆ ซึ่งเป็นลักษณะของการประเมินตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องแต่งตั้งคณะกรรมการอีกชุดมาประเมินแผน หรือไม่จำเป็นต้องคิดเครื่องมือหรือแบบประเมิน ที่ยุ่งยากซับซ้อน

4. Act (ปรับปรุงแก้ไข) หมายถึง การนำผลการประเมินมาพัฒนาแผน อาจประกอบด้วย การนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ว่ามีโครงสร้าง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใดที่ควรปรับปรุงหรือ

พัฒนาสิ่งที่ได้อยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้นไปอีก และสังเคราะห์รูปแบบ การดำเนินการใหม่ที่เหมาะสม สำหรับการดำเนินการในปีต่อไป

สรุปว่า PDCA เป็นกิจกรรมพื้นฐานในการพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพของการดำเนินงาน ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน 4 ขั้น คือวางแผน ปฏิบัติ ตรวจสอบและปรับปรุง การดำเนินกิจกรรม PDCA อย่างเป็นระบบให้ครบวงจรอย่างต่อเนื่อง หมุนเวียนไปเรื่อย ๆ ย่อมส่งผลให้การดำเนินงาน มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเพิ่มขึ้น

2.2 ความหมายของงานวิชาการและการบริหารงานวิชาการ

สถานศึกษา เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญที่สุดของการจัดการศึกษา ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียนตั้งแต่ระดับอนุบาลศึกษา ไปจนถึงระดับอุดมศึกษา การศึกษาหรือการเรียนรู้ จึงมีความผูกพันกับสถานศึกษา เมื่อพูดถึงการศึกษาก็จะต้องคิดถึงสถานศึกษา และเมื่อจะเปรียบเทียบสถานศึกษาด้านคุณภาพและมาตรฐาน ก็มักจะเปรียบเทียบกันในเรื่องของงานวิชาการ ดังนั้น การบริหารสถานศึกษาและการบริหารงานวิชาการจึงเป็นเรื่องที่ต้องพูดถึงเกี่ยวพันกันไปไม่มีที่สิ้นสุดโดยงานวิชาการเป็นงานหลักที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพ

สันติ บุญภิรมย์ (2552, หน้า 21) ได้กล่าวถึงงานวิชาการไว้ว่า งานวิชาการเป็นการบริหารงานเกี่ยวกับหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตร เป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้ไปสู่กลุ่มเป้าหมายหรือผู้เรียน งานวิชาการเป็นหัวใจของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา ส่วนงานด้านอื่น ๆ เป็นองค์ประกอบที่จะทำให้สถาบันดำเนินไปด้วยความราบรื่นเท่านั้น ผู้บริหารการศึกษาทุกคนควรจะรับผิดชอบเป็นผู้นำของครูในด้านวิชาการเป็นอันดับแรก เพราะหน้าที่ของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาทุกแห่ง คือ การให้ความรู้แก่นักเรียนในด้านวิชาการ โดยการทำงานร่วมกับครู กระตุ้นเตือนครู ให้คำแนะนำครู และประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพในการสอน งานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ไม่ว่าจะสถานศึกษาจะเป็นประเภทใดมาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษา และการจัดการเรียนการสอนเป็นหัวใจของสถานศึกษาซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องทางตรงหรือทางอ้อม ก็อยู่ที่ลักษณะของงานนั้น การบริหารงานวิชาการประกอบด้วยงานหลายอย่าง สิ่งสำคัญของงานวิชาการ คือ หลักสูตรเป็นตัวกำกับงานด้านวิชาการ ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้นำในการนำไปใช้ในแต่ละสถานศึกษาจึงแตกต่างกันไป การจัดโปรแกรมการศึกษาจึงขึ้นกับปัจจัยหลายอย่าง เช่น บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งผู้เรียนด้วย ซึ่ง จีรวินัย มั่นคงวัฒนะ (2557) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นงานที่จะต้องปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและเป็นเครื่องชี้

ความสำเร็จ และความสามารถของผู้บริหาร สรุปได้ว่างานวิชาการเป็นงานที่รวมภารกิจหลักของหน่วยงาน หรือสถานศึกษาที่บ่งบอกถึงปรัชญา จุดมุ่งหมายในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ผู้รับบริการซึ่งได้แก่นักเรียนหรือบุคคลในชุมชนได้รับการพัฒนาตนเองด้านความรู้ เจตคติ และทักษะ ในศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษาความหมายของ “การบริหารงานวิชาการ ” จากนักวิชาการหลายท่าน พบว่า มีการนิยามไว้ แตกต่างกันอย่างออกไปขึ้นอยู่กับแนวคิดของแต่ละท่าน บางท่านก็ให้ความหมายไว้ คล้ายคลึงกันแต่บางความเห็นก็แตกต่าง โดยให้ความหมายดังนี้

จิรวิทย์ มั่นคงวัฒนะ (2557) , ภิญญา สาธร (อ้างอิงใน สันติ บุญภิรมย์ ,2552 หน้า 21), อนุยา อินทร์มิ่ง (2551, หน้า 21) และชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2545, หน้า 9) ได้ให้ความหมายการบริหารงาน วิชาการ ไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการ ดำเนินการเพื่อพัฒนาปรับปรุง ส่งเสริมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้เรียน มีประสิทธิภาพ ตรงตามเป้าหมายของหลักสูตร

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2550, หน้า 30) กล่าวว่าการบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการ บริหารทุกอย่างตั้งแต่กำหนดนโยบาย วางแผน และปรับปรุงการเรียนการสอน ตลอดถึงการประเมินผล การสอน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

Harris (1975 หน้า 6-7 อ้างอิงในพัชรินทร์ สามะณี, 2556 หน้า 11-12) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารการศึกษา หมายถึงกระบวนการในการสร้างบูรณาการแห่งความสามารถของบุคคล และ การมุ่งประโยชน์จากวัตถุประสงค์ต่าง ๆ มาใช้อย่างเหมาะสม เพื่อช่วยให้มีการพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งเป็นการพัฒนาบุคลากรต่าง ๆ ในโรงเรียนด้วย

ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ(2550, หน้า 3) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการไว้ว่า หมายถึง การ บริหารงาน หรือการดำเนินงานทุกชนิดในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้ เกิด ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุด โรงเรียนในฐานะเป็นหน่วยปฏิบัติการที่มีหน้าที่และภารกิจ โดยตรงในการจัดการศึกษา มีหน้าที่พัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิต อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

อนุยา อินทร์มิ่ง (2551, หน้า 12) ได้กล่าวถึง หลักการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต้องอาศัยหลักการและวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

1. ยึดหลักให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของชุมชน และสังคมอย่างแท้จริง โดยมีครูและผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วม

2. มุ่งส่งเสริมสถานศึกษาให้จัดกระบวนการเรียนรู้โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด

3. มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งสร้างเครือข่ายและแหล่งเรียนรู้
4. มุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานโดยจัดให้มีดัชนีชี้วัดคุณภาพการจัดการหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้และสามารถตรวจสอบคุณภาพการศึกษาได้ทุกช่วงชั้น
5. มุ่งส่งเสริมให้มีการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการจัดและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สรุปได้ว่าการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนตรงตามเป้าหมายของหลักสูตร

2.3 ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

กิจกรรมการบริหารงานวิชาการ จะเปลี่ยนแปลงไปตามสาระสำคัญของหลักสูตรและนโยบายการบริหารของหน่วยงานระดับกรม เช่น การเร่งรัดในการพัฒนาคุณภาพการบริหารงาน การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การเรียนการสอน การนิเทศและการประเมินคุณภาพภายใน ตลอดจนการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา เป็นต้น กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ นอกจากจะส่งผลโดยตรงต่อนักเรียนแล้ว ยังส่งผลต่อการบริหารการศึกษาในระดับชาติอีกด้วย การดำเนินกิจกรรมทางวิชาการจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ลำพังผู้บริหารสถานศึกษาเพียงฝ่ายเดียว ไม่สามารถจะเป็นผู้ชี้ขาดได้ในทุกเรื่อง ในการบริหารงานวิชาการจึงจำเป็นที่คณะครู ทีมงาน หรือแม้แต่องค์การบริหารสถานศึกษาต้องมีส่วนร่วมในการบริหาร นับตั้งแต่การแสดงความคิดเห็น การวางแผน การตัดสินใจ การปฏิบัติ การติดตามตรวจสอบและประเมินผล ทั้งนี้เพื่อประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณที่มีต่อผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารเป็นเสาหลักที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อหน่วยงาน ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา และต่อผลงานอันเป็นส่วนรวม คุณภาพและบทบาทของผู้บริหารมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับคุณภาพของสถานศึกษา รวมทั้งมีผลสะท้อนต่อผลงานและวิธีปฏิบัติงานของสถานศึกษาแต่ละแห่งเป็นอันมาก

ทศนี วงศ์เย็น (2557, หน้า 4-5) กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการไว้ดังนี้

1. ทำให้ผู้บริหารตระหนักเห็นความสำคัญของงานวิชาการซึ่งเป็นงานหลักของสถานศึกษา เพราะความสำเร็จของสถานศึกษาส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน
2. ทำให้ผู้บริหารและครูวางแผนพัฒนางานวิชาการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์
3. ทำให้สถานศึกษาปรับปรุงและพัฒนางานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน
4. ทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนในการพัฒนาการเรียน

การสอนตามความต้องการของผู้เรียนและชุมชน

กมล ภูประเสริฐ (2544, หน้า 6) กล่าวว่า ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่คาดหวังนั้นประกอบด้วยงานหลายๆ ด้านได้แก่ งานเกี่ยวกับหลักสูตร ซึ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแนวความคิดในการปฏิรูปการศึกษา สถานศึกษาจะต้องนำหลักสูตรแกนกลางมาจัดเป็นหลักสูตรสถานศึกษา ร่วมกับสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับท้องถิ่นที่สถานศึกษาเป็นผู้กำหนดขึ้น งานเกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงความคิดที่ให้นับผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการปฏิบัติจริง ฯลฯ งานเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนที่หันมาเน้นการประเมินตามสภาพจริง ไม่เน้นการใช้ข้อทดสอบแต่เพียงอย่างเดียว เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีงานอีกหลายด้านที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ซึ่งรวมเรียกงานทั้งหมดนี้ว่างานวิชาการ ดังนั้นการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาจึงหมายถึงการบริหารที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอันเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจของสถานศึกษา

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, หน้า 2) กล่าวถึง งานวิชาการว่าเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการดำเนินงานวิชาการ เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา และเป็นเครื่องชี้ความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร

มงคลทิพย์ ใจอินผล (2554, หน้า 6) กล่าวถึง การบริหารงานวิชาการ เป็นงานที่สำคัญยิ่ง และเป็นหน้าที่หลักสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ที่จะต้องให้ความสำคัญและเอาใจใส่เป็นพิเศษ งานวิชาการจึงถือเป็นหัวใจหลักของการบริหารสถานศึกษา และจะต้องบริหารจัดการให้ดีที่สุด มีความเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน ปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพ โดยให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ถือเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา อีกทั้งการดำเนินงานบริหารงานวิชาการเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ประกอบกัน คือจะต้องมีหลักวิชาการที่ดี และมีศิลปะเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จอย่างสูงสุดในการจัดการศึกษาตามจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา

จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผน วิธีการ และขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบเพราะถ้าระบบการบริหารงานไม่ดีจะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่น ๆ ของหน่วยงานนักบริหารที่ดีต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะให้งานนั้นบรรลุจุดหมายที่วางไว้การบริหารงานนั้นจะต้องใช้ศาสตร์และศิลปะทุกประการ เพราะว่าการดำเนินงานต่าง ๆ มิใช่เพียงกิจกรรมที่ผู้บริหารจะกระทำเพียงลำพังคนเดียว แต่ยังมีผู้ร่วมงานอีกหลายคนที่มีส่วนทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จ ผู้ช่วยงานแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งในด้านสติปัญญา ความสามารถ ความถนัด และความต้องการ

ที่ไม่เหมือนกันจึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหาร ที่จะนำเอาเทคนิควิธี และกระบวนการบริหารที่เหมาะสม มาใช้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา

2.4 ขอบข่ายของงานวิชาการ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดโครงสร้างในการบริหารด้านการบริหารวิชาการไว้ว่า งานวิชาการ เป็นงานที่มีขอบข่ายครอบคลุมหลายด้าน อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพ แก่ผู้เรียนทุกด้าน ผลการจัดการศึกษาจะเป็นเช่นใดนั้นขึ้นอยู่กับ การปฏิบัติงานของโรงเรียนเป็นสำคัญ ซึ่งภารกิจหลักของโรงเรียนก็คือ การจัดทำหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้สื่อในการเรียนการสอน การนิเทศการเรียนการสอน และการพัฒนาครู ในสถานศึกษา จะต้องดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการให้บริการทางการศึกษา การบริหาร การศึกษาเป็นงานที่มีขอบข่ายกว้างขวางตามลักษณะการปฏิบัติงานของหน่วยงานทางการศึกษา มีนักวิชาการสรุปขอบข่ายการบริหารการศึกษาไว้ดังนี้

1. การจัดทำหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้

สมนึก ธาตุทอง (2548, หน้า 4) อธิบายว่า หลักสูตรมีฐานะและเป็นพื้นฐานอย่างหนึ่ง ในการจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน โดยสามารถเติมเสริมแต่งให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน และท้องถิ่นได้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 29) ระบุว่า ความหมายของหลักสูตร ในมุมแคบเป็นเรื่องของแผน กิจกรรม มวลประสบการณ์ที่ต้องการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ จัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษา ย้ำเน้นไว้ว่า หลักสูตรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในระดับสถานศึกษา คือ หลักสูตรสถานศึกษา สิ่งที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น สามารถสอดแทรกเข้าไปในรายวิชา พื้นฐานทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ หรือหากสถานศึกษาเห็นว่า มีสิ่งสำคัญต้องการจะเน้น และแยก สอนเป็นการเฉพาะ เช่น การสอนจักรสานเพื่ออนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ก็สามารถเปิดเป็นรายวิชา เพิ่มเติมได้ แต่ไม่ว่าจะเป็นลักษณะใดก็อยู่ในหลักสูตรสถานศึกษาทั้งนั้น ไม่ใช่แยกหลักสูตร สถานศึกษา และหลักสูตรท้องถิ่นออกจากกัน การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 อาจจะไม่มีการเรียกเป็นการเฉพาะแต่เป็นการวิเคราะห์ “สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น” สู่การออกแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียน

สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนรักหวงแหนท้องถิ่นอนุรักษ์วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น อาจทำได้หลายวิธี วิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา (Case Study) เป็นวิธีการที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้

ค้นหาความรู้ สรุปรูปร่าง สร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง และวางแผนพัฒนาแก้ปัญหาชุมชนท้องถิ่นของตนได้ดี ซึ่งตรงกับหลักการของหลักสูตร และแนวทางในการปฏิรูปการเรียนรู้

กล่าวโดยสรุป หลักสูตรแกนกลางนั้น กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ใช้สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งการนำหลักสูตรนี้ไปสู่การปฏิบัติ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องจัดทำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นให้เป็นแนวสำหรับโรงเรียน โรงเรียนก็จัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ไม่ได้เรียกว่า “หลักสูตรท้องถิ่น” การจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นอาจแยกออกมาจัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติม กำหนดสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นไว้เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาพื้นฐาน หรือจัดกิจกรรมเพิ่มเติมตามสภาพของโรงเรียนก็ได้ การพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น จะต้องมีการวิเคราะห์หลักสูตร เพื่อสามารถกำหนดจุดเน้นได้ตรงตามสถานศึกษาต้องการ วิเคราะห์ข้อมูลจากชุมชนเพื่อนำมาใช้ประกอบในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น โดยต้องสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2545, หน้า 13) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 27 กำหนดให้สถานศึกษามีหน้าที่ในการจัดทำสาระของหลักสูตร ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ โดยจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากชีวิตจริงของตนเอง เป็นการเรียนรู้ที่เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงแก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและมีประสิทธิภาพองค์ประกอบหลักที่สำคัญคือ หลักสูตร

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, หน้า 25) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ดังนี้

1. หลักสูตร เป็นศาสตร์ที่มีทฤษฎี หลักการ และการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามที่มุ่งหมายไว้
2. หลักสูตร เป็นระบบในการจัดการศึกษา โดยมีปัจจัยนำเข้า เช่น ครู นักเรียน วัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ กระบวนการ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลผลิตคือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสำเร็จทางการศึกษา เป็นต้น
3. หลักสูตร เป็นแผนกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งประสงค์จะอบรมฝึกฝนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2553, หน้า 15) ได้นิยามความหมายของ หลักสูตร หมายถึง การประมวลความรู้และประสบการณ์ที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะตามที่กำหนดไว้ หลักสูตรจึงเป็นเสมือนแผนที่

กำหนดทิศทางในการพัฒนาผู้เรียนไปสู่มาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งเป็นเป้าหมายและมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้ทราบความก้าวหน้าของผู้เรียนในการพัฒนาไปสู่มาตรฐานที่กำหนด

กระทรวงศึกษาธิการ (2545, หน้า 9-10) ได้กล่าวถึง หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ว่าเป็นหลักสูตรที่กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ในการพัฒนาผู้เรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำหรับผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถปรับใช้ได้กับการจัดการศึกษาทุกรูปแบบ ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

มงคลทิพย์ ใจอินผล (2554, หน้า 23) กล่าวว่า หลักสูตรเป็นหลักและหัวใจสำคัญของการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของการศึกษา เป็นทั้งศาสตร์ที่มีทฤษฎี หลักการเป็นระบบในการจัดการศึกษา และเป็นแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดทำขึ้นเพื่อแสดงจุดหมาย การจัดการเนื้อหาสาระ กิจกรรม และประมวลประสบการณ์ในแต่ละโปรแกรมการศึกษา มุ่งประสงค์จะอบรมฝึกฝน เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้ โดยองค์ประกอบของหลักสูตรนั้น ต้องประกอบด้วยองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญ อย่างน้อย 4 ส่วน คือ จุดหมายเนื้อหาวิชา การนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินผล ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถนำไปใช้สร้างหลักสูตรของสถานศึกษาให้ครอบคลุม และจัดการศึกษาให้เหมาะสมได้

ส่วน Saylor and Alexander (อ้างใน ขวลิขิต ชูกำแพง, 2551, หน้า 12) ให้ความหมายว่าหลักสูตร หมายถึง สิ่งที่แสดงถึงความตั้งใจด้านโอกาส เพื่อการจัดการบรรยากาศให้ได้รับการศึกษาร่วมกันและสิ่งอื่น ๆ โดยมีระยะเวลา และเนื้อหาที่จัดไว้อย่างแน่นอน

ชุมพร แจ้งจิตร (2553, หน้า 13) กล่าวว่า การบริหารหลักสูตร หมายถึง การนำกระบวนการบริหารมาใช้ในขั้นตอนการวางแผนหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินหลักสูตร ให้มีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร โดยอาศัยบุคคลที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุจุดหมายหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

กมล ภูประเสริฐ (2544, หน้า 6) กล่าวว่า ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่คาดหวังนั้น ประกอบด้วยงานหลายๆ ด้าน ได้แก่ งานเกี่ยวกับหลักสูตร ซึ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแนวความคิดในการปฏิรูปการศึกษา สถานศึกษาจะต้องนำหลักสูตรแกนกลางมาจัดเป็นหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกับสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับท้องถิ่น ที่สถานศึกษาเป็นผู้กำหนดขึ้น งานเกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงความคิด ที่ให้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการปฏิบัติจริง ฯลฯ งานเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนที่หันมาเน้นการประเมินตามสภาพจริง ไม่เน้นการใช้ข้อทดสอบแต่เพียงอย่างเดียว เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีงานอีกหลายๆ ด้านที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ซึ่งรวมเรียกงานทั้งหมดนี้ว่า งานวิชาการ ดังนั้นการบริหาร

งานวิชาการในสถานศึกษาจึงหมายถึง การบริหารที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจของสถานศึกษา

ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ (2550, หน้า 20) ได้กล่าวถึงหลักสูตรไว้ว่า เป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ เพราะหลักสูตรเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาคน ชุมชน สังคม เป็นการถ่ายทอดความรู้ ฝึกฝน อบรม สืบสานวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตที่ดีงามและเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง ความสัมพันธ์ของตนเองกับครอบครัว ชุมชน ชาติและโลก การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล ตลอดจนการพัฒนาผู้เรียนในด้านต่างๆ ดังนั้นครูจึงเป็นบุคคลสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่จะนำไปสู่การพัฒนาประเทศ ในการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกฝ่ายต้องรู้เรื่องหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ต้องประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆที่ต้องปฏิบัติเกี่ยวข้องกันโดยบุคคลหลายฝ่าย เมื่อสถานศึกษาได้ดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเสร็จเรียบร้อยแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการตรวจสอบเพื่อประเมินว่า หลักสูตรสถานศึกษาที่ได้จัดทำนั้นมีความสมบูรณ์มากน้อยเพียงใด ซึ่งกรมวิชาการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เสนอแนวทางการตรวจสอบในเอกสารแนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา นอกจากนั้นคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพวิชาการของกระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำเอกสารสาระการเรียนรู้แกนกลางของ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้สถานศึกษาใช้ในการปรับใช้ ตรวจสอบ/เทียบเคียง ซึ่งจะช่วยให้สถานศึกษามีความมั่นใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามากยิ่งขึ้น

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (2552, หน้า 7) ยังได้อธิบายถึงหลักสูตรระดับชั้นเรียนว่า (Classroom Curriculum) หมายถึง แผนหรือแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนในระดับรายวิชา เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ และส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง มีชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชน และสังคมอย่างมีความสุข การพัฒนาหลักสูตรระดับชั้นเรียนพิจารณาจากมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดมาสร้างเป็นรายวิชานำมาสู่คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้

นอกจากนี้ นักวิชาการศึกษาคณะสำคัญของเมืองไทยได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้น่าสนใจ หลายท่าน ดังนี้

อึ้ง อึ้ง (2557, หน้า 1) หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์ทุกอย่างที่โรงเรียนจัดให้แก่เด็กสอดคล้องกับ เอกวิทย์ ณ ถลาง (2557, หน้า 1) กล่าวถึง หลักสูตร หมายถึง ประมวลประสบการณ์ทั้งหมดที่จัดให้กับเด็ก ได้เรียนเนื้อหาวิชาทัศนคติ แบบพฤติกรรม กิจวัตร สิ่งแวดล้อมต่างๆ ฯลฯ เมื่อประมวลกันเข้าแล้วก็จะประสบการณ์ที่ผ่านเข้าไปในการรับรู้ของเด็กๆ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดในมาตรา 27-28 ไว้ว่าสถานศึกษาต้องมีหลักสูตรสถานศึกษาที่มีความหลากหลาย ตามสภาพและความเหมาะสม มีสาระของหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งทางด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงามและความรับผิดชอบต่อสังคม นอกจากนี้การจัดการศึกษาที่ถือว่า ผู้เรียนสำคัญที่สุดก็คือการที่สถานศึกษากำหนดหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ที่มุ่งประโยชน์สูงสุด แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงเรียนรู้อย่างเป็นสุขโดยผ่านกระบวนการที่หลากหลาย และสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการ ให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการพัฒนาหลักสูตรในประเด็นต่อไปนี้

1. ด้านวิสัยทัศน์ ภารกิจและเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา ต้องมีความชัดเจน สอดคล้องกับมาตรฐานระดับชาติและอยู่บนพื้นฐานความเข้าใจผู้เรียนและท้องถิ่นซึ่งสถานศึกษา ควรมีการดำเนินการศึกษา วิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 สาระแกนกลางของข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของสังคม ชุมชน ท้องถิ่นและที่สำคัญ คือ มีการศึกษา วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและประเมินสถานภาพของสถานศึกษา เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมจากคณะกรรมการ สถานศึกษาและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

2. ด้านการกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรกำหนดพื้นฐานความเป็นจริงและความเป็นไปได้ของนักเรียนและชุมชนนั้น ๆ ซึ่งต้องสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ นโยบายและ เป้าหมายของโรงเรียนตลอดทั้งบริบทและความต้องการของชุมชนท้องถิ่น ซึ่งแนวทางการกำหนด คุณลักษณะที่พึงประสงค์นั้นอาจได้จากการศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง นักเรียน ท้องถิ่น คุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังกล่าวมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม และเป้าหมาย เอกลักษณ์ของชาติเป็นสำคัญ

3. ด้านการจัดโครงสร้าง กรอบสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของหลักสูตร สถานศึกษานั้น สถานศึกษาต้องร่วมกันจัดทำโครงสร้างของหลักสูตรและสาระต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับ วิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยพยายามบูรณาการเนื้อหาสาระทั้งในกลุ่มสาระ การเรียนรู้เดียวกันและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม มีการวิเคราะห์จากหลักสูตร แกนกลาง วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน (Standard) คือที่แสดงคุณภาพในแต่ละ สาระการเรียนรู้เมื่อผู้เรียนจบ 12 ปี และมาตรฐานช่วงชั้น (Benchmark) เมื่อผู้เรียนจบแต่ละช่วงชั้น กำหนดสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ กำหนดเวลาเรียน กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการวัดประเมินผลของสถานศึกษา

4. ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการนำหลักสูตรไปใช้ สถานศึกษาควรมีแนวทางที่หลากหลายเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง เช่น มีการสร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักแก่บุคลากรให้เห็นความสำคัญ โดยการกระตุ้น ย้ำจุดและที่สำคัญให้ร่วมกำหนดเป้าหมายผลสำเร็จร่วมกัน เป็นต้น นอกจากนี้ควรมีการนิเทศ กำกับ ติดตามการจัดการเรียนการสอน มีการประเมินการใช้หลักสูตร มีการสนับสนุนสื่อเทคโนโลยี ปัจจัยและสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ครู นักเรียน มีการประสานงานกับเครือข่ายผู้ปกครอง ภูมิปัญญาท้องถิ่นครูและนักวิชาการเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน เมื่อมีการดำเนินการใช้หลักสูตรพบข้อบกพร่องหรือจุดอ่อนควรร่วมกันหาทางแก้ไขปรับปรุงหรือพัฒนาให้ดีขึ้น

ทิตินา แคมณี และคณะ (2548, หน้า 45-50) สรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเป็นกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรด้านการเตรียมความพร้อม การจัดทำหลักสูตร การวางแผนการใช้หลักสูตร การใช้หลักสูตร การนิเทศกำกับติดตาม การสรุปผลการดำเนินการและการแก้ไขปรับปรุงหลักสูตร ครูเป็นตัวจักรสำคัญที่สุดในการจัดทำและนำหลักสูตรไปใช้ ดังนั้น ครูจึงต้องได้รับการพัฒนา หรือพัฒนาตนเองเป็นประจำอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ แนวคิด มุมมองทันต่อความก้าวหน้าทางวิชาการใหม่ ๆ โดยเฉพาะเรื่อง การจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับ ความมุ่งหมายของหลักสูตรซึ่งรวมถึง การเลือกวิธีการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน แนวการวัดและประเมินผลอิงมาตรฐาน ตลอดจนการจัดทำ การวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของตน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลให้การนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุผลตามเป้าหมาย

สรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ เป็นการประมวลประสบการณ์ทั้งหมดที่จัดให้กับเด็ก ที่ผ่านเข้าไปในการรับรู้ของเด็กในด้านเนื้อหาวิชา ทศนคติ แบบพฤติกรรม กิจวัตร และสิ่งแวดล้อม เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาคน ในการจัดทำหลักสูตรมีความจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลายอย่างซึ่งได้แก่ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งการวัดผล ประเมินผล และการดำเนินการจัดทำหลักสูตร เพื่อให้เกิดความสอดคล้องและสมดุล ได้สัดส่วนอย่างพอดี ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงสภาพสังคม ปรัชญาการศึกษาของไทยในปัจจุบัน วิทยาการและความรู้ในด้านจิตวิทยาและสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง หลักสูตรก็จำเป็นต้องได้รับการเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกันด้วย ครูเป็นตัวจักรสำคัญที่สุดในการจัดทำและนำหลักสูตรไปใช้ จึงต้องได้รับการพัฒนาตนเองเป็นประจำอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ แนวคิดมุมมองทันต่อความก้าวหน้าทางวิชาการใหม่ ๆ

2. การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

พิมพันธ์ เตชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข (2550, หน้า 23-24) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญดังนี้ การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ แนวการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่และสิ่งประดิษฐ์ใหม่โดยการใช้กระบวนการทางปัญญา(กระบวนการคิด) กระบวนการทางสังคม (กระบวนการกลุ่ม) และให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ โดยครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต้องจัดให้สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถและความถนัด เน้นการบูรณาการความรู้ในศาสตร์สาขาต่างๆ ใช้หลากหลายวิธีการสอนหลากหลายแหล่งความรู้ สามารถพัฒนาปัญญาอย่างหลากหลายคือ พหุปัญญา รวมทั้งเน้นการวัดผลอย่างหลากหลายวิธี

นวลจิตต์ เขาวงกิตพิงศ์ เบญจลักษณ์ น้ำฟ้าและ ชัดเจน ไทยแท้ (ชุดฝึกอบรมผู้บริหาร, 2555, หน้า 7) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หรือที่รู้จักในชื่อเดิมว่าการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (student centered หรือ child centered) เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่รู้จักกันมานานในวงการศึกษไทย แต่ไม่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติ ควบคู่กับความเคยชินที่ได้รับการอบรมสั่งสอนมาด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยยึดครูเป็นศูนย์กลาง (teacher centered) มาตลอด เมื่อเป็นครูก็เคยชินกับการจัดการเรียนการสอนแบบเดิมๆ ที่เคยรู้จัก จึงทำให้ไม่ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญเท่าที่ควร แต่ในยุคของการปฏิรูปการศึกษานี้ได้มีการกำหนดเป็นกฎหมายแล้วว่า ครูทุกคนจะต้องใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญได้ จึงเป็นความจำเป็นที่ครูทุกคนจะต้องให้ความสนใจกับรายละเอียดในส่วนนี้ โดยการศึกษา ทำความเข้าใจ และหาแนวทางมาใช้ในการปฏิบัติงานของตนให้ประสบผลสำเร็จ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเกิดขึ้นจากพื้นฐานความเชื่อที่ว่า การจัดการศึกษามีเป้าหมายสำคัญที่สุดคือ การจัดการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาตนเองสูงสุด ตามกำลังหรือศักยภาพของแต่ละคน แต่เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งด้านความต้องการ ความสนใจ ความถนัด และยังมีทักษะพื้นฐานอันเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะใช้ในการเรียนรู้ อันได้แก่ ความสามารถในการฟัง พูด อ่าน เขียน ความสามารถทางสมอง ระดับสติปัญญา และการแสดงผลของการเรียนรู้ออกมาในลักษณะที่ต่างกัน จึงควรมีการจัดการที่เหมาะสมในลักษณะที่แตกต่างกัน ตามเหตุปัจจัยของผู้เรียนแต่ละคน และผู้ที่มีบทบาทสำคัญในกลไกของการจัดการนี้คือครู แต่จากข้อมูลอันเป็นปัญหาวิกฤตทางการศึกษา และวิกฤตของผู้เรียนที่ผ่านมา แสดงให้เห็นว่า ครูยังแสดงบทบาทและทำหน้าที่ของตนเองไม่เหมาะสม จึงต้อง

ทบทวนทำความเข้าใจ ซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤตทางการศึกษาและวิกฤตของผู้เรียนต่อไป

หลักการพื้นฐานของแนวคิดที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

พิมพันธ์ เตชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข (2550, หน้า 17-18) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเกิดขึ้นจากพื้นฐานความเชื่อที่ว่า การจัดการศึกษามีเป้าหมายสำคัญที่สุด คือ การจัดการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาตนเองสูงสุด ตามกำลังหรือศักยภาพของแต่ละคน แต่เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งทางด้านความต้องการ ความสนใจ ความถนัดและยังมีทักษะพื้นฐานอันเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะใช้ในการเรียนรู้ อันได้แก่ ความสามารถในการฟัง พูด อ่าน เขียน ความสามารถทางสมอง ระดับสติปัญญา และการแสดงผลของการเรียนรู้ออกมาในลักษณะที่ต่างกัน จึงควรมีการจัดการที่เหมาะสมในลักษณะที่แตกต่างกันตามเหตุปัจจัยของผู้เรียนแต่ละคน และผู้ที่มีบทบาทสำคัญในโลกของการจัดการนี้คือ ผู้สอน แต่จากข้อมูลอันเป็นปัญหาวิกฤตทางการศึกษาและวิกฤตของผู้เรียนที่ผ่านมา แสดงให้เห็นว่า ผู้สอนยังแสดงบทบาทและทำหน้าที่ของตนเองไม่เหมาะสม จึงต้องทบทวนทำความเข้าใจ ซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤตทางการศึกษาและวิกฤตของผู้เรียนต่อไป การทบทวนบทบาทของผู้สอน ควรเริ่มจากการทบทวนและปรับแต่งความคิด ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของการเรียน โดยต้องถือว่าแก่นแท้ของการเรียนคือการเรียนรู้ของผู้เรียน ต้องเปลี่ยนจากการยัดยัดวิชาเป็นตัวยัดมาเป็นยึดมนุษย์หรือผู้เรียนเป็นตัวยัด หรือที่เรียกว่า ผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้สอนต้องคำนึงถึงหลักความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ ถ้าจะเปรียบเทียบการทำงานของอาจารย์ (ผู้สอน) กับแพทย์ก็คงไม่ต่างกันมากนัก แพทย์มีหน้าที่บำบัดรักษาอาการป่วยไข้ของผู้ป่วยด้วยการวิเคราะห์ วินิจฉัยอาการของผู้ป่วยแต่ละคนที่มีความแตกต่างกัน แล้วจัดการบำบัดด้วยการใช้ยาหรือการปฏิบัติอื่นๆ ที่แตกต่างกันวิธีการรักษาแบบหนึ่งแบบใดคงจะใช้บำบัดรักษาผู้ป่วยทุกคนเหมือนกันไม่ได้ นอกจากจะมีอาการป่วยแบบเดียวกัน ในทำนองเดียวกันผู้สอน ก็จำเป็นต้องทำความเข้าใจและศึกษาให้รู้ข้อมูล อันเป็นความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน และหาวิธีสอนที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มที่ เพื่อพัฒนาผู้เรียนแต่ละคนนั้นให้บรรลุถึงศักยภาพสูงสุดที่มีอยู่ และจากข้อมูลที่เป็นวิกฤตทางการศึกษา และวิกฤตของผู้เรียนอีกประการหนึ่ง คือ การจัดการศึกษาที่ไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้นำสิ่งที่ได้เรียนรู้มาปฏิบัติในชีวิตจริง ทำให้ไม่เกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน ผู้สอนจึงต้องหันมาทบทวนบทบาทและหน้าที่ที่จะต้องแก้ไข โดยต้องตระหนักว่า คุณค่าของการเรียนรู้คือการได้นำสิ่งที่เรียนรู้นั้นไปปฏิบัติให้เกิดผลด้วย ดังนั้นหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงมีสาระที่สำคัญ 2 ประการคือ การจัดการโดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนและการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้นำเอาสิ่งที่เรียนรู้ไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิต เพื่อพัฒนาตนเองไปสู่ศักยภาพ

สูงสุดที่แต่ละคนจะมีและเป็นได้การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หรือที่รู้จักในชื่อเดิมว่าการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student Centered หรือ Child Centered) เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่รู้จักกันมานานในวงการศึกษไทยแต่ไม่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติ รวมกับความเคยชินที่ได้รับการอบรมสั่งสอนมาด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยยึดครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher Centered) มาตลอด เมื่อครูผู้สอนเคยชินกับการจัดการเรียนการสอนแบบเดิมๆ ที่เคยรู้จัก จึงทำให้ไม่ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญเท่าที่ควร แต่ในยุคของการปฏิรูปการศึกษานี้ได้มีการกำหนดเป็นกฎหมายแล้วว่าผู้สอนทุกคนจะต้องใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญได้ จึงเป็นความจำเป็นที่ผู้สอนทุกคนจะต้องให้ความสนใจกับรายละเอียดในส่วนนี้ โดยการศึกษาทำความเข้าใจ และหาแนวทางมาใช้ในการปฏิบัติงานของตนให้ประสบผลสำเร็จ ดังนั้น การจัดการเรียนการสอน จึงเป็นการจัดการบรรยากาศ จัดกิจกรรม จัดสื่อจัดสถานการณ์ ฯลฯ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพ ผู้สอนจึงมีความจำเป็นที่จะต้องรู้จักผู้เรียนให้ครอบคลุมอย่างรอบด้าน และสามารถวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปเป็นพื้นฐานการออกแบบหรือวางแผนการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดในมาตรา 24 ไว้ว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการโดย

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
4. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วน สมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา
5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ
6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่มีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตาม การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่สำคัญ

คือ การปฏิรูปการเรียนรู้ ทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับวิธีการเรียนของผู้เรียนและวิธีการสอนของครู ซึ่งครูจะต้องสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองโดยมีครูเป็นผู้ควบคุมดูแลเป็นการฝึกปฏิบัติให้ผู้เรียนมีประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักวิธีคิด วิธีดำเนินชีวิต และมีทักษะในการเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ได้

จันทร์ธานี สงวนนาม (2545, หน้า 36-37) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนตามแนวของหลักสูตรใหม่ว่า น่าจะมีหลักการและแนวปฏิบัติดังต่อไปนี้

- 6.1 เน้นการเรียนการสอนตามสภาพจริง
- 6.2 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหาความรู้แสดงความคิดอย่างอิสระ
- 6.3 นักเรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ ครูเป็นเพียงแหล่งข้อมูลหนึ่งจากหลาย ๆ แหล่งและเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียน
- 6.4 เน้นการปฏิบัติที่ควบคู่ไปกับหลักการและทฤษฎี
- 6.5 เน้นวิธีการสอนจากการเรียนรู้หลาย ๆ รูปแบบ
- 6.6 ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิดมากกว่าการค้นหาคำตอบที่ตายตัวเพียงคำตอบเดียว
- 6.7 ถือว่ากระบวนการเรียนรู้มีความสำคัญมากกว่าเนื้อหาเพื่อให้ผู้เรียนมีข้อมูลเพียงพอที่จะสร้างองค์ความรู้ใหม่
- 6.8 ใช้กระบวนการกลุ่มในการเรียนรู้ร่วมกันและเรียนรู้ด้วยตนเอง กระบวนการเรียนรู้ที่กล่าวข้างต้นสอดคล้องกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด ซึ่งครูผู้สอนต้องคำนึงถึงประเด็นสำคัญดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543, หน้า 25 - 27)
 - 6.8.1 สมองของมนุษย์มีศักยภาพในการเรียนรู้สูงสุด สมองของมนุษย์มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ตั้งแต่แรกเกิด มีความต้องการที่จะเรียนรู้ สามารถเรียนรู้ให้บรรลุอะไรก็ได้ มนุษย์ต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง ธรรมชาติและสิ่งรอบตัว
 - 6.8.2 มนุษย์สามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ต้องอาศัยสมองและระบบประสาทสัมผัส ซึ่งเป็นพื้นฐานของการรับรู้ ซึ่งรับรู้ความรู้สึกจากอวัยวะรับรู้ความรู้สึก คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ
 - 6.8.3 กระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพผู้สอน จะต้องสนใจ และให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสมอง (Head) จิตใจ (Heart) มือ (Hand) และสุขภาพองค์รวม (Health)
 - 6.8.4 การจัดกระบวนการเรียนรู้ควรจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมศักยภาพความเก่งความสามารถของผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล
 - 6.8.5 จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรง
 - 6.8.6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล

ให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามความสามารถทั้งด้านความสามารถด้านความรู้ จิตใจ อารมณ์และทักษะต่าง ๆ

6.8.7 ผู้สอนควรลดการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาให้ผู้เรียนกับผู้สอนมีบทบาทร่วมกันใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแสวงหาความรู้ ให้ผู้เรียนได้เรียนจากสถานการณ์จริงที่เป็นประโยชน์และสัมพันธ์กับชีวิตจริง เรียนรู้ความจริงในตัวเองและความจริงในสิ่งแวดล้อมจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

6.8.8 กระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการทดลองปฏิบัติ ด้วยตนเอง

6.8.9 ครูผู้สอนควรทำหน้าที่เตรียมการจัดสิ่งเร้า ให้คำปรึกษา วางแนวทางจัดกิจกรรม และประเมินผล การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นั้น คือ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้โดยได้คิด ได้รวบรวมความรู้และลงมือปฏิบัติจริง

ทิตินา แชมมณี และคณะ (2548, หน้า 45-46) กล่าวว่า สถานศึกษาควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ เพื่อให้การดำเนินงานดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางด้านร่างกาย (Physical Participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวร่างกายเพื่อช่วยให้ประสาทการเรียนรู้ของผู้เรียนตื่นตัวพร้อมที่จะรับข้อมูลและการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น
2. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางสติปัญญา (Intellectual Participation) คือ กิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเคลื่อนไหวทางสติปัญญา ทำทลายความคิดของผู้เรียนสามารถกระตุ้นสมองของผู้เรียนให้เกิดการเคลื่อนไหว เกิดความสนุกที่จะคิด
3. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสังคม (Social Participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัวต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวเข้ากับผู้อื่นและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ
4. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางอารมณ์ (Emotional Participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ส่งผลต่ออารมณ์ ความรู้สึกของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้นั้นเกิดความหมายต่อตนเอง จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นเป็นที่มาของการนำเสนอชื่อ “CIPPA” คือหลักการจัดการเรียนการสอนแบบชิปปา (CIPPA Model) ซึ่งระบอบองค์ประกอบสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ

C มาจากคำว่า Construct หมายถึง การสร้างความรู้ตามแนวคิดของทฤษฎีการสร้างสรรคความรู้ (Constructivism) โดยครูสร้างกิจกรรมที่ช่วยให้กิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสสร้างความรู้ด้วยตนเอง เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสติปัญญา

I มาจากคำว่า Interaction หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น หรือสิ่งแวดล้อม

รอบตัวกิจกรรมการเรียนรู้ที่จำเป็นต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสังคม

P มาจากคำว่า Physical Participation หมายถึง การให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เคลื่อนไหวร่างกายโดยการทำกิจกรรมในลักษณะต่าง ๆ เป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางร่างกาย

P มาจากคำว่า Process Learning หมายถึง การเรียนรู้กระบวนการต่างๆ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต การเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการเป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางด้านสติปัญญา

A มาจากคำว่า Application หมายถึง การนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติซึ่งจะทำให้การเรียนรู้เป็นสิ่งที่มีความหมาย

ณัฐมาน สุพล (2556, หน้า 27) กล่าวว่ารูปแบบการเรียนการสอนแบบโมเดลชิปามีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางการเรียนสูงมากและพบว่าผู้เรียนได้เรียนรู้ ด้วยตนเองมากขึ้น มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนด้วยกัน และระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดกลั่นกรองข้อมูลมากขึ้น ได้ฝึกการเชื่อมโยง ความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ด้วยตนเอง รู้จักการสร้างความรู้ใหม่ พร้อมทั้งได้ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิดอย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ (2555, หน้า 9-10) กล่าวถึงเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้

1. เทคนิคการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตัวเอง ผู้สอนทั่วไปยังเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเข้าใจว่า การให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเองคือ การปล่อยให้ผู้เรียน เรียนรู้กันเองโดยที่ผู้สอนไม่ต้องมีบทบาทอะไร หรือใช้วิธีสั่งให้ผู้เรียนไปที่ห้องสมุด อ่านหนังสือกันเองแล้วเขียนรายงานมาส่งซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง ผู้สอนต้องมีหน้าที่เตรียมจัดสถานการณ์และกิจกรรมต่างๆ นำทางไปสู่ การเรียนรู้ โดยไม่ใช้วิธีบอกความรู้โดยตรง หรือถ้าจะจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ค้นพบความรู้โดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งข้อมูล ผู้สอนจะต้องสำรวจให้รู้ก่อนว่า ภายในห้องสมุดมีข้อมูลอะไรอยู่บ้าง อยู่ที่ใด จะค้นหาอย่างไร แล้วจึงวางแผนสั่งการ ผู้เรียนต้องรู้เป้าหมายของการค้นหาจากคำสั่งที่ผู้สอนให้ รวมถึงการแนะแนวทางที่จะทำงานให้สำเร็จ และในขณะที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ ผู้สอนควรสังเกตการณ์อยู่ด้วย เพื่ออำนวยความสะดวก นำข้อมูลนั้นมาปรับปรุง การจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไป

2. เทคนิคการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำงานร่วมกับคนอื่น รูปแบบการจัดการเรียนการสอนประเภทหนึ่งที่ผู้สอนควรศึกษาเป็นแนวทางนำไปใช้เป็นเทคนิคในการจัดกิจกรรม คือ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกัน (Cooperative Learning)

วิทยากร เชียงกุล (2549, หน้า 5) ได้กล่าวถึงลักษณะการจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกัน เป็นการจัดการเรียนการสอนที่แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อยๆ กลุ่มละ 4-5 คน โดยสมาชิกในกลุ่มมีระดับความสามารถแตกต่างกัน สมาชิกทุกคนมีบทบาทหน้าที่ร่วมกันในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย มีเป้าหมายและมีโอกาสได้รับรางวัลของความสำเร็จร่วมกัน วิธีการแบบนี้ผู้เรียนจะมีโอกาสสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในเชิงบวก มาปฏิสัมพันธ์แบบเผชิญหน้ากัน ได้มีโอกาสรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่ม ได้พัฒนาทักษะทางสังคมและได้ใช้กระบวนการกลุ่มในการทำงานเพื่อสร้างความรู้ให้กับตนเอง

3. เทคนิคการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้ความรู้ได้โดยสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนต้องแก้ปัญหาและนำความรู้ที่เรียนมาประยุกต์ใช้ หรือให้ผู้เรียนแสดงความรู้ที่ได้ออกมาในลักษณะต่างๆ เช่น ให้อาจารย์แสดงรายละเอียดที่เรียนรู้จากการอ่านบทประพันธ์ในวิชาวรรณคดี เมื่อผู้สอนได้สอนให้เข้าใจโดยการตีความและแปลความแล้ว หรือในวิชาที่มีเนื้อหาของการปฏิบัติ เมื่อผ่านกิจกรรม การเรียนรู้แล้วผู้สอนควรให้ผู้เรียนได้ฝึกให้ทำงาน ปฏิบัติซ้ำอีกครั้งเพื่อให้เกิดความชำนาญ ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ผู้สอนควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนแสดงความสามารถในลักษณะต่างๆ และเปิดโอกาสให้มีความหลากหลาย เพื่อตอบสนองความสามารถเฉพาะที่ผู้เรียนแต่ละคนมีแตกต่างกัน นอกจากการใช้เทคนิคการออกคำสั่งให้ผู้เรียนแสดงการทำงานในลักษณะต่างๆ แล้ว ผู้สอนอาจใช้วิธีการสอนบางวิธีที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความรู้ในสถานการณ์อื่นๆ ได้เช่นกัน เช่น วิธีสอนโดยให้จัดนิทรรศการ และการสอนโดยใช้โครงงาน โดยผู้สอนเป็นผู้กำกับควบคุมให้ผู้เรียนทุกคนได้ร่วมกันวางแผน ดำเนินการตามแผน และร่วมกันสรุปผลงาน ผู้เรียนแต่ละคนจะได้เลือกและแสดงความสามารถที่ตนเองถนัด เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย จึงสามารถกล่าวขยายความได้ว่า การเรียนรู้ผ่านการให้จัดนิทรรศการและการสอนโดยใช้โครงงาน ซึ่งสามารถทำอย่างต่อเนื่องกันได้ โดยมีประเด็นดังนี้

1. ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ตนเองสนใจ
2. ผู้เรียนได้เรียนรู้หรือหาคำตอบด้วยตนเองโดยการคิดและปฏิบัติจริง
3. วิธีการหาคำตอบมีความหลากหลายจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย
4. นำข้อมูลหรือข้อความรู้จากการศึกษามาสรุปเป็นคำตอบหรือข้อค้นพบของตนเอง
5. มีระยะเวลาในการศึกษาหรือแสวงหาคำตอบพอสมควร
6. คำตอบหรือข้อค้นพบเชื่อมโยงต่อการพัฒนาความรู้ต่อไป
7. ผู้เรียนมีโอกาสเลือก วางแผน และจัดการนำเสนอคำตอบของปัญหาหรือผลของ

การวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง

เมื่อการจัดการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมพุทธศักราช 2553 มุ่งให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ การวัดและประเมินผลจึงต้องปรับเปลี่ยนไป ให้มีลักษณะเป็นการประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และประเมินผลตามสภาพจริง คือ

1. เน้นการประเมินที่ดำเนินการไปพร้อม ๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งสามารถทำได้ตลอดเวลา ทุกสภาพการณ์
 2. เน้นการประเมินที่ยึดพฤติกรรมการแสดงออกของผู้เรียนจริงๆ
 3. เน้นการพัฒนาจุดเด่นของผู้เรียน
 4. ใช้ข้อมูลที่หลากหลาย ด้วยเครื่องมือที่หลากหลายและสอดคล้องกับวิธีการประเมิน
- ตลอดจนจุดประสงค์ในการประเมิน
5. เน้นคุณภาพผลงานของผู้เรียนที่เกิดจากการบูรณาการความรู้ความสามารถหลายๆ ด้าน
 6. การประเมินด้านความคิด เน้นความคิดเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์
 7. เน้นให้ผู้เรียนประเมินตนเอง และการมีส่วนร่วมในการประเมินของผู้เรียนผู้ปกครอง และผู้สอน

การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง เป็นการประเมินการแสดงออกของผู้เรียนรอบด้านตลอดเวลา ใช้ข้อมูลและวิธีการที่หลากหลาย ด้วยวิธีการและเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาวัตถุประสงค์ของการประเมิน เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนรอบด้าน ใช้วิธีการที่หลากหลาย ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ เช่น การสังเกต สัมภาษณ์ การตรวจผลงานการทดสอบ บันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง การรายงานตนเองของผู้เรียน แฟ้มสะสมงาน เป็นต้น
2. กำหนดเครื่องมือในการประเมิน เมื่อกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน ให้เป็นการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนรอบด้านตามสภาพจริงแล้ว ใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เช่น
 - 2.1 การบันทึกข้อมูล จากการศึกษา ผลงาน โครงงาน หนังสือที่ผู้เรียนผลิต

แบบบันทึกต่างๆ ได้แก่ แบบบันทึกความรู้สึก บันทึกความคิด บันทึกของผู้เกี่ยวข้อง (นักเรียน เพื่อน อาจารย์ ผู้ปกครอง) หลักฐานร่องรอยหรือผลงานจากการร่วมกิจกรรม เป็นต้น

 - 2.1.1 แบบสังเกต เป็นการสังเกตพฤติกรรม การร่วมกิจกรรมในสถานการณ์ต่างๆ
 - 2.1.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์ความรู้สึก ความคิดเห็น ทั้งตัวผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้อง
 - 2.1.3 แฟ้มสะสมงาน เป็นสื่อที่รวบรวมผลงานหรือตัวอย่างหรือหลักฐานที่แสดง

ถึงผลสัมฤทธิ์ ความสามารถ ความพยายาม หรือความถนัดของบุคคลหรือประเด็นสำคัญที่ต้องเก็บไว้
 อย่างเป็นระบบ

2.1.4 แบบทดสอบ เป็นเครื่องมือวัดความรู้ ความเข้าใจที่ยังคงมีความสำคัญต่อ

การประเมินสำหรับผู้ประเมิน ประกอบด้วย ผู้เรียนประเมินตนเองผู้สอน เพื่อนกลุ่มเพื่อน ผู้ปกครอง
 และผู้เกี่ยวข้องกับนักศึกษา

การนำแนวคิดการประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริงไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

การนำแนวคิดการประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริงไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน
 มีแนวปฏิบัติ ดังนี้

1. ก่อนนำไปใช้ ผู้สอนต้องเรียนรู้เกี่ยวกับแนวทางการประเมินตามสภาพจริง ที่สำคัญ
 ที่สุด คือ การศึกษาด้วยตนเองและลงมือปฏิบัติจริง พัฒนาความรู้จากการลงมือปฏิบัติ
2. การแนะนำให้ผู้เรียนจัดทำแฟ้มสะสมงาน แฟ้มสะสมงานของผู้เรียน นอกจากจะแสดง
 พัฒนาการของผู้เรียนแล้ว ยังเป็นการสะท้อนการสอนของผู้สอน เพื่อจะนำไปปรับปรุงการเรียน
 การสอนต่อไป

2.1 หลักการเบื้องต้นของการจัดทำแฟ้มสะสมงาน มีดังนี้

2.1.1 รวบรวมผลงานที่แสดงถึงพัฒนาการด้านต่างๆ

2.1.2 รวบรวมผลงานที่แสดงลักษณะเฉพาะของผู้เรียน

2.1.3 ดำเนินการควบคู่กับการเรียนการสอน

2.1.4 เก็บหลักฐานที่เป็นตัวอย่างที่แสดงความสามารถในด้านกระบวนการและ

ผลผลิต

2.1.5 มุ่งเน้นในสิ่งที่ผู้เรียนเรียนรู้

2.2 ความสำคัญของแฟ้มสะสมงาน คือ การรวบรวมข้อมูลของนักเรียน ทำให้ผู้สอน
 ได้ข้อมูลที่มีประโยชน์เกี่ยวกับพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียนรายบุคคล และนำเอาข้อมูลดังกล่าว
 มาใช้ปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนแต่ละคนได้เต็มศักยภาพ
 ของตนเอง

สรุปได้ว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นวิธีการซึ่งช่วยปลูกฝังให้
 ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง อันก่อให้เกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยการเรียนรู้นี้จะ
 ช่วยเพิ่มบทบาทของผู้เรียนภายในห้องเรียน และลดบทบาทการบรรยายหน้าห้องเรียนลง ซึ่งผู้สอน
 จะปรับบทบาทจากการบรรยายเป็นหลักเป็นการเป็นผู้อำนวยความสะดวก โดยจะต้องเตรียมสภาพ

ห้องเรียนและวิธีการสอนที่เอื้อต่อแนวคิดนี้ ซึ่งกระบวนการนี้จะช่วยให้มีพัฒนาการของผู้เรียนสูงที่สุด

3. การนิเทศการเรียนการสอน

การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ซึ่งจะช่วยแก้ไขปรับปรุงสิ่งที่บกพร่องด้านวิชาการให้มีการพัฒนา และส่งเสริมให้การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ ผู้บริหารสถานศึกษา ย่อมทราบถึงปัญหาต่างๆ ได้ดีกว่าบุคลากรภายนอก การนิเทศภายในโรงเรียนจะสนองตอบความต้องการของบุคลากรในโรงเรียนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมที่สุด

นักการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านกรนิเทศการศึกษาได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

พัชรินทร์ สามะณี (2556, หน้า 37) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการให้ความช่วยเหลือ แนะนำและสนับสนุนเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครู เพื่อให้มีมาตรฐานและมีคุณภาพ ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

ชัต บุญญา (2546, หน้า 44) ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้ การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การดำเนินใด ๆ ที่ทำให้ครูมีความพึงพอใจและมีกำลังใจที่จะพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาการดำเนินงานใดๆ ของโรงเรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานของโรงเรียนและของบุคลากรให้สูงขึ้น และส่งผลให้โรงเรียนเป็นที่ยอมรับของผู้รับประโยชน์จากโรงเรียนทุกฝ่าย อีกทั้งผ่านการประเมินภายในและภายนอก

วีชรา เล่าเรียนดี (2545, หน้า 130) ได้ให้ความเห็นว่า การนิเทศภายในเป็นกระบวนการบริหารการศึกษาที่จัดดำเนินการในโรงเรียนโดยบุคลากรในโรงเรียนเป็นหลัก ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน คณะครูอาจารย์และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนโดยตรง

ไพฑูริย์ ทิพย์สุข (2557, หน้า 1) ได้กล่าวถึงการนิเทศในด้านต่าง ๆ ดังนี้ การนิเทศ เป็นกระบวนการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพ ทันท่อสถานการณ์ นโยบายการศึกษา หลักสูตรและองค์ประกอบต่างๆ ซึ่งความสำคัญของการนิเทศการสอนมีดังนี้

1. เพื่อพัฒนาทางด้านวิชาการ ความรู้ นวัตกรรมทางการศึกษา หลักสูตร นโยบายการจัดการศึกษา มีการปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง
2. เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงสภาวะทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม มีการปรับเปลี่ยน อยู่ตลอดเวลา
3. เพื่อแก้ไขปัญหาในการจัดการศึกษา เพื่อป้องกันความผิดพลาดในการจัดการศึกษา เพื่อก่อให้เกิด ความคิดสร้างสรรค์ในการจัดการศึกษา
4. เพื่อยกระดับมาตรฐานการศึกษา

จุดประสงค์ของการนิเทศการสอน

การนิเทศการสอน เป็นกระบวนการที่คนกระทำกับคน คือผู้นิเทศกระทำกับผู้สอน เป็นกระบวนการที่มุ่งพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ซึ่งมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้สอน
 - 1.1 ให้ข้อมูลแก่ผู้สอนในการปรับปรุงการเรียนการสอน
 - 1.2 ให้ผู้สอนได้พัฒนาความรู้ ความสามารถในการสอน
2. เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน
 - 2.1 ส่งเสริมประสิทธิภาพด้านวิชาการของสถานศึกษา
 - 2.2 ปรับปรุงคุณภาพด้านการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน
3. เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้สอน มีความมั่นใจในการปฏิบัติการสอน
4. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างบุคคลในการทำงานร่วมกันเกี่ยวกับการนิเทศการสอน

ประโยชน์ของการนิเทศการสอน

1. ช่วยพัฒนาคุณภาพครู
2. ช่วยพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน
3. ช่วยพัฒนางานด้านวิชาการภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพ
4. ช่วยสร้างขวัญและกำลังใจและความมั่นใจให้กับครู
5. ช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้กับบุคลากร

หลักการของการนิเทศการสอน

ไพฑูริย์ ทิพย์สุข (2557, หน้า 2) กล่าวว่า นักการศึกษาได้ให้หลักการพื้นฐานเกี่ยวกับการนิเทศการสอนไว้ดังนี้

1. การนิเทศการสอน เป็นการส่งเสริมความเจริญงอกงาม เพื่อให้ครูมีความเข้าใจในหลักวิธีการสอน ต่างๆ ใช้เทคนิควิธีการสอนอย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ สร้างสื่อและใช้สื่ออย่างถูกต้อง มีความเชื่อมั่นมีทัศนคติและอุดมการณ์ในการสอน
2. การนิเทศการสอน ยึดความถูกต้องตามหลักวิชาการ หมายถึง การนิเทศจะต้องดำเนินการอย่างมีระบบแบบแผน เป็นขั้นเป็นตอน สามารถตรวจสอบเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้
3. การนิเทศการสอน มีความเป็นวิทยาศาสตร์ หมายถึง สามารถพิสูจน์ได้ถึงเหตุและผลรวมทั้ง ข้อเท็จจริงต่างๆ มีการเก็บรวบรวมข้อมูล มีการสรุปผล สามารถอ้างอิงได้และมีความน่าเชื่อถือได้

4. การนิเทศการสอน ต้องมีความยืดหยุ่น หมายถึง ความสามารถที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลง กระบวนการ วิธีนิเทศการสอนให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมต่างๆ เพื่อให้การดำเนินงานไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้มากที่สุด

5. การนิเทศการสอน เป็นการประสานสัมพันธ์ระหว่างงานนิเทศกับงานอื่นๆ หมายถึง กระบวนการ พัฒนาการสอนของครูให้ดีขึ้น และสำเร็จตามเป้าหมาย ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย ทั้งภายใน สถานศึกษาและหน่วยงานอื่น

รูปแบบการนิเทศการสอน

ไพฑูริย์ ทิพย์สุข (2557, หน้า 2) กล่าวว่านักการศึกษาได้แบ่งรูปแบบการนิเทศการสอนตามลักษณะของปรัชญา และลักษณะของผู้นิเทศ ออกเป็น 4 รูปแบบ ดังนี้

1. การนิเทศแบบตรวจตรา (Inspection Supervision) เป็นการนิเทศแบบดั้งเดิม ผู้นิเทศทำหน้าที่ตรวจสอบ เช่น การเป็นไปตามหลักสูตรหรือไม่ วิธีสอนเหมาะสมหรือไม่ เมื่อตรวจแล้วชี้แจงให้ครูแก้ไขข้อบกพร่อง

2. การนิเทศแบบให้ผลผลิต (Supervision as Production) บางครั้งเรียกว่าการนิเทศแบบวิทยาศาสตร์ ซึ่งมองที่ผลผลิต โดยเปรียบสถานศึกษาเป็นแหล่งผลิต ครูเป็นพนักงาน และนักเรียนเป็นผลผลิต และผู้นิเทศ ทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพ วิจัยและพัฒนา เพื่อให้ผลผลิตมีคุณภาพ

3. การนิเทศเพื่อพัฒนา (Developmental Supervision) เป็นการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาตามความสามารถที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล เช่น ผู้นิเทศจะชี้แนะเมื่อครูมีความรู้ ความสามารถต่ำ ครูขาดประสบการณ์ แต่เมื่อครูมีความสามารถสูงเมื่อเกิดปัญหา ก็สามารถแก้ไขปัญหาพร้อมกันได้

4. การนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) การนิเทศแบบนี้จะได้ข้อมูลโดยตรงจากการสังเกต การสอนในห้องเรียนจริง เป็นการร่วมมือกันระหว่างครูกับผู้นิเทศ สามารถวิเคราะห์พฤติกรรมการสอน เพื่อนำไปปรับปรุงการเรียนการสอน

เจริญศรี หมวดสง (2545, หน้า 18) กล่าวว่าจุดมุ่งหมายของการจัดการนิเทศการศึกษามีดังนี้

1. เพื่อช่วยให้ครูกู้ค้นหาและรู้วิธีการทำงานด้วยตนเอง
2. เพื่อช่วยให้ครูกู้จักแยกแยะ วิเคราะห์ปัญหาของตนเอง โดยช่วยให้ครูกู้ว่าอะไรที่เป็นปัญหาที่กำลังจะเผชิญอยู่และจะแก้ไขปัญหาเหล่านั้นได้อย่างไร
3. เพื่อให้ครูกู้สึกมั่นคงในอาชีพ และมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง
4. เพื่อช่วยให้ครูกู้คุ้นเคยกับแหล่งวิทยาการ และสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้
5. ช่วยเผยแพร่ให้ชุมชนเข้าใจถึงแผนการศึกษาของโรงเรียนและให้การสนับสนุนโรงเรียน

6. ช่วยให้ครูเข้าใจถึงปรัชญาและความต้องการทางการศึกษา

กรองทอง จิระเดชากุล (2550, หน้า 2 - 4) ได้กล่าวเกี่ยวกับความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ว่า เป็นงานที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้บริหาร

สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการให้ความช่วยเหลือเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และนำผลที่ได้ไปใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

4. การใช้สื่อการเรียนรู้ และสื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน

สื่อ(Media) หมายถึง ตัวกลางที่ถ่ายทอดหรือนำความรู้ในลักษณะต่างๆจากผู้ส่งไปยังผู้รับ ให้เข้าใจความหมายให้ตรงกันในการเรียนการสอน สื่อที่ใช้เป็นตัวกลางนำความรู้ในกระบวนการสื่อความหมายระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเรียกว่าสื่อการเรียนการสอน (Instruction Media) ในทางการศึกษามีคำที่มีความหมายแนวเดียวกันกับสื่อการเรียนการสอน เช่น สื่อการสอน(Instructional Media or Teaching Media) สื่อการศึกษา (Educational media) อุปกรณ์ช่วยสอน (Teaching Aids) เป็นต้น

ชวลิต แข่งทอง (2557) กล่าวว่า ในปัจจุบันนักศึกษามักจะเรียกการนำสื่อการเรียนการสอนชนิดต่าง ๆมารวมกันว่า เทคโนโลยีทางการศึกษา (Educational) ซึ่งหมายถึง การนำเอาวัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการมาใช้ร่วมกัน อย่างมีระบบในการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน

นฤมล โล่ทองคำ (2557) ได้พูดถึงสื่อการเรียนรู้ไว้ว่า สื่อการเรียนรู้สามารถจำแนกออกตามลักษณะได้เป็น 3 ประเภท

1. สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง หนังสือและเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่แสดงหรือเรียบเรียงสาระความรู้ต่าง ๆ โดยใช้ตัวหนังสือที่เป็นตัวเขียน หรือตัวพิมพ์เป็นสื่อในการแสดงความหมาย สื่อสิ่งพิมพ์มีหลายชนิด ได้แก่ เอกสาร หนังสือเรียน หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร บันทึกรายงาน ฯลฯ

2. สื่อเทคโนโลยี หมายถึง สื่อการเรียนรู้ที่ผลิตขึ้นใช้ควบคู่กับเครื่องมือโสตทัศนวัสดุหรือเครื่องมือที่เป็น เทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น แลบบันทึกรูปภาพพร้อมเสียง (วีดิทัศน์) แลบบันทึกรูปภาพนิ่ง สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน นอกจากนี้สื่อเทคโนโลยี ยังหมายรวมถึงกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการเรียนรู้ เช่น การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ออนไลน์ การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นต้น

3. สื่ออื่น ๆ นอกเหนือจากสื่อ 2 ประเภทที่กล่าวไปแล้ว ยังมีสื่ออื่น ๆ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อเทคโนโลยี สื่อที่กล่าวนี้ ได้แก่

3.1 บุคคล หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ ซึ่งสามารถถ่ายทอด สาระความรู้ แนวคิดและ ประสบการณ์ไปสู่บุคคลอื่น เช่น บุคลากรในห้องปฏิบัติการ ตำรวจ นักธุรกิจ เป็นต้น

3.2 ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งมีอยู่ตามธรรมชาติและสภาพแวดล้อมตัวผู้เรียน เช่น พืชผักผลไม้ ปรากฏการณ์ ห้องปฏิบัติการ เป็นต้น

3.3 กิจกรรม/กระบวนการ หมายถึง กิจกรรมหรือกระบวนการที่ผู้สอนและผู้เรียน กำหนดขึ้นเพื่อสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ ใช้ในการฝึกทักษะซึ่งต้องใช้กระบวนการคิด การปฏิบัติ การเผชิญสถานการณ์และ การประยุกต์ความรู้ของผู้เรียน เช่น บทบาทสมมติ การสาธิต การจัดนิทรรศการ การทำโครงงาน เกม เพลง เป็นต้น

3.4 วัสดุ เครื่องมือและอุปกรณ์ หมายถึง วัสดุที่ประดิษฐ์ขึ้นใช้เพื่อประกอบการเรียนรู้ เช่น หุ่นจำลอง แผนภูมิ แผนที่ ตาราง สถิติ รวมถึงสื่อประเภทเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานต่าง ๆ เช่น อุปกรณ์ทดลองวิทยาศาสตร์ เครื่องมือช่าง เป็นต้น

คุณค่าของสื่อการสอน จำแนกได้ 3 ด้าน คือ

1. คุณค่าด้านวิชาการ
 - 1.1 ทำให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ตรง
 - 1.2 ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีกว่าและมากกว่าไม่ใช้สื่อการสอน
 - 1.3 ลักษณะที่เป็นรูปธรรมของสื่อการสอน ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของสิ่งต่าง ๆ ได้กว้างขวางและเป็นแนวทางให้เข้าใจสิ่งนั้น ๆ ได้ดียิ่งขึ้น
 - 1.4 ส่วนเสริมด้านความคิด และการแก้ปัญหา
 - 1.5 ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ถูกต้อง และจำเรื่องราวได้มากและได้นาน
 - 1.6 สื่อการสอนบางชนิด ช่วยเร่งทักษะในการเรียนรู้ เช่น ภาพยนตร์ ภาพนิ่ง เป็นต้น
2. คุณค่าด้านจิตวิทยาการเรียนรู้
 - 2.1 ทำให้เกิดความสนใจ และต้องเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ มากขึ้น
 - 2.2 ทำให้เกิดความคิดรวบยอดเป็นเพียงอย่างเดียว
 - 2.3 ได้รับความสนใจ ทำให้เกิดความพึงพอใจ และช่วยผู้ให้กระทำกิจกรรมด้วยตนเอง
3. คุณค่าด้านเศรษฐกิจการศึกษา
 - 3.1 ช่วยให้ผู้เรียนที่เรียนซ้ำเรียนได้เร็วและมากขึ้น
 - 3.2 ประหยัดเวลาในการทำความเข้าใจเนื้อหาต่าง ๆ
 - 3.3 ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เหมือนกันครั้งละหลาย ๆ คน
 - 3.4. ช่วยขจัดปัญหาเรื่องเวลา สถานที่ ขนาด และระยะทาง

4. คุณค่าของสื่อการสอนโดยทั่วไป

- 4.1 เป็นศูนย์รวมความสนใจของผู้เรียน
- 4.2 ทำให้บทเรียนเป็นที่น่าสนใจ
- 4.3 ช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์กว้างขวาง
- 4.4 ทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ร่วมกัน
- 4.5 แสดงความหมายและสัญลักษณ์ต่าง ๆ
- 4.6 ให้ความหมายแก่คำที่เป็นนามธรรมได้
- 4.7 แสดงสิ่งที่ลึกลับให้เข้าใจง่าย
- 4.8 อธิบายสิ่งที่เข้าใจยากให้เข้าใจง่ายขึ้น
- 4.9 สามารถเอาชนะข้อจำกัดต่าง ๆ เกี่ยวกับเวลา ระยะทางและขนาดได้ เช่น

ทำให้สิ่งที่เคลื่อนไหวช้าให้เร็วขึ้นได้ ทำให้สิ่งที่เคลื่อนไหวเร็วให้ช้าลงได้ ย่อสิ่งที่ใหญ่เกินไปให้เล็กลงได้ ขยายสิ่งที่เล็กเกินไปให้ใหญ่ขึ้นได้ นำสิ่งที่อยู่ไกลเกินไปมาศึกษาได้ นำสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตมาให้ดูได้

ชวลิต เชนทอง (2557, หน้า 5) กล่าวว่า เราจำเป็นต้องใช้สื่อการเรียนการสอนเพื่อ

1. ช่วยให้คุณภาพการเรียนรู้ดีขึ้น เพราะมีความจริงจังและมีความหมายชัดเจนต่อผู้เรียน
2. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในปริมาณมากขึ้น ในเวลาที่กำหนดไว้จำนวนหนึ่ง
3. ช่วยให้ผู้เรียนสนใจและมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในกระบวนการเรียนการสอน
4. ช่วยให้ผู้เรียนจดจำ ประทับความรู้สึกรวดเร็วและดีขึ้น
5. ช่วยส่งเสริมการคิดและการแก้ปัญหาในกระบวนการเรียนการสอน
6. ช่วยให้ผู้สามารถเรียนรู้ในสิ่งที่เรียนได้ลำบาก เพราะ
 - 6.1 ทำสิ่งที่ซับซ้อนให้ง่ายขึ้น
 - 6.2 ทำนามธรรมให้เป็นรูปธรรม
 - 6.3 ทำสิ่งที่เคลื่อนไหวหรือเปลี่ยนแปลงช้าให้ดูเร็วขึ้น
 - 6.4 ทำสิ่งที่เคลื่อนไหวหรือเปลี่ยนแปลงเร็วให้ดูช้าลง
 - 6.5 ทำสิ่งที่ใหญ่มากให้ย่อขนาดลง
 - 6.6 ทำสิ่งที่เล็กมากให้ขยายขนาดขึ้น
 - 6.7 นำอดีตมาให้ศึกษาได้
 - 6.8 นำสิ่งที่อยู่ไกลหรือลึกลับมาศึกษาได้

7. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนสำเร็จง่ายขึ้น

ชวลิต แซ่ทอง (2557, หน้า 5-6) ได้จำแนกสื่อการสอนตามแนวคิดที่แตกต่างกันคือ

1. จำแนกประเภทสื่อการเรียนการสอน โดยพิจารณาจากลักษณะประสาทการรับรู้ของผู้เรียนจากการเห็นและการฟัง ซึ่งสามารถจำแนกประเภทของสื่อได้ดังต่อไปนี้

1.1 สื่อที่เป็นภาพ (Visual Media)

1.1.1 ภาพที่ไม่ต้องฉาย (Non Projected) ได้แก่ ภาพบนกระดานดำ ภาพจากแผ่นภาพ ภาพจากหนังสือและสิ่งพิมพ์ต่างๆ

1.1.2 ภาพที่ต้องฉาย (Projected) ได้แก่ ภาพจากเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายภาพยนตร์หรือวีดิทัศน์

1.2 สื่อที่เป็นเสียง (Audio Media) ได้แก่ สื่อประเภทเสียงที่ใช้ในกระบวนการเรียนรู้ เช่น เทปบันทึกเสียง วิทยุ เป็นต้น

1.3 สื่อที่เป็นทั้งภาพและเสียง (Audio Visual Media) ได้แก่ สื่อที่แสดงภาพและเสียงพร้อมๆกัน เช่น สไลด์ประกอบเสียง ภาพยนตร์ที่มีเสียง (Sound Film) เทปโทรทัศน์ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) และ มัลติมีเดีย เป็นต้น

2. จำแนกประเภทสื่อการเรียนการสอนในทางเทคโนโลยีการศึกษา อาจจำแนกได้เป็นเครื่องมืออุปกรณ์ (Hardware) เป็นสื่อการเรียนการสอนประเภทเครื่องมือหรืออุปกรณ์เรียกกันโดยทั่วไปว่า ฮาร์ดแวร์ (Hardware) หรือสื่อใหญ่ (Big Media) หมายถึง สิ่งที่เป็นอุปกรณ์ทางเทคนิคทั้งหลายที่ประกอบด้วยกลไกไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งไม่ใช่สิ่งสิ้นเปลือง ได้แก่ เครื่องฉายข้ามศีรษะ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องเทปบันทึกเสียง เครื่องรับวิทยุ เครื่องรับโทรทัศน์ เป็นต้น

2.1 วัสดุ (Soft Ware) เป็นสื่อการเรียนการสอนประเภทวัสดุ บางครั้งเรียกว่า Soft Ware หรือสื่อเล็ก (Small Media) ซึ่งเป็นวัสดุที่เก็บความรู้ในลักษณะของภาพ เสียง และตัวอักษร

2.2 เทคนิคและวิธีการ (Technique and method) การสื่อความหมายในการเรียนการสอน บางครั้งไม่อาจทำได้ด้วยเครื่องมืออุปกรณ์หรือวัสดุ แต่จะต้องอาศัยเทคนิคหรือวิธีการเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ หรือใช้ทั้งวัสดุอุปกรณ์และวิธีการไปพร้อมๆกัน แต่เน้นวิธีการเป็นสำคัญ

เมื่อกล่าวถึงสื่อการเรียนการสอนในกระบวนการเรียนการสอนโดยทั่วไปแล้ว ส่วนใหญ่จะคำนึงถึงวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเรียนรู้ซึ่งได้แก่ ฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ มากกว่าเทคนิคหรือวิธีการ ดังนั้นจึงนิยมเรียกสื่อการเรียนการสอนว่าอุปกรณ์ช่วยสอนหรืออุปกรณ์การสอน หมายถึง วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเรียนรู้หรือเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อความหมาย อันจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องนี้ได้ง่ายขึ้น

การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาตรา 63-มาตรา 69 ในประเด็นของผู้เรียน ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโอกาสแรกที่ได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (มาตรา 66) สถานศึกษาซึ่งมีอำนาจหน้าที่และมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา เพื่อความเจริญงอกงามของผู้เรียน ต้องใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เพื่อการประมวลข้อมูล อันเป็นสาระทางวิชาการให้เป็นสารสนเทศ เพื่อจัดเก็บอย่างเป็นระบบ ผู้เรียนสามารถใช้ข้อมูลดังกล่าวได้ทันตามความต้องการ ผู้สอนสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการสอนได้ในระยะเวลาอันสั้น ผู้เรียนเห็นคุณค่าของเทคโนโลยีที่เป็นวิธีการสอนแนวใหม่

เอ็ดดี้ (Eadie, 2001 อ้างถึงใน ปราวีณยา สุวรรณรัฐโชติ, 2549) ได้สรุปผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนจากการใช้ ICT (Information and Communications Technology) ในการเรียนการสอนว่าช่วยพัฒนาทักษะความคิดอย่างมีเหตุผล การคิดแก้ปัญหาและช่วยเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้และสร้างสรรค์ให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความกระตือรือร้น และความสนใจ กิจกรรมการเรียนรู้ และความเมื่อมีการใช้ ICT เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ทา ให้นักเรียนใช้เวลาและความสนใจในกิจกรรมการเรียนมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน ในลักษณะที่มีการปฏิสัมพันธ์มากขึ้น

ปราวีณยา สุวรรณรัฐโชติ (2549, หน้า 2) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า การบริหารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษานั้น สถานศึกษาควรดำเนินการดังนี้ คือมีการวางแผนอย่างรอบคอบ โดยได้รับความร่วมมือจากภายในสถานศึกษาและภายนอกสถานศึกษาโดยเฉพาะจากชุมชน ที่สถานศึกษาตั้งอยู่ ให้มีการฝึกอบรมครูผู้สอนอย่างต่อเนื่อง มีการสนับสนุนทางด้านเทคนิคแก่ครู จัดหางบประมาณสนับสนุนในระยะยาวที่ครอบคลุมความต้องการและจำเป็นต้องมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารบูรณาการร่วมกับหลักสูตรและการสอน ซึ่งควรมีการประเมินผล การดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

การใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ควรกำหนดเป็นแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนา ICT เพื่อรับการสนับสนุนและมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ครูผู้สอนต้องได้รับการพัฒนา ด้วยการฝึกอบรมความรู้ในการประยุกต์ใช้ ICT ในการสอน และเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้แก่ผู้เรียนเพิ่มขึ้น เป็นการมุ่งเน้นที่การเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551, หน้า 27) กล่าวว่า การจัดทำ การเลือกใช้ และการประเมินคุณภาพสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในสถานศึกษา ควรคำนึงถึงหลักการสำคัญของสื่อการเรียนรู้

เช่น ความสอดคล้องกับหลักสูตร วัตถุประสงค์การเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน เนื้อหามีความถูกต้องและทันสมัย ไม่กระทบความมั่นคงของชาติ ไม่ขัดต่อศีลธรรม มีการใช้ภาษาที่ถูกต้อง รูปแบบการนำเสนอที่เข้าใจง่าย และน่าสนใจ

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 36) ได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอนและการบริหารงานวิชาการ
2. ส่งเสริมให้ครู ผลิต พัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอนและการพัฒนางานด้านวิชาการ
3. จัดหาสื่อเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนางานด้านวิชาการ
4. ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาและใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอน และการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงานและสถาบันอื่น
5. การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จากแนวปฏิบัติในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาดังกล่าว ผู้บริหารจะต้องสำรวจความต้องการของครูในการใช้วัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียน การสอน จัดหาวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนมาบริการอำนวยความสะดวกแก่ครู ส่งเสริมให้ครูได้มีการคิดค้นและผลิตวัสดุสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และควบคุม กำกับ ให้ครูได้ใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

สรุปได้ว่า การใช้สื่อการเรียนรู้ และสื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน เป็นการปฏิรูปการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนหรือเป็นสิ่งสำคัญ เป็นการเปลี่ยนแปลงบทบาทของผู้เรียนจากผู้รับแต่เพียงฝ่ายเดียวมาเป็นผู้กระตือรือร้นรวมถึงการมีส่วนร่วมในการเรียนขณะเดียวกันผู้สอนย่อมเปลี่ยนจากการเป็นจุดศูนย์กลางของการเรียนการสอนมาเป็นผู้คอยชี้แนะ ผู้สนับสนุนให้ความร่วมมือ และบางครั้งจะเป็นผู้เรียนรู้ออกไปกับผู้เรียนด้วย

5. การพัฒนาศักยภาพครูในสถานศึกษา

การพัฒนาศักยภาพครู หมายถึง การพัฒนาเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ ทักษะ ความชำนาญและความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งการพัฒนาครูในด้านคุณธรรมและจริยธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดเวลา

การพัฒนาบุคลากรเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นกรรมวิธีที่จะช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้ได้ผลดี มีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล ช่วยให้อบรมเป้าหมายขององค์กร การพัฒนาครูเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารการศึกษา เพราะงานทุกชนิด ในสถานศึกษาจะดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและได้รับผลสำเร็จตามเป้าหมายหรือไม่ เพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถและความร่วมมือของครู ถ้าครูขาดความรู้ความสามารถและขวัญกำลังใจ ในการปฏิบัติงาน ไม่จรรู้รักภักดีต่อหน่วยงานของตนเองและขาดความรับผิดชอบ ทะเลาะเบาะแว้งกัน แยกแยะความสามัคคี ต่างคนต่างอยู่และทำงานไปวัน ๆ โดยไม่ให้ความร่วมมือกิจกรรมต่างๆ ที่สถานศึกษาได้วางไว้ก็จะประสบความล้มเหลว เพราะมีคนที่เหมือนไม่มีในเมื่อคนเหล่านั้นไม่ร่วมมือ กันและหย่อนสมรรถภาพ การพัฒนาครูจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารการศึกษา แม้ว่าครูทุกคนของสถานศึกษาจะมีความสามารถเพียงใดก็ตาม ถ้าเวลาผ่านไปนานๆ บรรดา ความรู้ ความชำนาญก็ย่อมอ่อนลงไปเป็นของธรรมดา หรือบางทีการทำงานจำเจอยู่เสมอ งานที่ทำ อาจจะกลายเป็นความเบื่อหน่ายได้เหมือนกัน ดังนั้น การที่ผู้บริหารให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยแก้ปัญหา และส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้รับการพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้ครู ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพพร้อมทั้งมีขวัญและกำลังใจ

Aminah U-sof yusoh (2014, หน้า 1) ได้สรุปว่าการพัฒนาครูก่อให้เกิดประโยชน์หลากหลาย ประการดังนี้

1. การพัฒนาครู ช่วยพัฒนาคุณภาพและวิธีการทำงานของครู ทำให้ครูมีสมรรถภาพ ในการสอน มีความรู้เพิ่มขึ้น เข้าใจบทบาทหน้าที่และปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถ แก้ไขข้อบกพร่องให้ดีขึ้น
2. การพัฒนาครู ช่วยทำให้เกิดการประหยัดเวลาและลดความสูญเสียเปล่าทางวิชาการเพราะ ครูที่ได้รับการพัฒนาจนเป็นครูที่มีคุณภาพนั้นย่อมไม่ทำอะไรผิดพลาดง่าย ๆ สามารถใช้สื่อการเรียน การสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ทำการสอนนักเรียนได้ผลเต็มที่ และตรงตามจุดประสงค์ ส่วนนักเรียน ก็มีความรู้ความสามารถตามเกณฑ์ที่กำหนด
3. การพัฒนาครู ช่วยทำให้ครูได้เรียนรู้งานในหน้าที่ได้เร็วขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูที่เพิ่งได้รับการบรรจุให้เข้าทำงานใหม่ ๆ และครูที่ย้ายไปทำการสอน ณ ที่ทำงานแห่งใหม่
4. การพัฒนาครู ช่วยแบ่งเบาหรือลดภาระหน้าที่ของผู้บังคับบัญชา หรือหัวหน้างาน ในสายงานต่าง ๆ เพราะครูที่ได้รับการพัฒนาอย่างดีและอย่างต่อเนื่อง จะมีความเข้าใจงานการสอน และงานอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี
5. การพัฒนาครู ช่วยกระตุ้นให้ครูปฏิบัติงานเพื่อความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ การงาน กล่าวคือ ทำให้ครูทุกคนมีโอกาสก้าวหน้าไปสู่ตำแหน่งทางการบริหารที่มีสถานภาพดีขึ้น

6. การพัฒนาครู ช่วยทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอทั้งในด้านความรู้และเทคโนโลยีต่าง ๆ รวมทั้งหลักการปฏิบัติงานและเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ

กล่าวโดยสรุปว่า การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการบริหารงานของสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารควรได้รับการพัฒนาให้สามารถนำภาวะผู้นำและบุคลิกภาพประชาธิปไตยมาเอื้อต่อการทำงานของครูให้ครูมีเสรีภาพในการคิด มีโอกาสพัฒนาคุณภาพผลงาน รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพในการนำหลักสูตรไปใช้ การเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในวิชาที่สอน สามารถพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจ ความต้องการและระดับพัฒนาการของผู้เรียนด้วยเทคนิควิธีที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

6. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

เป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561) มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งนี้เพื่อให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ไม่ว่าจะอย่างไรก็ตามคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกฝ่ายที่มีส่วนในการจัดการศึกษาต้องตระหนักและดำเนินการจนบรรลุผลในที่สุด ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของคนไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 จึงระบุให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปี เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา รวมทั้งเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก (กำหนดไว้ในหมวด 6 มาตรา 48) นอกจากนี้ เพื่อให้เกิดการนำสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม จึงกำหนดให้ต้องออกกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา (ตามวรรคสอง มาตรา 47) เพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง และให้เชื่อมโยงการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา การอุดมศึกษา และการประกันคุณภาพภายนอก จึงได้มีการประกาศกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 แทนกฎกระทรวงฉบับเดิม (พ.ศ. 2546) ซึ่งได้มีการนำไปประกาศในราชกิจจานุเบกษาเรียบร้อยแล้ว ในเล่ม 127 ตอนที่ 23 ก วันที่ 2 เมษายน 2553 ทำให้มีผลบังคับใช้แล้ว

กฎกระทรวงฉบับนี้ให้ความชัดเจนเกี่ยวกับระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพ ทั้งภายในและภายนอก ในส่วนของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในโดยการส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลของหน่วยงานต้นสังกัด ตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่ให้สถานศึกษายึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

1. กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
2. จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

3. จัดระบบบริหารและสารสนเทศ
4. ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
5. จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
6. จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
7. จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน
8. จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น เพื่อเป็นการสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้เข้มแข็ง ตามกฎกระทรวงดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้จัดทำแนวทางการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ขึ้น เพื่อให้สถานศึกษาเข้าใจและตระหนักถึงประโยชน์ของการประกันคุณภาพได้อย่างชัดเจนและถูกต้อง ส่วนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการสนับสนุน ส่งเสริม นิเทศ และร่วมพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้เข้มแข็งต่อไป (การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 เล่ม 6, หน้า 6-15)

กระทรวงศึกษาธิการ (2543 ,หน้า 45-47) กล่าวถึง ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นกลไกสำคัญที่ขับเคลื่อนให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาให้ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง บนหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและการพัฒนาภาระความรับผิดชอบการจัดการศึกษาจะต้องดำเนินการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องอันนำไปสู่การเสริมสร้างศักยภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้ชุมชน สังคมเกิดความมั่นใจว่า บุคลากรทุกคนมีความรู้ความสามารถ บุคลิกลักษณะ และคุณสมบัติตามมาตรฐานเชื่อถือได้สม่ำเสมอและต่อเนื่องสร้างความมั่นใจต่อสังคมได้ว่าสถานศึกษามีศักยภาพในการจัดการศึกษารายงานต่อสาธารณชนได้ว่า ผู้เรียนทุกคนในสถานศึกษา

ได้รับการเรียนรู้หรือไม่ เพียงใด ใช้วิธีการใด ในการพัฒนาผู้เรียนและทราบได้อย่างไรว่าผู้เรียนทุกคนเกิดการเรียนรู้ ตลอดจนต้องมีการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้างเพื่อให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้นสามารถบรรลุมาตรฐานตามที่สถานศึกษากำหนด ดังนั้นการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาประกอบด้วย ภาระงานสำคัญที่ไม่ใช่สิ่งแปลกใหม่แต่กลับเป็นการจัดการที่สร้างความเข้มแข็งให้สถานศึกษา โดยสถานศึกษาอาจมีแนวดำเนินการดังนี้

1. สถานศึกษาควรกำหนดเป้าหมายให้ผู้เรียนทุกคนมีความรู้ความสามารถ บุคลิกลักษณะ และคุณสมบัติตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างแท้จริง

2. กำหนดขอบข่ายของการประกันคุณภาพซึ่งประกอบด้วยวิสัยทัศน์และภารกิจ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนการจัดการเรียนการสอน กำหนดความก้าวหน้าและผลการเรียนรู้ของผู้เรียน แผนการบริหารจัดการ ซึ่งส่วนนี้ถือเป็น ศักยภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

3. กำหนดกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งประกอบด้วยการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ การกำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษา การกำหนดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา การดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบทบทวนคุณภาพการดำเนินงาน การประเมินคุณภาพการจัดทำรายงานต่อส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความมั่นใจของผู้เกี่ยวข้อง การประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนสำคัญในการรักษาคุณภาพและพัฒนาคุณภาพการศึกษา การประกันคุณภาพภายในประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

3.1 มาตรฐานโรงเรียน พัฒนามาจากมาตรฐานการศึกษาซึ่งเป็นมาตรฐานแกนกลาง ดัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพของแต่ละโรงเรียน

3.2 ระบบคุณภาพ เป็นการจัดการในระบบย่อยเพื่อให้เกิดคุณภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านกระบวนการเพื่อให้เกิดผลผลิตและผลลัพธ์ที่มีคุณภาพตรงกับมาตรฐานซึ่งระบบคุณภาพนั้น

สรุปได้ว่า ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่จะขับเคลื่อนให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาให้ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยการประสานความร่วมมือจากทุกฝ่าย เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการการเรียนการสอนของโรงเรียนอย่างมีคุณภาพเป็นระบบได้มาตรฐานอย่างต่อเนื่อง จนสร้างความมั่นใจให้กับสังคมว่าการจัดการศึกษาของโรงเรียนมีคุณภาพ ผู้จบการศึกษามีคุณภาพ ได้มาตรฐานตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและความต้องการของสังคม ดังนั้นการประกันคุณภาพการศึกษา จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาการศึกษาให้มีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับอารยประเทศ ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะของผู้นำ ทางวิชาการที่แท้จริง ต้องมีวิสัยทัศน์ มีทรรศนะกว้างไกล มีความสามารถที่จะทำให้ผู้ร่วมงานยอมรับความคิดเห็นในการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการศึกษาในการบริหารงาน

วิชาการและยินดีร่วมปฏิบัติงานด้วยขอช่วยงานวิชาการ โดยส่วนใหญ่แล้วจะเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางด้านการเรียนการสอน การจัดการศึกษาเพื่อให้มีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานของสถานศึกษาที่ได้กำหนดไว้

2.5 หลักการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (2545, หน้า 15) กำหนดไว้ในมาตรา 27-28 ไว้ว่าสถานศึกษาต้องมีหลักสูตรสถานศึกษาที่มีความหลากหลายตามสภาพและความเหมาะสม การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักที่สำคัญของสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการ ในเรื่องของหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ และการเปลี่ยนภาพลักษณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งควรมีหลักการบริหารงานวิชาการดังนี้

1. สถานศึกษาต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลักที่สำคัญของงานวิชาการได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อวัตกรรมการเรียนการสอน และการจัดประเมินผลการเรียนการสอน
2. สถานศึกษาต้องมีกลไกควบคุมมาตรฐานทางวิชาการของสถานศึกษาให้มีคุณภาพ เพื่อการพัฒนาทางวิชาการจะได้มีทิศทางพัฒนางานวิชาการอย่างชัดเจน และไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับการประเมินคุณภาพภายใน และการประเมินจากหน่วยงานภายนอก
3. สถานศึกษาต้องมีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดประเมินผล การวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. สถานศึกษาต้องมีโครงสร้างการบริหารงานวิชาการที่ชัดเจนมีการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้ผู้ปฏิบัติงาน โดยคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ และความเหมาะสมของผู้ปฏิบัติงาน
5. สถานศึกษาต้องมีการประเมินติดตามผลการปฏิบัติงานทางวิชาการเพื่อให้ได้มาตรฐานของงานวิชาการ และนำผลที่ได้มาปรับปรุงวางแผนงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
6. สถานศึกษาต้องมีเครือข่ายการประสานงานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการของสถานศึกษาในการพัฒนาผู้เรียน
7. สถานศึกษาต้องสามารถบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน

จิรวิทย์ มั่นคงวัฒนะ (2557) กล่าวว่า ในการบริหารงานวิชาการจะต้องมีหลักการและวิธีการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหาร ดังนี้

1. สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน และสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและสังคม อย่างแท้จริง โดยมีครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วม
2. มุ่งส่งเสริมสถานศึกษาให้จัดกระบวนการเรียนรู้ โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด
3. มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งเป็นเครือข่ายและแหล่งการเรียนรู้
4. มุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยจัดให้มีดัชนีชี้วัดคุณภาพการจัดการ หลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ และสามารถตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาได้ทุกช่วงชั้นทั้ง ระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา
5. มุ่งส่งเสริมให้มีการร่วมมือเป็นเครือข่าย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการจัด และพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สรุปหลักสำคัญที่สถานศึกษาจะต้องคำนึงถึงในการบริหารงานวิชาการ คือ การพัฒนา หลักสูตร จัดกระบวนการเรียนรู้ โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญ จัดการศึกษาให้มีคุณภาพ พัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ มีเครือข่ายการประสานงานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชน และบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและ ชุมชน

2.6 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม SWOT Analysis

นันทิยา หุตานวัตร และณรงค์หุตานวัตร (2545, หน้า 14) ได้ให้ความหมายของ SWOT ไว้ว่า SWOT เป็นเครื่องมือในการประเมินสถานการณ์ สำหรับองค์กร หรือโครงการ ซึ่งช่วยผู้บริหาร กำหนดจุดแข็งและจุดอ่อนจากสภาพแวดล้อมภายในโอกาสและอุปสรรคจากสภาพแวดล้อม ภายนอกสำหรับกำหนดแผนงานโครงการจะใช้เป็นแนวทางในการกำหนดวิสัยทัศน์และการกำหนด กลยุทธ์เพื่อให้สถาบันพัฒนาไปในทางที่เหมาะสม การวิเคราะห์ SWOT เป็นเครื่องมือในการประเมิน สถานการณ์ ซึ่งช่วยให้ผู้บริหารกำหนดจุดแข็งและจุดอ่อนจากสภาพแวดล้อมภายใน โอกาสและ อุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก ตลอดจนผลกระทบต่องานขององค์กร SWOT มาจาก ตัวย่อภาษาอังกฤษ 4 ตัว คือ

Strengths คือจุดแข็ง หมายถึงความสามารถและสถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็นบวก ซึ่งองค์กร นำมาใช้เป็นประโยชน์ในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์หรือ หมายถึงการดำเนินงาน ภายในที่องค์กรทำได้ดี

Weaknesses คือจุดอ่อน หมายถึง สถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็นลบและโดยความสามารถซึ่งองค์กรไม่สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์หรือหมายถึง การดำเนินงานภายในที่องค์กรทำได้ไม่ดี

Opportunities คือโอกาส หมายถึง ปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกที่เอื้ออำนวยให้การดำเนินงานขององค์กรบรรลุวัตถุประสงค์หรือหมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการขององค์กร

Threats คืออุปสรรค หมายถึง ปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกที่ขัดขวางการทำงานขององค์กร ไม่ให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือหมายถึงสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นปัญหาต่อองค์กร

บางครั้งการจำแนกโอกาสและอุปสรรคเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เพราะทั้งสองสิ่งนี้สามารถเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งการเปลี่ยนแปลงอาจทำให้สถานการณ์ที่เคยเป็นโอกาสกลับกลายเป็นอุปสรรคได้ และในทางกลับกัน อุปสรรคอาจกลับกลายเป็นโอกาสได้เช่นกัน ด้วยเหตุนี้องค์กรจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับเปลี่ยน กลยุทธ์ของตนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์แวดล้อม

นิศารัตน์ คงสวัสดิ์ (2554, หน้า 19) ให้ความหมายของ คำว่า SWOT ไว้ดังนี้

S หมายถึง จุดแข็ง ของโรงเรียนที่ทุกคนรู้ ทั้งบุคลากรในโรงเรียนมองเห็นว่าเป็นข้อดี/ประโยชน์ ต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน

W หมายถึง จุดอ่อน ของโรงเรียนที่กำลังประสบอยู่ ณ เวลานั้น ๆ ที่บุคลากรภายในโรงเรียนเห็นว่าเป็นปัญหาในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

O หมายถึง โอกาส ของโรงเรียนที่ทุกคนทั้งในและนอกโรงเรียนมองเห็นว่าเป็นจุดเด่น/ชื่อเสียง ที่โรงเรียนได้รับจากสังคมหรือชุมชน

T หมายถึง อุปสรรค ของโรงเรียนที่ทุกคนทั้งในและนอกโรงเรียนพบว่าเป็นปัญหาในการบริหารโรงเรียนที่ได้รับจากสังคมหรือชุมชน

ประโยชน์ของการวิเคราะห์ SWOT

การวิเคราะห์ SWOT เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งภายนอกและภายในองค์กร ซึ่ง ปัจจัยเหล่านี้แต่ละอย่างจะช่วยให้เข้าใจได้ว่ามีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานขององค์กรอย่างไร จุดแข็งขององค์กรจะเป็นความสามารถภายในที่ถูกใช้ประโยชน์เพื่อการบรรลุเป้าหมาย ในขณะที่จุดอ่อนขององค์กรจะเป็นคุณลักษณะภายใน ที่อาจจะทำลายผลการดำเนินงาน โอกาสทางสภาพแวดล้อมจะเป็น สถานการณ์ที่ให้โอกาสเพื่อการบรรลุเป้าหมายองค์กร ในทางกลับกันอุปสรรคทางสภาพแวดล้อมจะเป็น สถานการณ์ที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายขององค์กร ผลจากการวิเคราะห์ SWOT นี้จะใช้เป็นแนวทางใน การกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดกลยุทธ์เพื่อให้องค์กรเกิดการพัฒนาไปในทางที่เหมาะสม

สรุป หลักการสำคัญของ SWOT ก็คือการวิเคราะห์โดยการสำรวจจากสภาพการณ์ 2 ด้าน คือ สภาพการณ์ภายในและสภาพการณ์ภายนอก การวิเคราะห์ SWOT จึงเรียกได้ว่าเป็นการวิเคราะห์ สภาพการณ์ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน เพื่อให้รู้ตนเอง รู้จักสภาพแวดล้อมชัดเจน และ วิเคราะห์โอกาส-อุปสรรค ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารขององค์กรทราบถึงการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ภายนอกองค์กร ทั้งสิ่งที่ได้เกิดขึ้นแล้วและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต รวมทั้งผลกระทบของ การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ที่มีต่อองค์กร จุดแข็ง จุดอ่อน และความสามารถด้านต่าง ๆ ที่องค์กรมีอยู่ ซึ่งจะ เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดกลยุทธ์และการดำเนินตามกลยุทธ์ ขององค์กรที่เหมาะสมต่อไป

2.7 ความหมายของการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

อรุณี อ่อนสวัสดิ์ (2551, หน้า 146) ได้อธิบายความหมายไว้ว่า การสนทนากลุ่ม (Focus Group) หมายถึง การร่วมพูดคุยกันอย่างสนิสนมระหว่างผู้นำการสนทนาและผู้ร่วมสนทนา หรือ ระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญหรือผู้รู้ (Key Informants) การสนทนากลุ่มควรมีสมาชิกในวงสนทนา 7-8 คน เพื่อให้มีการโต้แย้งได้พอเหมาะ ผู้นำการสนทนาต้องกำหนดประเด็นคำถามล่วงหน้า โดยมี คำถามหลักหรือคำถามประเด็นหลักของการศึกษา มีการเตรียมประเด็นคำถาม และคำถามทุกข้อ ต้องประกอบด้วยตัวแปร แล้วนำตัวแปรมาสร้างคำถามที่สามารถตอบวัตถุประสงค์ได้ชัดเจน คำถาม แต่ละข้อต้องตั้งสมมุติฐานย่อยๆให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เพื่อให้ได้คำตอบในเชิงเหตุผล

ประคอง สารธรรม (2557) กล่าวไว้ว่า การสนทนากลุ่ม (Focus Group) และการสัมภาษณ์กลุ่ม (Group Interview) ต่างก็เป็นวิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

วรรณิ แกมเกตุ (2551, หน้า 254-255) กล่าวถึงการสัมภาษณ์กลุ่ม (Group Interview) เป็นการสัมภาษณ์พร้อมกันในเวลาเดียวกัน ครั้งละ 2 คนขึ้นไป อาจเป็นกลุ่มใหญ่หรือกลุ่มเล็กก็ได้ ทุกคนตอบคำถามเดียวกันหมด การสัมภาษณ์กลุ่ม ใช้เมื่อนักวิจัยต้องการข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็น เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งจากผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งกลุ่ม ส่วนการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นการ สัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth Interview) แบบหนึ่ง เป็นการสัมภาษณ์และสนทนาแบบเจาะประเด็น ด้วยการเชิญผู้ร่วมสนทนา มารวมเป็นกลุ่มอย่างเจาะจง ตามคุณสมบัติที่นักวิจัยเป็นผู้กำหนด แล้วเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมสนทนา โต้ตอบ ถกปัญหา อภิปรายร่วมกัน แลกเปลี่ยนทัศนะกัน อย่างกว้างขวางในประเด็นต่างๆ โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะเจาะจง เพื่อที่จะหาข้อมูลที่ถูกต้องตรงประเด็น สำหรับตอบคำถามวิจัยเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ

ชาย โพธิสิตา (2547, หน้า 209) กล่าวว่า การสนทนากลุ่มต่างจากวิธีการที่เกี่ยวกับกลุ่ม แบบอื่นๆ กล่าวคือ การสนทนากลุ่มไม่ใช่การสัมภาษณ์คนเป็นกลุ่ม (Group Interview) ที่มุ่งหา

ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องที่น่าสนใจต้องการ ซึ่งอาจจะเป็นข้อมูลเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพก็ได้ เช่น การสัมภาษณ์กลุ่มผู้นำชุมชนหลายคนพร้อมกัน เพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับชุมชนนั้นๆ ในเรื่อง ที่เกี่ยวกับประชากร เศรษฐกิจ การศึกษา และสุขภาพอนามัยของคนในชุมชนโดยรวม เป็นต้น ในการสัมภาษณ์กลุ่มเช่นนั้น ผู้สัมภาษณ์มักใช้แบบสอบถามที่มีคำถามทั้งปลายเปิดและปลายปิด แต่ การสนทนากลุ่ม เป็นการอธิบายมากกว่าจะเป็นการสัมภาษณ์ ขณะเดียวกันการสนทนากลุ่มก็ไม่ใช่ การระดมสมองกลุ่มผู้รู้ จุดต่างอยู่ที่การระดมสมองนั้นมุ่งหาข้อสรุปที่ลงตัว (consensus) เกี่ยวกับ เรื่องใดเรื่องหนึ่ง แต่การสนทนากลุ่มมุ่งหาความคิดเห็นและประสบการณ์ของผู้ร่วมสนทนาซึ่งอาจจะ แตกต่างกันหลากหลาย ไม่จำเป็นต้องสอดคล้องลงรอยกันเสมอไป

รัตนะ บัวสนธ์ (2552, หน้า 123) กล่าวว่า การสนทนากลุ่ม (Focus Group) มิใช่การสัมภาษณ์ กลุ่ม (Group interview) แม้ว่าลักษณะการดำเนินงานจะอาศัยการสัมภาษณ์พูดคุยกันระหว่าง นักวิจัยกับกลุ่มบุคคลก็ตาม ทั้งนี้ เพราะมีลักษณะที่แตกต่างกันอย่างน้อยสามประการใหญ่ๆ คือ

ประการแรก คือ การสัมภาษณ์กลุ่มจะเป็นการซักถามบุคคลต่างๆในกลุ่ม ตามประเด็น ที่นักวิจัยกำหนดไว้ และมุ่งให้บุคคลได้ตอบมีปฏิสัมพันธ์กับนักวิจัยเป็นหลัก ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า การสัมภาษณ์กลุ่ม เป็นการอาศัยความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มให้ร่วมกันตอบและตรวจสอบซึ่งกัน และกันตามประเด็นคำถามของผู้สัมภาษณ์ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่ม ค่อนข้างเป็นข้อมูลที่มีความตรงน่าเชื่อถือได้มาก เพราะผ่านการตรวจสอบจากสมาชิกในกลุ่มมาแล้วนั่นเอง

ประการที่สอง คือ กลุ่มบุคคลที่เข้าร่วมในการสนทนากลุ่มนั้น มิได้เป็นการจัดกลุ่ม ที่เกิดขึ้นเองตามปกติ กลุ่มบุคคลที่ร่วมสนทนานั้นเป็นกลุ่มบุคคลที่นักวิจัยคัดเลือกกำหนดให้เข้าร่วม กลุ่มโดยพิจารณาตามคุณสมบัติต่างๆ แล้วให้บุคคลเหล่านี้มีปฏิสัมพันธ์กันให้มากที่สุด หรือมุ่งให้ บุคคลในกลุ่มได้มีการอธิบายโต้แย้งกัน

ประการที่สาม ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลจะไม่ใช้เวลายาวนาน ดังเช่นการสัมภาษณ์กลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยจะต้องเข้าไปอยู่ร่วมในสนามวิจัยเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับสมาชิก แต่การสนทนากลุ่มจะใช้ ช่วงเวลาสั้น ซึ่งใช้เฉพาะการเก็บข้อมูลตามประเด็นที่ต้องการและเมื่อได้แล้วก็ยุติการสนทนา

สุภางค์ จันทวานิช (2553, หน้า 91) กล่าวว่า มนุษย์สัมพันธ์ในการสัมภาษณ์ เป็นสิ่งจำเป็น สำหรับการสัมภาษณ์ทุกรูปแบบ เราต้องทำให้ผู้ที่จะให้สัมภาษณ์นั้นพอใจที่จะพูดกับเรา และยินดี ให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ จึงจะมีทางให้ข้อมูลอย่างลึกซึ้งได้ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ให้ สัมภาษณ์ มีขั้นตอน คือ มีท่าที่เป็นมิตร เช่น การพูดจาเป็นกันเอง การยิ้ม และการแสดงความเอาใจใส่ ในคำพูดของเขาตลอดเวลา ไม่แสดงที่ท่าดูถูกหรือทำท่าว่าเขาไม่รู้อะไร แล้วจึงอธิบายถึง วัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ให้เป็นที่เข้าใจในกรณีที่เขาพูดนอกเรื่องบางครั้งควรปล่อยบ้าง มิใช่ตัดบท อย่างกะทันหันจนเกินไป

หลักการในการจัดสนทนากลุ่ม

การจัดสนทนากลุ่มเป็นการนั่งสนทนากันระหว่างผู้ให้สัมภาษณ์เป็นกลุ่มตามปกติ ประมาณ 6-12 คน แต่ในบางกรณีอาจมีข้อยกเว้นให้มีประมาณ 4-5 คน ในระหว่างการสนทนากันของผู้ให้สัมภาษณ์นั้น จะมีผู้ดำเนินการสนทนาเป็นผู้คอยจุดประเด็นการสนทนา เพื่อเป็นการชักจูงให้บุคคลกลุ่มนี้ได้แสดงความคิดเห็นต่อประเด็น หรือแนวทางในการสนทนาให้ได้กว้างขวางลึกซึ้ง และละเอียดที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ในการสนทนาดังกล่าว มีลักษณะเปิดกว้างที่จะให้ผู้เข้าร่วมสนทนา แต่ละคนวิพากษ์วิจารณ์หรือมีข้อสงสัยถามผู้เข้าร่วมสนทนาคนอื่นๆ หรือตอบข้อวิพากษ์เหล่านั้นได้ รวมทั้งตัวผู้ดำเนินการสนทนาด้วย การที่ผู้เข้าร่วมสนทนาเหล่านี้มีปฏิริยาตอบโต้กัน ในระหว่างการสนทนานั้น จะเป็นสิ่งเร้าให้เกิดการสนทนาในระดับลึกยิ่งขึ้นในแต่ละประเด็น ด้วยวิธีการดังกล่าวนี้จะทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลในสิ่งซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถได้มาด้วยวิธีการใช้แบบสอบถาม ต่อจากนั้นผู้วิจัยก็จะคอยวิเคราะห์สถานการณ์ในกลุ่มบุคคลที่ถูกกระตุ้นเหล่านี้ เพื่อที่จะได้เข้าใจถึงความหมายของสถานการณ์นั้นๆ และจากการวิเคราะห์สถานการณ์ศึกษาก็จะเป็นการช่วยให้ผู้วิจัยได้ทดสอบสมมติฐานที่มีอยู่ รวมทั้งผู้วิจัยอาจได้คำตอบที่ไม่ได้คาดหมายเอาไว้ก่อนอีกด้วย ช่วยให้สมมติฐานที่ได้มามีความเป็นระบบมากยิ่งขึ้น

องค์ประกอบการสนทนากลุ่มประกอบด้วย

1. บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) ซึ่งควรเป็นผู้พูดและฟังภาษาท้องถิ่นได้ ผู้จดบันทึก (Note taker) และผู้ช่วย (Assistant) ช่วยในการจัดเตรียมสถานที่ บันทึกเสียง
2. แนวทางในการสนทนากลุ่มควรประกอบด้วยตัวแปรต่างๆ ที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยนั้นๆ แต่อาจยืดหยุ่น ได้ในทางปฏิบัติ โดยดูจากบรรยากาศการสนทนา บางครั้งอาจจะได้ประเด็น ซึ่งไม่ได้คาดคิดเอาไว้ได้ และอาจเป็นข้อค้นพบที่มีประโยชน์และมีคุณค่า
3. อุปกรณ์สนาม ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง ซึ่งอาจเตรียมไว้ 2 ชุด พร้อมทั้งสายไฟและสมุดบันทึก
4. แบบฟอร์มสำหรับกรอกประวัติผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม โดยมีตัวแปรที่เป็นเกณฑ์สำคัญในการวิจัยทั้งนี้เพื่อใช้ในการวิเคราะห์หรืออาจใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการคัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน อยู่ในกลุ่มเดียวกัน
5. สิ่งเสริมสร้างบรรยากาศ ได้แก่ เครื่องดื่ม ของขบเคี้ยว ซึ่งจะเป็นสิ่งที่เสริมสร้างบรรยากาศความเป็นกันเองให้สนทนาได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

6. ของสมนาคุณแก่ผู้เข้าร่วมสนทนา เพื่อเป็นการตอบแทนผู้เข้าร่วมสนทนา แม้จะเป็นสิ่งเล็กน้อยแต่ในทางจิตวิทยาแล้ว เป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับการแสดงความมีน้ำใจของผู้วิจัยอย่างไรก็ตาม ถ้านักวิจัยเป็นคนในพื้นที่ ก็อาจไม่จำเป็น เนื่องจากมีความสนิทสนมกันอยู่แล้ว

7. สถานที่และระยะเวลา ควรจะเป็นบริเวณใกล้เคียงกับสถานวิจัย อาจเป็นบ้านหรือศาลาวัด แต่ให้คำนึงถึงว่าสถานที่นั้น จะมีผลต่อการออกความคิดเห็นหรือไม่ เช่น ถ้าใช้บ้านผู้นำแล้วถามเรื่องผู้นำอาจทำให้ได้ข้อมูลที่ตื้นเกินไป สำหรับระยะเวลาการสนทนากลุ่ม แต่ละครั้งไม่ควรเกิน 3 ชั่วโมง เพราะจะนานเกินไป

คำแนะนำสำหรับการทำสนทนากลุ่ม (Focus Group)

1. ในการจัด (Focus Group) ควรมีผู้ร่วมสัมมนาประมาณ 6-12 คน และบุคคลเหล่านี้ควรมีสถานภาพต่างๆ ที่คล้ายคลึงกัน เพื่อจะได้ไม่มีความรู้สึกขัดเขินหรือมีความยำเกรงอันเนื่องมาจากการศึกษาหรือสถานภาพทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถ้าเกิดความแตกต่างกันขึ้นในกลุ่ม จะทำให้เกิดปัญหาคนบางคนไม่กล้าให้ความเห็นในกลุ่มหรือเห็นด้วยกับคนที่พูดเก่งในกลุ่มซึ่งไม่ใช่ความคิดของตน

2. การคัดเลือกผู้เข้าร่วมสัมมนากลุ่มเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการศึกษาวิธีนี้ การคัดเลือกนั้นอาจได้จากคำแนะนำของผู้นำชุมชนหรือจากการสนทนากลุ่มแบบธรรมชาติกับประชาชนว่าใครผู้รู้เรื่องนี้ที่สุดหรือบางครั้งอาจมีแบบฟอร์มสำหรับคัดเลือกผู้เข้าร่วมที่มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันอยู่ในกลุ่มเดียวกัน เช่น เพศ กลุ่มอายุ สถานภาพ สมรส สถานที่อยู่ อาชีพ จำนวนและอายุของบุตร เป็นต้น ตัวแปรเหล่านี้จะเป็นเกณฑ์สำคัญในการคัดเลือกตามลักษณะงานวิจัยอย่างไรก็ตามข้อมูลเบื้องต้นของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มจะมีส่วนช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3. ผู้จัดบันทึก จะต้องวาดแผนผังการนั่งของผู้ร่วมสนทนาทุกคน พร้อมทั้งเขียนชื่อกำกับและให้หมายเลขแทนชื่อ เพื่อสะดวกในการจัดบันทึกควรเป็นแบบสั้น อาจไม่ต้องจดรายละเอียดมากแต่จดในลักษณะคำขึ้นต้นของผู้พูดรายต่อไปเพื่อสะดวกและผู้จัดบันทึกไม่ควรสนทนาด้วย ควรให้ความสำคัญในการจดเพียงอย่างเดียว

4. การวิเคราะห์ข้อมูลนั้นใช้วิธีการถอดเทปสนทนากลุ่ม (Focus Group Transcript) ก่อนให้ได้สมบูรณ์ทุกประโยคจึงจะทำการวิเคราะห์ โดยเริ่มจากการจัดประเด็นคำถามว่ามีหัวข้อคำตอบอะไรบ้าง (Centurial) เมื่อจับประเด็นคำตอบได้จึงทำการวิเคราะห์ โดย ยกตัวอย่างคำพูดของผู้สนทนา (Quote) คำพูด และวิเคราะห์สรุปเสนอความคิดเห็นของผู้วิจัยร่วมด้วย

สรุปได้ว่า การสนทนากลุ่ม เป็นการสนทนาระหว่าง ผู้วิจัย และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยมีผู้ดำเนินการสนทนา เป็นผู้จัดประเด็นการสนทนา เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นต่อประเด็นของการสนทนาอย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง การสัมภาษณ์กลุ่ม (Group Interview) นั้นมุ่งให้

ผู้ที่ให้สัมภาษณ์พูดตอบคำถามเดียวกันที่ผู้วิจัยถาม กล่าวคือ มุ่งให้ตอบคำถามผู้วิจัย หรือโต้ตอบกับนักวิจัยเป็นหลัก โดยคำตอบก็จะถูกตรวจสอบโดยสมาชิกในกลุ่มที่ให้สัมภาษณ์ไปในตัว ส่วนการสนทนากลุ่มเป็นการให้ผู้ร่วมสนทนาได้พูดแสดงความคิดเห็นตามประเด็นที่ผู้วิจัยตั้งไว้ ความแตกต่างก็คือ การสนทนากลุ่มผู้ร่วมสนทนาจะมีการอภิปรายในประเด็นต่างๆตามความคิดเห็นและประสบการณ์ของผู้ร่วมสนทนา ส่วนการสัมภาษณ์กลุ่มนั้น ไม่ได้เน้นให้มีการอภิปรายแต่เป็นการตอบคำถามเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยผู้ให้ สัมภาษณ์โต้ตอบกับผู้วิจัย ไม่ได้ให้แสดงความคิดเห็นอภิปรายคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์คนอื่นในกลุ่ม ดังนั้นการสัมภาษณ์กลุ่มจึงเหมาะที่จะนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ต้องการข้อมูลจากคนหลายคนให้ผู้สัมภาษณ์พร้อมกัน ส่วนการอภิปรายกลุ่มนั้นเหมาะที่จะใช้ในการเก็บข้อมูลที่เป็นเรื่องที่ต้องมีการอภิปรายแสดงความคิดเห็นในแง่มุมต่างๆเพื่อให้ได้คำตอบในประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา จึงเหมาะกับการวิจัยที่ต้องการหารูปแบบโครงสร้าง หรือ แนวคิดใหม่ๆ

2.8 ผลการทดสอบ O-NET ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2554-2556 ของอำเภอพร้าวและของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2

ผลการทดสอบ O-NET ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2554-2556 ของระดับ เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2

ตารางที่ 2-1 คะแนนเฉลี่ย O-NET ระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 ปีการศึกษา 2554-2556

ปีการศึกษา	ชั้น	ไทย	คณิต	วิทย์	สังคม	สุขศึกษา	ศิลปะ	การงาน	ภาษาอังกฤษ
2554	ป.6	48.27	48.94	38.21	49.8	57.59	45.02	53.20	30.16
2555	ป.6	45.09	34.22	37.41	43.78	56.16	53.10	53.71	33.00
2556	ป.6	44.05	39.48	36.06	38.12	63.61	46.02	51.26	29.69

ที่มา : รายงานการประเมินผลการสอบโอเน็ตของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 ปีการศึกษา 2554-2556

จากตารางที่ 2-1 จะเห็นได้ว่าผลการทดสอบ O-NET ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2554-2556 ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐานร้อยละ 50 เกือบทุกสาระการเรียนรู้ ยกเว้น วิชาสุขศึกษาและวิชาการทำงานอาชีพในปีการศึกษา

2554 และ ปีการศึกษา 2556 ส่วนปีการศึกษา 2555 ผ่านเกณฑ์ 50 % มี 3 วิชาคือ สุขศึกษาฯ ศิลปะและ การงานอาชีพและเทคโนโลยี

ผลการทดสอบ O-NET ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2554-2556 ของนักเรียนในอำเภอพร้าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2

ตารางที่ 2-2 คะแนนเฉลี่ย O-NET ของนักเรียนในอำเภอพร้าว ปีการศึกษา 2554-2556

ปีการศึกษา	ชั้น	ไทย	คณิต	วิทย์	สังคม	สุขศึกษาฯ	ศิลปะ	การงาน	ภาษาอังกฤษ
2554	ป.6	46.58	46.82	36.01	46.86	57.23	42.75	50.58	29.98
2555	ป.6	45.18	35.03	38.45	42.91	56.07	53.05	54.51	31.66
2556	ป.6	43.59	40.13	35.73	36.34	62.70	43.89	50.41	29.62

ที่มา : รายงานการประเมินผลการสอบโอเน็ตของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 ปีการศึกษา 2554-2556

จากตารางที่ 2-2 จะเห็นได้ว่าผลการทดสอบ O-NET ของอำเภอพร้าว ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2554-2556 ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐานร้อยละ 50 เกือบทุกสาระการเรียนรู้ ปีการศึกษา 2554 และปีการศึกษา 2556 วิชาที่ผ่านเกณฑ์ 50% คือวิชาสุขศึกษาฯและวิชาการงานอาชีพและ ปีการศึกษา 2555 วิชาที่ผ่านเกณฑ์คือวิชาสุขศึกษาฯและ ศิลปะและวิชาการงานอาชีพ

สรุปได้ว่า เนื่องจากการบริหารงานวิชาการถือเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษ อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจภายในสถานศึกษา ซึ่งมาตรฐานหรือคุณภาพการศึกษามักจะดูจาก ผลงานวิชาการเป็นหลัก โดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจะเป็นเครื่องชี้ให้เห็น ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียนได้อย่างชัดเจน จากการ วิเคราะห์ผลการทดสอบ O-NET ครั้งนี้จึงสามารถนำไปเป็นตัวชี้วัดเพื่อหาแนวทางพัฒนาต่อไป

2.9 บริบทพื้นที่ที่ศึกษาของโรงเรียนในเครือข่ายพราว 1 อำเภอพราว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 โดยสังเขป

โรงเรียนในอำเภอพราว จังหวัดเชียงใหม่มีจำนวนสถานศึกษาอยู่จำนวน 22 โรงเรียน โดยมีจำนวนข้าราชการครูทั้งหมด จำนวน 245 คน ประกอบด้วยโรงเรียนขนาดใหญ่ 1 โรงเรียน ขนาดเล็ก 13 โรงเรียน ขนาดกลาง 8 โรงเรียน มีการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 พื้นที่ที่ศึกษาในครั้งนี้ คือ โรงเรียนในเครือข่ายพราว 1 อำเภอพราว จังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 มีจำนวนสถานศึกษาอยู่จำนวน 4 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนบ้านท่ามะเกี๋ยง โรงเรียนบ้านสันปง โรงเรียนบ้านสันกลาง โรงเรียนประชาสามัคคี มีครูและบุคลากรทางการศึกษาจำนวน 38 คน โดยได้มีการวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษาไว้ดังต่อไปนี้

1. พัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพเหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่นพร้อมทั้งสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในการดำรงชีวิต
2. พัฒนาและส่งเสริมสถานศึกษาให้เป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้เพื่อเพิ่มแหล่งเรียนรู้ในชุมชน
3. พัฒนาบุคลากรทางการศึกษา โดยส่งครูเข้ารับการอบรมทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง
4. พัฒนาเครือข่ายสำหรับการแลกเปลี่ยนวิชาการ ประสบการณ์และเทคนิคการจัดการเรียนการสอน
5. นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาสู่กระบวนการเรียนการสอน โดยมีวัตถุประสงค์ให้บุคลากรครูสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
6. ส่งเสริมและพัฒนาการวิจัยทุกระดับ เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอน สามารถนำมาเผยแพร่ใช้ประโยชน์ได้

โรงเรียนเครือข่ายพราว 1 มีทั้งโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 มีเขตพื้นที่บริการ 2 ตำบล ได้แก่ ตำบลสันทราย และตำบล ป่าไหนด พื้นที่เป็นทั้งพื้นราบและเป็นภูเขาสูง ติดอำเภอไชยปราการ นักเรียนประกอบด้วยหลากหลายชนเผ่า เช่น ชนเผ่าพื้นเมือง ชนเผ่าไทยใหญ่ ชนเผ่าลีซอ และชนเผ่าปากกาเกญอ

2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปาริชาติ โกวิทยานุกร (2547, หน้า 68-70) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน โรงเรียนบ้านอ้าย อำเภอยะปริงการ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าในด้านการวางแผนจัดทำหลักสูตรชุมชน มีความต้องการให้โรงเรียนจัดทำแผนการเรียน ทั้งสายสามัญและสายอาชีพให้กับนักเรียนโดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ อยากรให้มีการจัดประชุมครูร่วมกับผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อร่วมกันวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ชุมชนต้องการให้จัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง วิชาชีพที่ต้องการส่งเสริมมากที่สุด คือ บริการการท่องเที่ยวและการแสดงดนตรีพื้นเมือง โรงเรียนได้จัดการเรียนการสอนแบบ ศูนย์การเรียนรู้ ฝึกให้นักเรียนคิดและฝึกจริง ให้เรียนรู้ด้วยความสุขไม่เคร่งเครียด จัดการเรียนรู้ โดยให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมให้นักเรียน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น ความกตัญญู กตเวทิตะ ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ความซื่อสัตย์ ความมีวินัยในตนเอง คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นและกล้าแสดงออก ในด้านสื่อการเรียนรู้ ชุมชนต้องการให้ครูใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนทุกครั้งและให้เน้นการปฏิบัติจริง ให้ห้องสมุดหรือศูนย์การเรียนรู้เป็นศูนย์กลางบริการสื่อของโรงเรียน ด้านการวัดผล และประเมินผล ชุมชนต้องการให้โรงเรียนประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นทั้งความจำความเข้าใจ และทักษะการปฏิบัติ เน้นการประเมินตามสภาพจริง แจ้งผลการเรียนรู้และนำเสนอผลงานของนักเรียน ให้ชุมชนได้รับทราบ และด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ต้องการให้ดำเนินการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กิจกรรมกีฬา และนันทนาการ กิจกรรมทัศนศึกษา กิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ และกิจกรรมดนตรีไทย

บุญเดือน สมสินวล (2547, หน้า 159) ได้ทำงานวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดฉะเชิงเทรา จากการศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่สำคัญก็คือ ครูขาดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมต่างๆ ที่ทันสมัย โดยไม่ได้เชื่อมโยงเข้ากับการเรียนการสอน รวมทั้งเทคโนโลยีต่างๆ นั้นมีราคาสูง สถานศึกษาไม่สามารถจัดหามาใช้ได้เนื่องจากขาดงบประมาณ ในการจัดซื้อ หรือบางครั้งครูผู้สอนเองไม่ให้ความสำคัญในเรื่องของการใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา

ธนภัทร จงหม่อง (2549, หน้า 62-69) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในอำเภอยะปริงการ จังหวัดแม่ฮ่องสอนพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้ส่งเสริมให้ครูที่ปฏิบัติการสอนพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดสรรวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนเลือกใช้วิธีการประชาธิปไตยในการทำงานร่วมกัน ใช้แฟ้มสะสมงานประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และสร้าง

ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน สำหรับปัญหาที่พบ คือ ขาดงบประมาณในการดำเนินการพัฒนาบุคลากร วัสดุ สื่อและอุปกรณ์ ไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ทำไม่ต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษาบางคนไม่มีความรู้เกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนรู้ เมื่อเกิดปัญหาอย่างนี้ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็นตัวจักรสำคัญที่จะขับเคลื่อนให้โรงเรียนดำเนินงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จ จะต้องให้ความสำคัญและหาแนวทางแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ เป็นคนดี มีปัญญา และมีความสุขซึ่งเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารโรงเรียนจะต้องกระทำ

พงษ์สิริ สารเถื่อนแก้ว (2549, หน้า 59-62) ได้ศึกษาการปฏิบัติการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ทางโรงเรียนได้จัดทำแผนงานวัดผลและประเมินผล จัดทำปฏิทินการวัดผลและประเมินผลประจำปี จัดกิจกรรมการนิเทศภายใน เผยแพร่ผลงานของสถานศึกษา โดยการจัดแสดงนิทรรศการ จัดเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักสูตรไว้บริการอย่างเพียงพอ ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ ในด้านการวัดผลและประเมินผล ไม่ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้อย่างชัดเจน

ยอดชาย คำชาย (2550, หน้า 50-54) ได้ศึกษาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนหนองบัวพิทยาคม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน พบว่า ด้านการใช้หลักสูตร โรงเรียนได้ตระหนักและให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก มีการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบการบริหารหลักสูตร มีการให้ความรู้ วิเคราะห์หลักสูตร และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการแจ้งเกณฑ์การจบหลักสูตรให้ผู้เรียนได้รับทราบในด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่าโรงเรียนให้ความสำคัญระดับมาก มีการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น จัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย สิ่งที่ไม่ได้ดำเนินการคือ ให้นักเรียนและผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดผลประเมินผล โรงเรียนให้ความสำคัญโดยจัดตั้งคณะกรรมการวัดและประเมินผล จัดทำระเบียบการวัดและประเมินผลที่ชัดเจน มีปฏิทินการวัดและประเมินผล ให้ครูมีการวัดผลตามสภาพจริง มีการรายงานผลการเรียนแต่ละภาคเรียนต่อผู้ปกครอง ส่วนที่ไม่ได้ดำเนินการคือ การวิเคราะห์แบบทดสอบ การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่วนด้านการนิเทศภายใน ไม่ได้ดำเนินการ

เกลน รอสส์ (Glenn Ross อ้างอิงใน กุลชรี พิภุลแกม, 2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความเข้มแข็งและความอ่อนแอของการพัฒนาหลักสูตร ด้านการวางแผนหลักสูตร เรื่องเนื้อหาและการประเมินหลักสูตร พบว่านักพัฒนาหลักสูตรต้องการให้มีความสัมพันธ์อันดีกับท้องถิ่นเน้นความสำคัญด้านกระบวนการ การวางแผนหลักสูตร เทคนิคการประเมินหลักสูตร

สุทธิพร วรรณสิทธิ์ (2551, หน้า 56-61) ได้ศึกษาการสนับสนุนงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 2 พบว่า ในด้านหลักสูตร มีการกำหนดโครงสร้างเนื้อหาของแต่ละรายวิชาในหลักสูตรสถานศึกษา รวมถึงมีการแต่งตั้งบุคลากรในการจัดทำ

หลักสูตรสถานศึกษา ปัญหาที่พบคือ ไม่มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรเพื่อปรับปรุงพัฒนาและไม่มี การวิเคราะห์หลักสูตรก่อนการนำไปใช้ ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ พบว่ามีการส่งเสริมให้ครูนำเทคโนโลยี มาเป็นสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ เพื่อใช้ในการเรียนการสอน ปัญหาที่พบคือ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ มีไม่เพียงพอ ต่อความต้องการของผู้เรียนและในด้านการจัดการเรียนการสอนพบว่าการสนับสนุนครูผู้สอน ในการจัดทำแผนการสอน ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริม ให้ครูปฏิบัติการสอนโดยใช้สื่อ เทคโนโลยี ปัญหาที่พบคือ ครูมีภาระงานอื่นมากเกินไปทำให้ครู จัดการเรียนการสอนด้วยประสิทธิภาพ และโรงเรียนมีกิจกรรมเสริมมากเกินไปส่งผลให้เวลาในการ จัดการเรียนการสอนไม่เพียงพอ

ปราโมทย์ ธิศรี (2551, หน้า 81-86) ได้ศึกษาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนชนเผ่า ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่नावาง อำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าการดำเนินงานวิชาการ ของโรงเรียนชนเผ่า ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่नावางในด้านสื่อและนวัตกรรมการศึกษา พบว่า มีการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ใช้สื่อการสอนธรรมชาติ เปิดโอกาส ให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการสร้างสื่อการสอน ให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการ เรียนการสอน แต่บางส่วนใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเพื่อใช้ประกอบการสอน ในส่วนของปัญหาพบว่า ขาดแคลนงบประมาณในการสร้าง จัดหาสื่อและนวัตกรรม ครูขาดความรู้ทักษะในการผลิตสื่อและ นวัตกรรม มีสื่อและนวัตกรรมไม่เพียงพอ ไม่เหมาะสมกับสภาพและความสนใจของนักเรียน สำหรับ ข้อเสนอแนะ คือควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ สร้างความตระหนักแก่ครูในการผลิตสื่อจัดงบประมาณ เพื่อให้การสนับสนุนและจัดหาสื่ออย่างเพียงพอ ในด้านการประเมินผลตามสภาพจริง พบว่า มีการใช้ การประเมินผลตามสภาพจริงพัฒนาการสอน ส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงออก แจ้งผลการประเมิน ให้นักเรียนทราบ ประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ใช้จุดประสงค์การเรียนรู้เป็นกรอบในการ ประเมินผลและให้นักเรียนแสดงความสามารถตามความถนัดแต่บางส่วนมีความคิดเห็นว่าให้นักเรียน ร่วมประเมินผลงานของตนเอง และให้นักเรียนร่วมสร้างเกณฑ์ตัดสินผลงาน สำหรับปัญหาในการ ประเมินผลตามสภาพจริง พบว่าการประเมินผลตามสภาพจริงไม่มีเกณฑ์ที่ชัดเจน มีการใช้เกณฑ์ ประเมินผลแบบเก่า ขาดวิทยากรและแหล่งให้ความรู้เกี่ยวกับการประเมินตามสภาพจริง สำหรับ ข้อเสนอแนะ คือ ควรอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการประเมินผลตามสภาพจริง ควรร่วมวางแผน สร้างเกณฑ์การประเมินที่เหมาะสมกับนักเรียน ควรนิเทศ ติดตามเกี่ยวกับการประเมินผลตามสภาพจริง พร้อมทั้งนำเสนอเผยแพร่แก่เพื่อนครู

นิตดา กรโกวิท (2551, หน้า 75-77) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียนโกวิทอรัณง เชียงใหม่ พบว่า ในด้านหลักสูตรและการใช้หลักสูตร พบว่า งานที่ได้ปฏิบัติคือ สร้างความตระหนัก ให้ความรู้แก่ครูในการพัฒนาหลักสูตร ศึกษาหลักสูตรแกนกลาง วิเคราะห์หลักสูตร กำหนด

โครงสร้างหลักสูตร จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสำหรับปัญหาที่พบคือ การจัดทำหลักสูตรบางกลุ่มสาระยังไม่ครอบคลุมเนื้อหา การกำหนดขอบเขตของเนื้อหากว้างเกินไป ครูขาดความรู้ ความเข้าใจ เรื่องหลักสูตร และหลักสูตรไม่มีความสอดคล้องกัน ส่วนข้อเสนอแนะพบว่า ผู้บริหารควรเชิญวิทยากรมาทบทวน ให้ความรู้ ด้านการจัดทำหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตร สำหรับด้านการใช้สื่อการสอนพบว่าครูมีการใช้สื่อน้อยมาก สื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่ไม่คงทน ขาดสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ขาดงบประมาณ และครูบางคนไม่นำสื่อนวัตกรรมมาใช้ในการเรียนการสอน ข้อเสนอแนะ คือ ผู้บริหารควรเชิญวิทยากร ให้ความรู้แก่ครูที่จะผลิตสื่อการสอน หรือส่งบุคลากรไปอบรมแล้วนำมาขยายผลสู่ครูต่อไป ควรมีการจัดสรรค่าใช้จ่ายให้แก่แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อสร้างสื่อการเรียนการสอน และครูควรสร้างสื่อและนวัตกรรมใหม่ ๆ ส่วนในด้านการวัดและประเมินผล เห็นว่า ได้กำหนดปฏิทินในการวัดและประเมินผลประจำปี มีการประเมินผลตามสภาพจริง มีการวัดและประเมินผลก่อนและหลังเรียน จัดทำแบบประเมินการวัดและประเมินผลทุกรายวิชา มีการแจ้งเกณฑ์การประเมินผลให้นักเรียนทราบ มีการประเมินผล คุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีการติดตามผลการวัดและประเมินผลของครูอย่างต่อเนื่อง แต่ยังมีปัญหาเพราะครูบางคนไม่มีการวัดผลอย่างต่อเนื่อง เครื่องมือไม่มีประสิทธิภาพไม่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้

มธุรสณี กวางทอง (2551, หน้า51-52) ได้ศึกษาการดำเนินงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่नावาง อำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าในการดำเนินงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่नावาง อำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ พบว่า ผู้บริหารได้วางแผนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร และประชุมคณะครูเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร ปัญหาที่พบ คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติเกี่ยวกับหลักสูตร การใช้หลักสูตรไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ ทำให้การใช้หลักสูตรไม่ได้ผลเท่าที่ควรและหลักสูตรบางหัวข้อไม่สอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน สำหรับข้อเสนอแนะคือ ผู้บริหารและครูควรมีการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ควรมีการนำหลักสูตรมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนในทุกด้าน ทุกสาระการเรียนรู้ ควรวิเคราะห์หลักสูตรในสาระที่ตนสอนและปรับเนื้อหากิจกรรมให้เหมาะสมและสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง ในด้านการประเมินผล ผู้บริหารและคณะครูมีการวางแผนการประเมินผลการเรียนการสอน กำหนดวัตถุประสงค์ในการประเมินผล และนำผลที่ได้จากการประเมินผลไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน ปัญหาที่พบคือ ผู้บริหารและครูผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจในการประเมินผล ส่วนข้อเสนอแนะคือ ควรอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินผล ผู้บริหารควรมีการกำกับติดตามการประเมินผลตามสภาพจริงให้มากที่สุด

มงคลทิพย์ ใจอินผล (2554, หน้า 82-84) ได้ศึกษาสภาพปัญหาในการดำเนินงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ ในการดำเนินงานวิชาการด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารได้ประชุมคณะครูเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจในเรื่องหลักสูตร และส่งเสริมให้ครูพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น เพื่อจะส่งเสริมให้ครูได้มีการใช้หลักสูตรและสามารถนำหลักสูตรไปใช้ ส่งเสริมให้ครู จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูรวบรวมและใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ปัญหาที่พบคือ มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างไม่เป็นระบบ และไม่มี การรายงานผลการใช้หลักสูตรเมื่อสิ้นปีการศึกษา ไม่มีการใช้สื่อที่เป็นบุคคลภายนอก สื่อมีปริมาณ จำกัดไม่เพียงพอกับกลุ่มเป้าหมายและไม่มีรูปแบบที่หลากหลายรวมทั้ง ไม่ได้จัดเตรียม ห้องปฏิบัติการเกี่ยวกับสื่อเทคโนโลยี นวัตกรรมใหม่ ๆ ไว้ให้บริการ เนื่องจากขาดแคลนงบประมาณ สำหรับจัดหา ผลิต และพัฒนาสื่อ โดยเฉพาะวัสดุอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีที่จำเป็นสำหรับส่งเสริมและ พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้บริหารไม่ได้เข้าเยี่ยมชั้นเรียนและให้คำแนะนำแก่ครู ขาดการวางแผน การกำกับ ติดตามการนิเทศภายใน อย่างเป็นระบบ และขาดความสม่ำเสมอเนื่อง เนื่องจาก อัตราส่วนของครูนิเทศและพื้นที่รับผิดชอบ มีมากเกินไป พื้นที่การทำงานทึ่รกันดาร ห่างไกลกันมาก การเดินทางยากลำบาก ทำให้นิเทศได้ไม่ทั่วถึง

อนุญา อินทร์มั่ง (2551, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงาน วิชาการของข้าราชการครูโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เพราะว่าบุคลากรในโรงเรียนในสำนักงานเขตจตุจักร มีความตื่นตัว ในด้านความรู้ ความเข้าใจและการปฏิบัติงานในการบริหารงานวิชาการ และยังได้มีการจัดการอบรม พัฒนาผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปีการศึกษา 2542 เป็นต้นมา ทำให้บุคลากรผู้บริหาร และครูมีการพัฒนาตนเองและ การพัฒนางานด้านงานวิชาการมาอย่างสม่ำเสมอ ปัญหาการบริหารงานวิชาการของข้าราชการครู โรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เป็นเพราะว่า ในปัจจุบันได้มีการพัฒนาวิธีการ ทักษะ กระบวนการ ในการจัดกิจกรรมทางการศึกษาอย่างหลากหลาย ซึ่งทำให้ปัญหาในการบริหารงานวิชาการของสำนักงานเขตจตุจักรอยู่ในระดับน้อย สถานศึกษาในสำนักงาน เขตจตุจักร มีบริบทที่แตกต่างกัน ปัญหาต่างๆ ก็ย่อมแตกต่างกันด้วย ในการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษาทุกด้าน จะต้องมึงบประมาณที่เพียงพอในการจัดการศึกษา งบประมาณโรงเรียนขนาดใหญ่ จะได้รับงบประมาณที่สูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ทำให้มีโอกาสได้พัฒนางานวิชาการของโรงเรียนได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษาว่าจะมีความสามารถในการหางบประมาณได้ หรือไม่

นพภัสสร จุลมนต์ (2556, หน้า 43-44) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางในการปรับปรุงการประกันคุณภาพการศึกษา ของคณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม ผลจากการศึกษาพบว่า ปัญหาที่สำคัญของการปรับปรุงการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม คือ ภาระงานของคณะที่ค่อนข้างมาก ขาดความเข้าใจในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา ขาดการมีส่วนร่วมอย่างครบถ้วนของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนั้น แนวทางในการปรับปรุงการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม คือ การสร้างขวัญและกำลังใจ รวมทั้งทัศนคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา โดยผู้บริหารของคณะควรให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพการศึกษา ด้วยการสร้างขวัญและกำลังใจรวมทั้ง ร่วมมือกับบุคลากรและนักศึกษาของคณะ เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา สร้างเครื่องมือเพื่อปรับปรุงการประกันคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เช่น ส่งเสริมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษากับคณะอื่นๆ เพื่อนำมาปรับใช้ในการจัดทำรายงานการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีการอำนวยความสะดวกในการรวบรวมข้อมูลจากส่วนกลาง โดยจัดทำระบบให้สามารถเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ สามารถดึงข้อมูลในระบบมาใช้ในการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว รวมทั้งสร้างการสื่อสารระหว่างคณะเพื่อให้เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สร้างการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา โดยการส่งเสริมให้นักศึกษาตีพิมพ์ ผลงานวิทยานิพนธ์และวิชาการค้นคว้าอิสระในวารสารระดับชาติและนานาชาติ รวมทั้งการส่งเสริมให้อาจารย์นำความรู้และประสบการณ์จากการให้บริการวิชาการมาใช้ในการเรียนการสอนและการวิจัยมากขึ้น ตลอดจนการส่งเสริมให้อาจารย์และนักศึกษาจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนมากขึ้น

พัชรินทร์ สามะณี (2556, หน้า 122-123) ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 อยู่ในระดับมาก ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายงานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ควรให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้สถานศึกษามีการดำเนินการเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในทุก ๆ ด้านสำหรับการดำเนินงาน ในระดับต่ำสุดคือ ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ผู้บริหารโรงเรียน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคนควรตระหนักและให้ความสำคัญให้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากการวัดผลประเมินผลถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครู และสถานศึกษาให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ บุคลากรทุกคนมีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และเป็นตัวกลางสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา จึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อให้ก้าวทันโลกของการเปลี่ยนแปลง และเป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนต่อไป ส่วนจากการศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนโดยภาพรวม

ถึงแม้จะอยู่ในระดับน้อย แต่ก็มีความหลายด้านที่พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับด้านที่พบปัญหาสูงสุด คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในสถานศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนควรตระหนักและให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกในการกำหนดและวางแผนแนวนโยบาย ตลอดจนดำเนินการตามโครงการต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนางานด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่ง ๆ ขึ้นไป

พัชรินทร์ สมมุติ (2550, หน้า 60) ได้ทำงานวิจัยเรื่อง การดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาคูรุศรี อำเภอมะเข่ จังหวัดเชียงใหม่ จากผลการวิจัยในด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับสภาพชุมชนและท้องถิ่น ได้มีการสอดแทรกคุณธรรมในการจัดการเรียนการสอน สิ่งที่คุณครูไม่ได้ปฏิบัติคือ การนำผลการวิจัยในชั้นเรียนมาปรับปรุงการเรียนการสอน ข้อเสนอแนะคือ ควรมีการส่งเสริมให้คุณครูทำการวิจัยในชั้นเรียน

สมิตดา ชัยศิลป์ และ ธนิษฐา รัศมีเจริญ (2558, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพปัญหาทางวิชาการด้านการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามกระบวนการดำเนินงานวงจร PDCA สภาพปัญหาเกี่ยวกับ การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ผลการศึกษาพบว่า การวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา ควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาให้กับผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบการประกันคุณภาพการศึกษา อย่างต่อเนื่อง การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ควรใช้จ่ายงบประมาณตามแผนที่วางไว้ และควรหาแหล่งสนับสนุนทางทรัพยากรทางการศึกษา การตรวจสอบการประกันคุณภาพการศึกษา ควรมีการส่งเสริมให้บุคลากรใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ การนำผลการประกันคุณภาพการศึกษามาปรับปรุง ควรวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรค (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats : SWOT) จุดเด่น ในการดำเนินงานตามความเป็นจริงและควรนำผลการดำเนินงานมาปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานในปีการศึกษาต่อไป ทางโรงเรียนควรมีการจัดระบบการจัดเก็บเอกสารให้เป็นระบบ หลีกเลี่ยงการทำการประกันคุณภาพการศึกษาแบบเฉพาะหน้า โรงเรียนควรจัดทำมาตรฐานการศึกษา และกำหนดเป้าหมายตามบริบทของโรงเรียน ควรส่งเสริมให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานต้นสังกัดเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมีการชี้แนะให้เห็นได้ว่าการประกันคุณภาพการศึกษาทำให้เกิดคุณภาพได้จริง

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ สรุปได้ว่างานวิชาการเป็นงานที่รวมภารกิจหลักของหน่วยงานหรือสถานศึกษาที่บ่งบอกถึงปรัชญา จุดมุ่งหมายในการ

ปฏิบัติงาน เพื่อให้ผู้รับบริการซึ่งได้แก่นักเรียนหรือบุคคลในชุมชนได้รับการพัฒนาตนเองด้านความรู้ เจตคติ และทักษะ ในศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษาการบริหาร งานวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียน การสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนตรงตามเป้าหมายของหลักสูตร การบริหารงานวิชาการ เป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผน วิธีการ และขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน ไว้อย่างมีระบบเพราะถ้าระบบการบริหารงานไม่ดีจะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่น ๆ ของหน่วยงาน นักบริหารที่ดีต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะให้งานนั้นบรรลุ จุดมุ่งหมายที่วางไว้ ขอบข่ายงานวิชาการที่เป็นตัวกำหนดความสำเร็จประกอบด้วยหลักสูตร ซึ่งหมายถึง กระบวนการเรียนรู้ เป็นการประมวลประสบการณ์ทั้งหมดที่จัดให้กับเด็กที่ผ่านเข้าไป ในการรับรู้ของเด็กในด้านเนื้อหาวิชา ทักษะคิด แบบพฤติกรรม กิจวัตร และสิ่งแวดล้อม เพื่อแก้ปัญหา และพัฒนาคน ในการจัดทำหลักสูตรมีความจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลายอย่างซึ่งได้แก่ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งการวัดผลประเมินผล การดำเนินการจัดทำ หลักสูตร ให้เกิดความสอดคล้องและสมดุล ได้สัดส่วนอย่างพอดี ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงสภาพสังคม ปรัชญาการศึกษาของไทยในปัจจุบัน วิทยาการและความรู้ในด้านจิตวิทยาและสภาพสังคม ที่เปลี่ยนแปลง หลักสูตรก็จำเป็นต้องได้รับการเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกันด้วย ครูเป็นตัวจักรสำคัญ ที่สุดในการจัดทำและนำหลักสูตรไปใช้ จึงต้องได้รับการพัฒนาตนเองเป็นประจำอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ มีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ แนวคิดมุมมองทันต่อความก้าวหน้าทางวิชาการใหม่ ๆ การจัด กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นวิธีการซึ่งช่วยปลูกฝังให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ ด้วยตนเอง อันก่อให้เกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยการเรียนรู้นี้จะช่วยเพิ่มบทบาทของผู้เรียน ภายในห้องเรียน และลดบทบาทการบรรยายหน้าห้องเรียนลง ซึ่งผู้สอนจะปรับบทบาทจากการ บรรยายเป็นหลักเป็นการเป็นผู้อำนวยความสะดวก โดยจะต้องเตรียมสภาพห้องเรียนและวิธีการสอน ที่เอื้อต่อแนวคิดนี้ ซึ่งกระบวนการนี้จะช่วยให้มีพัฒนาการของผู้เรียนสูงที่สุด ด้านการใช้สื่อและ เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน เป็นการปฏิรูปการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ของการเรียนหรือเป็นสำคัญ เป็นการเปลี่ยนบทบาทของผู้เรียนจากผู้รับแต่เพียงฝ่ายเดียวมาเป็นผู้ กระตือรือร้นรวมถึงการมีส่วนร่วมในการเรียน ขณะเดียวกันผู้สอนย่อมเปลี่ยนจากการเป็นจุดศูนย์กลาง ของการเรียนการสอนมาเป็นผู้คอยชี้แนะ ผู้สนับสนุนให้ความร่วมมือ และบางครั้งจะเป็นผู้เรียนรู้ร่วม ไปกับผู้เรียนด้วย ด้านการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่ง ต่อการบริหารงานของสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารควรได้รับการ พัฒนาให้สามารถนำภาวะผู้นำและบุคลิกภาพประชาธิปไตยมาเอื้อต่อการทำงานของครูให้ครูมี เสรีภาพในการคิด มีโอกาสพัฒนาคุณภาพผลงาน รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพในการนำหลักสูตรไปใช้

การเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในวิชาที่สอน สามารถพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับ ความสนใจ ความต้องการและระดับพัฒนาการของผู้เรียนด้วยเทคนิควิธีที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่จะขับเคลื่อนให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาให้ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยการประสานความร่วมมือจากทุกฝ่าย เพื่อให้บรรลุตาม เป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา การประกันคุณภาพ การศึกษา หมายถึง กระบวนการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการการเรียนการสอนของโรงเรียน อย่างมีคุณภาพเป็นระบบได้มาตรฐานอย่างต่อเนื่องจนสร้างความมั่นใจให้กับสังคมว่าการจัด การศึกษาของโรงเรียนมีคุณภาพ ผู้จบการศึกษามีคุณภาพ ได้มาตรฐานตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และความต้องการของสังคม ดังนั้นการประกันคุณภาพการศึกษา จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการ พัฒนาการศึกษาให้มีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับอารยประเทศ ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะของ ผู้นำทางวิชาการที่แท้จริง ต้องมีวิสัยทัศน์ มีทรรศนะกว้างไกล มีความสามารถที่จะทำให้ผู้ร่วมงาน ยอมรับความคิดเห็นในการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อการศึกษาในการบริหารงานวิชาการและยินดี ร่วมปฏิบัติงานด้วย ขอบข่ายงานวิชาการโดยส่วนใหญ่แล้วจะเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางด้าน การเรียนการสอน การจัดการศึกษา เพื่อให้มีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานของสถานศึกษาที่ได้ กำหนดไว้ ควรนำผลการประกันคุณภาพการศึกษา มาปรับปรุง ควรวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats : SWOT) จุดเด่นในการ ดำเนินงานตามความเป็นจริงและควรนำผลการดำเนินงานมาปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงาน ในปีการศึกษาต่อไป

สรุปจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ได้ชี้ให้เห็นว่าการดำเนินงานวิชาการของ ผู้บริหารโรงเรียน ในฐานะผู้นำการขับเคลื่อนให้โรงเรียนดำเนินงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จ เป็นหน้าที่หลักที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องให้ความสำคัญ ต้องใช้เทคนิคต่างๆ เพราะงานวิชาการเป็น งานที่ละเอียดอ่อน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายและมาตรฐานการศึกษา ดังนั้นผู้ศึกษาจึงได้ศึกษา แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเครือข่ายพร้าว 1 อำเภอพร้าว สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษ เชียงใหม่ เขต 2 เพื่อจะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์เป็นแนวทางในการ ปรับปรุง พัฒนางานวิชาการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมาย 2 ข้อ ประกอบด้วย เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการ ปัจจัย เงื่อนไขที่ส่งผลต่อสภาพการบริหารงานวิชาการ และศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ของอำเภอพร้าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 ที่มีประสิทธิภาพ โดยมีขั้นตอนการทำวิจัยและพัฒนา ดังนี้

- 3.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยเจาะจง ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการโรงเรียน และครูผู้สอน ในโรงเรียนเครือข่ายพร้าว 1 อำเภอพร้าว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 4 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น จำนวน 12 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 กรอบเนื้อหาในการศึกษาข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับ

- 3.2.1.1 สภาพการบริหารงานวิชาการ
- 3.2.1.2 แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ

3.2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

- 3.2.2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด หลักการ สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการ
- 3.2.2.2 ศึกษาเอกสาร สังเกตจากร่องรอยการบริหารงานวิชาการ และสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ปีการศึกษา พ.ศ. 2554-2556 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานที่ผ่านมา
- 3.2.2.3 ประมวลความรู้จากการศึกษาทั้งหมดมาทำการจัดหมวดหมู่และสร้างเป็นกรอบการสนทนากลุ่ม ตามขอบข่ายให้สอดคล้องและครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 3.2.2.4 นำกรอบเนื้อหาซึ่งเป็นเครื่องมือแบบสนทนากลุ่มปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา

3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

3.3.1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการ ปัจจัย เหนือใจที่ส่งผลต่อการบริหารงาน วิชาการของเครือข่ายพรวัว 1 อำเภอพรวัว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่เขต2 ระหว่างปีการศึกษา 2554-2556 ดำเนินการโดย

3.3.1.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต ล้านนา ไปขอความอนุเคราะห์จากผู้ให้ข้อมูล

3.3.1.2 ศึกษาเอกสารวิชาการ ทฤษฎี แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ สังเกต และสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง ระหว่างปีการศึกษา 2554-2556

3.3.1.3 ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของเครือข่ายพรวัว 1 อำเภอพรวัว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่เขต 2

3.3.1.4 ในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้ขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลจัดบันทึกและบันทึกภาพ

3.3.2 แสวงหาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ดำเนินการศึกษา 2 ชั้น ประกอบด้วย

ชั้นที่ 1 ทำ SWOT Analysis เพื่อวิเคราะห์หาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค กับผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา และตัวแทนผู้ปกครอง แล้วนำข้อมูลจาก จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและ อุปสรรคที่ได้มาตั้งเป็นประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่ม

ชั้นที่ 2 หาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโดยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) กับผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการโรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนเครือข่ายพรวัว 1 อำเภอพรวัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.4.1 วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา เกี่ยวกับสภาพและปัญหา การบริหารงานวิชาการ

3.4.2 จัดหมวดหมู่ปัญหา ปัจจัยและเงื่อนไขที่ได้รับจากการทำ SWOT Analysis

3.4.3 จัดหมวดหมู่แนวทางการพัฒนา ที่ได้รับจากการทำ Focus group Discussion เพื่อสรุปเป็นข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการที่เหมาะสมกับโรงเรียน เครือข่ายพรวัว 1 อำเภอพรวัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย จำนวน 2 ข้อคือ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการ ปัจจัย เงื่อนไขที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของเครือข่ายพรวัว 1 อำเภอพรวัว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่เขต 2 และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาของเครือข่ายพรวัว 1 อำเภอพรวัว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 ที่มีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพการบริหารงานวิชาการ ปัจจัย เงื่อนไขที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของเครือข่ายพรวัว 1 อำเภอพรวัว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่เขต 2

ตอนที่ 2 แนวทางการบริหารงานวิชาการของเครือข่ายพรวัว 1 อำเภอพรวัว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่เขต 2

ตอนที่ 1 สภาพการบริหารงานวิชาการ ปัจจัย เงื่อนไขที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของเครือข่ายพรวัว 1 อำเภอพรวัว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่เขต 2 มีลำดับการนำเสนอ ดังนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากสภาพปัญหาและแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเครือข่ายพรวัว 1 อำเภอพรวัว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่เขต 2 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554-2556 โดยการศึกษาจากเอกสาร ตำรา ทฤษฎี หลักการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานวิชาการ

สรุปหลักการ ทฤษฎี และกระบวนการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผน วิธีการ และขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบเพราะถ้าระบบการบริหารงานไม่ดีจะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่น ๆ ของหน่วยงาน นักบริหารที่ดีต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะให้งานนั้นบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ การบริหารงานนั้น จะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ทุกประการเพราะว่าการดำเนินงานต่าง ๆ มิใช่เพียงกิจกรรมที่ผู้บริหารจะกระทำเพียงลำพังคนเดียว แต่ยังมีผู้ร่วมงานอีกหลายคนที่มีส่วนทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จ ผู้ช่วยงานแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งในด้านสติปัญญา ความสามารถ ความถนัด และความต้องการที่ไม่เหมือนกันจึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหาร ที่จะนำเอา

เทคนิควิธี และกระบวนการบริหารที่เหมาะสม มาใช้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา หลักการบริหารงานวิชาการต้องคำนึงถึงการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ ทำให้ดีที่สุดนำไปสู่คุณภาพที่คาดหวัง คำนึงถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษา โดยให้บุคลากรทุกฝ่ายได้รับผิดชอบร่วมกันทำให้ผลผลิตมีคุณภาพ คำนึงถึงประสิทธิภาพประสิทธิผลและความประหยัด การดำเนินงานทางวิชาการโดยอาศัยหลักการดังกล่าวย่อมนจะสามารถบรรลุความสำเร็จคือความเป็นเลิศทางวิชาการ ทฤษฎีวงล้อเดมมิ่ง PDCA (Plan-Do-Check-Act) เป็นกิจกรรมพื้นฐานในการพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพของการดำเนินงาน ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือวางแผน ปฏิบัติ ตรวจสอบและปรับปรุง การดำเนินกิจกรรม PDCAอย่างเป็นระบบให้ครบวงจรอย่างต่อเนื่องหมุนเวียนไปเรื่อย ๆ ย่อมส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเพิ่มขึ้น สรุปขอบข่ายของงานวิชาการ มีดังนี้

1. ด้านการจัดทำหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ หลักสูตร หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เป็นการประมวลประสบการณ์ทั้งหมดที่จัดให้กับเด็กที่ผ่านเข้าไปในการรับรู้ของเด็กในด้านเนื้อหาวิชาทัศนคติ แบบพฤติกรรม กิจวัตร และ สิ่งแวดล้อม เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาคน ในการจัดทำหลักสูตรมีความจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลายอย่างซึ่งได้แก่ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งการวัดผลประเมินผล และการดำเนินการจัดทำหลักสูตร เพื่อให้เกิดความสอดคล้องและสมดุล ได้สัดส่วนอย่างพอดี ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงสภาพสังคม ปรัชญาการศึกษาของไทยในปัจจุบัน วิทยาการและความรู้ในด้านจิตวิทยาและสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง หลักสูตรก็จำเป็นต้องได้รับการเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกันด้วย ครูเป็นตัวจักรสำคัญที่สุดในการจัดทำและนำหลักสูตรไปใช้ จึงต้องได้รับการพัฒนาตนเองเป็นประจำอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ แนวคิด มุมมองทันต่อความก้าวหน้าทางวิชาการใหม่ ๆ

2. ด้านแนวคิดที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงมีสาระที่สำคัญ 2 ประการคือ การจัดการโดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนและ การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้นำเอาสิ่งที่เรียนรู้ไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิต เพื่อพัฒนาตนเองไปสู่ศักยภาพสูงสุดที่แต่ละคนจะมีและเป็นได้การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หรือที่รู้จักในชื่อเดิมว่าการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student Centered หรือ Child Centered) เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่รู้จักกันมานานในวงการศึกษไทยแต่ไม่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติ การจัดการเรียนการสอนจึงเป็นการจัดการบรรยากาศ จัดกิจกรรม จัดสื่อจัดสถานการณ์ ฯลฯ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพผู้สอนจึงมีความจำเป็นที่จะต้องรู้จักผู้เรียนให้ครอบคลุมอย่างรอบด้าน และสามารถวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปเป็นพื้นฐานการออกแบบหรือวางแผนการเรียนรู้อันสอดคล้องกับผู้เรียน

3. การนิเทศการเรียนการสอน การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ซึ่งจะช่วยให้ปรับปรุงสิ่งที่บกพร่องด้านวิชาการให้มีการพัฒนา และส่งเสริมให้การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ ผู้บริหารสถานศึกษา ย่อมทราบถึงปัญหาต่างๆ ได้ดีกว่าบุคลากรภายนอก การนิเทศภายในโรงเรียนจะสนองตอบความต้องการของบุคลากรในโรงเรียนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมที่สุด การนิเทศการสอน ช่วยพัฒนาคุณภาพครู ช่วยพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ช่วยพัฒนางานด้านวิชาการภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ช่วยสร้างขวัญและกำลังใจและความมั่นใจให้กับครู และช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้กับบุคลากร รูปแบบการนิเทศการสอน เช่น การนิเทศแบบตรวจตรา (Inspection Supervision) การนิเทศแบบให้ผลผลิต (Supervision as Production) บางครั้งเรียกว่า การนิเทศแบบวิทยาศาสตร์ ซึ่งมองที่ผลผลิต โดยเปรียบสถานศึกษาเป็นแหล่งผลิตครู เป็นพนักงาน และนักเรียนเป็นผลผลิต การนิเทศเพื่อพัฒนา (Developmental Supervision) เป็นการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนา ตามความสามารถที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล และการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) การนิเทศแบบนี้ จะได้ข้อมูลโดยตรงจากการสังเกต การสอนในห้องเรียนจริง เป็นการร่วมมือกันระหว่างครูกับผู้นิเทศ สามารถวิเคราะห์พฤติกรรมการสอน เพื่อนำไปปรับปรุงการเรียนการสอน เป็นต้น

4. การใช้สื่อการเรียนรู้ และสื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน สื่อเป็นตัวกลางที่ใช้ถ่ายทอดหรือนำความรู้ในลักษณะต่างๆ จากผู้ส่งไปยังผู้รับให้เข้าใจความหมายให้ตรงกันในการเรียนการสอน ในปัจจุบันนักศึกษามักจะเรียกการนำสื่อการเรียนการสอนชนิดต่าง ๆ มารวมกันว่า เทคโนโลยีทางการศึกษา ซึ่งหมายถึง การนำเอาวัสดุอุปกรณ์ และวิธีการมาใช้ร่วมกัน อย่างมีระบบในการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนรู้ และสื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน เป็นการปฏิรูปการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลางของการเรียนหรือเป็นสิ่งสำคัญ เป็นการเปลี่ยนบทบาทของผู้เรียนจากผู้รับแต่เพียงฝ่ายเดียวมาเป็นผู้กระตือรือร้น รวมถึงการมีส่วนร่วมในการเรียน ขณะเดียวกันผู้สอนย่อมเปลี่ยนจากเป็นจุดศูนย์กลางของการเรียนการสอนมาเป็นผู้คอยชี้แนะ ผู้สนับสนุนให้ความร่วมมือ และบางครั้งจะเป็นผู้เรียนร่วมไปกับผู้เรียนด้วย

5. การพัฒนาศักยภาพครูในสถานศึกษา การพัฒนาศักยภาพครู หมายถึง การพัฒนาเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ ทักษะความชำนาญและความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้ง การพัฒนาด้านคุณธรรมและจริยธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดเวลา การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการบริหารงานของสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารควรได้รับการพัฒนาให้สามารถนำภาวะผู้นำและบุคลิกภาพประชาธิปไตยมาเอื้อต่อการทำงานของครูให้ครูมีเสรีภาพในการคิด มีโอกาสพัฒนาคุณภาพผลงาน

รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพในการนำหลักสูตรไปใช้ การเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในวิชาที่สอน สามารถพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจ ความต้องการและระดับพัฒนาการของผู้เรียนด้วยเทคนิควิธีที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

6. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่ขับเคลื่อนให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาให้ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง บนหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและการพัฒนาภาวะความรับผิดชอบการจัดการศึกษาจะต้องดำเนินการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องอันนำไปสู่การเสริมสร้างศักยภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้ชุมชน สังคมเกิดความมั่นใจว่า บุคลากรทุกคนมีความรู้ความสามารถ บุคลิกลักษณะและคุณสมบัติตามมาตรฐานเชื่อถือได้สม่ำเสมอและต่อเนื่อง สร้างความมั่นใจต่อสังคมได้ว่าสถานศึกษามีศักยภาพในการจัดการศึกษารายงานต่อสาธารณชนได้ว่าผู้เรียนทุกคนในสถานศึกษาได้รับการพัฒนาได้เรียนรู้ ในการพัฒนาผู้เรียนและทราบได้ว่าผู้เรียนทุกคนเกิดการเรียนรู้ ตลอดจนต้องมีการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น สามารถบรรลุมาตรฐานตามที่สถานศึกษากำหนด ซึ่งวงจรที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ PDCA

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบริบทของโรงเรียนเครือข่ายพร้าว 1อำเภอพร้าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่เขต 2 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554-2556

จากการสังเกต ทหาร່องรอย การสัมภาษณ์ ศึกษาเอกสารหลักฐาน แผนปฏิบัติการประจำปี รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี (SAR) ปีการศึกษา 2554-2556 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการสอบ O-NET การจัดครูเข้าสอน การนิเทศ การพัฒนาสมรรถนะครู การประกันคุณภาพ และรายงานผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา พบข้อมูลที่สอดคล้องกันดังนี้

ด้านบริบท ของโรงเรียนโรงเรียนเครือข่ายพร้าว 1 อำเภอพร้าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่เขต 2 ประกอบด้วย โรงเรียนบ้านสันปง โรงเรียนบ้านท่ามะเกี๋ยง โรงเรียนประชาสามัคคีวิทยา และโรงเรียนบ้านสันกลาง อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอพร้าว ประมาณ 7 กิโลเมตร จากการวิเคราะห์สภาพของโรงเรียนทั้ง 4 โรงเรียน อยู่ในสิ่งแวดล้อมเดียวกัน มีบริบทเดียวกัน อยู่ในตำบลที่ติดต่อกัน โรงเรียนบ้านท่ามะเกี๋ยง ตั้งอยู่ตำบล สันทราย อำเภอพร้าว โรงเรียนประชาสามัคคีวิทยา ตั้งอยู่ตำบล ป่าไหนด อำเภอพร้าว ทั้งสองโรงเรียนนี้เปิดสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ส่วน โรงเรียนบ้านสันปงตั้งอยู่ตำบล สันทราย อำเภอพร้าว และโรงเรียนบ้านสันกลางตั้งอยู่ตำบล ป่าไหนด อำเภอพร้าว ทั้งสองโรงเรียนนี้เปิดสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นโรงเรียนขนาดเล็กทั้ง 4 โรงเรียน ในปัจจุบันโรงเรียนบ้านสันปง มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 85 คน โรงเรียนบ้านท่ามะเกี๋ยงมีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 41 คน

โรงเรียนประชาสามัคคีวิทยามีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 64 คน และโรงเรียนบ้านสันกลาง มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 138 คน

สภาพความเป็นอยู่ของนักเรียนและผู้ปกครอง นักเรียนที่มาเรียนร่วมกันมีทั้งคนพื้นบ้านและชนเผ่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ 95% ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำนา ทำสวน และทำไร่ มีฐานะค่อนข้างยากจน ผู้ปกครองจบการศึกษาสูงสุดคือชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ส่วนผู้ปกครองที่เป็นชาวเขาส่วนใหญ่ได้เรียนหนังสือ นักเรียนในหมู่บ้านส่วนใหญ่จะเข้าศึกษาโรงเรียนในหมู่บ้านหรือโรงเรียนใกล้บ้าน เพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย มีนักเรียนบางส่วนที่ผู้ปกครองมีฐานะปานกลางจะส่งบุตรหลานไปเรียนในตัวอำเภอ ในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ผู้ปกครองที่เป็นชาวเขาส่วนใหญ่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ส่วนผู้ปกครองนักเรียนในพื้นที่ราบ จะอ่านไม่คล่อง เขียนไม่คล่อง เนื่องจากไม่ได้ฝึกฝนหรือฝึกอ่านและเขียนทุกวัน ทำให้มีปัญหาด้านการเรียนการสอนคือไม่สามารถที่จะสอนการบ้านให้กับบุตรหลานได้ ปลอ่ยให้เด็กทำตามลำพัง เมื่อนักเรียนไม่ได้ทบทวนหนังสือ ไม่ได้ทำการบ้าน ทำให้เรียนไม่ทันเพื่อน ไม่ค่อยสนใจเรียน ไม่ใช้เวลาว่างทบทวนบทเรียน และมีปัญหาเรื่องประเพณีวัฒนธรรมที่แตกต่างจากคนพื้นเมือง เช่น บางช่วงนักเรียนจะขาดโรงเรียนเป็นเวลาหลายวัน ทำให้การเรียนการสอนขาดช่วง เรียนไม่ทันเพื่อน

โรงเรียนเครือข่ายพร้าว 1 ทั้ง 4 โรงเรียนมีการกำหนดโครงสร้างการบริหารงาน แยกเป็น 4 งานซึ่งประกอบด้วยงานบริหารวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารบุคคล และงานบริหารทั่วไป กำหนดยุทธศาสตร์เหมือนกันทั้งเครือข่าย

กลยุทธ์ที่ 1 ปลูกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทย และวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่นให้แก่เด็กทุกคน การดำเนินงานตามโครงการ เช่น โครงการคุณธรรมจริยธรรม โครงการวันสำคัญ โครงการวันอาสาฬหบูชา โครงการป้องกันยาเสพติด โครงการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โครงการอนามัยโรงเรียน โครงการเศรษฐกิจพอเพียง โครงการภูมิปัญญาท้องถิ่น/วิทยากรภายนอก โครงการศึกษาแหล่งเรียนรู้ภายนอก โครงการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มอัตราการเข้าเรียนของประชากรทุกระดับ ทั้งเด็กทั่วไป ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาสและลดอัตราการออกกลางคันพร้อมทั้งพัฒนารูปแบบการให้บริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การดำเนินงานตามโครงการ เช่น โครงการสามะโนประชากรและเกณฑ์เด็กเข้าเรียน โครงการแนะแนว และโครงการส่งเสริมเด็กพิเศษเรียนร่วมและเด็กมีปัญหาการเรียนรู้อ

กลยุทธ์ที่ 3 ยกระดับคุณภาพสถานศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษาชาติ พัฒนาผู้เรียนและพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ มีการวิจัยและพัฒนาเพื่อกระบวนการเรียนรู้และการบริหารจัดการศึกษา เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารหลักสูตรการศึกษา

ขั้นพื้นฐานและการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรอย่างเต็มศักยภาพ การดำเนินงานตามโครงการ เช่น โครงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โครงการประกันคุณภาพสถานศึกษา โครงการพัฒนาครู โครงการวิจัยในชั้นเรียน โครงการยกผลสัมฤทธิ์วัดผลประเมินผล โครงการแข่งขันทักษะทางวิชาการ โครงการพัฒนากีฬา ดนตรี ลูกเสือ โครงการห้องสมุด โครงการนิเทศภายใน

กลยุทธ์ที่ 4 เร่งรัดพัฒนาโรงเรียนให้มีความพร้อมในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อการเรียนรู้และการบริหารจัดการ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ การดำเนินงานตามโครงการ เช่น คอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา โครงการเทคโนโลยีสารสนเทศ โครงการทำแผนปฏิบัติการประจำปี

กลยุทธ์ที่ 5 สร้างความเข้มแข็งและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารและการจัดการศึกษา เพื่อรองรับการกระจายอำนาจอย่างมีประสิทธิภาพ บนหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน การดำเนินงานตามโครงการ โครงการโรงเรียนดีประจำตำบล โครงการชุมชนสัมพันธ์ โครงการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โครงการพัฒนาอาคารสถานที่ โครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน

หลักการในการบริหารสถานศึกษา เนื่องจากเป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ชนบทห่างไกลต้องใช้ความมานะพยายามในการเอาชนะอุปสรรคจากความขาดแคลนเพื่อพัฒนาโรงเรียนให้น่าดูน่าอยู่น่าเรียนเป็นแหล่งการศึกษาเรียนรู้ของผู้เรียน ชุมชนเน้นการปฏิบัติจริงโดยการฝึกฝนวิชาชีพที่มีในท้องถิ่น ทักษะในการทำงานรักการทำงานและเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริตในชุมชน โรงเรียนเห็นความสำคัญและคุณประโยชน์ของเทคโนโลยีการสื่อสารที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้และให้ผู้เรียนในชนบทได้มีโอกาสเข้าถึงแหล่งข้อมูลความรู้อย่างทัดเทียมคนในเมืองแม้โรงเรียนจะอยู่ห่างไกลและขาดแคลน ตามศักยภาพ

การดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนเครือข่ายพร้าว 1

1. ด้านการจัดทำหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ แนวทางการดำเนินงานคือ ศึกษาหลักสูตรจากเอกสารหลักสูตรและเข้ารับการอบรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในโรงเรียน เพื่อจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามสภาพความเป็นอยู่ของท้องถิ่น
2. ด้านแนวคิดที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แนวทางการดำเนินงานคือ วิเคราะห์หลักสูตรตามมาตรฐานและตัวชี้วัดในแต่ละสาระการเรียนรู้ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยการให้อิสระครูในการค้นคว้ากระบวนการที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ

3. การนิเทศการเรียนการสอน แนวทางการดำเนินงานคือ มีการวางแผนร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศการเรียนการสอน

4. การใช้สื่อการเรียนรู้ และสื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน มีการใช้สื่อ ICT วัตถุประสงค์ แต่ไม่ทั่วถึง มีห้องสมุด มี internet แหล่งเรียนรู้ในชุมชนแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน สิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ เอกสาร วารสาร สื่อการเรียนการสอนนวัตกรรมที่ครูพัฒนาขึ้นเพื่อประกอบการสอนในชั้นเรียน แต่ไม่เพียงพอ

5. การพัฒนาศักยภาพครูในสถานศึกษา แนวทางการดำเนินงานคือ ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรและความรู้ด้านวิชาการที่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานทางการศึกษาจัดขึ้น ส่งเสริมการพัฒนาตนเองของครูและบุคลากรในทุกๆด้าน

6. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา แนวทางการดำเนินงานคือ การดำเนินการโดยนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสิทธิผล แบ่งเป็น 5 ด้าน มี 15 มาตรฐาน แต่ละมาตรฐานมีการกำหนดตัวบ่งชี้ที่ครอบคลุม และให้นำหนักความสำคัญตามรายละเอียดของมาตรฐานและน้ำหนักคะแนน

ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ.(รอบสาม) ด้านพัฒนาการของการประกันคุณภาพภายในโดยสถานศึกษาและต้นสังกัดอยู่ในระดับพอใช้ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอยู่ในระดับต้องปรับปรุง คำแนะนำจากการประเมินจากผู้ประเมินภายนอกมีดังนี้

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น

1. สถานศึกษาควรกำหนดให้มีการพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการคิด

2. สถานศึกษาควรจัดให้มีการนิเทศการจัดการเรียนการสอนแก่ครู เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของครู

ตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

1. สถานศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากรครูเข้ารับการอบรมในสาขาวิชาที่ครูไม่มีความถนัด เพื่อเพิ่มพูนเทคนิคการสอน

2. สถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีกิจกรรมการติวเข้มการสอบ O-NET ตั้งแต่ต้นภาคเรียนทุกปีการศึกษา

3. สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียนและการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะด้านกระบวนการคิดควบคู่กับการลงมือปฏิบัติให้เกิดผลงานที่ภาคภูมิใจแก่ผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 6 ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
สถานศึกษาควรจัดการประเมินการเรียนรู้ของครูทุกคน ภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยมีข้อมูล
ที่สะท้อนให้ครูนำผลประเมินไปปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน

ตัวบ่งชี้ที่ 7 ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและการพัฒนาสถานศึกษา

1. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องกำกับติดตามด้านการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน
ให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน
2. สถานศึกษาควรเสนอให้กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้การเห็นชอบในการจัดทำ
สาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
3. สถานศึกษาต้องรายงานการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ต้นสังกัดได้
รับทราบภายใน 15 วัน นับแต่ที่มีวันประชุม

ตัวบ่งชี้ที่ 8 พัฒนาการของการประกันคุณภาพภายใน โดยสถานศึกษาและต้นสังกัด .

สถานศึกษาควรมีแผนงานกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ การจัดระบบบริหารและสารสนเทศตามระบบ
บริหารคุณภาพ (PDCA) ให้มีความถูกต้องเชื่อมโยงกับแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการประจำปี และ
พิจารณาเสนอผลการประเมินคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้
ครอบคลุมกับปัญหาความต้องการตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ทุกประเด็นของต้นสังกัด โดยเทียบเคียง
กับมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอก เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งระบบ

การดำเนินงานด้านวิชาการที่ผ่านมา จากแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการประจำปี
แผนพัฒนาการจัดการศึกษา ระยะ 4 ปี (พ.ศ.2555-2558) เป็นการบริหารในรูปแบบการมอบหมาย
งานแต่กิจกรรมที่ปฏิบัติจริงนั้นมีข้อจำกัดหลายอย่างที่ไม่สามารถปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ทุก
กิจกรรม เช่น การพัฒนาศักยภาพครูในสถานศึกษา มีการส่งครูทุกคนเข้ารับการอบรมพัฒนาซึ่ง
จัดโดยเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต 2 แต่การพัฒนาเหล่านั้นไม่ตอบสนองวัตถุประสงค์และความ
ต้องการในการพัฒนาเท่าที่ควร เพราะไม่มีการรายงานผลการพัฒนาจากครู ไม่มีการติดตามจาก
ผู้บริหาร ไม่มีการนำความรู้มาพัฒนาตนเอง บางโรงเรียนมีครูไม่ครบชั้น ครูสอนไม่ตรงกับวิชาที่ถนัด
ไม่มีเทคนิคในการสอน (จากรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี 2554-2556) ทำให้ผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนต่ำ การพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร จากการ
ประเมินของ สมศ.เรื่องการประกันคุณภาพภายในโดยสถานศึกษา แนะนำให้ควรมีแผนงานกำกับ
ติดตาม ตรวจสอบ การจัดระบบบริหารและสารสนเทศตามระบบ บริหารคุณภาพ (PDCA) ให้มีความถูกต้อง
เชื่อมโยงกับแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการประจำปี ด้านการนิเทศการสอน ไม่สม่ำเสมอ มีการใช้สื่อ
ICT วัตทัศน์ แต่ไม่เพียงพอ

สรุปว่า จากสภาพบริบทของโรงเรียนเครือข่ายพร้าว 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 ปัญหาที่พบคือ ครู ไม่มีการนำความรู้มาพัฒนาตนเอง ไม่มีการติดตาม จากผู้บริหาร บางโรงเรียนมีครูไม่ครบชั้น ครูสอนไม่ตรงกับวิชาที่ถนัด ไม่มีเทคนิคในการสอน ทำให้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ไม่มีการรายงานการใช้หลักสูตร เรื่องการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา ไม่มีการวางแผนงานกำกับ ติดตาม ตรวจสอบตามระบบบริหารคุณภาพ (PDCA) ด้านการนิเทศ การสอน ปฏิบัติไม่สม่ำเสมอ โรงเรียนมีการใช้สื่อเทคโนโลยี แต่ไม่เพียงพอ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากการศึกษาจากเอกสารจากสภาพปัญหา ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และจำนวนครูในสถานศึกษา ที่เป็นปัจจัย เงื่อนไขที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ ปีการศึกษา 2554-2556

ตารางที่ 4-1 จำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษาและจำนวนนักเรียนโรงเรียนบ้านสันปง
ระดับประถมศึกษา ปีการศึกษา 2554-2556

ปี พ.ศ.	ปีการศึกษา 2554						ปีการศึกษา 2555						ปีการศึกษา 2556						
	ป. 1	ป. 2	ป. 3	ป. 4	ป. 5	ป. 6	ป. 1	ป. 2	ป. 3	ป. 4	ป. 5	ป. 6	ป. 1	ป. 2	ป. 3	ป. 4	ป. 5	ป. 6	
นักเรียน ประถม	ช (คน)	5	6	5	4	3	8	13	5	6	3	4	5	14	6	7	5	3	4
	ญ (คน)	7	3	7	5	4	5	7	6	7	7	3	4	8	6	7	3	7	3
รวมจำนวนนักเรียน		12	9	12	9	7	13	20	11	13	10	7	9	22	12	14	8	10	7
รวมจำนวนนักเรียน ทุกชั้น		62						70						73					
ครู ประถม	วุฒิ	อนุปริญญา		ป.ตรี	ป.โท		อนุปริญญา		ป.ตรี	ป.โท		อนุปริญญา		ป.ตรี	ป.โท				
	ช (คน)	-		4	-		-		4	-		-		4	-				
	ญ (คน)	-		3	-		-		3	-		-		2	-				
รวมจำนวนครู		7						7						6					

ที่มา : รายงานการประเมินตนเอง โรงเรียนบ้านสันปง ปีการศึกษา 2554-2556

จากตารางที่ 4-1 โรงเรียนบ้านสันปง เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีจำนวนครูทั้งหมด 11 คน มีครูสอนครบชั้น ครูจบปริญญาตรีทุกคน เป็นครูระดับประถมศึกษา 6-7 คน ซึ่งในปีการศึกษา 2554-2555 มีครูเอกประถมศึกษา 5 คน วิชาเอกพลศึกษา 1 คน และวิชาเอกภาษาไทย 1 คน ในปีการศึกษา 2556 เหลือครู 6 คน เป็นเอกประถมศึกษา 5 คน วิชาเอกภาษาไทย 1 คน ครูต้องสอนทุกวิชาซึ่งครูไม่ได้มีความถนัดทุกวิชา เริ่มสอนตั้งแต่เวลา 08.30 – 15.30 น. ทุกวัน สรุปว่าครูต้องสอนสัปดาห์ละ 30 ชั่วโมง เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

ตารางที่ 4-2 จำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษาและจำนวนนักเรียนโรงเรียนบ้านท่ามะเกลือ
ระดับประถมศึกษา ปีการศึกษา 2554-2556

ปี พ.ศ.		ปีการศึกษา 2554						ปีการศึกษา 2555						ปีการศึกษา 2556					
ระดับชั้น		ป. 1	ป. 2	ป. 3	ป. 4	ป. 5	ป. 6	ป. 1	ป. 2	ป. 3	ป. 4	ป. 5	ป. 6	ป. 1	ป. 2	ป. 3	ป. 4	ป. 5	ป. 6
นักเรียน	ช (คน)	5	7	5	2	2	1	4	4	7	5	2	2	5	4	2	7	5	2
	ญ (คน)	5	3	3	4	4	5	4	6	3	3	4	6	5	2	4	3	3	4
รวมจำนวนนักเรียน		10	10	8	6	6	6	8	10	10	8	6	8	10	6	6	10	8	6
รวมจำนวนนักเรียนทุกชั้น		46						50						46					
ครู ประถม	วุฒิ	อนุปริญญา		ป.ตรี		ป.โท		อนุปริญญา		ป.ตรี		ป.โท		อนุปริญญา		ป.ตรี		ป.โท	
	ช (คน)	-		1		-		-		1		-		-		1		-	
	ญ (คน)	-		3		-		-		3		-		-		3		-	
รวมจำนวนครู		4						4						4					

ที่มา : รายงานการประเมินตนเอง โรงเรียนบ้านท่ามะเกลือ ปีการศึกษา 2554-2556

จากตารางที่ 4-2 โรงเรียนบ้านท่ามะเกลือ เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวนครูทั้งหมด 4 คน ครูผู้สอนจบปริญญาตรีทุกคน ซึ่งมีครูไม่ครบชั้น สาเหตุที่ไม่ได้ครูเพิ่มเป็นเพราะว่า นักเรียนไม่ถึงเกณฑ์ที่สพฐ. กำหนดเกณฑ์ครูต่อนักเรียนคือ 1 : 20 จากจำนวนครูที่มีอยู่ ครูบางคนต้องสอนควบสองชั้น ครูต้องสอนทุกวิชาซึ่งครูไม่ได้มีความถนัดทุกวิชา เปิดทำการสอนตั้งแต่เวลา 08.30 - 15.30 น. ทุกวัน สรุปว่าครูต้องสอนสัปดาห์ละ 30 ชั่วโมง เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

ตารางที่ 4-3 แสดงจำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษาและจำนวนนักเรียนโรงเรียนบ้านสันกลาง
ระดับประถมศึกษา ปีการศึกษา 2554-2556

ปี พ.ศ.		ปีการศึกษา 2554						ปีการศึกษา 2555						ปีการศึกษา 2556					
ระดับชั้น		ป. 1	ป. 2	ป. 3	ป. 4	ป. 5	ป. 6	ป. 1	ป. 2	ป. 3	ป. 4	ป. 5	ป. 6	ป. 1	ป. 2	ป. 3	ป. 4	ป. 5	ป. 6
นักเรียน ประถม	ช (คน)	11	9	7	8	8	4	14	11	9	7	8	8	6	14	11	9	7	8
	ญ (คน)	5	4	7	7	4	7	13	5	4	7	7	4	9	13	5	4	7	7
รวมจำนวนนักเรียน		16	13	14	15	12	11	27	16	13	14	15	12	15	27	16	13	14	15
รวมจำนวนนักเรียน ทุกชั้น		81						117						100					
ครู ประถม	วุฒิ	อนุปริญญา		ป.ตรี		ป.โท		อนุปริญญา		ป.ตรี		ป.โท		อนุปริญญา		ป.ตรี		ป.โท	
	ช (คน)	-		3		-		-		3		-		-		3		-	
	ญ (คน)	-		4		-		-		4		-		-		4		-	
รวมจำนวนครู		7						7						7					

ที่มา : รายงานการประเมินตนเอง โรงเรียนบ้านสันกลาง ปีการศึกษา 2554-2556

จากตารางที่ 4-3 โรงเรียนบ้านสันกลาง เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - ชั้นประถมศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 3 มีจำนวนครูทั้งหมด 13 คน ครูผู้สอนจบระดับปริญญาตรีทุกคน เป็นครูระดับประถมศึกษา 7 คนซึ่งมีครูเอกประถมศึกษา 5 คน วิชาเอกพลศึกษา 1 คน และวิชาเอกภาษาอังกฤษ 1 คน ครูต้องสอนทุกวิชาซึ่งครูไม่ได้มีความถนัดทุกวิชา เริ่มสอนตั้งแต่เวลา 08.30 - 15.30 น. ทุกวัน สรุพบว่าครูต้องสอนเฉลี่ย สัปดาห์ละ 25 ชั่วโมง เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

ตารางที่ 4-4 แสดงจำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษาและจำนวนนักเรียนโรงเรียนประชาสามัคคี
วิทยาระดับประถมศึกษา ปีการศึกษา 2554-2556

ปี พ.ศ.		ปีการศึกษา 2554						ปีการศึกษา 2555						ปีการศึกษา 2556					
ระดับชั้น		ป. 1	ป. 2	ป. 3	ป. 4	ป. 5	ป. 6	ป. 1	ป. 2	ป. 3	ป. 4	ป. 5	ป. 6	ป. 1	ป. 2	ป. 3	ป. 4	ป. 5	ป. 6
นักเรียน ประถม	ช (คน)	4	4	2	2	1	-	4	5	5	2	2	1	2	4	5	5	2	2
	ญ (คน)	4	4	5	5	4	-	12	5	4	3	5	4	7	12	5	4	3	5
รวมจำนวนนักเรียน		8	8	7	7	6	-	16	10	9	5	7	5	9	16	10	9	5	7
รวมจำนวนนักเรียน ทุกชั้น		36						52						56					
ครู ประถม	วุฒิ	อนุปริญญา	ป.ตรี	ป.โท				อนุปริญญา	ป.ตรี	ป.โท				อนุปริญญา	ป.ตรี	ป.โท			
	ช (คน)	-	2	-				-	2	-				-	1	-			
	ญ (คน)	-	2	-				-	2	-				-	2	-			
รวมจำนวนครู		4						4						3					

ที่มา : รายงานการประเมินตนเอง โรงเรียนบ้านประชาสามัคคีวิทยา ปีการศึกษา 2554-2556

จากตารางที่ 4-4 โรงเรียนประชาสามัคคีวิทยาเป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวนครูทั้งหมด 4 คน จบปริญญาตรีทุกคนในปีการศึกษา 2556 มีครู 3 คน ซึ่งไม่ครบชั้น สาเหตุที่ไม่ได้ครูเพิ่มเป็นเพราะว่า นักเรียนไม่ถึงเกณฑ์ที่สพฐ.กำหนด เกณฑ์ครูต่อนักเรียนคือ 1 : 20 จากจำนวนครูที่มีอยู่ ครูบางคนต้องสอนควบสองชั้น ครูต้องสอนทุกวิชา ซึ่งครูไม่ได้มีความถนัดทุกวิชา สอนตั้งแต่ 08.30 - 15.30 น. ทุกวัน สรุปว่าครูต้องสอนสัปดาห์ละ 30 ชั่วโมง เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ แสดงว่าครูไม่มีการพัฒนาในวิชาที่ไม่ผ่านเลย เพราะจำนวนครูและนักเรียนในแต่ละปีมีจำนวนไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4-5 ผลการประเมินคุณภาพการศึกษา ระดับชาติ NT ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ O-NET
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2554-2556 โรงเรียนบ้านสันปง

ปีการศึกษา	2554		2555		2556	
	ผลสอบ NT คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ	ผลสอบ O-NET คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ	ผลสอบ NT คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ	ผลสอบ O-NET คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ	ผลสอบ NT คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ	ผลสอบ O-NET คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ
คณิตศาสตร์	59.39	55.83	42.08	44.00	30.50	60.71
ภาษาไทย	50.91	44.83	40.42	49.20	49.23	53.71
วิทยาศาสตร์	32.86	34.58	39.17	38.20	19.19	35.21
สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม		41.28		43.60		46.00
สุขศึกษาและพลศึกษา		56.79		58.40		51.43
ศิลปะ		40.83		60.00		60.00
การงานอาชีพ		40.67		60.00		73.14
ภาษาต่างประเทศ		41.50		36.99		39.57

ที่มา : รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ NT ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ O-NET ชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2554-2556

จากตารางที่ 4-5 แสดงการเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยของผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ
NT ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ผลสอบ NT ปีการศึกษา 2554 นักเรียน
เข้าสอบ 12 คน ผ่านเกณฑ์ 50% คือ ภาษาไทย 50.91% และคณิตศาสตร์ 59.39% ผลสอบ NT ปี
การศึกษา 2555 นักเรียนเข้าสอบ 13 คน ไม่มีนักเรียนสอบผ่านเกณฑ์ทุกวิชา และในปีการศึกษา 2556
นักเรียนเข้าสอบ 14 คน ผ่านเกณฑ์ 50% ไม่มี วิชาที่ต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วนคือวิทยาศาสตร์
โดยเฉพาะปีการศึกษา 2556 คะแนนเฉลี่ยคือ 19.30%

ผล O-NET ปีการศึกษา 2554 นักเรียนเข้าสอบ 13 คน ผ่านเกณฑ์ 50% คือ คณิตศาสตร์
55.83% และสุขศึกษา 56.79% ปีการศึกษา 2555 นักเรียนเข้าสอบ 9 คน ผ่านเกณฑ์ 50% คือ
ศิลปะ 60.00% การงานอาชีพและเทคโนโลยี 60.00% และสุขศึกษา 58.40% ในปีการศึกษา 2556
นักเรียนเข้าสอบ 7 คน ผ่านเกณฑ์ 50 % คือ ภาษาไทย 53.71% คณิตศาสตร์ 60.71 ศิลปะ
60.00% การงานอาชีพและเทคโนโลยี 60.00% และสุขศึกษา 73.14 % วิชาที่อ่อนมาก 3 ปีไม่ผ่าน
เกณฑ์การประเมิน 50% เลยคือ วิทยาศาสตร์ สังคมฯ และภาษาอังกฤษ

ภาพรวมทั้งผลสอบ NT และ O-NET ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคะแนนไม่สูงขึ้น โดยเฉพาะ
กลุ่มสาระหลัก แสดงว่าครูไม่มีการพัฒนาเพราะจำนวนครูและนักเรียนในแต่ละปีไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4-6 ผลการประเมินคุณภาพการศึกษา ระดับชาติ NT ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ O-NET ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2554-2556 โรงเรียนบ้านท่ามะเกี๋ยง

ปีการศึกษา	2554		2555		2556	
	ผลสอบ NT คะแนน เฉลี่ยร้อยละ	ผลสอบ O-NET คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ	ผลสอบ NT คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ	ผลสอบ O-NET คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ	ผลสอบ NT คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ	ผลสอบ O-NET คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ
คณิตศาสตร์	29.85	46.82	38.00	35.03	50.91	40.13
ภาษาไทย	35.29	46.54	30.42	45.18	49.23	43.59
วิทยาศาสตร์	21.51	36.01	23.52	38.45	29.70	35.73
สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม		46.86		42.91		43.59
สุขศึกษาและพลศึกษา		57.23		56.07		62.70
ศิลปะ		42.75		53.05		43.89
การงานอาชีพ		50.58		54.51		50.41
ภาษาต่างประเทศ		29.98		31.66		29.62

ที่มา : รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ NT ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ O-NET ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2554-2556

จากตารางที่ 4-6 แสดงการเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยของผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ NT ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้คือ คณิตศาสตร์ ภาษาไทยและวิทยาศาสตร์ ซึ่งในปีการศึกษา 2554 มีนักเรียนทั้งหมด 45 คน ปีการศึกษา 2555 มีนักเรียนทั้งหมด 46 คน ปีการศึกษา 2556 มีนักเรียนทั้งหมด 48 คน ครูในโรงเรียนทั้งหมดมี 4 คน มีครูผู้สอนไม่ครบชั้น ครูผู้สอนจบปริญญาตรีทุกคน ผลสอบ NT ในปีการศึกษา 2554 มีนักเรียนเข้าสอบ 8 คน วิชาที่ผ่านเกณฑ์ 50% ไม่มี ในปีการศึกษา 2555 มีนักเรียนเข้าสอบ 10 คน วิชาที่ผ่านเกณฑ์ 50% ไม่มี ในปีการศึกษา 2556 มีนักเรียนเข้าสอบ 10 คน วิชาที่ผ่านเกณฑ์ 50% คือ คณิตศาสตร์ 50.91

ผล O-NET ในปีการศึกษา 2554 นักเรียนเข้าสอบ 6 คน ผ่านเกณฑ์ 50% คือ การงานอาชีพและเทคโนโลยี 50.58 และสุขศึกษาและพลศึกษา 57.23 ในปีการศึกษา 2555 นักเรียนเข้าสอบ 8 คน วิชาที่ผ่านเกณฑ์ 50% คือ ศิลปะ 53.05 การงานอาชีพและเทคโนโลยี 54.51 และสุขศึกษาและพลศึกษา 56.07 ปีการศึกษา 2556 นักเรียนเข้าสอบ 6 คน วิชาที่ผ่านเกณฑ์ 50% คือ การงานอาชีพและเทคโนโลยี 50.41 และสุขศึกษาและพลศึกษา 62.70 ส่วนวิชาหลักอื่น ๆ ไม่ผ่านเลย ใน 3 ปีที่ผ่านมา แสดงว่าครูไม่มีการพัฒนาด้านวิชาการเพราะจำนวนครูและนักเรียนในแต่ละปีมีจำนวนไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4-7 ผลการประเมินคุณภาพการศึกษา ระดับชาติ NT ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ O-NET ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2554-2556 โรงเรียนบ้านสันกลาง

ปีการศึกษา	2554		2555		2556	
	ผลสอบ NT คะแนน เฉลี่ย ร้อยละ	ผลสอบ O-NET คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ	ผลสอบ NT คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ	ผลสอบ O-NET คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ	ผลสอบ NT คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ	ผลสอบ O-NET คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ
คณิตศาสตร์	29.10	42.27	28.73	32.92	34.56	37.33
ภาษาไทย	34.00	30.00	29.42	41.50	30.66	42.67
วิทยาศาสตร์	25.15	37.73	23.00	44.04	26.23	39.47
สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม		28.00		38.83		32.00
สุขศึกษาและพลศึกษา		57.75		52.33		64.00
ศิลปะ		42.27		47.92		40.33
การงานอาชีพ		50.55		54.67		50.67
ภาษาต่างประเทศ		28.18		29.38		23.83

ที่มา : รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ NT ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ O-NET ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2554-2556

จากตารางที่ 4-7 การเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยของผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ NT ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้คือ คณิตศาสตร์ ภาษาไทยและวิทยาศาสตร์ ในปีการศึกษา 2554-2556 ผลสอบ NT ปีการศึกษา 2554-2556 ทั้ง 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอบ นักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ 50% โดยเฉพาะ วิชาวิทยาศาสตร์และภาษาอังกฤษ จะอ่อนมาก ซึ่งจำนวนครูที่สอนมี 7 คนเท่าเดิม

ผล O-NET ปีการศึกษา 2554 นักเรียนเข้าสอบ 11 คนคน ผ่านเกณฑ์ 50% มี 2 วิชาคือ การงานฯ 50.55% และสุขศึกษา 57,75 % ปีการศึกษา 2555 นักเรียนเข้าสอบ 11 คน ผ่านเกณฑ์ 50% มี 2 วิชาคือ การงานฯ 54.67% และสุขศึกษา 52.33 % ปีการศึกษา 2556 นักเรียนเข้าสอบ 15 คน ผ่านเกณฑ์ 50% มี 2 วิชาคือ การงานฯ 50.67% และสุขศึกษา 64.00 %

ตลอด 3 ปีที่ผ่านมากลุ่มวิชาสาระหลักทั้ง 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษาและภาษาอังกฤษ ไม่ผ่านเลย แสดงว่าครูไม่มีการพัฒนาด้านวิชาการเพราะจำนวนครูและนักเรียนในแต่ละปีมีจำนวนไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4-8 ผลการประเมินคุณภาพการศึกษา ระดับชาติ NT ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ O-NET ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2554-2556 โรงเรียนประชาสามัคคีวิทยา

ปีการศึกษา	2554		2555		2556	
	ผลสอบ NT คะแนน เฉลี่ยร้อยละ	ผลสอบ O-NET คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ	ผลสอบ NT คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ	ผลสอบ O-NET คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ	ผลสอบ NT คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ	ผลสอบ O-NET คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ
คณิตศาสตร์	68.10	-	4375	62.00	34.56	55.71
ภาษาไทย	65.24	-	40.83	55.00	31.66	38.25
วิทยาศาสตร์	50.95	-	50.95	44.00	36.23	41.57
สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม		-		52.00		39.14
สุขศึกษาและพลศึกษา		-		76.00		73.71
ศิลปะ		-		68.00		50.00
การงานอาชีพ		-		55.00		58.28
ภาษาต่างประเทศ		-		35.00		36.42

ที่มา : รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ NT ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ O-NET ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2554-2556

จากตารางที่ 4-8 แสดงการเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยของผลการทดสอบทางการศึกษา ระดับชาติ NT ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ปีการศึกษา 2554 นักเรียนเข้าสอบ 7 คน ผ่านเกณฑ์ 50% คือ ภาษาไทย 65.24% คณิตศาสตร์ 68.10% และวิทยาศาสตร์ 50.95% ปีการศึกษา 2555 นักเรียนเข้าสอบ 9 คน ผ่านเกณฑ์ 50% คือวิทยาศาสตร์ 50.95 % และปีการศึกษา 2556 นักเรียนเข้าสอบ 10 คน ผ่านเกณฑ์ 50% ไม่มี

ผล O-NET ปีการศึกษา 2554 ปีนี้ไม่มีนักเรียนชั้น ป.6 ปีการศึกษา 2555 นักเรียนเข้าสอบ 5 คน ผ่านเกณฑ์ 50% คือ ภาษาไทย 55.00% คณิตศาสตร์ 62.00% สังคมฯ 52.00% ศิลปะ 68.00% การงานฯ 55.00% และสุขศึกษา 76.00% ในปีการศึกษา 2556 นักเรียนเข้าสอบ 7 คน ผ่านเกณฑ์ 50% คือ คณิตศาสตร์ 55.71% ศิลปะ 50.00% การงานฯ 58.28% และสุขศึกษา 73.71% วิชาที่อ่อนมาก 3 ปีไม่ผ่านเลยคือ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ แสดงว่าครูไม่มีการพัฒนา เพราะจำนวนครูและนักเรียนในแต่ละปีมีจำนวนไม่แตกต่างกัน

จากตาราง สรุปได้ว่า สภาพ ปัจจัย เงื่อนไขที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียน เครือข่ายพร้าว 1 อำเภอพร้าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ในเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ด้าน NT และ O-NET ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตลอด 3 ปีที่ผ่านมาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักไม่ผ่านเลย แสดงว่าครูไม่มีการพัฒนาด้านวิชาการเพราะจำนวนครูและนักเรียนในแต่ละปีมีจำนวนไม่แตกต่างกัน

สรุป สภาพโดยทั่วไปในการบริหารงานวิชาการ จากการสังเกต ศึกษาร่องรอย การสัมภาษณ์ ศึกษาเอกสารหลักฐาน แผนปฏิบัติการประจำปี รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี (SAR) ปีการศึกษา 2554-2556 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการสอบ O-NET การจัดครูเข้าสอน การนิเทศ การพัฒนาสมรรถนะครู การประกันคุณภาพ และรายงานผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา ที่เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเครือข่ายพร้าว 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 2 พบว่า

1. ด้านการจัดทำหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ พบว่า โรงเรียนในเครือข่ายพร้าว 1 โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาเป็นของตนเอง ได้จัดขึ้นตามคำสั่งของเขตพื้นที่การศึกษาตามคู่มือการใช้หลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551 และแนวการอบรมของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำขึ้นโดยคณะครูในโรงเรียนร่วมด้วยช่วยกันและ ตัวแทนชุมชน เช่น เป็นผู้ปกครอง ผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชนหรือกรรมการสถานศึกษา จะเข้ามาร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็น การจัดทำหลักสูตรเป็นเรื่องละเอียดก่อนซึ่งต้องใช้เวลาศึกษาให้เข้าใจทุกเรื่อง การจัดหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายพร้าว 1 ได้แบ่งหน้าที่ครูรับผิดชอบเป็นส่วนๆไป ส่วนที่เหลือนอกนั้นให้ไปศึกษาเพิ่มเติม การพัฒนาหลักสูตร ไม่มีการพัฒนาปรับปรุง เป็นปัจจุบัน เพราะผู้บริหารและครูไม่ได้มีการประเมินการใช้ในแต่ละปีว่าควรปรับปรุงแก้ไขส่วนไหนจึงจะทำให้เกิดประสิทธิภาพแก่ผู้เรียนและโรงเรียน แสดงถึงว่าโรงเรียนยังไม่มีความรู้และความเข้าใจอย่างถ่องแท้ การนำหลักสูตรไปใช้เป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่จะต้องศึกษา แต่ส่วนใหญ่แล้วครูในโรงเรียนเครือข่ายพร้าว 1 ก็ยังคงใช้วิธีการแบบเดิม ๆ คือเปิดหนังสือสอน โดยไม่หันไปดูหลักสูตร สอนแบบยัดตัวครูเป็นศูนย์กลาง ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และครูไม่ได้สอนตามตัวชี้วัด ครูไม่ยอมเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร ทำให้การเรียนการสอนไม่ได้ผล ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ครูบางคนสอนไม่ตรงกับวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา ครูแต่ละคนสอนหลายวิชา ซึ่งบางวิชาครูไม่มีความชำนาญ ทำให้นักเรียนไม่ได้รับความรู้อย่างเต็มที่ ตามตัวชี้วัดของหลักสูตร ครูที่สอนระดับประถมในเครือข่ายพร้าว 1 มีจำนวนทั้งหมด 20 คน มีครูสอนที่สอนตรงกับวิชาเอก อยู่ 5 คน คิดเป็น 25% ครูขาดการนิเทศและการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรจากผู้บริหาร และฝ่ายวิชาการอย่างต่อเนื่อง และไม่ทั่วถึงทำให้ไม่เห็นข้อบกพร่อง และแนวทางปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา ขาดการประชาสัมพันธ์หลักสูตร โดยเฉพาะกับผู้ปกครอง ทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร

สรุปการจัดหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนเครือข่ายพร้าว 1 ได้แบ่งหน้าที่ครูรับผิดชอบ การพัฒนาหลักสูตร ไม่มีการพัฒนาปรับปรุงให้เป็นปัจจุบัน ไม่มีการประเมินการใช้

ในแต่ละปีว่าควรปรับปรุงแก้ไขส่วนไหนจึงจะทำให้เกิดประสิทธิภาพแก่ผู้เรียนและโรงเรียน ไม่ได้ทำแผนการจัดการเรียนรู้ ครูไม่ยอมเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร ยังคงยึดถือวิธีสอนแบบยึดตัวครูเป็นศูนย์กลาง ครูสอนไม่ตรงวิชาเอกจึงไม่มีความชำนาญ ไม่มีกรณีพิเศษและการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรจากผู้บริหาร และฝ่ายวิชาการอย่างต่อเนื่องและไม่มีการประชาสัมพันธ์หลักสูตร

2. ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า โรงเรียนได้จัดทำกลยุทธ์เพื่อยกระดับคุณภาพสถานศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษาชาติ ทางโรงเรียนได้จัดครูเข้าอบรมพัฒนาแนวการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรอย่างเต็มศักยภาพ แต่นักเรียนในเครือข่ายพราว 1 นักเรียนยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการต่ำ เพราะว่ามีปัญหาหลายอย่างที่ไม่สามารถทำตามนโยบายที่วางไว้ เช่น ครูไม่ครบชั้น ครูจะไม่เน้นการสอนที่ให้นักเรียนสร้างความรู้เอง ไม่เน้นการปฏิบัติและไม่สอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้เรียน ความไม่พร้อมของนักเรียน เช่น นักเรียนไม่สนใจเรียน ผู้ปกครองมีฐานะยากจน ผู้ปกครองรายได้ต่ำ นักเรียนขาดอุปกรณ์การเรียน ปัญหาเด็กนักเรียนไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัว เช่น ผู้ปกครองไปทำงานต่างถิ่น พ่อแม่หย่าร้างกัน หรือได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ ทำให้นักเรียนขาดการอบรมสั่งสอนจากผู้ปกครองอย่างเต็มที่ ไม่ค่อยมีความอบอุ่นเท่าที่ควร ประกอบกับความเจริญทางด้านวัตถุมีผลต่อความเป็นอยู่และพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องของนักเรียนเช่น ฟุ่มเฟือย ไม่มีสัมมาคารวะ นอนดึก ดิถเกม ไม่สนใจการเรียนทำให้มีผลกระทบต่อการเรียนการสอน นักเรียนไม่ตั้งใจเรียน เกเร ก้าวร้าว ครูมีภาระงานพิเศษหลายงาน เช่น การเงินพัสดุ งานชุมชน ถ้าติดภาระงาน ดิถอบรม ทำให้ครูไม่มีเวลาในการเตรียมและจัดการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ ทำให้นักเรียนได้เรียนไม่เต็มเวลาเต็มหลักสูตร ประเด็นเหล่านี้ทางโรงเรียน ในเครือข่ายพราว 1 ได้ทำการแก้ไขปัญหาโดย ศึกษาเด็กเป็นรายกรณี โดยรวบรวมข้อมูลต้องพยายามรวบรวมข้อมูลเด็กให้ครบครอบคลุมพัฒนาการทุกด้านโดยละเอียดอย่างต่อเนื่องตลอดจนเลือกวิธีรวบรวมให้เหมาะสมหลายวิธี จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายน่าเชื่อถือ เช่น การสัมภาษณ์เด็กโดยตรง การรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น เพื่อน ผู้ปกครอง เพื่อนบ้าน ได้จากการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารในชั้นเรียน เช่น แบบบันทึกพฤติกรรม ระเบียบสะสม แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูล คือ การนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมมาพิจารณา ตั้งสมมุติฐาน ต่อจากนั้นจึงเป็นการวินิจฉัยสาเหตุที่ทำให้เกิดพฤติกรรม จากข้อมูลที่ได้มาอย่างเพียงพอ แล้วหาแนวทางแก้ปัญหา หลังจากวินิจฉัยปัญหา ต่อมาเป็นขั้นตอนแนะนำแนวทางในการแก้ไขปัญหา แล้วมีการติดตามว่าการช่วยเหลือหรือพัฒนาแก้ไขพฤติกรรม บุคลิกภาพเด็กนั้นประสบความสำเร็จหรือไม่อย่างไร มีการจัดกิจกรรมความสัมพันธ์ ครู นักเรียน และชุมชน อาจจะเป็นงานกีฬา กรีฑา หรือการรับประทานอาหาร

ร่วมกันในวันสำคัญของโรงเรียน กิจกรรมครูที่ปรึกษาออกเยี่ยมบ้านนักเรียน อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อจะได้รับทราบปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนและครอบครัว เพื่อจะได้ให้การช่วยเหลือและหาทางแก้ปัญหาาร่วมกัน จัดการเรียนการสอนให้ตรงกับความต้องการ ความสนใจ ของนักเรียน เช่น กิจกรรมชมรม ให้นักเรียนได้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ ถ้าครูมีภาระงาน ทำให้ครูไม่มีเวลาในการเตรียมและจัดการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ ทำให้นักเรียนได้เรียนไม่เต็มเวลาเต็มหลักสูตร แก้ปัญหาโดยให้ดูจาก ทวี DLTV ของโรงเรียนไกลกังวลโดยฝากครูที่อยู่ห้องใกล้เคียงดูแล ซึ่งไม่ได้เน้นจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูสอนบางคนไม่ตรงกับวิชาเอกที่สำเร็จ การศึกษา ครูแต่ละคนสอนหลายวิชา ซึ่งบางวิชาครูไม่มีความชำนาญ ครูบางคนเข้าสอนไม่ตรงเวลา ครูที่สอนตรงวิชาเอกมีอยู่ประมาณ 15% นอกนั้นไม่มีวิชาเอก ส่วนใหญ่จะเป็นครูเอกประถมศึกษา วิธีการแก้ปัญหาของเครือข่ายคือ ในรายที่ครูผู้สอนไม่ตรงวิชาเอก แก้ไขโดยจัดครูที่มีความรู้และความถนัดในวิชานั้นๆ เข้าสอน และสอนโดยทวี DLTV ของโรงเรียนไกลกังวล โรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้นก็ใช้ DLTV ของโรงเรียนไกลกังวล เช่นกันบางโรงเรียนก็จ้างครูมาช่วยสอนโดยได้งบประมาณจากผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา และพระจากวัดในชุมชน ซึ่งเป็นงบประมาณค่อนข้างน้อย จ้างครูในราคาค่าจ้างที่น้อยมาก เปลี่ยนครูเรื่อยๆ ถ้าครูที่จ้างงานใหม่ได้ที่เงินเดือนมากกว่าก็จะลาออกไป ทำให้นักเรียนต้องปรับตัว เปลี่ยนครูบ่อยๆ ผลการเรียนก็ไม่ดีเท่าที่ควร ส่วนครูที่มาสาย ครูสอนไม่ตรงเวลา แก้ไขยาก การแก้ปัญหาของเครือข่ายพรวัว 1 ทำตามสภาพและบริบทของสถานศึกษา แก้ไขปัญหาได้บ้างไม่ได้บ้าง

สรุป ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโรงเรียนได้จัดทำกลยุทธ์เพื่อยกระดับคุณภาพสถานศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษาชาติ ทางโรงเรียนได้จัดครูเข้าอบรมพัฒนาแนวการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรอย่างเต็มศักยภาพ แต่นักเรียนในเครือข่ายพรวัว 1 นักเรียนยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการต่ำ เพราะว่ามีปัญหาหลายอย่างที่ไม่สามารถทำตามนโยบายที่วางไว้ เช่น ครูไม่ครบชั้น ครูจะไม่เน้นการสอนที่ให้นักเรียนสร้างความรู้เอง ความไม่พร้อมของนักเรียน เช่น นักเรียนไม่สนใจเรียน ปัญหาเด็กนักเรียนไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัว ทำให้มีผลกระทบต่อการเรียนการสอน ครูมีภาระงานพิเศษหลายงาน ทำให้ครูไม่มีเวลาในการเตรียมและจัดการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ โรงเรียนในเครือข่ายพรวัว 1 ได้ทำการแก้ไขปัญหาโดย ศึกษาเด็กเป็นรายกรณี แล้วหาแนวทางแก้ปัญหา จัดกิจกรรมความสัมพันธ์ ครู นักเรียน และชุมชน เช่น งานกีฬา กรีฑา หรือการรับประทานอาหารร่วมกันในวันสำคัญของโรงเรียน กิจกรรมครูที่ปรึกษาออกเยี่ยมบ้านนักเรียน จัดการเรียนการสอนให้ตรงกับความต้องการของนักเรียน ความสนใจ เช่น กิจกรรมชมรม ในบางวิชาที่ครูไม่มีความถนัด ทางโรงเรียนจัดให้นักเรียนเรียนจาก DLTV ของโรงเรียนไกลกังวล

โรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้นก็ใช้ DLTV ของโรงเรียนใกล้เคียง เช่นกัน บางโรงเรียนก็จ้างครูมาช่วยสอน โดยได้งบประมาณจากผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา และพระจากวัดในชุมชน ซึ่งเป็นงบประมาณค่อนข้างน้อย เปลี่ยนครูเรื่อยๆ เพราะค่าจ้างค่อนข้างน้อย ผลการเรียนรู้ก็ไม่ดีเท่าที่ควร

3. ด้านการใช้สื่อการเรียนรู้ และสื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน พบว่าโรงเรียนในเครือข่ายพราว 1 ใช้สื่อการเรียนรู้ และสื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนน้อยมาก ส่วนใหญ่จะใช้กระดานกับชอล์ค สาเหตุคือ ครูไม่ได้เตรียมการสอน ครูไม่มีความรู้เกี่ยวกับสื่อต่างๆ ที่ได้รับจัดสรรมา โรงเรียนขนาดเล็ก ได้รับจัดสรรสื่อเทคโนโลยีในจำนวนจำกัด เช่น สื่อคอมพิวเตอร์ ให้นักเรียนสืบค้นข้อมูล มีไม่เพียงพอ บางโรงเรียนคอมพิวเตอร์ 1 ต่อนักเรียน 3-4 คน ปัญหาที่ตามมาคือสัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่ค่อยดี ไม่เสถียร โรงเรียนได้รับแจกโปรเจคเตอร์ บางโรงเรียนครูใช้ไม่เป็น บางโรงเรียนไม่มีห้องสำหรับติดตั้งแบบถาวร โรงเรียนส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อ พัฒนาสื่อ และนวัตกรรม การเรียนการสอน แต่ครูมีจำนวนน้อย บางโรงเรียนครูไม่ครบชั้น ไม่มีเวลาที่ผลิตสื่อที่มีคุณภาพและหลากหลาย งบประมาณที่ได้น้อยไม่เพียงพอ สื่อที่ใช้ช่วยครูในตอนนี้คือมีการจัดการเรียนการสอนจาก DLTV แต่มีบางวันสัญญาณไม่ดีก็ใช้ไม่ได้ มีการส่งเสริมให้ใช้ห้องสมุดในการศึกษาค้นคว้า แต่หนังสือมีไม่หลากหลาย และมีจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการเรียนรู้ และสื่อเทคโนโลยีใน ครูไม่ได้ใช้สื่อที่เหมาะสมหรือเทคนิคต่างๆ ให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน หรือบางชั่วโมงก็ไม่มีสื่อการเรียนรู้ เพราะครูไม่มีเวลาจัดทำ ไม่มีงบประมาณ และขาดทักษะในการใช้สื่อเทคโนโลยี ทำให้นักเรียนไม่กล้าแสดงออก ขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

สรุปด้านการใช้สื่อการเรียนรู้ และสื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ในโรงเรียนเครือข่ายพราว 1 ใช้สื่อการเรียนรู้ และสื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนน้อยมาก ส่วนใหญ่จะใช้กระดานกับชอล์ค สาเหตุคือ ครูไม่ได้เตรียมการสอน ครูไม่มีความรู้เกี่ยวกับสื่อต่างๆ ที่ได้รับจัดสรรมา โรงเรียนขนาดเล็ก ได้รับจัดสรรสื่อเทคโนโลยีในจำนวนจำกัด เช่น สื่อคอมพิวเตอร์ 1 ต่อนักเรียน 3-4 คน ปัญหาที่ตามมาคือสัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่ค่อยดี ไม่เสถียร โรงเรียนได้รับแจกโปรเจคเตอร์ บางโรงเรียนครูใช้ไม่เป็น บางโรงเรียนไม่มีห้องสำหรับติดตั้งแบบถาวร โรงเรียนส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อ พัฒนาสื่อ และนวัตกรรม การเรียนการสอน แต่ครูมีจำนวนน้อย บางโรงเรียนครูไม่ครบชั้น ไม่มีเวลาที่ผลิตสื่อที่มีคุณภาพและหลากหลาย งบประมาณที่ได้น้อยไม่เพียงพอ สื่อที่ใช้ช่วยครูในตอนนี้คือมีการจัดการเรียนการสอนจาก DLTV แต่มีบางวันสัญญาณไม่ดีก็ใช้ไม่ได้ มีการส่งเสริมให้ใช้ห้องสมุดในการศึกษาค้นคว้า แต่หนังสือมีไม่หลากหลาย และมีจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการเรียนรู้ และสื่อเทคโนโลยีใน ครูไม่ได้ใช้สื่อที่เหมาะสมหรือเทคนิคต่างๆ ให้เหมาะสม

กับกิจกรรมการเรียนการสอน หรือบางชั่วโมงก็ไม่มีสื่อการเรียนรู้ เพราะครูไม่มีเวลาจัดทำ ไม่มีงบประมาณ และขาดทักษะในการใช้สื่อเทคโนโลยี ทำให้นักเรียนไม่กล้าแสดงออก ขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

4. การนิเทศการเรียนการสอน พบว่า โรงเรียนในเครือข่ายพร้าว 1 ได้จัดในรูปแบบคือ สังเกตการจัดกระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียน เยี่ยมชั้นเรียน นิเทศเป็นรายบุคคลหรือเป็นหมู่คณะ บางโรงเรียนไม่ได้ทำอย่างสม่ำเสมอ นานๆทำที บางโรงเรียนที่มีครู 5-6คน จะมีการนิเทศกันระหว่างรับประทานอาหารกลางวัน มีปัญหาอะไรก็ช่วยกันแก้ไข ปัญหา ที่สำคัญ คือ ขาดการนิเทศจากผู้บริหารสถานศึกษา เมื่อมีการนิเทศไปแล้วมักไม่มีการปฏิบัติตาม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้ทำการนิเทศแนะนำวิธีที่ปฏิบัติยาก จึงไม่เต็มใจปฏิบัติตาม บางครั้งนิเทศไปแล้ว แต่ไม่มีการชี้แนะจากผู้นิเทศ และผู้บริหารไม่ได้นิเทศอย่างต่อเนื่อง

สรุป การนิเทศการเรียนการสอนขาดการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงาน ขาดการนิเทศ ให้กำลังใจในการดำเนินงาน การนิเทศ กำกับ ติดตามไม่ต่อเนื่อง บุคลากรขาดขวัญและกำลังใจ จึงทำให้ความก้าวหน้าและการแก้ไขปัญหาต่างๆให้กับนักเรียนล่าช้า

5. การพัฒนาครูในสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนในเครือข่ายพร้าว1 ได้มีการกำหนดให้ครูควรมีการพัฒนาตนเอง โดยการศึกษาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รู้จักเผยแพร่ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกับผู้อื่น และยึดมั่นในหลักบูรณาการความรู้แบบสหวิทยาการ ควรสร้างผู้เรียนให้รู้จักคิดวิเคราะห์ อย่างมีเหตุผล มีจิตวิจย ใช้ข้อมูลเพื่อการแก้ปัญหาหรือเพื่อพัฒนา ให้ครูเข้ารับการอบรมสัมมนาอย่างน้อย 20 ชั่วโมง/ปี จากหน่วยงานที่เขตจัดอบรมหรือองค์กรภายนอก จัดขึ้น ปัญหาที่สำคัญ คือ ทำไม่ยิ่งปฏิรูปการเรียนรู้ ยิ่งให้ครูเข้าพัฒนา หมดเงินไปก็มาก ทำไม่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนยิ่งต่ำลง ทุกคนต่างก็มองว่ามีปัญหาที่หนักหน่วงมานานหลายปัญหา เช่น ปัญหาขาดครู ปัญหาครูไม่ได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถอย่างทั่วถึงไม่ได้รับการพัฒนาอย่างตรงประเด็นปัญหา ปัญหาการปรับเปลี่ยนนโยบายบ่อยครั้งเกินไปจนทำให้ครูขาดกำลังใจ ขาดแรงจูงใจในการทำงาน การพัฒนาครู ในเรื่องของโอกาสและความก้าวหน้าทางวิชาชีพโดยการทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอเลื่อนตำแหน่งนั้นเป็นเรื่องที่ทำให้ครูเอาเวลาสอนหนังสือไปทำผลงาน ทำให้นักเรียนไม่ได้เรียนเต็มเวลาเต็มหลักสูตร เรื่องนี้มีส่วนเป็นปัญหาที่มาจากครูผู้มีหน้าที่ในการจัดกระบวนการเรียนรู้

สรุป การพัฒนาครูในสถานศึกษาโรงเรียนในเครือข่ายพร้าว1 ได้มีการกำหนดให้ครูมีการพัฒนาตนเอง โดยการศึกษาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รู้จักเผยแพร่ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกับผู้อื่น และยึดมั่นในหลักบูรณาการความรู้แบบสหวิทยาการ เพื่อสร้างผู้เรียนให้รู้จักคิด

วิเคราะห์ อย่างมีเหตุมีผล มีจิตวิสัย ใช้ข้อมูลเพื่อการแก้ปัญหาหรือเพื่อพัฒนา ให้ครูเข้ารับการอบรม สัปดาห์อย่างน้อย 20 ชั่วโมง/ปี จากหน่วยงานที่เขตจัดอบรมหรือองค์กรภายนอกจัดขึ้น

1. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาในเครือข่าย พรวัว 1 มีแนวทางในการบริหารงานด้านการประกันคุณภาพคือ ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะของผู้นำทางวิชาการ ต้องสร้างความมั่นใจให้กับสังคมว่าการจัดการศึกษาของโรงเรียนมีคุณภาพ ผู้จบการศึกษาที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐานตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และความต้องการของสังคม โดยส่วนใหญ่แล้ว จะเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางด้านการเรียนการสอน การจัดการศึกษา เพื่อให้มีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานของสถานศึกษาที่ได้กำหนดไว้ ผู้บริหารสถานศึกษา ได้ชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา ในการปฏิบัติงานมีการระดมความคิดเห็นร่วมกันของบุคลากรในสถานศึกษา มีการแต่งตั้งกรรมการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาในการร่วมกันหาแนวทางในการแก้ปัญหาและให้ครูศึกษาเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา วางแผนและดำเนินการจัดทำแนวทาง งานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อเตรียมรับการประเมินคุณภาพจากภายนอก ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ขาดการจัดระบบบริหารและสารสนเทศตามระบบ บริหารคุณภาพ PDCA ด้านการวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา (Plan) ปัญหาคือ สถานศึกษาไม่ได้ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาสถานศึกษาและกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานภายใต้แต่ละมาตรฐานว่าต้องการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในด้านใด ระดับใด ผู้บริหารและครูขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องระบบประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา (Do) มีปัญหาในเรื่องงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานมีความเหมาะสม อาจจะเป็นเพราะว่าโรงเรียนไม่ได้เล็งเห็นความสำคัญของระบบประกันคุณภาพการศึกษาเท่าที่ควร จึงได้จัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานในส่วนนี้น้อย เนื่องจากโรงเรียนในเครือข่ายพรวัว 1 เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก (นักเรียนไม่เกิน 120 คน ซึ่งมีจำนวนนักเรียนน้อย จึงได้รับการจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาลน้อย (โดยเฉลี่ยนักเรียนคนละ 1,900 บาท/ปีการศึกษา) โรงเรียนจึงมีงบประมาณอยู่จำนวนจำกัด งบที่ได้จัดสรรต้องใช้ในการ ดำเนินงานทั้งปี การศึกษา ทั้งการปฏิบัติงานประจำ การจัดการเรียนการสอน การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการจัดทำโครงการตามกลยุทธ์ อีกทั้งต้องใช้จ่าย ค่าสาธารณูปโภค ค่าใช้สอย ค่าซ่อมแซมวัสดุ และค่าซ่อมแซมทั่วไป

สรุป การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษา ได้ชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา ในการปฏิบัติงานมีการระดมความคิดเห็นร่วมกันของบุคลากรในสถานศึกษา มีการแต่งตั้งกรรมการดำเนินการประกันคุณภาพ

การศึกษาในสถานศึกษา ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาในการร่วมกันหาแนวทางในการแก้ปัญหาและให้ครูศึกษาเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา วางแผนและดำเนินการจัดทำแนวทาง งานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อเตรียมรับการประเมินคุณภาพจากภายนอก ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ขาดการจัดระบบบริหารและสารสนเทศตามระบบ บริหารคุณภาพ PDCA ที่มีคุณภาพ เมื่อโรงเรียนได้ปฏิบัติงานสิ้นสุดปีการศึกษา แต่ขาดการนำผลการปฏิบัติงานของปีก่อนมาพัฒนา และปรับปรุงการปฏิบัติงานในปีการศึกษาต่อไป และบางโรงเรียนยังขาดความเข้าใจในเรื่องการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน ทำให้การรายงานไม่ตรงสภาพจริงและความต้องการของโรงเรียน

ตอนที่ 2 แนวทางการบริหารงานวิชาการ ของเครือข่ายพรวัว 1 อำเภอพรวัว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่เขต 2

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากปัจจัย เงื่อนไข เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการ คือกำหนดกรอบการพัฒนาการบริหารโดยวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและปัญหา (SWOT Analysis) ของโรงเรียนเครือข่ายพรวัว 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2

จุดแข็ง (Strengths)

1. ผู้ปกครองส่วนใหญ่ 80% (รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีการศึกษา 2554-2556) พอใจกับระบบการศึกษาตามนโยบายเรียนฟรีของรัฐบาล เพราะไม่มีค่าใช้จ่ายใด ๆ คือค่าเทอม ค่าอาหารกลางวันฟรี อุปกรณ์การเรียนได้คนละ 390 บาทต่อปี ใช้เป็นค่าอุปกรณ์การเรียนเช่นสมุด ดินสอ สี เครื่องเขียนทุกชนิด ถึงแม้จะไม่พอ แต่ก็ทุนรายจ่ายไปบ้าง ค่าหนังสือเรียนฟรี ส่วนหนังสือเสริมบทเรียนได้งบจากอบต.หรือเทศบาลบ้าง ซึ่งจะได้ประมาณปีละ 20,000 บาท แล้วแต่การจัดสรรของแต่ละเทศบาล มีห้องสมุดตั้งใหม่ ของมูลนิธิชาวญี่ปุ่นได้ไปให้บริการห้องสมุดเคลื่อนที่เดือนละครั้งแก่ทุกโรงเรียน บางช่วงจะมีอาสาสมัครต่างชาติเข้าไปร่วมเยี่ยมนักเรียนและมีเกมให้ร่วมสนุกด้วย นักเรียนจึงมีโอกาสสัมผัสกับชาวต่างชาติ ห้องสมุดตั้งอยู่ที่ตำบลเวียง อำเภอพรวัว ซึ่งจะมีเจ้าหน้าที่อยู่ให้บริการ ประมาณ 2-3 คน ห้องสมุดจะเปิดบริการให้กับบุคคลทั่วไปตั้งแต่เวลา 09.00-18.00 ทุกวัน สำหรับค่าเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายระดับประถมศึกษานักเรียนได้รับจัดสรรคนละ 360 บาทต่อปี ผู้ปกครองต้องรับผิดชอบซื้อเพิ่มประมาณ 1-2 ชุด เด็กนักเรียนในชนบทไม่ค่อยฟุ่มเฟือย ด้านการแต่งกาย จะใช้ของเก่าและบางคนจะสืบทอดจากรุ่นพี่ เช่นชุดลูกเสือ เนตรนารี ส่วนชุดกีฬา ชุดพละ ชุดพื้นเมือง ทางโรงเรียนจะซื้จงบจากปัจจัยเด็กยากจน แจกให้เด็กทุกคน ในวันจันทร์กับวันอังคาร นักเรียนจะใส่ชุดนักเรียน วันพุธใส่ชุดกีฬา วันพฤหัสบดีใส่ชุดลูกเสือเนตรนารี วันศุกร์ใส่ชุดพื้นเมือง ครูก็สนใจดูแลนักเรียนเป็นอย่างดี ในแต่ละปีจะมีพิธีรดน้ำดำหัวครูพร้อมทั้งนำผ้าป่า

ไปทอดให้โรงเรียน ในบางปีเช่น ปีการศึกษา 2554 มีนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ นำนักศึกษา ช่วยปรับปรุงห้องสมุดโรงเรียนประชาสามัคคีวิทยา และสร้างห้องสหกรณ์ให้โรงเรียน บ้านท่ามะเกี๋ยง ปรับสนามเด็กเล่นโรงเรียนบ้านสันกลาง ปีการศึกษา 2556 นักศึกษาจาก มหาวิทยาลัยนอร์ท เชียงใหม่ ออกค่ายร่วมกันทำสื่อการเรียน โรงเรียนบ้านสันปง เป็นต้น

2. การคมนาคม การติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับบ้าน การเดินทางสะดวก ปลอดภัย ในหมู่บ้านไม่ค่อยมีรถพ่วงพ่วง โรงเรียนบ้านสันปง โรงเรียนบ้านสันกลางและโรงเรียนประชาสามัคคี วิทยา มีรถรับส่งนักเรียนฟรี เป็นที่พอใจของผู้ปกครอง ส่วนโรงเรียนบ้านท่ามะเกี๋ยง นักเรียนนำ รถจักรยานไปเอง นักเรียนบางคนผู้ปกครองจะคอยรับส่ง

3. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ไม่มีกรณีทะเลาะวิวาทหรือมี ปัญหาเรื่องสารเสพติดในโรงเรียน นักเรียนมีจำนวนน้อยง่ายต่อการดูแล ทุกโรงเรียนในเครือข่าย พริ้ว 1 จะมีพระเข้าไปช่วยสอน วิชาศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรม

4. ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี โดยนักเรียนเล่นกีฬาได้ทุกคนอย่างน้อยคนละ 1 อย่าง ประเภทกีฬา คือ แชร์บอล วอลเลย์บอล ฟุตบอล ปิงปอง และเปตอง

5. ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี โรงเรียนทุกโรง จะมีการสอน ดนตรีพื้นเมือง ชมรมขับร้องเพลงคาราโอเกะ ส่วนบ้านท่ามะเกี๋ยงและ โรงเรียนประชาสามัคคีวิทยา มีการสอน กลองสะบัดชัย และฟ้อนเล็บ ด้วย ทำให้เป็นที่พอใจของผู้ปกครอง

6. สถานศึกษามีการจัดทำหลักสูตร ให้สอดคล้องกับท้องถิ่น โดยใช้วิทยากรท้องถิ่นเข้ามาให้ความช่วยเหลือ เช่นหลักสูตรการจักสาน เช่น สานตะกร้า การทำเครื่องใช้จากไม้ไผ่ งานบายสี ดนตรีพื้นเมือง ตีกลองสะบัดชัย การเต้นแอโรบิก แม่ไม้มวยไทย เชิญพระมาสอนศีลธรรม เป็นต้น โดยบางครั้งวิทยากร จะสอนให้ฟรี แต่บางครั้งก็ใช้งบจากเงินอุดหนุนที่เราทำโครงการขอไป

7. สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา เช่น การประชุมผู้ปกครอง งานวันสถาปนาโรงเรียน การจัดนิทรรศการ งานดำหัววันสงกรานต์ งานอลาสถาบัน เป็นต้น ทำให้โรงเรียนกับชุมชนใกล้ชิดกัน ได้มีการถามข่าวคราวเกี่ยวกับบุตรหลาน เสมอ

8. บุคลากรในโรงเรียนให้ความร่วมมือและมีความสามัคคีกัน ไม่ทะเลาะเบาะแว้ง ทำให้ งานในโรงเรียนสำเร็จไปด้วยดีทุกงาน ไม่ว่าจะเป็งานวิชาการโรงเรียน งานชุมชนสัมพันธ์หรืองาน อื่น ๆ

จุดอ่อน (Weaknesses)

1. จากกิจกรรมการเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคนในเครือข่ายพรวัว 1 จากการสอบถามและสังเกตของครูพบว่า มีเด็กด้อยโอกาส เข้าเรียนในโรงเรียนจำนวนมากที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองมีฐานะยากจน พ่อแม่บางส่วนไปทำงานต่างถิ่น คิดเป็น 10% พ่อแม่หย่าร้างกันคิดเป็น 10% และได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ ประมาณ 1 % ทำให้นักเรียนขาดการอบรมสั่งสอนจากผู้ปกครองอย่างเต็มที่ ไม่ค่อยมีความอบอุ่นเท่าที่ควร ทำให้มีผลกระทบต่อการเรียนการสอน

2. เจริญทางด้านวัตถุมีผลต่อความเป็นอยู่และพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องของนักเรียนเช่น ฟุ่มเฟือย ไม่มีสัมมาคารวะ นอนดึก ติดเกม ทำให้นักเรียนไม่สนใจเรื่องการเรียน หลักฐานคือ สอบถามจากผู้ปกครอง เพื่อนบ้านและเพื่อนนักเรียน

3. มีภาระงานพิเศษหลายงาน ทำให้ครูไม่มีเวลาในการเตรียมและจัดการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ เช่น เป็นเจ้าหน้าที่การเงิน เจ้าหน้าที่พัสดุ เจ้าหน้าที่อาหารกลางวัน สหกรณ์โรงเรียน ครูวิชาการ ครูธุรการ ครูลูกเสือ ครูกีฬา เป็นต้น ทำให้เด็กไม่กล้าแสดงออก ขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ การมีวิจาร์ณญาณ ขาดการมีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง เพราะครูขาดทักษะในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ตัวชี้วัดในการจัดการเรียนรู้เพราะไม่ได้ศึกษาอย่างเอาใจจริงเอาใจ จึงทำให้การเรียนการสอนไม่ได้ผลเท่าที่ควร ผลจากการสังเกตพบว่า ครูไม่มีแผนการสอน บางคนที่มีนำมาจากสำนักพิมพ์ต่างๆ ถ่ายเอกสารไว้เพื่อมีคนมาตรวจ แต่ไม่ได้สอนตามนั้น สอนตามแบบเรียน

5. นักเรียนมีหลากหลายชนเผ่า จึงส่งผลกระทบต่อขาดเรียนเป็นเวลานานทำให้กระทบต่อผลการเรียนอย่างมากคือเรียนไม่ทันเพื่อน จากนักเรียนทั้งหมดของโรงเรียนแต่ละโรง ในปีการศึกษา 2558 นักเรียนโรงเรียนบ้านสันปงมีชนเผ่าคิดเป็น 40% โรงเรียนบ้านสันกลางมี 90 % โรงเรียนบ้านป่าใหม่ 70% นักเรียนโรงเรียนประชาสามัคคี 2% (จากรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี 2557)

6. ครูสอนไม่ตรงกับวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา ครูแต่ละคนสอนหลายวิชา ซึ่งบางวิชาครูไม่มีความชำนาญ ทำให้นักเรียนไม่ได้รับความรู้อย่างเต็มที่ ตามตัวชี้วัดของหลักสูตร ครูที่สอนระดับประถมในเครือข่ายพรวัว 1 มีจำนวนทั้งหมด 20 คน มีครูสอนที่สอนตรงกับวิชาเอกอยู่ 5 คน คิดเป็น 25%

7. ขาดการนิเทศอย่างจริงจัง และต่อเนื่องของผู้บริหารและฝ่ายวิชาการ ทำให้ไม่เห็นข้อบกพร่อง และแนวทางปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา

8. ครูบางคนเข้าสอนไม่ตรงเวลา ทำให้นักเรียนไม่จบหลักสูตร จากการไปสังเกตที่โรงเรียนและสอบถามจากนักเรียน

9. การประกอบอาชีพในชุมชนพื้นที่ใกล้โรงเรียนที่มีความเสี่ยงต่อพฤติกรรมของนักเรียน ส่งผลเสียต่อการควบคุมดูแลนักเรียนให้อยู่ในกฎระเบียบของโรงเรียน เช่น กิจการให้บริการร้านเกม อินเทอร์เน็ต รวมไปถึงปัญหาสารเสพติดครุมีสื่อการเรียนรู้ไม่เพียงพอและขาดทักษะในการใช้สื่อเทคโนโลยี

10. โรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้นบางครั้งมีภาระงานมากจึงทำให้สอนได้ไม่เต็มทีบางโรงเรียนจะใช้วิธี สอนโดยใช้โทรทัศน์ (การศึกษาทางไกล) ทำให้เด็กขาดทักษะในการปฏิบัติอย่างจริงจังและครูไม่ได้ดูแลอย่างทั่วถึง จึงทำให้นักเรียนไม่ค่อยสนใจเรียน

11. ครูขาดการวิจัยในชั้นเรียนและเทคนิคการสอนใหม่ๆ

โอกาส (Opportunities)

1. ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความรู้สามารถเชิญมาให้ความรู้กับนักเรียน เช่น การทำขนมไทย ดนตรีพื้นเมือง งานใบตอง งานจักสาน งานดอกไม้ เป็นต้น

2. การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานเทศบาลตำบลหรืออบต. ในเรื่องงบประมาณ โรงเรียนที่เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจะได้งบประมาณโรงเรียนละ 30,000 บาท ส่วนโรงเรียนที่เปิดระดับชั้นประถมปีที่ 1-6 ได้งบประมาณโรงเรียนละ 20,000 บาท

3. เป็นศูนย์รวมในการจัดกิจกรรมของชุมชน เช่น กีฬา จัดประชุม เป็นที่จัดงานเกี่ยวกับพุทธศาสนาวินิจฉัย เป็นต้น

4. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน ให้การสนับสนุน และร่วมมือเป็นอย่างดีในการจัดการศึกษาหรือกิจกรรมของโรงเรียน ในด้านแรงงาน เช่น ซ่อมรั้วโรงเรียน ทาสี ปรับปรุงห้องน้ำ ฯลฯ ส่วนด้านการเงิน ยกตัวอย่างในวันทำบุญวันคล้ายวันสถาปนโรงเรียนจะมีการร่วมทำบุญ ร่วมบริจาคเงินเพื่อใช้จ่ายในโรงเรียน บางปีถ้าโรงเรียนจัดผ้าป่าสามัคคีก็จะได้ความร่วมมืออย่างดี ในปีการศึกษา 2556 ที่ผ่านมา ศิษย์เก่าได้นำเครื่องสำรองไฟที่ใช้กับคอมพิวเตอร์มาบริจาคที่โรงเรียนประชาสามัคคี และโรงเรียนบ้านท่ามะเกี๋ยง จำนวน 5 เครื่อง เป็นต้น

5. ชุมชนมีวัฒนธรรม ประเพณีที่เข้มแข็ง เป็นตัวอย่างกับนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม เช่น งานทำบุญสลากภัต งานวันสำคัญทางพุทธศาสนา งานธรรมหลวง งานธรรมสัญจร เป็นต้น ประเพณีเหล่านี้มีนักเรียนเข้าร่วมทุกกิจกรรมโดยโรงเรียนพาไปร่วมกับชุมชน นักเรียนได้ร่วมทำบุญ ได้ฟังธรรมะ นักเรียนเห็นประเพณีที่ดีงาม การปฏิบัติเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี จะเป็นตัวอย่างให้นักเรียนได้นำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

อุปสรรค (Threat)

1. การแพร่ระบาดของวัฒนธรรมที่ไม่เหมาะสมผ่านสื่อส่งผลต่อการเลียนแบบของนักเรียนทำให้ประพฤติตัวไม่เหมาะสม เช่น ท้องวัยเรียน เทียบกลางคืน ไม่เคารพผู้ใหญ่ ไม่มีความรับผิดชอบ เกิดการแตกแยก เป็นต้น

2. การประกอบอาชีพในชุมชนพื้นที่ใกล้โรงเรียนที่มีความเสี่ยงต่อพฤติกรรมของนักเรียนส่งผลเสียต่อการควบคุมดูแลนักเรียนให้อยู่ในกฎระเบียบของโรงเรียน เช่น กิจการให้บริการร้านเกม อินเทอร์เน็ต รวมไปถึงปัญหาสารเสพติด

3. ผู้ปกครองมีค่านิยมให้บุตรหลานที่อยู่ในเขตบริการของโรงเรียน เข้าเรียนในโรงเรียนประจำอำเภอ

4. โรงเรียนขนาดเล็กงบประมาณน้อย ยากแก่การพัฒนา

5. ผู้ปกครองนักเรียนที่เป็นชาวเขา ขาดความร่วมมือในการจัดการศึกษา เพราะมีภูมิลำเนาอยู่ไกลจากโรงเรียน ไม่สะดวกในการเดินทาง

6. ชุมชนมีฐานะค่อนข้างยากจน

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากสภาพการบริหารงานวิชาการ ปัจจัย เงื่อนไขที่ส่งผลต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายพร้าว 1 อำเภอพร้าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 โดยการแสวงหาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ประเด็นจากการทำ SWOT Analysis มาดำเนินการสนทนากลุ่ม มีดังนี้

1. จากกิจกรรมการเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคนในเครือข่ายพร้าว 1 จากการสอบถามและสังเกตของครูด้านที่เป็นปัจจัยและเงื่อนไข พบว่า มีเด็กด้อยโอกาส เข้าเรียนในโรงเรียนจำนวนมากที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองมีฐานะยากจน พ่อแม่บางส่วนไปทำงานต่างถิ่น คิดเป็น 10% พ่อแม่หย่าร้างกันคิดเป็น 10% และได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ ประมาณ 1 % ทำให้นักเรียนขาดการอบรมสั่งสอนจากผู้ปกครองอย่างเต็มที่ ไม่ค่อยมีความอบอุ่นเท่าที่ควร ทำให้มีผลกระทบต่อการเรียนการสอน

2. ที่เป็นปัจจัยและเงื่อนไข พบว่าครูมีภาระงานพิเศษหลายงาน ไม่มีครูหรือเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าในงานพิเศษของโรงเรียนโดยเฉพาะทำให้ครูไม่มีเวลาในการเตรียมและจัดการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ เช่น เป็นเจ้าหน้าที่การเงิน เจ้าหน้าที่พัสดุ เจ้าหน้าที่อาหารกลางวัน สหกรณ์โรงเรียน ครูวิชาการ ครูธุรการ ครูลูกเสือ ครูกีฬา เป็นต้น ครูขาดทักษะในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้เด็กไม่กล้าแสดงออก ขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ ขาดการมีวิจรรณญาณ ขาดการมีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง

3. ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ด้านที่เป็นปัจจัยและเงื่อนไข พบว่า ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้ ผลจากการสังเกตและสัมภาษณ์ สอบถามจากครูผู้สอน

ครูส่วนใหญ่ไม่มีแผนการสอน บางคนนำมาจากสำนักพิมพ์ต่างๆ แต่ไม่ได้สอนตามนั้น สอนตามแบบเรียน ครูไม่ได้สอนตามตัวชี้วัดเพราะไม่ได้ศึกษาอย่างเอาใจจริงเอาใจจากหลักสูตร ครูไม่ยอมเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร ยังคงยึดถือวิธีสอนแบบยึดตัวครูเป็นศูนย์กลาง โรงเรียนไม่ได้แจกเอกสารหลักสูตรเพื่อให้ครูเก็บไว้ศึกษาแต่ให้ใช้ร่วมกัน ครูจึงไม่มีเอกสารที่จะศึกษาเป็นของตนเอง ทำให้การเรียนการสอนไม่ได้ผลเท่าที่ควร

4. โรงเรียนมีนักเรียนที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกัน ปัจจัยและเงื่อนไขพบว่านักเรียนมาจากชนเผ่าที่หลากหลายต่างพื้นที่ วัฒนธรรมการเป็นอยู่แตกต่างกัน ขาดเรียนเป็นเวลานานทำให้กระทบต่อผลการเรียนอย่างมากคือเรียนไม่ทันเพื่อน จากนักเรียนทั้งหมดของโรงเรียนแต่ละโรงเรียนในปีการศึกษา 2557 นักเรียนโรงเรียนบ้านสันปงมีชนเผ่าคิดเป็น 40% โรงเรียนบ้านสันกลางมี 90% โรงเรียนบ้านป่าไหนด 70% นักเรียนโรงเรียนประชาสามัคคี 2% (จากรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี 2556)

5. ครูสอนไม่ตรงกับวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา เป็นอีกปัจจัยหนึ่งซึ่งครูแต่ละคนสอนหลายวิชา บางวิชาครูไม่มีความชำนาญ ขาดทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยี ทำให้นักเรียนไม่ได้รับความรู้อย่างเต็มที่ ตามตัวชี้วัดของหลักสูตร ครูที่สอนระดับประถมในเครือข่ายพร้าว 1 มีจำนวนทั้งหมด 20 คน มีครูสอนที่สอนตรงกับวิชาเอก อยู่ 5 คน คิดเป็น 25%

6. ปัจจัยด้านการนิเทศ ครูขาดการนิเทศและการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรจากผู้บริหาร และฝ่ายวิชาการ อย่างต่อเนื่อง และไม่ทั่วถึงทำให้ไม่เห็นข้อบกพร่อง และแนวทางปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาขาดการประชาสัมพันธ์หลักสูตร โดยเฉพาะกับผู้ปกครอง ทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร

7. ปัจจัยด้านตัวครู จากการไปสังเกตที่โรงเรียนและสอบถามจากนักเรียน พบว่าครูบางคนเข้าสอนไม่ตรงเวลา ทำให้เรียนไม่ทัน ไม่จบหลักสูตร

8. ปัจจัยด้านการประกอบอาชีพในชุมชนพื้นที่ใกล้โรงเรียนที่มีความเสี่ยงต่อพฤติกรรมของนักเรียน เช่น ปัญหาสารเสพติด กิจกรรมให้บริการร้านเกมหรืออินเทอร์เน็ต ซึ่งส่งผลเสียต่ออาการควบคุมดูแลนักเรียนให้อยู่ในกฎระเบียบของโรงเรียน

9. ปัจจัยด้านโรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้น บางครั้งมีภาระงานมากจึงทำให้สอนได้ไม่เต็มที่ บางโรงเรียนจะใช้วิธี สอนโดยใช้โทรทัศน์ (การศึกษาทางไกล) ทำให้เด็กขาดทักษะในการปฏิบัติอย่างจริงจังและครูไม่ได้ดูแลอย่างทั่วถึง จึงทำให้นักเรียนไม่ค่อยสนใจเรียน

10. ครูขาดการวิจัยในชั้นเรียนและเทคนิคการสอนใหม่ๆ เป็นปัจจัยที่ทำให้ขาดการปรับปรุงพัฒนาในด้านการเรียนการสอนให้ทันสมัยหรือดีขึ้น

11. โรงเรียนในเครือข่ายพร้าว 1 เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ปัจจัยด้านสื่อการเรียนการสอนที่ได้รับจัดสรร ด้านสื่อเทคโนโลยีมีจำนวนจำกัด เช่น สื่อคอมพิวเตอร์ ให้นักเรียนสืบค้นข้อมูล ไม่มีเพียงพอ บางโรงเรียนคอมพิวเตอร์ 1 ต่อนักเรียน 3-4 คน ปัญหาที่ตามมาคือสัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่ค่อยดี ไม่เสถียร โรงเรียนได้รับแจกโปรเจคเตอร์ บางโรงเรียนครูใช้ไม่เป็น บางโรงเรียนไม่มีห้องสำหรับเก็บโรงเรียนส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อ พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน แต่ครูมีจำนวนน้อย บางโรงเรียนครูไม่ครบชั้น ไม่มีเวลาที่ผลิตสื่อที่มีคุณภาพและหลากหลาย งบประมาณที่ได้น้อยไม่เพียงพอ สื่อที่ใช้ช่วยครูในตอนนี้คือมีการจัดการเรียนการสอนจาก DLTV แต่มีบางวันสัญญาณก็ไม่ดีก็ใช้ไม่ได้ มีการส่งเสริมให้ใช้ห้องสมุดในการศึกษาค้นคว้าแต่หนังสือมีไม่หลากหลาย และมีจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนทำให้นักเรียนไม่กล้าแสดงออก ขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

12. มีเด็กด้อยโอกาสเข้าเรียนในโรงเรียนจำนวนมาก และ มีฐานะยากจนค่าครองชีพสูง แต่ผู้ปกครองรายได้ต่ำ ทำให้การที่จะหาเอกสารเสริมหรืออุปกรณ์การเรียนอย่างดีเพื่อเสริมการเรียนรู้ เป็นไปได้ยาก เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้นักเรียนเสียโอกาสในการศึกษาเรียนรู้

13. ปัจจัยด้านบุคลากรทางการศึกษา ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องระบบประกันคุณภาพการศึกษา คำอธิบายบางอย่างในคู่มือยังไม่ชัดเจน ไม่เข้าใจการประเมินตนเองอย่างแท้จริงไม่มีระบบการเก็บเอกสารที่เป็นระบบ บุคลากรไม่เห็นความสำคัญของการประกัน คุณภาพการศึกษา บุคลากรไม่ให้ความร่วมมือคิดว่าเป็นภาระมากกว่าประโยชน์ ไม่ได้นำข้อเสนอแนะของคณะกรรมการผู้ประเมินมาใช้ประโยชน์ ระบบ PDCA ที่นำมาใช้ ไม่สมบูรณ์ตามขั้นตอน ในขั้นที่1 Plan กำหนดหัวข้อที่ต้องการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ซึ่งรวมถึงการพัฒนาสิ่งใหม่ๆ การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน อาจประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน การจัดอันดับความสำคัญของ เป้าหมาย กำหนดการดำเนินงาน กำหนดระยะเวลาการดำเนินงาน กำหนดผู้รับผิดชอบหรือผู้ดำเนินการและกำหนดงบประมาณ ต่อจากนั้นดำเนินการตามขั้นที่ 2 คือ Do จะมีปัญหาในเรื่องงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานมีความเหมาะสม อาจจะเป็นเพราะว่าโรงเรียนไม่ได้เล็งเห็นความสำคัญของระบบประกันคุณภาพการศึกษาเท่าที่ควร จึงได้จัดสรร งบประมาณในการดำเนินงานในส่วนนี้น้อย เนื่องจากโรงเรียนในเครือข่ายพร้าว 1 เป็นโรงเรียน ขนาดเล็ก (นักเรียนไม่เกิน 120 คน ซึ่งมีจำนวนนักเรียนน้อย จึงได้รับการจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาลน้อย (โดยเฉลี่ยนักเรียนคนละ 1,900 บาท/ปี การศึกษา) โรงเรียนจึงมีงบประมาณอยู่จำนวนจำกัด งบที่ได้จัดสรร ต้องใช้ในการดำเนินงานทั้งปีการศึกษา ทั้งการปฏิบัติงานประจำ การจัดการเรียนการสอน การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการจัดทำโครงการตามกลยุทธ์ อีกทั้งต้องใช้จ่าย ค่าสาธารณูปโภค ค่าใช้สอย ค่าซ่อมแซมวัสดุ และค่าซ่อมแซมทั่วไป

สรุปผลการศึกษาศาภาพการบริหารงานวิชาการ ปัจจัย เงื่อนไขที่ส่งผลต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ของเครือข่ายพรวัว 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 จากการสังเกตพฤติกรรมครู ผู้บริหาร หาร่องรอย สอบถาม ศึกษาเอกสารหลักฐาน เช่น SAR ผลการปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2554-2556 ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การจัดการครูเข้าสอน การนิเทศ การพัฒนาสมรรถนะครู จากสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู ตัวแทนผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยอาศัยหลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการและทฤษฎีการบริหาร โดยการนำ SWOT Analysis เพื่อนำไปสู่การพัฒนา พบว่าปัจจัยและเงื่อนไขที่มีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคือ ด้านบริบทของโรงเรียนเครือข่ายพรวัว 1 อำเภอพรวัว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่เขต 2 ทั้ง 4 โรงเรียน อยู่ในสิ่งแวดล้อมเดียวกัน มีบริบทเดียวกัน อยู่ในตำบลที่ติดต่อกัน สภาพความเป็นอยู่ของนักเรียนและผู้ปกครองส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำนา ทำสวน และทำไร่ มีฐานะค่อนข้างยากจน นักเรียนที่มาเรียนร่วมกันมีทั้งคนพื้นบ้านและชนเผ่า ผู้บริหารในโรงเรียนเครือข่ายพรวัว 1 สอนอยู่ในโรงเรียนเดิมเกิน 10 ปีไม่มีการโยกย้าย การบริหารงานวิชาการจึงเป็นแบบเดิมๆ ไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลง ด้านผู้เรียน นักเรียนขาดการอบรมสั่งสอนจากผู้ปกครองอย่างเต็มที่ ไม่ค่อยมีความอบอุ่นเท่าที่ควร ทำให้มีผลกระทบต่อการเรียนการสอนเนื่องจากผู้ปกครองมีฐานะยากจน พ่อแม่บางส่วนไปทำงานต่างถิ่น พ่อแม่หย่าร้างกันและผลกระทบจากโรคเอดส์ ครูมีภาระงานพิเศษหลายงาน ทำให้ครูไม่มีเวลาในการเตรียมและจัดการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ ครูขาดทักษะในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้เด็กไม่กล้าแสดงออก ขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ การมีวิจาร์ณญาณ ขาดการมีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้ ครูส่วนใหญ่ไม่มีแผนการสอน ครูไม่ได้สอนตามตัวชี้วัดเพราะไม่ได้ศึกษาอย่างเอาจริงเอาจังจากหลักสูตร ครูไม่ยอมเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร ยังคงยึดถือวิธีสอนแบบยึดตัวครูเป็นศูนย์กลาง ครูมีสื่อการเรียนรู้น้อยไม่เพียงพอและขาดทักษะในการใช้สื่อเทคโนโลยี นักเรียนมาจากชนเผ่าที่หลากหลายต่างพื้นที่ ภาษาและวัฒนธรรมการเป็นอยู่แตกต่างกัน การรับรู้จึงไม่ทันกัน ครูสอนไม่ตรงกับวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา ครูขาดการนิเทศและการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรจากผู้บริหาร และฝ่ายวิชาการ อย่างต่อเนื่อง ครูบางคนเข้าสอนไม่ตรงเวลา ปัจจัยด้านการประกอบอาชีพในชุมชนพื้นที่ใกล้โรงเรียนที่มีความเสี่ยงต่อพฤติกรรมของนักเรียน ส่งผลเสียต่อการควบคุมดูแลนักเรียนให้อยู่ในกฎระเบียบของโรงเรียน เช่น กิจการให้บริการร้านเกม อินเทอร์เน็ต บางโรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้น ทำให้เด็กขาดทักษะในการปฏิบัติอย่างจริงจังและครูไม่ได้ดูแลอย่างทั่วถึง ครูขาดการวิจัยในชั้นเรียนและเทคนิคการสอนใหม่ๆ บุคลากรทางการศึกษา ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องระบบประกันคุณภาพการศึกษา

2.2 ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล จากการสังเกตพฤติกรรมครู ผู้บริหาร ทหารอรรอย สอบถาม ศึกษาเอกสารหลักฐาน เช่น SAR ผลการปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2554-2556 ในด้าน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การจัดครูเข้าสอน การนิเทศ การพัฒนาสมรรถนะครู จากสัมภาษณ์ ผู้บริหาร ครู ตัวแทนผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้อง และจากการทำ SWOT Analysis นำข้อมูลที่ได้ไป สร้างกรอบการเก็บข้อมูลแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา และดำเนินการ จัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อหาแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของ เครือข่ายพร้าว 1

การสนทนากลุ่ม เป็นการสนทนาระหว่าง ผู้วิจัย และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยมีผู้ดำเนินการ สนทนา เป็นผู้จุดประเด็นการสนทนา เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นต่อประเด็นของ การสนทนาอย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นการให้ ผู้ร่วมสนทนาได้พูดแสดงความคิดเห็นตามประเด็นที่ผู้วิจัยตั้งไว้ ความแตกต่าง ก็คือ การสนทนากลุ่ม ผู้ร่วมสนทนาจะมีการอภิปรายในประเด็นต่างๆตามความคิดเห็นและ ประสบการณ์ของผู้ร่วมสนทนา การอภิปรายกลุ่มเหมาะที่จะใช้ในการเก็บข้อมูลที่เป็นเรื่องที่ต้องมีการอภิปรายแสดงความคิดเห็นใน แง่มุมต่างๆเพื่อให้ได้คำตอบในประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา จึงเหมาะกับการวิจัยที่ต้องการหา รูปแบบ โครงสร้าง หรือ แนวคิดใหม่ๆ ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาแนวทางการบริหาร งานวิชาการในสถานศึกษาของเครือข่ายพร้าว1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2

2.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากบันทึกการประชุมจากการสนทนากลุ่ม นำเสนอรูปแบบ พรรณาสังเคราะห์ ดังนี้

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ของอำเภอพร้าว สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ในด้านต่างๆ

1. ด้านการจัดทำหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ มีข้อเสนอแนะแนวทางการ พัฒนาจากการสนทนากลุ่ม ดังนี้

1.1 ควรมีการเตรียมการก่อนการนำหลักสูตรไปใช้ล่วงหน้า คือให้ครูมีการ ทบทวนความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การนำ หลักสูตรไปใช้ ศึกษาทำความเข้าใจจากเอกสาร มีการประชุมสัมมนาระหว่างครูในโรงเรียนและ ผู้บริหารสถานศึกษาหรือศึกษานิเทศก์ เพื่อให้การจัดทำหลักสูตรเป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสม

1.2 ควรมีการจัดเตรียมวัสดุและสื่อการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือเรียน คู่มือครู อุปกรณ์และเครื่องมือทดลองให้พร้อมสำหรับครูก่อนการนำหลักสูตรใหม่ไปใช้

1.3 เมื่อครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ทำให้การสอนของครูไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร โรงเรียนต้องหางบประมาณเพื่อ แจกคู่มือหลักสูตรสถานศึกษา ตัวชี้วัดแต่ละสาระการเรียนรู้ ให้ครูผู้สอนทุกคน เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจ หรือให้ครูได้ศึกษาหาความรู้เมื่อมีปัญหาด้านหลักสูตร

1.4 จัดทำเอกสารหลักสูตรที่ชัดเจนและเสนอแนะแนวปฏิบัติแก่ครูอย่างเพียงพอ เนื่องจากครูที่สอนในระดับประถมศึกษาไม่ได้รับการเตรียมมาสำหรับการสอนวิชาใดวิชาหนึ่ง โดยเฉพาะหรือแนะนำให้ค้นคว้าจาก internet เมื่อเกิดปัญหาในการจัดการเรียนการสอน หรือจัดการอบรมประชุมสัมมนาในโรงเรียนเป็นระยะๆ เมื่อครูมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องก็จะส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

1.5 ด้านพฤติกรรมการสอนของครูที่ยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง ผู้บริหารควรสร้างความตระหนักและนิเทศให้บ่อยขึ้น

1.6 มีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรโดยนำเสนอในรูปแบบพับ นำเสนอเป็นตอนๆ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องกับผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง

1.7 ควรมีการลดเนื้อหาในหลักสูตรลง 10-20% เพื่อให้มีเวลาพอที่จะให้นักเรียนเรียนด้วยการปฏิบัติและสร้างความรู้ด้วยตนเองมากขึ้น จึงไม่ควรที่จะเพิ่มเนื้อหาของหลักสูตร ให้มากขึ้นในการปรับปรุงหลักสูตรใหม่

1.8 โรงเรียนไหนมีครูไม่ครบชั้น ทางเขตพื้นที่การศึกษาควรมีการกระจายครูให้ครบและเพียงพอกับจำนวนชั้นเรียน ส่วนเรื่องงบประมาณใช้เงินอุดหนุนที่ได้รับจัดสรรหรือจากหน่วยงานอื่นที่บริจาค ให้ช่วยกันใช้งบประมาณอย่างประหยัด ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

1.9 โรงเรียนควรจัดให้มีการอบรม พัฒนาครู ในการทำวิจัยชั้นเรียน รวมทั้งเทคนิคการสอนที่หลากหลาย

1.10 ควรมีการจัดทำกรอบครุในการจัดทำสื่อ การผลิตสื่อ และการนำสื่อไปใช้ในการเรียนการสอน และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำสื่อการเรียนการสอน รวมทั้งมีผู้ควบคุมดูแล จัดระบบทะเบียนในการคุมสื่อที่ชัดเจน

สรุป แนวทางการแก้ปัญหาและพัฒนา ด้านการจัดทำหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ คือ โรงเรียนต้องจัดหาคู่มือหลักสูตรสถานศึกษา ตัวชี้วัดแต่ละสาระการเรียนรู้ ให้ครูผู้สอนทุกคน เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจ ควรมีการจัดเตรียมสื่อ คู่มือครู อุปกรณ์และเครื่องมือทดลองให้พร้อมสำหรับครูก่อนการนำหลักสูตรใหม่ไปใช้ มีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้ผู้ปกครองได้ทราบ ด้านพฤติกรรมการสอนของครูที่ยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง ผู้บริหารควรสร้างความตระหนักและนิเทศให้

บ่อยขึ้น และทางโรงเรียนควรจัดให้มีการอบรม พัฒนาครูเรื่องการนำหลักสูตรไปใช้ การทำวิจัยชั้นเรียน การผลิตสื่อ รวมทั้งเทคนิคการสอนที่หลากหลาย มีการประเมินการใช้หลักสูตร

2. ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาจากการสนทนากลุ่ม ดังนี้

2.1 ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนควรเน้นการสอนให้นักเรียนปฏิบัติจริงให้มากขึ้น มีการสอน ให้นักเรียนฝึกหัดวิจัยทางวิทยาศาสตร์เบื้องต้นด้วยการให้ทำโครงการ จัดกิจกรรมค่ายวิชาการให้แก่ักเรียน เชิญผู้ที่มีความรู้ที่มีอยู่ในชุมชนมาพบปะ สนทนา หรือให้ความรู้กับนักเรียน

2.2 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองโดยมีครูเป็นผู้ควบคุมดูแล ชี้แนะ เน้นการฝึกปฏิบัติให้ผู้เรียนมีประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักวิถีคิด วิธิดำเนินชีวิต และมีทักษะในการเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ได้

2.3 ให้ถือว่ากระบวนการเรียนรู้มีความสำคัญมากกว่าเนื้อหา เพื่อให้ผู้เรียนมีข้อมูลเพียงพอที่จะสร้างองค์ความรู้ใหม่

2.4 ใช้กระบวนการกลุ่มในการเรียนรู้ร่วมกันซึ่งเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด ซึ่งผู้สอนต้องคำนึงถึง

2.5 ครูควรเอาใจจริงเอาใจกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ศึกษาการใช้เทคนิคต่างๆที่น่าสนใจในการจัดกิจกรรม

2.6 การนิเทศการสอน และการให้คำแนะนำปรึกษาของผู้บริหารควรให้ดำเนินการอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง

2.7 การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง เป็นการประเมินการแสดงออกของผู้เรียนรอบด้านตลอดเวลา ใช้ข้อมูลและวิธีการหลากหลาย ด้วยวิธีการสังเกตพฤติกรรม การร่วมกิจกรรมในสถานการณ์ต่างๆ การสอบถามความรู้สึก ความคิดเห็น ทั้งตัวผู้เรียน และผู้เกี่ยวข้อง แฟ้มสะสมงาน เป็นสื่อที่รวบรวมผลงานหรือตัวอย่างหรือหลักฐานที่แสดงถึงผลสัมฤทธิ์ ความสามารถ ความพยายาม หรือความถนัดของบุคคลหรือประเด็นสำคัญที่ต้องเก็บไว้อย่างเป็นระบบ และการใช้แบบทดสอบก็เป็นอีกวิธีหนึ่งในการวัดและประเมินผล

2.8 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแผนงานหรือโครงการนำเสนอทางเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อหาแนวทางจัดครูให้ครบชั้นเรียน โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็ก

2.9 การพัฒนาหลักสูตรระดับโรงเรียน ควรใช้ระบบ CIPPA คือ การใช้รูปแบบและการดำเนินการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การสอนเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยวิธีการนำเอาแผนที่ความคิด ซึ่งล้าวนแล้วแต่เป็นแนวคิดและวิธีการเน้นความสำคัญของผู้เรียนหรือยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครู เป็นบุคคลที่มีคุณภาพและศักยภาพในหลาย ๆ ด้าน เช่น เป็นตัวจักรสำคัญ

ในการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างโอกาส ประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กกระตุ้น ชี้นำ สนับสนุนช่วยเหลือ ให้เด็กได้มีการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างมีความสุข สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ไปสู่ วิถีชีวิตจริงของเด็กได้ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้โมเดลซิปปา เป็นแนวคิดของทีศนา แคมมณี ซึ่งรูปแบบการสอนแบบซิปปา หมายถึง กระบวนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความคิด และการตัดสินใจอย่างเป็นระบบ สามารถสร้างความรู้ ค้นพบความรู้ได้ด้วยตนเอง นักเรียนมีบทบาทมาก ในกิจกรรมการเรียนการสอน และผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้

C มาจากคำว่า Construct หมายถึง การสร้างความรู้ตามแนวคิดของปรัชญา Constructivism กล่าวคือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี ควรเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสสร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่ง จะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง การที่ผู้เรียนมีโอกาสได้สร้าง ความรู้ด้วยตนเองนี้เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทาง สติปัญญา

I มาจากคำว่า Interaction ซึ่งหมายถึง การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวทางร่างกาย โดยการทำกิจกรรมใน ลักษณะต่างๆ

P มาจากคำว่า Physical Participation ซึ่งหมายถึง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ทางกาย คือ ผู้เรียนมีโอกาสได้เคลื่อนไหวร่างกาย โดยทำกิจกรรมในลักษณะต่างๆ

P มาจากคำว่า Process Learning หมายถึง การเรียนรู้กระบวนการต่างๆ กิจกรรมการ เรียนรู้ที่ดีควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการต่างๆ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม กระบวนการพัฒนาตนเอง เป็นต้น การเรียนรู้กระบวนการเป็นสิ่งสำคัญเช่นเดียวกับการเรียนรู้ เนื้อหาสาระต่างๆ การเรียนรู้ทางด้านกระบวนการ เป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสติปัญญา อีกทางหนึ่ง

A มาจากคำว่า Application หมายถึง การนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการเรียน และช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพิ่มเติมขึ้นเรื่อยๆ กิจกรรม การเรียนรู้ที่มีแต่เพียงการสอนเนื้อหาสาระให้ผู้เรียนเข้าใจ โดยขาดกิจกรรมการนำความรู้ไป ประยุกต์ใช้ จะทำให้ผู้เรียนขาดการเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้การเรียนรู้ไม่ เกิดประโยชน์เท่าที่ควร การจัดกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้นี้ เท่ากับเป็น การช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายๆ ด้าน แล้วแต่ลักษณะ ของสาระและกิจกรรมที่จัด CIPPA Model มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การทบทวนความรู้เดิม ขั้นนี้เป็นการดึงความรู้เดิมของผู้เรียนในเรื่องที่จะเรียน เพื่อ ช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมของตน ซึ่งผู้สอนอาจใช้วิธีการต่าง ๆ

ได้อย่างหลากหลาย เช่น ผู้สอนอาจใช้การสนทนาซักถามให้ผู้เรียนเล่าประสบการณ์เดิม หรือให้ผู้เรียนแสดงโครงความรู้เดิม (Graphic Organizer) ของตน

ขั้นที่ 2 การแสวงหาความรู้ใหม่ ขั้นนี้เป็นการแสวงหาข้อมูลความรู้ใหม่ของผู้เรียนจากแหล่งข้อมูล หรือแหล่งความรู้ต่างๆ ซึ่งผู้สอนอาจจัดเตรียมมาให้ผู้เรียนหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนไปแสวงหากี่ได้ในขั้นนี้ผู้สอนควรแนะนำแหล่งความรู้ต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียนตลอดทั้งจัดเตรียมเอกสารสื่อต่าง ๆ

ขั้นที่ 3 การศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล หรือ ความรู้ใหม่ และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนศึกษาและทำความเข้าใจกับข้อมูลหรือความรู้ที่หามาได้ ผู้เรียนสร้างความหมายของข้อมูล หรือ ประสบการณ์ใหม่ ๆ โดยใช้กระบวนการต่าง ๆ ด้วยตนเอง เช่น ใช้กระบวนการคิด กระบวนการกลุ่มในการอภิปราย และสรุปความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลนั้น ๆ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการเชื่อมโยงกับความรู้เดิม ในขั้นนี้ ผู้สอนควรใช้กระบวนการต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรม เช่น กระบวนการคิด กระบวนการกลุ่ม กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการสร้างลักษณะนิสัย กระบวนการทักษะทางสังคม ฯลฯ เพื่อให้ผู้เรียนสร้างความรู้ขึ้นมาด้วยตนเอง

ขั้นที่ 4 การแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนอาศัยกลุ่มเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบความรวมทั้งขยายความรู้ความเข้าใจของตนให้กว้างขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้แบ่งปันความรู้ความเข้าใจของตนเองแก่ผู้อื่น และได้รับประโยชน์จากความรู้ ความเข้าใจของผู้อื่นไปพร้อม ๆ กัน

ขั้นที่ 5 การสรุปและจัดระเบียบความรู้ ขั้นนี้เป็นขั้นของการสรุปความรู้ที่ได้รับทั้งหมด ทั้งความรู้เดิมและความรู้ใหม่ และจัดสิ่งที่เรียนให้ เป็นระบบระเบียบ เพื่อให้ผู้เรียนจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้ง่าย ผู้สอนควรให้ผู้เรียนสรุปประเด็นสำคัญประกอบด้วยมโนทัศน์หลัก และมโนทัศน์ย่อยของความรู้ทั้งหมด แล้วนำมาเรียบเรียงให้ได้สาระสำคัญครบถ้วน ผู้สอนอาจให้ผู้เรียนจัดเป็นโครงสร้างความรู้ จะช่วยให้จดจำข้อมูลได้ง่าย

ขั้นที่ 6 การปฏิบัติและหรือการแสดงผลงาน ขั้นนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงผลงาน การสร้างความรู้ของตนให้ผู้อื่นรับรู้ เป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้ต่อยอดหรือตรวจสอบความเข้าใจของตน และช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ความคิดสร้างสรรค์ แต่หากต้องมีการปฏิบัติตามข้อมูลที่ได้ ขั้นนี้จะเป็นขั้นปฏิบัติและมีการแสดงผลงานที่ได้ปฏิบัติด้วย ในขั้นนี้ผู้เรียนสามารถแสดงผลงานด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การจัดนิทรรศการ การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมติ เรียงความ วาดภาพ ฯลฯ และอาจจัดให้มีการประเมินผลงานโดยมีเกณฑ์ที่เหมาะสม

ขั้นที่ 7 การประยุกต์ใช้ความรู้ ขั้นนี้เป็นขั้นของการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการนำความรู้ความเข้าใจของตนไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่หลากหลาย เพิ่มความชำนาญ ความเข้าใจ

ความสามารถในการแก้ปัญหาและความจำในเรื่องนั้น ๆ เป็นการให้โอกาสผู้เรียนใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์ เป็นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

หลังจากประยุกต์ใช้ความรู้ อาจมีการนำเสนอผลงานจากการประยุกต์อีกครั้งก็ได้ หรืออาจไม่มีการนำเสนอผลงานในขั้นที่ 6 แต่นำความมารวม แสดงในตอนท้ายหลังขั้นการประยุกต์ใช้ก็ได้เช่นกัน

ขั้นที่ 1-6 เป็นกระบวนการของการสร้างความรู้ (Construction of Knowledge)

ขั้นที่ 7 เป็นขั้นตอนที่ช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ (Application) จึงทำให้รูปแบบนี้มีคุณสมบัติครบตามหลัก CIPPA ผู้เรียนรู้จักการแสวงหาข้อมูล ข้อเท็จจริงจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้ฝึกทักษะการคิดที่หลากหลายมีการการแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับสมาชิกภายในกลุ่ม

สรุป แนวทางการแก้ปัญหาและแนวทางการพัฒนา ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ ใช้กระบวนการกลุ่มในการเรียนรู้ร่วมกัน ควรเน้นการสอนให้นักเรียนปฏิบัติจริง ฝึกคิดวิเคราะห์และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองโดยมีครูเป็นผู้ควบคุมดูแล ชี้แนะ มีทักษะในการเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ เน้นกระบวนการเรียนรู้มีความสำคัญมากกว่าเนื้อหา ใช้เทคนิคต่างๆที่นำเสนอในการจัดกิจกรรม มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง การนิเทศการสอน และการให้คำแนะนำปรึกษาของผู้บริหารควรให้ดำเนินการอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแผนงานหรือโครงการนำเสนอทางเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อหาแนวทางจัดครูให้ครบชั้นเรียน การพัฒนาหลักสูตรระดับโรงเรียน ควรใช้ระบบ CIPPA คือ การใช้รูปแบบและการดำเนินการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

3. ด้านการใช้สื่อการเรียนรู้ และสื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาจากการสนทนากลุ่ม ดังนี้

3.1 ด้านบุคลากร บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิตสื่อประกอบการจัดกิจกรรม บุคลากรขาดประสบการณ์ในการใช้สื่อนวัตกรรมทางการศึกษา ไม่เข้าใจและรู้จักวิธีการใช้นวัตกรรมที่ทางโรงเรียนจัดทำขึ้น ขาดความชำนาญในการใช้นวัตกรรม แนวทางแก้ไขพัฒนา คือ สร้างความตระหนัก ความรับผิดชอบในส่วนที่ยังบกพร่องทางนวัตกรรมของบุคลากร ส่งเสริมให้เข้าร่วมการอบรมสัมมนา โดยโรงเรียนควรจัดวิทยากรจากหน่วยงานภายนอกมาทำการอบรม พัฒนาครู ในการผลิตสื่อ การใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ความรู้และประสบการณ์ในการใช้สื่อนวัตกรรมทางการศึกษาที่มากขึ้น

3.2 ด้านงบประมาณในการพัฒนานวัตกรรม และสื่อการสอน เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน และสื่อ ICT อื่นๆทางโรงเรียนควรเพิ่มงบประมาณจากเงินอุดหนุน และระดมทรัพยากรที่มีในท้องถิ่น มาช่วยสนับสนุน

สรุป แนวทางการแก้ปัญหาและแนวทางการพัฒนา ด้านการใช้สื่อการเรียนรู้ และสื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน คือ โรงเรียนควรจัดวิทยากรจากหน่วยงานภายนอกมาทำการอบรม พัฒนาครู ในการผลิตสื่อ การใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ความรู้และประสบการณ์ในการใช้สื่อนวัตกรรมทางการศึกษาที่มากขึ้น ด้านงบประมาณในการพัฒนานวัตกรรมและสื่อการสอน เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน และสื่อ ICT อื่นๆ ทางโรงเรียนควรเพิ่มงบประมาณจากเงินอุดหนุน และระดมทรัพยากรที่มีในท้องถิ่น มาช่วยสนับสนุน

4. การนิเทศการเรียนการสอน มีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาจากการสนทนากลุ่ม ดังนี้ การนิเทศการเรียนการสอน เป็นกระบวนการให้ความช่วยเหลือเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และนำผลที่ได้ไปใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ผู้บริหารและผู้ที่รับผิดชอบในการนิเทศจะต้องรับผิดชอบงานด้านการจัดการนิเทศการศึกษา ดังนี้

4.1 ช่วยครูแต่ละคนในการทำการสอนให้ได้ผลดี ช่วยแก้ปัญหาในด้านการสอนและปัญหาส่วนตัว

4.2 เป็นผู้ประสานงานและบริการแก่ครูทุกคนในด้านวิธีการสอนทำหน้าที่เป็นวิทยากรที่ดีของครูทุกโอกาส สามารถให้คำปรึกษาแนะนำชี้แจง ชี้แหล่งวิชาการที่เหมาะสมให้แก่ครู

4.3 สร้างขวัญและกำลังใจแก่ครู

4.4 ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนางานวิชาชีพครูให้ก้าวหน้า

4.5 ให้การนิเทศอย่างสม่ำเสมอโดยจัดให้มีการจัดตารางการนิเทศ

สรุป แนวทางการแก้ปัญหาและแนวทางการพัฒนา ด้านการนิเทศการเรียนการสอน คือ ผู้บริหารต้องช่วยแก้ปัญหาส่วนตัว เป็นผู้ประสานงานและบริการแก่ครูทุกคน ทั้งในด้านวิธีการสอนทำหน้าที่เป็นวิทยากรที่ดีของครูทุกโอกาส สามารถให้คำปรึกษาแนะนำชี้แจง ชี้แหล่งวิชาการที่เหมาะสมให้แก่ครู ควรมีการประเมินผลการเรียนการสอน เพื่อหาช่องทางในการปรับปรุงการเรียนการสอน และการจัดโปรแกรมของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด มีการสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครู ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนางานวิชาชีพครูให้ก้าวหน้า และควรให้มีการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ

5. การพัฒนาครูในสถานศึกษา มีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาจากการสนทนากลุ่ม ดังนี้

ครู เป็นบุคคลที่ได้รับความสำคัญว่าเป็นปัจจัยผลักดันสำคัญปัจจัยหนึ่งที่จะส่งผลสำเร็จในการปฏิรูปการศึกษา ครูผู้ทำหน้าที่จัดสภาพการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในตัวผู้เรียนและครูมีภาระอื่นๆอีกมากมายที่จะต้องช่วยกันทำเพื่อความก้าวหน้าของโรงเรียน ครูที่จะต้องก้าวทันกับสภาพความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม ครูจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปรับตัวและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

5.1 ให้การพัฒนาครูประจำการให้เพิ่มพูนความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอน ให้ได้รับการอบรมอยู่บ่อยๆโดยใช้เทคนิคการสอนหลายๆแบบ การอบรมครูให้นำไปใช้ได้คือการที่เน้น Concept ไม่ใช่เนื้อหา เพราะครูเป็นผู้ปฏิบัติ การจะให้ครูสามารถปฏิบัติอะไรในการสอนจริงได้ต้องทำการอบรมแบบปฏิบัติด้วย ไม่ใช่จับครุมนั่งฟังคำนิยาม ทฤษฎี หลักการ ฯลฯ แล้วคาดหวังว่าครูจะกลับไปทำอะไรเองได้ที่โรงเรียน แบบนี้รับรองว่าไม่เกิด เมื่ออบรมครูไปแล้วสิ่งสำคัญต่อมาคือปัจจัยส่งเสริม อันนี้พลาดไม่ได้เลย หากอยากให้ครูนำเอาสิ่งที่อบรมไปใช้ เราต้องมีบุคคลที่เข้าไปช่วยติดตามด้วย ซึ่งนอกจากคนในโครงการแล้ว ท่านผู้บริหารสถานศึกษา และ ศึกษานิเทศก์คือผู้ที่จะมีบทบาทในการช่วยให้เกิดการนำไปใช้ที่ได้มากที่สุดทีเดียว ดังนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่โครงการพัฒนาครูทั้งหลายต้องดำเนินการไปควบคู่กับการพัฒนาผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ด้วย เพื่อให้เกิดการทำงานประสานกันว่าการโครงการจะอบรมอะไรให้กับครู คาดหวังอะไร และ เทคนิคในการไปติดตามมีอะไรบ้าง เมื่อได้ดังนี้จะมีความแรงส่งที่ดีที่จะทำให้เกิดการนำไปใช้ได้จริง หากย้อนมองวิธีการพัฒนาครูในบ้านเราส่วนใหญ่เน้นการอบรมมีมากมีบ่อย แต่ไม่ได้ติดตาม และไม่ได้เน้นการนำไปใช้จริง กล่าวแบบนี้ไม่ใช่ว่าการอบรมเป็นวิธีที่ไม่ดี แต่ยังมีวิธีการอื่นอีก ไม่ว่าจะเป็นการสัมมนา การดูงาน ฯลฯ แต่สิ่งที่ขาดจริง ๆ คือความต่อเนื่องและประเมินผล

5.2 เปิดหลักสูตรพิเศษให้ครูผู้สอนที่ไม่ตรงวุฒิให้ได้รับการพัฒนา

สรุป แนวทางการแก้ปัญหาและแนวทางการพัฒนา ด้านการพัฒนาครูในสถานศึกษา คือ ให้การพัฒนาครูประจำการให้เพิ่มพูนความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอน ให้ได้รับการอบรมอยู่บ่อยๆโดยใช้เทคนิคการสอนหลายๆแบบ การอบรมครูเพื่อนำไปใช้ได้คือการที่เน้น Concept ไม่ใช่เนื้อหา การอบรมให้มีความต่อเนื่องมีการติดตามและประเมินผลเป็นระยะด้วยจะทำให้เกิดการนำไปใช้ได้ ควรมีการเปิดหลักสูตรพิเศษให้ครูผู้สอนที่ไม่ตรงวุฒิให้ได้รับการพัฒนาด้วย

6. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาจากการสนทนากลุ่ม ดังนี้

ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะของผู้นำ ทางวิชาการที่แท้จริง ต้องสร้างความมั่นใจให้กับสังคม ว่าการจัดการศึกษาของโรงเรียนมีคุณภาพ ผู้จบการศึกษามีคุณภาพ ได้มาตรฐานตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและความต้องการของสังคม ดังนั้นการประกันคุณภาพการศึกษา จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาการศึกษาให้มีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับอารยประเทศ โดยส่วนใหญ่แล้ว จะเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางด้านการเรียนการสอน การจัดการศึกษา เพื่อให้มีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานของสถานศึกษาที่ได้กำหนดไว้ ผู้บริหารสถานศึกษา ได้ชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา ในการปฏิบัติงานมีการระดมความคิดเห็นร่วมกันของบุคลากรในสถานศึกษา มีการแต่งตั้งกรรมการดำเนินการประกันคุณภาพ

การศึกษาในสถานศึกษา ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาในการร่วมกันหาแนวทางในการแก้ปัญหาและให้ครูศึกษาเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา วางแผนและดำเนินการจัดทำแนวทาง งานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เมื่อได้แนวทางแล้วก็นำไปใช้ต่อไป เพื่อเตรียมรับการประเมินคุณภาพจากภายนอก และสร้างความมั่นใจให้กับสังคม ปัญหาและอุปสรรคในการด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาค้นพบคือ กระบวนการทำงานของโรงเรียนยังไม่เป็นระบบ โดยทางโรงเรียนบริหารงานใช้กระบวนการทำงานตามทฤษฎีวงล้อเดมมิ่งหรือวงล้อ PDCA คือวิธีการที่เป็นขั้นตอนในการทำงานให้เสร็จอย่างถูกต้อง อย่างมีประสิทธิภาพและเชื่อถือได้ ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน (Check) และการปฏิบัติการแก้ไขปัญหาที่ทำให้งานไม่บรรลุเป้าหมายตามแผนที่วางไว้(Act) ดังนั้นการหมุนวงล้อเดมมิ่ง (PDCA)อย่างต่อเนื่องจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้การบริหารงานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางพัฒนาคือ

6.1 ใช้กระบวนการทำงานตามทฤษฎีวงล้อเดมมิ่ง หรือวงล้อ PDCA คือวิธีการที่เป็นขั้นตอนในการทำงานให้เสร็จอย่างถูกต้อง อย่างมีประสิทธิภาพ

6.2 ปรับทัศนคติของบุคลากรในองค์กรให้เข้าใจและเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา

6.3 ทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือทางโรงเรียนควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาให้กับผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบการประกันคุณภาพการศึกษา อย่างต่อเนื่อง

6.4 จัดระบบการจัดเก็บเอกสารให้เป็นระบบ หลีกเลี่ยงการทำการประกันคุณภาพการศึกษาแบบเฉพาะหน้า

6.5 โรงเรียนควรจัดทำมาตรฐานการศึกษา และกำหนดเป้าหมายตามบริบทของโรงเรียน โรงเรียนควรส่งเสริมให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานต้นสังกัดเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

6.6 ควรใช้จ่ายงบประมาณตามแผนที่วางไว้ และควรรหาแหล่งสนับสนุนทางทรัพยากรทางการศึกษา

6.7 นำข้อเสนอแนะของคณะกรรมการผู้ตรวจประเมินมาใช้ปรับปรุงการดำเนินงานของหน่วยงานอย่างจริงจัง

6.8 ควรมีการส่งเสริมให้บุคลากรใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ และ โรงเรียนควรนำผลการประกันคุณภาพการศึกษาและข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ มาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาในปีการศึกษาต่อไป

สรุป แนวทางการแก้ปัญหาและแนวทางการพัฒนา ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คือ ใช้กระบวนการทำงานตามทฤษฎีวงล้อเดมมิ่ง หรือวงล้อ PDCA คือวิธีการที่เป็นขั้นตอนในการทำงานให้เสร็จอย่างถูกต้อง อย่างมีประสิทธิภาพ ปรับทัศนคติของบุคลากรในองค์กรให้เห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา ควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาให้กับผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบการประกันคุณภาพการศึกษา อย่างต่อเนื่อง ควรจัดระบบการจัดเก็บเอกสารให้เป็นระบบ โรงเรียนควรจัดทำมาตรฐานการศึกษา ควรมีการส่งเสริมให้บุคลากรใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ ควรส่งเสริมให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานต้นสังกัดเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ควรใช้จ่ายงบประมาณตามแผนที่วางไว้ นำข้อเสนอแนะของคณะกรรมการผู้ประเมินมาใช้ปรับปรุงการดำเนินงานอย่างจริงจัง เพื่อจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาในปีการศึกษาต่อไป

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาของเครือข่ายพร้าว 1 อำเภออ่าวพร้าว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2” มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการ ปัจจัย เงื่อนไขที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของเครือข่ายพร้าว 1 อำเภออ่าวพร้าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่เขต 2 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาของเครือข่ายพร้าว 1 อำเภออ่าวพร้าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 โดยวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ผู้วิจัยได้ใช้วิธีศึกษาเอกสาร ร่องรอยการทำงาน การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม SWOT Analysis และการสนทนากลุ่ม จากกลุ่มเป้าหมาย สรุปผลได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 สภาพการบริหารงานวิชาการ ปัจจัย เงื่อนไขที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของเครือข่ายพร้าว 1 อำเภออ่าวพร้าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่เขต 2

5.1.1.1 ด้านการจัดทำหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายพร้าว 1 ได้แบ่งหน้าที่ครูรับผิดชอบ การพัฒนาหลักสูตร ไม่มีการพัฒนาปรับปรุง เป็นปัจจุบัน ไม่มีการประเมินการใช้ในแต่ละปีว่าควรปรับปรุงแก้ไขส่วนไหน จึงทำให้เกิดประสิทธิภาพแก่ผู้เรียนและโรงเรียน การจัดทำหลักสูตรไม่ได้เป็นไปตามบริบทของโรงเรียนอย่างแท้จริง ครูไม่นำหลักสูตรไปใช้ตามตามกระบวนการและวิธีการที่เสนอไว้ ครูไม่ได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ครูไม่ยอมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร ยังคงยึดถือวิธีสอนแบบยึดตัวครูเป็นศูนย์กลาง ครูสอนไม่ตรงวิชาเอกจึงไม่มีความชำนาญ ไม่มีการนิเทศและการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรจากผู้บริหาร และฝ่ายวิชาการอย่างต่อเนื่องและไม่มีการประชาสัมพันธ์หลักสูตร

5.1.1.2 ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนได้จัดทำกลยุทธ์เพื่อยกระดับคุณภาพสถานศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษาชาติ ทางโรงเรียนได้จัดครูเข้าอบรมพัฒนาแนวการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากร

ทางการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรอย่างเต็มศักยภาพ แต่นักเรียนในเครือข่ายพรวัว 1 นักเรียนยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการต่ำ เพราะว่ามีปัญหาหลายอย่างที่ไม่สามารถทำตามนโยบายที่วางไว้ เช่น ครูไม่พัฒนาตนเอง ถึงแม้จะได้รับฝึกฝนหรือผ่านการอบรมเพิ่มความรู้ แต่ก็ไม่ได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ขาดการติดตามอย่างต่อเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา ปัญหาครูไม่ครบชั้น ครูจะไม่เน้นการสอนที่ให้นักเรียนสร้างความรู้เอง ความไม่พร้อมของนักเรียน เช่น นักเรียนไม่สนใจเรียน ปัญหาเด็กนักเรียนไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัว ทำให้มีผลกระทบต่อการเรียนการสอน ครูมีภาระงานพิเศษหลายงาน ทำให้ครูไม่มีเวลาในการเตรียมและจัดการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ โรงเรียนในเครือข่ายพรวัว 1 ได้ทำการแก้ไขปัญหาโดย ศึกษาเด็กเป็นรายกรณี แล้วหาแนวทางแก้ปัญหา จัดกิจกรรมความสัมพันธ์ ครู นักเรียน และชุมชน เช่น งานกีฬา กรีฑา หรือการรับประทานอาหารร่วมกันในวันสำคัญของโรงเรียนกิจกรรมครูที่ปรึกษาออกเยี่ยมบ้านนักเรียน จัดการเรียนการสอนให้ตรงกับความต้องการของนักเรียน ในกิจกรรมชมรมต่างๆ ในบางวิชาที่ครูไม่มีความถนัดทางโรงเรียนให้นักเรียนเรียนจาก DLTV ของโรงเรียนไกลกังวล โรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้นก็ใช้ DLTV ของโรงเรียนไกลกังวล เช่นกัน บางโรงเรียนก็จ้างครูมาช่วยสอนโดยได้งบประมาณจากผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา และพระจากวัดในชุมชน ซึ่งเป็นงบประมาณค่อนข้างน้อย มีการเปลี่ยนครูอัตราจ้างบ่อยครั้งทำให้มีผลกระทบต่อกิจกรรมการเรียนการสอน

5.1.1.3 ด้านการใช้สื่อการเรียนรู้ และสื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน

โรงเรียนในเครือข่ายพรวัว 1 เป็นโรงเรียนขนาดเล็กในการจัดการเรียนการสอนมีการใช้สื่อการสอนน้อยมาก ได้รับจัดสรรสื่อเทคโนโลยีในจำนวนจำกัด เช่น สื่อคอมพิวเตอร์ ให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลมีไม่เพียงพอ บางโรงเรียนคอมพิวเตอร์ 1 ต่อนักเรียน 3-4 คน ปัญหาที่ตามมาคือสัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่ค่อยดี ไม่เสถียร สื่อเทคโนโลยีบางชนิด บุคลากรขาดประสบการณ์และความชำนาญในการใช้ที่สำคัญครูไม่ได้เตรียมการสอนล่วงหน้าบางโรงเรียนมีครูไม่ครบชั้น ไม่มีเวลาที่จะผลิตสื่อที่มีคุณภาพและหลากหลาย ครูไม่มีการเตรียมการสอนจึงไม่ได้มีการใช้สื่อการสอน งบประมาณที่ได้รับน้อยไม่เพียงพอ สื่อที่ช่วยครูแก้ปัญหาคือการจัดการเรียนการสอนจาก DLTV แต่มีบางวันสัญญาณไม่ดีใช้ไม่ได้ ก็ไม่ได้เรียน โรงเรียนมีการส่งเสริมให้ใช้ห้องสมุดในการศึกษาค้นคว้า แต่หนังสือมีไม่หลากหลายและมีจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน

5.1.1.4 การนิเทศการเรียนการสอน พบว่าโรงเรียนในเครือข่ายพรวัว 1 มีแผนนโยบาย

จัดรูปแบบการนิเทศ คือ สังเกตการจัดกระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียน เยี่ยมชั้นเรียน นิเทศเป็นรายบุคคลหรือหมู่คณะ แต่ทางเครือข่ายพรวัว 1 ผู้บริหารไม่ได้ทำการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ นานๆทำที ที่สำคัญคือขาดการกำกับ ติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ขาดการนิเทศให้กำลังใจในการดำเนินงาน

บุคลากรขาดขวัญและกำลังใจ ขาดการชี้แนะในด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ไม่มีการปรับปรุงพัฒนา จึงทำให้ความก้าวหน้าและการแก้ไขปัญหาต่างๆให้กับนักเรียนล่าช้าหรือไม่มีการพัฒนาเลย

5.1.1.5 การพัฒนาครูในสถานศึกษา การพัฒนาครูในสถานศึกษาโรงเรียนในเครือข่ายพร้าว 1 ได้มีการกำหนดให้ครูมีการพัฒนาตนเอง โดยการศึกษาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รู้จักเผยแพร่ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกับผู้อื่น และยึดมั่นในหลักบูรณาการความรู้แบบสหวิทยาการ เพื่อสร้างผู้เรียนให้รู้จักคิดวิเคราะห์ อย่างมีเหตุมีผล มีจิตวิสัย ใช้ข้อมูลเพื่อการแก้ปัญหาหรือเพื่อพัฒนา ให้ครูเข้ารับการอบรมสัมมนาอย่างน้อย 20 ชั่วโมง/ปี จากหน่วยงานที่เขตจัดอบรมหรือองค์กรภายนอกจัดขึ้นและยังมีโครงการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา UTQ Online จากสพฐ. โดยให้ครูทำการฝึกอบรมอย่างน้อย 3 รายวิชา แต่ครูขาดการพัฒนาตนเองโดยไม่ได้นำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้จะได้รับการอบรม ฝึกฝนและพัฒนา และขาดการกำกับ ติดตามอย่างต่อเนื่อง จากผู้บริหารสถานศึกษา

5.1.1.6 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ได้ชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา ในการปฏิบัติงานมีการระดมความคิดเห็นร่วมกันของบุคลากรในสถานศึกษา มีการแต่งตั้งกรรมการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาในการร่วมกันหาแนวทางในการแก้ปัญหาและให้ครูศึกษาเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา วางแผนและดำเนินการจัดทำแนวทาง งานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อเตรียมรับการประเมินคุณภาพจากภายนอก ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ขาดการจัดระบบบริหารและสารสนเทศตามระบบบริหารคุณภาพ PDCA ที่มีคุณภาพ เมื่อโรงเรียนได้ปฏิบัติงานสิ้นสุดปีการศึกษา แต่ขาดการนำผลการปฏิบัติงานของปีก่อนมาพัฒนา และปรับปรุงการปฏิบัติงานในปีการศึกษาต่อไป และบางโรงเรียนยังขาดความเข้าใจในเรื่อง การจัดทำรายงาน ผลการปฏิบัติงาน ทำให้การรายงานไม่ตรงสภาพจริงและความต้องการของโรงเรียน

5.1.2 แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาของเครือข่ายพร้าว 1 อำเภอพร้าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 ที่มีประสิทธิภาพสรุปได้ดังนี้

5.1.2.1 ด้านการจัดทำหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ แนวทางแก้ไขพัฒนาคือ ให้ครูมีการทบทวนความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การนำหลักสูตรไปใช้ ศึกษาทำความเข้าใจจากเอกสาร มีการประชุมสัมมนาระหว่างครูในโรงเรียนและผู้บริหารสถานศึกษาหรือศึกษานิเทศก์ จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน สถานศึกษาควรมีการจัดเตรียมวัสดุและสื่อการศึกษาให้พร้อมสำหรับครู

ก่อนการนำหลักสูตรไปใช้ โรงเรียนต้องหางบประมาณเพื่อแจกคู่มือหลักสูตรสถานศึกษา ให้ครูผู้สอนครบทุกคน หรือจัดการอบรมประชุมสัมมนาในโรงเรียนเป็นระยะๆ เมื่อครูมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องก็จะส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ด้านพฤติกรรมการสอนของครูที่ยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง ผู้บริหารควรสร้างความตระหนักและนิเทศติดตามให้บ่อยขึ้น มีการประชาสัมพันธ์หลักสูตร เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องกับผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง ครูควรมีการลดการสอนเนื้อหาในหลักสูตรลง 10-20% เพื่อให้มีเวลาพอที่จะให้นักเรียนเรียนด้วยการปฏิบัติและสร้างความรู้ด้วยตนเองมากขึ้น ควรส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการวิจัยชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน เพราะการวิจัยชั้นเรียน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ที่มีความสำคัญอย่าง ควรมีการส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยในชั้นเรียน ส่วนโรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องประสานกับทางเขตพื้นที่การศึกษาที่รับผิดชอบ เพื่อหาแนวทางที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหา ส่วนเรื่องงบประมาณ ใช้เงินอุดหนุนที่ได้รับจัดสรรหรือจากหน่วยงานอื่นที่บริจาค ให้ช่วยกันใช้งบประมาณอย่างประหยัดตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ควรมีการประเมินการใช้หลักสูตรเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงต่อไป

5.1.2.2 ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แนวทางแก้ไขพัฒนา คือ ครูควรเน้นการสอนให้นักเรียนปฏิบัติจริงให้มากขึ้น ครูควรมีการเตรียมตัวก่อนสอน สอนตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้และตัวชี้วัดของแต่ละสาระการเรียนรู้ สอนตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สอนด้วยการให้ทำโครงการ กิจกรรมค่ายวิชาการ ศึกษาการใช้เทคนิคต่างๆ ที่น่าสนใจในการจัดกิจกรรม ให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้ควบคุมดูแล ชี้แนะ เน้นการฝึกปฏิบัติ ให้ผู้เรียนมีประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักวิธีคิดแก้ปัญหา สร้างองค์ความรู้ใหม่ ใช้กระบวนการกลุ่มในการเรียนรู้ร่วมกัน ครูควรเอาใจจริงเอาใจกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้บริหารควรมีการนิเทศการสอน และการให้คำแนะนำปรึกษาอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง เป็นการประเมินการแสดงออกของผู้เรียนรอบด้าน ใช้ข้อมูลและวิธีการหลากหลาย ด้วยวิธีการสังเกตพฤติกรรม การร่วมกิจกรรมในสถานการณ์ต่างๆ การสัมภาษณ์ความรู้สึก ความคิดเห็น ทั้งตัวผู้เรียน และผู้เกี่ยวข้อง แฟ้มสะสมงาน เป็นสื่อที่รวบรวมผลงานหรือตัวอย่างหรือหลักฐานที่แสดงถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถ ความพยายาม หรือความถนัดของบุคคล และการใช้แบบทดสอบก็เป็นอีกวิธีหนึ่งในการวัดและประเมินผลควรใช้ระบบ CIPPA คือการใช้รูปแบบและการดำเนินการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การสอนเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยวิธีการนำเอาแผนที่ความคิด ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นแนวคิดและวิธีการเน้นความสำคัญของผู้เรียนหรือยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สนับสนุนช่วยเหลือให้เด็กได้มีการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างมีความสุข สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ไปสู่วิถีชีวิตจริงของเด็กได้

5.1.2.3 ด้านการใช้สื่อการเรียนรู้ และสื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน

แนวทางแก้ไขพัฒนา คือ สำนักงานเขตพื้นที่ต้องช่วยดูแลและให้ความช่วยเหลือจัดสรรงบประมาณได้ เพื่อใช้ในการพัฒนานวัตกรรมให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น และระดมทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นมาช่วยสนับสนุน หรือขอความร่วมมือจากองค์กรท้องถิ่น ทางโรงเรียนควรร่วมกันจัดทำสื่อนวัตกรรมเพื่อใช้ตามความเหมาะสม ของเนื้อหาวิชาตามความยากง่ายของเนื้อหา จัดทำห้องสื่อเคลื่อนที่ จัดแบ่งสื่อไปตามห้องให้ครูรับผิดชอบ หรือควรจัดหาห้องเพื่อจัดเก็บสื่อที่เคลื่อนย้ายยาก เป็นห้องสื่อที่ใช้กันทั้งโรงเรียน จัดครูเข้าสอน ตามประสบการณ์ความถนัด สนับสนุนให้ครูได้รับการพัฒนาด้านการผลิตสื่อการใช้สื่อเทคโนโลยี สารสนเทศ ครูและผู้บริหารต้องได้รับการพัฒนาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร เพราะเป็นกรรมวิธีที่จะช่วยเพิ่มพูนความรู้ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงานของบุคลากร ให้ได้ผลดี มีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล ช่วยให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

5.1.2.4 การนิเทศการเรียนการสอน มีแนวทางแก้ไขพัฒนา คือ ผู้บริหาร สถานศึกษาควรจัดให้มีการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการนิเทศ มีการทำความเข้าใจในจุดประสงค์ของการนิเทศ นอกจากนั้นผู้บริหารอาจมอบหมายให้หัวหน้าสายงาน หัวหน้าฝ่ายมีส่วนร่วมในการนิเทศเพราะโดยปกติแล้วครูจะใกล้ชิดกับหัวหน้าสายงานหัวหน้าฝ่าย มากกว่าผู้บริหารโรงเรียน บรรยากาศของความเป็นกันเองจะมีมากขึ้น ผู้บริหารต้องช่วยแก้ปัญหาส่วนตัว เป็นผู้ประสานงานและบริการแก่ครูทุกคน ทั้งในด้านวิธีการสอน ทำหน้าที่เป็นวิทยากรที่ดีของครู ทุกโอกาส สามารถให้คำปรึกษาแนะนำชี้แจง ชี้แหล่งวิชาการที่เหมาะสมให้แก่ครูและบุคลากร ทางการศึกษา ควรมีการประเมินผลการเรียนการสอน เพื่อหาช่องทางในการปรับปรุงพัฒนาการเรียน การสอน และการจัดโปรแกรมของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด มีการสร้างขวัญและกำลังใจ แก่ครู ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนางานวิชาชีพครูให้ก้าวหน้า และควรให้มีการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ

5.1.2.5 การพัฒนาครูในสถานศึกษา แนวทางการแก้ไขและพัฒนา คือ ควรมี การพัฒนาครูผู้สอนให้เพิ่มพูนความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอนให้ได้รับการอบรม อยู่บ่อยๆโดยใช้เทคนิคการสอนหลายๆแบบ เปิดหลักสูตรพิเศษให้ครูผู้สอนที่ไม่ตรงวุฒิให้ได้รับการ พัฒนา การอบรมครูให้นำไปใช้ได้คือการที่เน้น Concept ไม่ใช่เนื้อหา เพราะครูเป็นผู้ปฏิบัติ ต้องทำการอบรมแบบปฏิบัติด้วย เมื่ออบรมครูไปแล้วสิ่งสำคัญต่อมาคือปัจจัย ส่งเสริม หากอยากให้ครู นำเอาสิ่งที่อบรมไปใช้ เราต้องมีการติดตามด้วย ครูขาดการพัฒนาตนเองโดยไม่ได้นำความรู้ที่ได้รับ ไปพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารไม่ได้ติดตามและประเมินผล ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษา และ ศึกษานิเทศก์ คือผู้ที่จะมีบทบาทในการช่วยให้เกิดการนำไปใช้ที่ดีได้มาก ดังนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็น ที่โครงการพัฒนาครูทั้งหลายต้องดำเนินการไปควบคู่กับการพัฒนาผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ด้วย

เพื่อให้เกิดการทำงานประสานกันว่าการโครงการจะอบรมอะไรให้กับครู มีเทคนิคในการไปติดตามอย่างไร และมีความคาดหวังอะไร ให้มีการติดตามอย่างต่อเนื่อง จะทำให้เกิดการนำไปใช้ได้จริง

5.1.2.6 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีแนวทางในการบริหารงานด้านการประกันคุณภาพ แนวทางการแก้ไขและพัฒนา คือ โรงเรียนควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับ การประกันคุณภาพการศึกษาให้กับผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบการประกันคุณภาพการศึกษา อย่างต่อเนื่อง โรงเรียนควรจัดทำมาตรฐานการศึกษา และกำหนดเป้าหมายตามบริบทของโรงเรียน โรงเรียนควรส่งเสริมให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานต้นสังกัดเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ควรใช้ง่ายงบประมาณตามแผนที่วางไว้ และควรรหาแหล่งสนับสนุนทาง ทรัพยากรทางการศึกษา การตรวจสอบการประกันคุณภาพการศึกษา ควรมีการส่งเสริมให้บุคลากรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โรงเรียนควรจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน การรายงานควรตรงตามสภาพจริงและความต้องการของโรงเรียนอย่างแท้จริงและโรงเรียนควรนำผลการประกันคุณภาพการศึกษาและข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ มาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาในปีการศึกษาต่อไป แนวทางการบริหารงานวิชาการโดยการใช้หลักการบริหารตามวงจรการพัฒนาคุณภาพของเดมมิ่ง (PDCA) คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผนที่กำหนด การประเมินผลอย่างต่อเนื่อง การแก้ไขปรับปรุงและพัฒนางาน

5.2 อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาของเครือข่ายพร้าว 1 อำเภอพร้าว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 มีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

5.2.1 ด้านการจัดทำหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ จากปัญหาที่ได้จากการทำ SWOT Analysis ประเด็นปัญหาสำคัญเร่งด่วน ได้นำมาสู่การ Focus group discussion มีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา คือ โรงเรียนควรมีการพัฒนาปรับปรุง และมีการประเมินการใช้หลักสูตรในแต่ละปีว่า ควรจะปรับปรุงแก้ไขส่วนไหนจึงจะทำให้เกิดประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ มงคลทิพย์ ใจอินผล (2554, หน้า 82) ที่พบว่าด้านหลักสูตร ครูผู้สอนไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้เท่าที่ควร อีกทั้งไม่มีคณะทำงานที่รับผิดชอบงานด้านจัดทำและปรับปรุงหลักสูตรโดยตรง โดยมีข้อเสนอแนะคือ ผู้บริหารควรแต่งตั้งคณะทำงานรับผิดชอบงานด้านหลักสูตรเพื่อจัดทำปรับปรุงหลักสูตร ให้สอดคล้องเหมาะสมกับปัญหาและความต้องการท้องถิ่น สอดคล้องกับ ยอดชาย คำชาย (2550, หน้า 50-54) ได้ศึกษาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนหนองบัวพิทยาคม อำเภอท่าม่วง จังหวัดน่าน พบว่า ด้านการใช้หลักสูตร โรงเรียนได้ตระหนักและให้ความสำคัญ

เป็นอย่างมาก มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตร มีการให้ความรู้ วิเคราะห์หลักสูตร และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษาควรมีการประชุมสัมมนาระหว่างครูในโรงเรียนและผู้บริหารสถานศึกษาหรือศึกษานิเทศก์ เพื่อให้การจัดทำหลักสูตรเป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสม ควรมีการจัดเตรียมวัสดุและสื่อการศึกษาให้พร้อมสำหรับครูก่อนการนำหลักสูตรไปใช้ โรงเรียนต้องหางบประมาณเพื่อแจกคู่มือหลักสูตรสถานศึกษา ตัวชี้วัดแต่ละสาระการเรียนรู้ ให้ครูผู้สอนทุกคน โรงเรียนควรมีโครงการจัดการอบรมครูในการจัดทำสื่อ การผลิตสื่อ และการนำสื่อไปใช้ในการเรียนการสอน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำสื่อการเรียนการสอนในโรงเรียน มีผู้ควบคุม ดูแลจัดระบบทะเบียนในการคุมสื่อที่ชัดเจน มีการวางแผนในการทำงานอย่างเป็นระบบ ครู ผู้ปกครอง นักเรียน สามารถตรวจสอบข้อมูลผลการเรียนได้ จัดทำกรอบรม พัฒนาครู ในการทำวิจัยชั้นเรียน รวมทั้งเทคนิคการสอนที่หลากหลาย สอดคล้องกับ พัชรินทร์ สมมุติ (2550, หน้า 60) จากผลการวิจัยในด้านการจัดการเรียนการสอนพบว่า สิ่งที่ครูไม่ได้ปฏิบัติคือการนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปปรับปรุงการเรียนการสอน ข้อเสนอแนะคือ ควรมีการส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยในชั้นเรียน ส่วนเรื่องงบประมาณใช้เงินอุดหนุนที่ได้รับจัดสรรหรือจากหน่วยงานอื่นที่บริจาค ควรใช้งบประมาณอย่างประหยัด ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

5.2.2 ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จากสภาพปัญหาที่ได้จากการทำ SWOT Analysis ประเด็นปัญหาสำคัญเร่งด่วน ได้นำมาสู่การ Focus group discussion มีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา คือ โรงเรียนควรจัดวิทยากรให้ความรู้แก่ครูเรื่องแนวทางการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ ด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอน สอดคล้องกับ ธนภัทร จองหมุ่น (2549, หน้า 62-69) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาได้ส่งเสริมให้ครูที่ปฏิบัติการสอนพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดสรรวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนเลือกใช้วิธีการประชาธิปไตยในการทำงานร่วมกันใช้แฟ้มสะสมงาน ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน สอดคล้องกับ สุทธิพร วรณสิทธิ์ (2551, หน้า 56-61) ได้ศึกษาการสนับสนุนงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 2 พบว่า ในด้านหลักสูตรมีการสนับสนุนครูผู้สอนในการจัดทำแผนการสอน ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูปฏิบัติการสอนโดยใช้สื่อเทคโนโลยี ปัญหาที่พบคือ ครูมีภาระงานอื่นมากเกินไปทำให้ครูจัดการเรียนการสอนด้วยประสิทธิภาพ ครูควรเน้นการสอนให้นักเรียนปฏิบัติจริงให้มากขึ้น ครูควรมีการเตรียมตัวก่อนสอน ครูต้องจัดการเรียนการสอนตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้และตัวชี้วัดของแต่ละสาระการเรียนรู้

สอนตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สอนด้วยการให้ทำโครงการ ควรมีการจัดกิจกรรมค่ายวิชาการ มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้ควบคุมดูแล ชี้แนะ เน้นการฝึกปฏิบัติให้ผู้เรียนมีประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักวิธีคิดแก้ปัญหา สร้างองค์ความรู้ใหม่ ใช้กระบวนการกลุ่มในการเรียนรู้ร่วมกัน ครูควรเอาจริงเอาจังกับการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน ผู้บริหารควรมีการนิเทศการสอน และการให้คำแนะนำปรึกษาอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง เป็นการประเมินการแสดงผลของผู้เรียนรอบด้าน ตลอดเวลา ควรใช้ระบบ CIPPA คือ การใช้รูปแบบและการดำเนินการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การสอนเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยวิธีการนำเอาแผนที่ความคิด ซึ่งส่วนแล้วแต่เป็นแนวคิด และวิธีการเน้นความสำคัญของผู้เรียนหรือยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูเป็นบุคคลที่มีเป็นตัวจักร สำคัญในการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างโอกาส ประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กโดยกระตุ้น ชี้แนะ สนับสนุน ช่วยเหลือให้เด็กได้มีการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างมีความสุข สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ ไปสู่วิถีชีวิตจริงของเด็กได้ และทางเขตพื้นที่การศึกษาควรหาแนวทางจัดครูให้ครบชั้นเรียน โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็ก สอดคล้องกับ ธรรมนูญ สุพล (2556, หน้า 27) กล่าวว่ารูปแบบการเรียน การสอนแบบโมเดลชิปปา มีผลต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางการเรียน สูงมากและพบว่า ผู้เรียนได้เรียนรู้ ด้วยตนเองมากขึ้น มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนด้วยกัน และระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนโดยใช้ กระบวนการกลุ่ม ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดกลั่นกรองข้อมูลมากขึ้น ได้ฝึกการเชื่อมโยง ความรู้เดิม กับความรู้ใหม่ด้วยตนเอง รู้จักการสร้างความรู้ใหม่ พร้อมทั้งได้ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิดอย่างเป็นระบบ มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนการสอนแบบชิปปา (CIPPA Model) เสนอแนวคิดโดย ทิศนา ขัมมณี (2557, หน้า 1) รูปแบบการสอนแบบชิปปา หมายถึง กระบวนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียน เกิดความรู้ ความคิด และการตัดสินใจอย่างเป็นระบบ สามารถสร้างความรู้ ค้นพบความรู้ได้ด้วยตนเอง นักเรียนมีบทบาทมากในกิจกรรมการเรียนการสอน และผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

5.2.3 ด้านการใช้สื่อการเรียนรู้และสื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน

จากสภาพปัญหาที่ได้จากการทำ SWOT Analysis ประเด็นปัญหาสำคัญเร่งด่วน ได้นำมาสู่การทำ Focus group discussion มีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา คือ สร้างความตระหนัก ความรับผิดชอบ ในส่วนที่ยังบกพร่อง ทางนวัตกรรมของบุคลากร ส่งเสริมให้เข้าร่วมการอบรมสัมมนา โดยโรงเรียน ควรจัดวิทยากรจากหน่วยงานภายนอกมาทำการอบรม พัฒนาคู ในการผลิตสื่อ การใช้สื่อในการจัด การเรียนการสอน เพื่อให้ความรู้และประสบการณ์ในการใช้สื่อนวัตกรรมทางการศึกษาที่มากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเตือน สมสินวล (2547, หน้า 159) จากการที่ศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการด้านด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่สำคัญก็คือ การที่ครู ขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมต่างๆ ที่ทันสมัยโดยเชื่อมโยงเข้ากับ

การเรียนการสอน รวมทั้งเทคโนโลยีต่างๆ นั้นมีราคาสูง สถานศึกษาไม่สามารถจัดหาใช้ได้ เนื่องจากขาดงบประมาณในการจัดซื้อ หรือบางครั้งครูผู้สอนเองไม่ให้ความสำคัญในเรื่องของการใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา สอดคล้องกับ ปราโมทย์ ธิศรี (2551, หน้า 81-86) ได้ศึกษาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนชนเผ่าศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่नावาง อำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าในส่วนของปัญหาพบว่าขาดแคลนงบประมาณในการสร้าง จัดหาสื่อและนวัตกรรม ครูขาดความรู้ทักษะในการผลิตสื่อและนวัตกรรม มีสื่อและนวัตกรรมไม่เพียงพอ ไม่เหมาะสมกับสภาพและความสนใจของนักเรียน สำหรับข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ สร้างความตระหนักแก่ครูในการผลิตสื่อ จัดงบประมาณเพื่อให้การสนับสนุนและจัดหาสื่ออย่างเพียงพอ ส่วนด้านงบประมาณในการพัฒนานวัตกรรม และสื่อการสอน เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน และสื่อ ICT อื่นๆ ทางโรงเรียนควรเพิ่มงบประมาณจากเงินอุดหนุน และระดมทรัพยากรที่มีในท้องถิ่น มาช่วยสนับสนุน สอดคล้องกับ ปาวิชาติ โกวิทยางกูร (2547, หน้า 68-70) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน โรงเรียนบ้านอ่าย อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ในด้านสื่อการเรียนรู้ ชุมชนต้องการให้ครูใช้สื่อประกอบการเรียนสอนทุกครั้งและให้ปฏิบัติจริง ให้ห้องสมุดหรือศูนย์การเรียนรู้เป็นศูนย์กลางบริการสื่อของโรงเรียน สอดคล้องกับ สุทธิพร วรณสิทธิ์ (2551, หน้า 56-61) ได้ศึกษาการสนับสนุน งานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 2 พบว่า สื่อวัสดุ อุปกรณ์ มีไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียนและในด้านการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับ ปราโมทย์ ธิศรี (2551, หน้า 81-86) ได้ศึกษาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนชนเผ่าศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่नावาง อำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนชนเผ่า ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา แม่नावาง ในด้านสื่อและนวัตกรรมการศึกษา พบว่า ขาดแคลนงบประมาณในการสร้าง จัดหาสื่อและนวัตกรรม ครูขาดความรู้ทักษะในการผลิตสื่อและนวัตกรรม มีสื่อและนวัตกรรมไม่เพียงพอ ไม่เหมาะสมกับสภาพและความสนใจของนักเรียน สำหรับข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ สร้างความตระหนักแก่ครูในการผลิตสื่อ จัดงบประมาณเพื่อให้การสนับสนุนและจัดหาสื่ออย่างเพียงพอ

5.2.4 การนิเทศการเรียนการสอน จากปัญหาที่ได้จากการทำ SWOT Analysis

ประเด็นปัญหาสำคัญเร่งด่วน ได้นำมาสู่การ Focus group discussion มีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา คือ ก่อนอื่นผู้บริหารต้องชี้แจงให้เห็นความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับจากการนิเทศผู้บริหารสถานศึกษาควรช่วยครูแก้ปัญหาในด้านการสอนและปัญหาส่วนตัว เป็นผู้ประสานงานและบริการ แก่ครูทุกคนในด้านวิธีการสอน ทำหน้าที่เป็นวิทยากรที่ดีของครูทุกโอกาส สามารถให้คำปรึกษาแนะนำชี้แจง ชี้แหล่งวิชาการที่เหมาะสมให้แก่ครู ประเมินผลการเรียนการสอนเพื่อหาช่องทาง

ในการปรับปรุงการเรียนการสอน และการจัดโปรแกรมของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด สร้างขวัญ และกำลังใจแก่ครู ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนานาวิชาชีพครูให้ก้าวหน้า ให้การนิเทศอย่างสม่ำเสมอ โดยจัดให้มีการจัดตารางการนิเทศให้เป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ มงคลทิพย์ ใจอินผล (2554, หน้า 82-84) ได้ศึกษาสภาพปัญหาในการดำเนินงานวิชาการของศูนย์ศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ การดำเนินงานวิชาการด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารไม่ได้เข้าเยี่ยมชั้นเรียนและให้คำแนะนำแก่ครู ขาดการวางแผนการกำกับ ติดตามการนิเทศภายใน อย่างเป็นระบบ และขาดความสม่ำเสมอต่อเนื่อง เนื่องจากอัตราส่วนของครูนิเทศและพื้นที่รับผิดชอบมีมากเกินไป พื้นที่การทำงานทຸກกันดาร ห่างไกล กันมาก การเดินทางยากลำบาก ทำให้นิเทศได้ไม่ทั่วถึง สอดคล้องกับ ธนภัทร จงหม่อง (2549, หน้า 62-69) พบว่า การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาทำไม่ต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษาบางคน ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนรู้ เมื่อเกิดปัญหาอย่างนี้ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็น ตัวจักรสำคัญที่จะขับเคลื่อนให้โรงเรียนดำเนินงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จ จะต้องให้ความสำคัญและ หาแนวทางแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับ ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2547, หน้า 25) กล่าวว่า การนำทฤษฎีการบริหารของ Fayol มาใช้ในการบริหารงานนั้น ผู้บริหารต้องมีมนุษยสัมพันธ์และมีทักษะในการนำเทคนิควิธีมาใช้ให้เหมาะสมกับบริบทขององค์การนั้น ๆ สอดคล้องกับ ยอดชาย คำชาย (2550, หน้า 50-54) ที่ได้ศึกษาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนหนองบัวพิทยาคมน อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน พบว่าการนิเทศภายใน ไม่ได้มีการดำเนินการเลยในโรงเรียน สอดคล้องกับ มงคลทิพย์ ใจอินผล (2554, หน้า 82-84) พบว่า ผู้บริหารไม่ได้เข้าเยี่ยมชั้นเรียนและให้คำแนะนำแก่ครู ขาดการวางแผน การกำกับ ติดตามการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ และขาดความสม่ำเสมอต่อเนื่อง เนื่องจากอัตราส่วนของครูนิเทศและพื้นที่รับผิดชอบมีมากเกินไป

5.2.5 การพัฒนาครูในสถานศึกษา จากปัญหาที่ได้จากการทำ SWOT Analysis

ประเด็นปัญหาสำคัญเร่งด่วน ได้นำมาสู่การ Focus group discussion มีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารควรได้รับการพัฒนาให้สามารถนำภาวะผู้นำและบุคลิกภาพ ประชาธิปไตยมาเอื้อต่อการทำงานของครูให้ครูมีเสริภาพในการคิด มีโอกาสพัฒนาคุณภาพ ผลงาน รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพในการนำหลักสูตรไปใช้ การเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในวิชาที่สอน โรงเรียนควรจัดวิทยากรให้ความรู้เพื่อพัฒนาครูประจำการให้เพิ่มพูนความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอน ให้ได้รับการอบรมอยู่บ่อยๆโดยใช้เทคนิคการสอนหลายๆแบบ การอบรมครูให้นำไปใช้ได้คือการที่เน้น Concept ไม่ใช่เนื้อหา เพราะครูเป็นผู้ปฏิบัติ การจะให้ครูสามารถปฏิบัติอะไรในการสอนจริงได้ต้องทำการอบรมแบบปฏิบัติด้วย ไม่ใช่จับครุมนั่งฟังคำนิยาม ทฤษฎี หลักการ ฯลฯ แล้วคาดหวังว่าครูจะกลับไปทำอะไรเองได้ที่โรงเรียน เมื่ออบรมครูไปแล้วสิ่งสำคัญต่อมา

คือปัจจัยส่งเสริม หากอยากให้ครูนำเอาสิ่งที่อบรมไปใช้ เราต้องจับบุคคลที่เข้าไปช่วยติดตามด้วย ซึ่งนอกจากคนในโครงการแล้ว ท่านผู้บริหารสถานศึกษา และ ศึกษานิเทศก์ คือผู้ที่จะมีบทบาทในการช่วยให้เกิดการนำไปใช้ที่ดีได้มากที่สุดทีเดียว ดังนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่โครงการพัฒนาครูทั้งหลายต้องดำเนินการไปควบคู่กับการพัฒนาผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ด้วย เพื่อให้เกิดการทำงานประสานกันว่าการโครงการจะอบรมอะไรให้กับครู คาดหวัง และมีเทคนิคในการติดตาม เมื่อได้ดังนี้จะมีแรงส่งที่ดีที่จะทำให้เกิดการนำไปใช้ได้จริง ควรเปิดหลักสูตรพิเศษให้ครูผู้สอนที่ไม่ตรงวุฒิให้ได้รับการพัฒนา สอดคล้องกับ มจรุสณี กวางทอง (2551, หน้า 51-52) ได้ศึกษาการดำเนินงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่नावาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติเกี่ยวกับหลักสูตร การใช้หลักสูตรไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ ทำให้การใช้หลักสูตรไม่ได้ผลเท่าที่ควร และหลักสูตรบางหัวข้อไม่สอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน ผู้บริหารและครูผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจในการประเมินผล จึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาความรู้ สอดคล้องกับ พิชรินทร์ สามะณี (2556, หน้า 122-123) ด้านที่พบปัญหาสูงสุด คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนควรตระหนักและให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก ในการกำหนดและวางแผนแนวนโยบาย ตลอดจนดำเนินการตามโครงการต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาทางด้าน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่ง ๆ ขึ้นไป จำเป็นต้องมีการพัฒนา ส่งเสริมครูและผู้บริหารสถานศึกษาให้พัฒนาในด้านการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งไม่สอดคล้องกับ อนุญา อินทร์มั่ง (2554, บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของข้าราชการครูโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เพราะว่าบุคลากรในโรงเรียนในสำนักงานเขตจตุจักร มีความตื่นตัว ในด้านความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติงานในการบริหารงานวิชาการ และยังได้มีการจัดการอบรมพัฒนาผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษามาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปีการศึกษา 2542 เป็นต้นมา ทำให้บุคลากรผู้บริหาร และครูมีการพัฒนาตนเองและการพัฒนางานด้านงานวิชาการมาอย่างสม่ำเสมอ ปัญหาการบริหารงานวิชาการของข้าราชการครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เป็นเพราะว่าในปัจจุบันได้มีการพัฒนาวิธีการ ทักษะ กระบวนการ ในการจัดกิจกรรมทางการศึกษาอย่างหลากหลาย ซึ่งทำให้ปัญหาในการบริหารงานวิชาการของสำนักงานเขตจตุจักรอยู่ในระดับน้อย

5.2.6 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จากปัญหาที่ได้จากการทำ SWOT Analysis ประเด็นปัญหาสำคัญเร่งด่วน ได้นำมาสู่การ Focus group discussion มีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา คือ มีแผนงานกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ การจัดระบบบริหารและสารสนเทศตามระบบบริหารคุณภาพกระบวนการดำเนินงานวงจร PDCA ให้มีความถูกต้องเชื่อมโยงกับแผนกลยุทธ์

แผนปฏิบัติการประจำปี และพิจารณาเสนอผลการประเมินคุณภาพ การศึกษาไปใช้ในการวางแผน พัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ครอบคลุมกับปัญหาความต้องการตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ทุกประเด็น ของต้นสังกัด โดยเทียบเคียงกับมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอก เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาทั้งระบบ ปรับทัศนคติของบุคลากรในองค์กรให้เข้าใจและเห็นความสำคัญ ของการประกัน คุณภาพการศึกษา ทางโรงเรียนควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับ การประกันคุณภาพการศึกษาให้กับ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบการประกันคุณภาพการศึกษา อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ สมิตตา ชัยศิลป์ และ ธนิษฐา รัศมีเจริญ (2558, บทคัดย่อ) กล่าวว่า การดำเนินงานการประกัน คุณภาพภายในของ สถานศึกษา ตามกระบวนการดำเนินงานวงจร PDCA สภาพปัญหาเกี่ยวกับ การประกัน คุณภาพภายในของ สถานศึกษา ผลการศึกษาพบว่า การวางแผนการประกันคุณภาพ การศึกษา ควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ให้กับผู้บริหาร สถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง การดำเนินการประกัน คุณภาพการศึกษา ควรใช้จ่ายงบประมาณตามแผนที่วางไว้ การตรวจสอบการประกันคุณภาพ การศึกษา ควรมีการส่งเสริมให้บุคลากรใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ และนำผลการประกันคุณภาพ การศึกษามาปรับปรุง พัฒนาการดำเนินงานในปีการศึกษาต่อไป ทางโรงเรียนควรมีการจัดระบบ การจัดเก็บเอกสารให้เป็น และกำหนดเป้าหมายตามบริบทของโรงเรียน ควรส่งเสริมให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานต้นสังกัดเข้ามามีส่วนร่วม ในการประกันคุณภาพการศึกษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมีการชี้แนะให้เห็นได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาทำให้เกิดคุณภาพได้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพภัสสร จุลมนต์ (2556, หน้า 43-44) กล่าวไว้ว่า แนวทางในการปรับปรุงการประกันคุณภาพการศึกษา คือ สร้างขวัญ และกำลังใจรวมทั้งทัศนคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญ กับการประกันคุณภาพการศึกษา โดยการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้รับผิดชอบงานด้านประกัน คุณภาพการศึกษา หากมีปัญหา ก็พร้อมที่จะแก้ไขปัญหาให้ทันที สร้างเครื่องมือ เพื่อปรับปรุง การประกันคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับแนวทางการ ประกันคุณภาพการศึกษา ควรสร้างการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะ ในด้าน งบประมาณ ควรใช้จ่ายงบประมาณตามแผนที่วางไว้และควรหาแหล่งสนับสนุนทาง ทรัพยากร ทางการศึกษา นำข้อเสนอแนะของคณะกรรมการผู้ตรวจประเมินมาใช้ปรับปรุงการดำเนินงานของ หน่วยงานอย่างจริงจัง ควรมีการส่งเสริมให้บุคลากรใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และโรงเรียนควรนำ ผลการประกันคุณภาพการศึกษาและข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ มาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาในปีการศึกษาต่อไป สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ได้ระบุให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบ

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอ ต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนา คุณภาพและมาตรฐานการศึกษา รวมทั้งเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาของเครือข่ายพรวัว 1 อำเภอ พรวัว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

5.3.1 ด้านการจัดทำหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ โรงเรียนควรมีการพัฒนาปรับปรุง หลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน และมีการประเมินการใช้หลักสูตรในแต่ละปีว่าควรปรับปรุง แก้ไขส่วนไหนจึงจะทำให้เกิดประสิทธิภาพ

5.3.2 ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูควรเน้นการสอน ให้นักเรียนปฏิบัติจริงให้มากขึ้น มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ควรใช้ระบบ CIPPA คือ การใช้รูปแบบและการดำเนินการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

5.3.3 ด้านการใช้สื่อการเรียนรู้ และสื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริม ให้เข้าร่วมการอบรมสัมมนา โดยโรงเรียนควรจัดวิทยากรจากหน่วยงานภายนอกมาทำการอบรม เพื่อให้ความรู้และประสบการณ์ในการใช้สื่อนวัตกรรมทางการศึกษาที่มากขึ้นและผู้บริหารต้องมีการกำกับ ติดตามอย่างต่อเนื่อง

5.3.4 การนิเทศการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถให้คำปรึกษาแนะนำ ชี้แจง ชี้แหล่งวิชาการที่เหมาะสมให้แก่ครู ให้การนิเทศอย่างสม่ำเสมอ เพื่อหาช่องทางในการปรับปรุง การเรียนการสอน

5.3.5 การพัฒนาครูในสถานศึกษา โรงเรียนควรจัดวิทยากรให้ความรู้เพื่อพัฒนาครู ประจำการให้เพิ่มพูนความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอน ให้ได้รับการอบรม อย่างต่อเนื่อง โดยใช้เทคนิคการสอนหลายๆแบบ การอบรมครูให้นำไปใช้ได้คือการที่เน้น Concept ไม่ใช่เนื้อหา ที่สำคัญครูควรมีการพัฒนาตนเองโดยนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และผู้บริหารต้องมีการติดตามและประเมินผลด้วย

5.3.6 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีแผนงานกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ การจัดระบบบริหารและสารสนเทศตามระบบ บริหารคุณภาพกระบวนการดำเนินงาน วงจร PDCA ให้มีความถูกต้องเชื่อมโยงกับแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติราชการประจำปี และพิจารณา เสนอผลการประเมินคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ครอบคลุม กับปัญหาความต้องการตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ทุกประเด็น

5.4 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาของเครือข่ายพร้าว 1 อำเภอพร้าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

5.4.1 ควรศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและชัดเจนยิ่งขึ้น

5.4.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนในอำเภอพร้าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2

5.4.3 ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่มีอิทธิพลต่อการบริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของโรงเรียนในอำเภอพร้าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2

บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย

1) หนังสือทั่วไป

กมล ภูประเสริฐ. (2544). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : เมธีทีปส์จำกัด.

กระทรวงศึกษาธิการ.(2543). *การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ :

คุรุสภา ลาดพร้าว.

_____. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545และที่แก้ไขเพิ่มเติม*

(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2553 *พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษา*

ภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

_____. (2550). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ :

องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

_____. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์

ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

กรรทอง จิระเดชากุล. (2550). *คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ธารอักษร.

จันทร์ธานี สงวนนาม. (2545). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ :

บุคพอยท์.

เจริญศรี ทมวดสง. (2545). *การนิเทศการศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย

ศรีนครินทร์วิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายประถม).

ชวลิต ชูกำแพง. (2551). *การพัฒนาหลักสูตร*. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ชัต บุญญา. (2546). *หลักการและแนวคิดและแนวคิดในการนิเทศการศึกษายุคใหม่*.

ทิตนา แวมมณี และคณะ. (2548). *ปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน เรื่องยากที่ทำได้จริง*. กรุงเทพฯ :

อัลฟ่า มิลเลนเนียม.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.

พศิน แต่งจวง.(2554). *รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรทางการศึกษา*.กรุงเทพฯ : ออฟเซ็ท

ศรีเอชัน จำกัด.

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาร์ ยินดีสุข. (2550). *ทักษะ 5C เพื่อการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้และการ*

จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

- ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ. (2550). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์. (2555). *คู่มือกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2555)*. กองส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน : มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2550). *การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วัชรรา เล่าเรียนดี. (2545). *เทคนิคการจัดการเรียนการสอนและการนิเทศ*. โครงการส่งเสริมการผลิตตำราและเอกสารการสอนคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร นครปฐม.
- วิทยากร เชียงกุล. (2549). *รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2547/2548 รากเหง้าของปัญหาและแนวทางแก้ไข*. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดวีทีซีคอมมิวนิเคชั่น.
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ : บ็อค พอยท์.
- สำนัก. (2550). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ : สำนักการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2543). *แนวทางการดำเนินงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: CURS ภาลาตพรว้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 เล่ม 6 สำนักทดสอบทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : CURS ภาลาตพรว้าว.

2) วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย

- กุลฑรี พิกุลแกม. (2551). *การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชุมพร แจ้งจิตร์. (2553). *การบริหารหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนต้นแบบในเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2.การค้นคว้าแบบอิสระ* ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ณัฐมาน สุพล.(255). *รูปแบบการเรียนการสอนแบบโมเดลซิปปา ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติทางวิทยาศาสตร์รายวิชาระบบฐานข้อมูล (รส. 231)*, มหาวิทยาลัยพายัพ.

- ธนภัทร จงหม่อง. (2549). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน*. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิตดา กรโกวิท. (2551). *การปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียนโกวิทอรัญ เชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิศาตร์ณ คงสวัสดิ์ (2554). *การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT)ของโรงเรียนอัสสัมชัญ และโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม ปีการศึกษา 2554*.
- ปาริชาติ โกวิททางกูร. (2547). *การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน โรงเรียนบ้านอ้าย อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปราโมทย์ ธิศรี. (2551). *การดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนชนเผ่าศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่नावาง อำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปองสิน วิเศศิริ. (2546). *สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา 2542 โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิตสาขาการบริหารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัชรินทร์ สามะณี. (2556). *สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 27*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พัชรินทร์ สมมุติ. (2550). *การดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาคุรุศิริ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่*. ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พงษ์สิริ สารเถื่อนแก้ว. (2549). *การปฏิบัติการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มธุรสณี กวางทอง. (2551). *การดำเนินงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่नावาง อำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

มงคลทิพย์ ใจอินผล. (2554). *การดำเนินงานวิชาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอมวกก่อย จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*

ยอดชาย คำชาย. (2550). *การดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนหนองบัวพิทยาคม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*

สุทธิพร วรรณสิทธิ์. (2551). *การสนับสนุนงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา ลำพูน เขต 2. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*

อนุชา อินทร์มั่ง . (2551). *สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของข้าราชการครู โรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร. ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.*

3) เว็บไซต์

จีรวิทย์ มั่นคงวัฒนะ. (2557). *การบริหารงานวิชาการ. วันที่ค้นข้อมูล 22 ตุลาคม 2557, เข้าถึงได้จาก* <https://www.gotoknow.org/344746>

ชวลิต แข่งทอง. (2557). *สื่อการศึกษา. วันที่ค้นข้อมูล 22 ตุลาคม 2557, เข้าถึงได้จาก* http://www.stjohn.ac.th/polytechnic/stpoly/rbm/file_ar/54016.pdf

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (2547). *การบริหารงานวิชาการ. วันที่ค้นข้อมูล 10 เมษายน 2557, เข้าถึงได้จาก* <https://www.des.rmuti.ac.th/jdownloads/KM/13.doc>

ชาย โพธิสิตา. (2547). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง. วันที่ค้นข้อมูล 25 มีนาคม 2557, เข้าถึงได้จาก* <http://www.gotoknow.org/blogs/posts/399447>

ทวีศักดิ์ อุ่่นจิตติกุล. (2557). *ความล้มเหลวของการศึกษากับปัญหานานัปการ. วันที่ค้นข้อมูล 22 มิถุนายน 2557, เข้าถึงได้จาก* <https://www.dailynews.co.th/.../ความล้มเหลวของการศึกษากับปัญหา นานัปการ...>

ทัสนี วงศ์เย็น.(2557). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. วันที่ค้นข้อมูล 5 สิงหาคม 2557, เข้าถึงได้จาก* <https://mystou.files.wordpress.com/2012/02/23503-4-k.pdf.../882-ทฤษฎีการบริหารงานวิชาการ.htm>

- จํารง บัวศรี. (2557). *หลักสูตรสถานศึกษา*. วันที่ค้นข้อมูล 25 มีนาคม 2557, เข้าถึงได้จาก http://pkamron.blogspot.com/2013/03/_blog-post_4.html
- นวรรตน์ รามสุต และบัลลังก์ โรหิตเสถียร. (2556). *ผลประเมิน PISA (2012)*. วันที่ค้นข้อมูล 22 ตุลาคม 2557, เข้าถึงได้จาก http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=34982&Key=news_act
- นันทิยา หุตานุวัตรและณรงค์หุตานุวัตร.(2545). *SWOT : การวางแผนกลยุทธ์ธุรกิจชุมชน*. คณะเกษตรศาสตร์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. วันที่ค้นข้อมูล 10 กันยายน 2557, เข้าถึงได้จาก http://www.rmuti.ac.th/support/plan/newplan/data_download/swot.pdf.
- นพภัสสร จุลมนต์. (2556). *แนวทางการปรับปรุง การประกันคุณภาพการศึกษา คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์*. วันที่ค้นข้อมูล 5 สิงหาคม 2557, เข้าถึงได้จาก www.km.nida.ac.th/home/images/pdf/napasre
- นฤมล โล่ทองคำ. (2557). *สื่อการเรียนรู้*. วันที่ค้นข้อมูล 25 มีนาคม 2557 เข้าถึงได้จาก http://www.st.ac.th/av/media_kind.htm
- นวลจิตต์ เขาวีรติพงศ์ , เบญจลักษณ์ น้ำฟ้าและชัชเจน ไทยแท้ (2555). *การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. วันที่ค้นข้อมูล 1 พฤศจิกายน 2557, เข้าถึงได้จาก lms.thaicyberu.go.th/officialtcu/main advcourse/.../Child_Center1.htm
- บุญเตือน สมสีนวน. (2547). *แนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดฉะเชิงเทรา*. สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์. วันที่ค้นข้อมูล 1 พฤศจิกายน 2557, เข้าถึงได้จาก thesis.rru.ac.th/thesis.php?id=1
- ประคอง สาธรรม. (2557). *ความหมายของการสนทนากลุ่ม (Focus Group)*. วันที่ค้นข้อมูล 1 พฤศจิกายน 2557, เข้าถึงได้จาก www.bmamedia.in.th/index.php?option=com_content&task...
- ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ. (2549). *การบริหารและการใช้ ICT เพื่อการเรียนรู้ในโรงเรียน* วันที่ค้นข้อมูล 10 เมษายน 2557, เข้าถึงได้จาก <https://sites.google.com/site/praweenya/home/publication/articles-2>
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ 2553. วันที่ค้นข้อมูล 2 มีนาคม 2558, เข้าถึงได้จาก : www.kroobannok.com/blog/24395
- ไพฑูริย์ ทิพย์สุข.(2557). *การนิเทศ*. วันที่ค้นข้อมูล 1 พฤศจิกายน 2557, เข้าถึงได้จาก <https://www.gotoknow.org/posts/213347>

- พายุโศก.(2557). แนวคิดและทฤษฎีการจัดการ. วันที่ค้นข้อมูล 1 พฤศจิกายน 2557, เข้าถึงได้จาก <http://adisony.blogspot.com/>
- โกคิน พลกุล. (2557). การสัมมนาเรื่อง "แนวทางการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมและค่านิยมทางสังคมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน นิสิต นักศึกษาในปัจจุบัน. วันที่ค้นข้อมูล 25 มีนาคม 2557, เข้าถึงได้จาก <http://www.l3nr.org/posts/247214>
- รัตน์ะ บัวสนธ์. (2551). วิจัยเชิงคุณภาพทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คำสมัย. วันที่ค้นข้อมูล 1 พฤศจิกายน 2557, เข้าถึงได้จาก <http://www.gotoknow.org/blogs/posts/399447>
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี.(2557). PDCA. วันที่ค้นข้อมูล 1 พฤศจิกายน 2557, เข้าถึงได้จาก www.th.wikipedia.org/wiki/PDCA
- วรรณิ แกมเกตุ. (2551). วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วันที่ค้นข้อมูล 25 ตุลาคม 2557, เข้าถึงได้จาก <http://www.gotoknow.org/blogs/posts/399447>
- สถาบันทดสอบทางการศึกษา. (2557). ผลประเมิน PISA 2012. วันที่ค้นข้อมูล 25 มีนาคม 2557, เข้าถึงได้จาก, www.niet.or.th
- สุภางค์ จันทวานิช. (2553). วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพฯ : ด่านสุทธาการพิมพ์. วันที่ค้นข้อมูล 25 ตุลาคม 2557, เข้าถึงได้จาก <http://www.gotoknow.org/posts/399447>
- สุมิตตา ชัยศิลป์, ธนิษฐา รัศมีเจริญ.(2558). สภาพปัญหาการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. วันที่ค้นข้อมูล 25 ตุลาคม 2557, เข้าถึงได้จาก www.kroobannok.com/u4305619
- สมคิด มานะคิด, สุวรรณ โขติสุกานต์ และอรสา จรุงธรรม. การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม 2554. วันที่ค้นข้อมูล 25 มีนาคม 2557, เข้าถึงได้จาก www.grad.vru.ac.th/about_graduate/ga_journal.php
- สมนึก ธาตุทอง. (2548). ความหมายของหลักสูตร. วันที่ค้นข้อมูล 22 มิถุนายน 2557, เข้าถึงได้จาก www.kamsondeede.com/school/chapter-002/51-2008-12-13-14-44-22/111--planning

เอกวิทย์ ณ ถลาง. (2557). ความหมายของหลักสูตร. วันที่ค้นข้อมูล 25 มีนาคม 2557, เข้าถึงได้
จาก [http://pkamron.blogspot.com/
2013/03/blog-post_4.html](http://pkamron.blogspot.com/2013/03/blog-post_4.html)

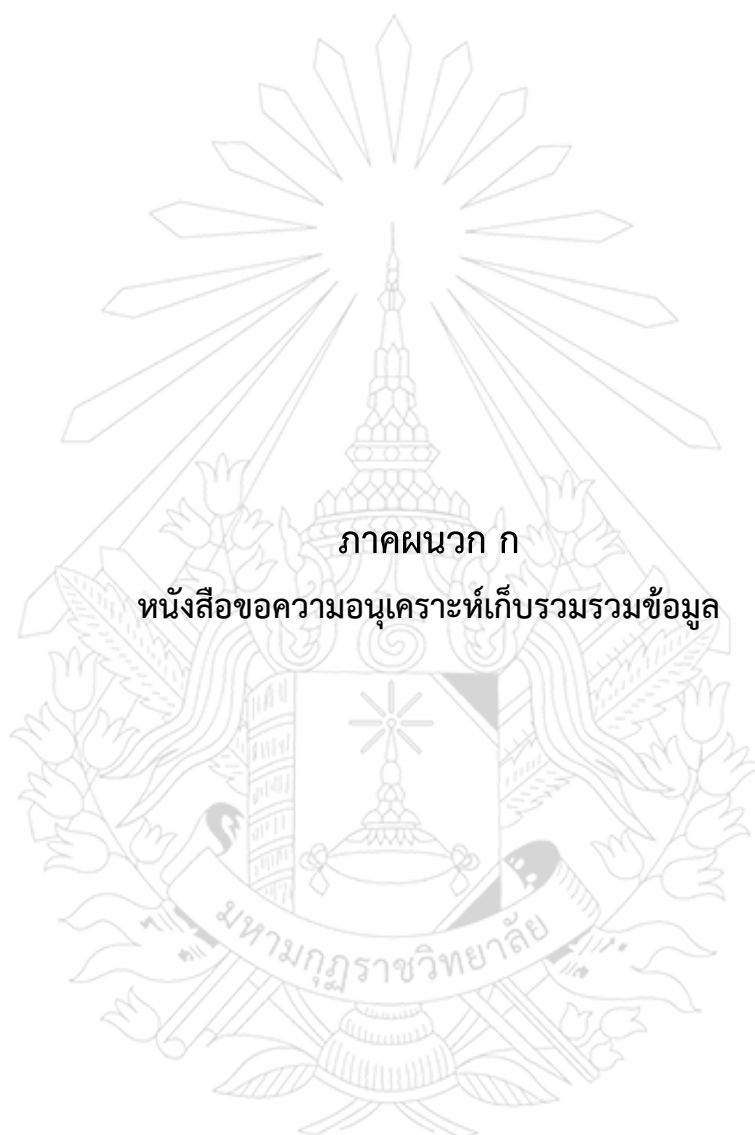
อรุณี อ่อนสวัสดิ์. (2551). ระเบียบวิธีวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 3). ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร วันที่ค้นข้อมูล 25 ตุลาคม 2557, เข้าถึงได้จาก
<http://www.gotoknow.org/blogs/posts/399447>

Aminah U-sof yusoh. (2014). การพัฒนาศักยภาพครู. วันที่ค้นข้อมูล 2 ธันวาคม 2557, เข้าถึงได้
จาก <https://www.l3nr.org/posts/462044>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

ที่ ศธ 6013(2.21.4)/649

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
 ๑๐๓ วัดเจ็ดยอดหลวงวรวิหาร ถนนพระปกเกล้า ตำบลพระสิงห์
 อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๒๐๐
 โทรศัพท์ : ๐-๕๓๒๗๙-๐๔๗๕๖ โทรสาร : ๐-๕๓๒๗๑-๔๗๕๒
 www.lanna.mbu.ac.th

31 กรกฎาคม 2558

เรื่อง ขออนุญาตขอรับรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายเอกราช ฉัตรใจคำ

ด้วย นางผ่องพรรณ จันทร์คำ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำสารนิพนธ์ เรื่อง **แนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาของเครือข่ายพร้าว 1 อำเภอพร้าว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่เขต 2** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) โดยมี **ศ.ดร.พศิน แดงจวง และ ดร.พิมพ์ฤทธิ์ เทียงภักดิ์** เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางผ่องพรรณ จันทร์คำ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลในเขตพื้นที่เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

เรียนมาด้วยความนับถืออย่างสูง

(ศาสตราจารย์ ดร.พศิน แดงจวง)

อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

โทร. 0-5327-0975-6 ต่อ 14 โทรสาร. 0-5381-4752

Mahamakut Buddhist University, Lanna Campus ; 103 Pra pokklao Rd., Chiang Mai 50200 (Thailand)

ที่ ศธ 6013(2.21.4)/648

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
 ๑๐๓ วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร ถนนพระปกเกล้า ตำบลพระสิงห์
 อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๒๐๐
 โทรศัพท์ : ๐-๕๓๒๗-๐๗๗๕-๖ โทรสาร : ๐-๕๓๒๗-๔๗๕๒
 www.lanna.mbu.ac.th

31 กรกฎาคม 2558

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายสมควร บุตรคาน้อย โรงเรียนบ้านท่ามะเกี๋ยง

ด้วย นางผ่องพรรณ จันทร์คำ นักศึกษปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำสารนิพนธ์ เรื่อง **แนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาของเครือข่ายพร้าว 1 อำเภอพร้าว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่เขต 2** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) โดยมี **ศ.ดร.พศิน แดงจวง และ ดร.พิมพฤทธิ์ เทียงภักดิ์** เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางผ่องพรรณ จันทร์คำ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลในเขตพื้นที่เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

เรียนมาด้วยความนับถืออย่างสูง

(ศาสตราจารย์ ดร.พศิน แดงจวง)

อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

โทร. 0-5327-0975-6 ต่อ 14 โทรสาร. 0-5381-4752

Mahamakut Buddhist University, Lanna Campus ; 103 Pra pokklao Rd., Chiang Mai 50200 (Thailand)

ที่ ศธ 6013(2.21.4)/646

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
 ๑๐๓ วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร ถนนพระปกเกล้า ตำบลพระสิงห์
 อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๒๐๐
 โทรศัพท์ : ๐-๕๓๒๗-๐๙๗๕-๖ โทรสาร : ๐-๕๓๘๑-๕๗๕๒
 www.lanna.mbu.ac.th

31 กรกฎาคม 2558

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายทัชกร ต๊ะติริตน์ โรงเรียนบ้านสันกลาง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

ด้วย นางม่องพรรณ จันทรคำ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำสารนิพนธ์ เรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาของเครือข่ายพร้าว 1 อำเภอพร้าว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่เขต 2 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) โดยมี ศ.ดร.พศิน แดงจวง และ ดร.พิมพ์ฤทธิ์ เทียงภักดิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางม่องพรรณ จันทรคำ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลในเขตพื้นที่เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

เรียนมาด้วยความนับถืออย่างสูง

(ศาสตราจารย์ ดร.พศิน แดงจวง)

อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

มหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

โทร. 0-5327-0975-6 ต่อ 14 โทรสาร. 0-5381-4752

Mahamakut Buddhist University, Lanna Campus ; 103 Pra pokkiao Rd., Chiang Mai 50200 (Thailand)

ที่ ศธ 6013(2.21.4)/647

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
 ๑๐๓ วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร ถนนพระปกเกล้า ตำบลพระสิงห์
 อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๒๐๐
 โทรศัพท์ : ๐-๕๓๒๗-๐๘๗๕-๖ โทรสาร : ๐-๕๓๘๑-๕๗๕๒๐
 www.lanna.mbu.ac.th

31 กรกฎาคม 2558

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นางพนอม ศรีหิลัง โรงเรียนประชาสามัคคีวิทยา

ด้วย นางผ่องพรรณ จันทร์คำ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ทำสารนิพนธ์ เรื่อง **แนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาของเครือข่ายพร้าว 1 อำเภอพร้าว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่เขต 2** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) โดยมี **ศ.ดร.พศิน แดงจวง และ ดร.พิมพ์ฤทธิ์ เทียงภักดิ์** เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางผ่องพรรณ จันทร์คำ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลในเขตพื้นที่เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำการวิจัยต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

เรียนมาด้วยความนับถืออย่างสูง

(ศาสตราจารย์ ดร.พศิน แดงจวง)

อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

โทร. 0-5327-0975-6 ต่อ 14 โทรสาร. 0-5381-4752

Mahamakut Buddhist University, Lanna Campus ; 103 Pra pokkiao Rd., Chiang Mai 60200 (Thailand)

ภาคผนวก ข
เครื่องมือเพื่อการวิจัย

กรอบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาของเครือข่ายพริ้ว 1 อำเภอพริ้ว สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2

คำชี้แจง

กรอบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาของ
เครือข่ายพริ้ว 1 อำเภอพริ้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2
ผู้วิจัยใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถาม เพื่อจะได้นำไปเป็นแนวทางการ
การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาของเครือข่ายพริ้ว 1 อำเภอพริ้ว ต่อไป

สภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาของเครือข่ายพริ้ว 1 อำเภอพริ้ว สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 ในรอบ 3 ปี ที่ผ่านมา

1. ด้านการจัดทำหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้

1.1 ในโรงเรียนของท่าน ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้
ประกอบด้วยใครบ้าง และมีการจัดทำในลักษณะใด

1.2 ปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

1.3 ปัญหาอุปสรรคของครูและโรงเรียนในการนำหลักสูตรแกนกลางฯ ไปใช้มีอะไรบ้าง
และมีแนวทางแก้ไขพัฒนาอย่างไร (แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม ที่ใช้แก้ปัญหาและพัฒนา)

2. ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.1 ในด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทางโรงเรียนของท่าน
ได้มีแนวนโยบายในการบริหารจัดการอย่างไร

2.2 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีอะไรบ้าง

3. ด้านการใช้สื่อการเรียนรู้ และสื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน

3.1 โรงเรียนได้ให้การส่งเสริม สนับสนุน การใช้สื่อการเรียนรู้ และสื่อเทคโนโลยี
ในการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีใดบ้าง

3.2 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการใช้สื่อการเรียนรู้ และสื่อเทคโนโลยีในการจัด
การเรียนการสอนมีอะไรบ้าง และทางโรงเรียนมีแนวทางแก้ไขพัฒนาอย่างไร

4. การนิเทศการเรียนการสอน

4.1 การนิเทศการเรียนการสอน เป็นกระบวนการให้ความช่วยเหลือเพื่อพัฒนา
การจัดการเรียนการสอน และนำผลที่ได้ไปใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โรงเรียน
ของท่านจัดในรูปแบบใด

4.2 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการนิเทศการเรียนการสอน มีหรือไม่ อย่างไร

4.3 โรงเรียนมีแนวทางแก้ไขพัฒนาอย่างไร

5. การพัฒนาศักยภาพครูในสถานศึกษา

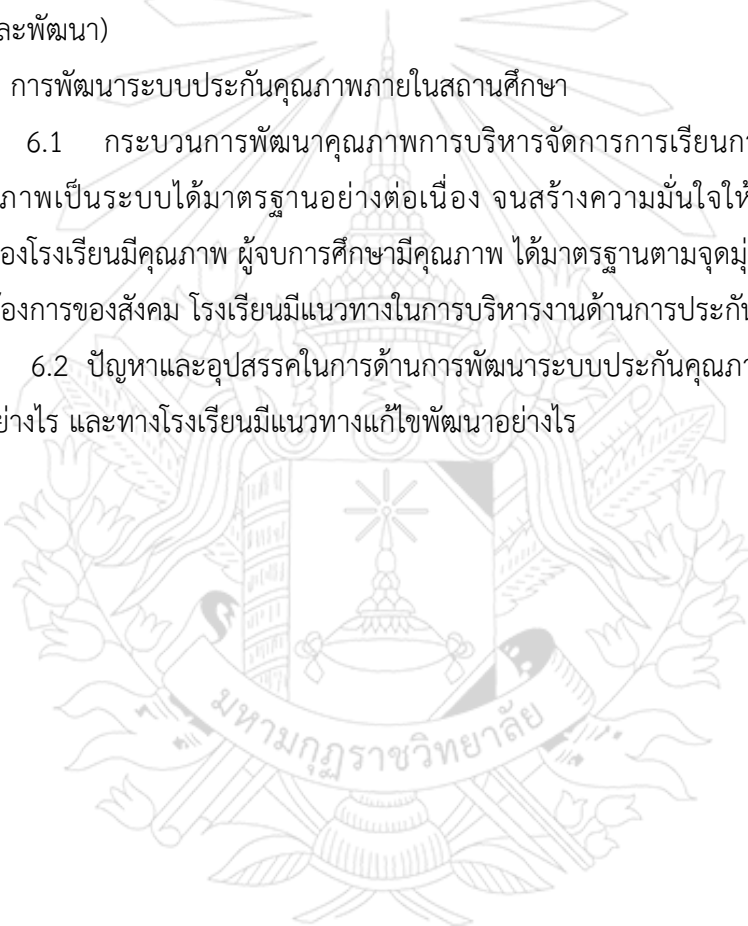
5.1 การพัฒนาบุคลากรเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นกรรมวิธีที่จะช่วยเพิ่มพูนความรู้ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้ได้ผลดี มีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล ช่วยให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร โรงเรียนได้ดำเนินการด้านใดบ้าง อย่างไร

5.2 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการพัฒนาศักยภาพครูในสถานศึกษา มีหรือไม่ อย่างไร และทางโรงเรียนมีแนวทางแก้ไขพัฒนาอย่างไร (แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมที่ใช้แก้ปัญหาและพัฒนา)

6. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

6.1 กระบวนการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการการเรียนการสอนของโรงเรียนอย่างมีคุณภาพเป็นระบบได้มาตรฐานอย่างต่อเนื่อง จนสร้างความมั่นใจให้กับสังคมว่าการจัดการศึกษาของโรงเรียนมีคุณภาพ ผู้จบการศึกษามีคุณภาพ ได้มาตรฐานตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและความต้องการของสังคม โรงเรียนมีแนวทางในการบริหารงานด้านการประกันคุณภาพอย่างไรบ้าง

6.2 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีหรือไม่ อย่างไร และทางโรงเรียนมีแนวทางแก้ไขพัฒนาอย่างไร

ข้อคำถามที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion)

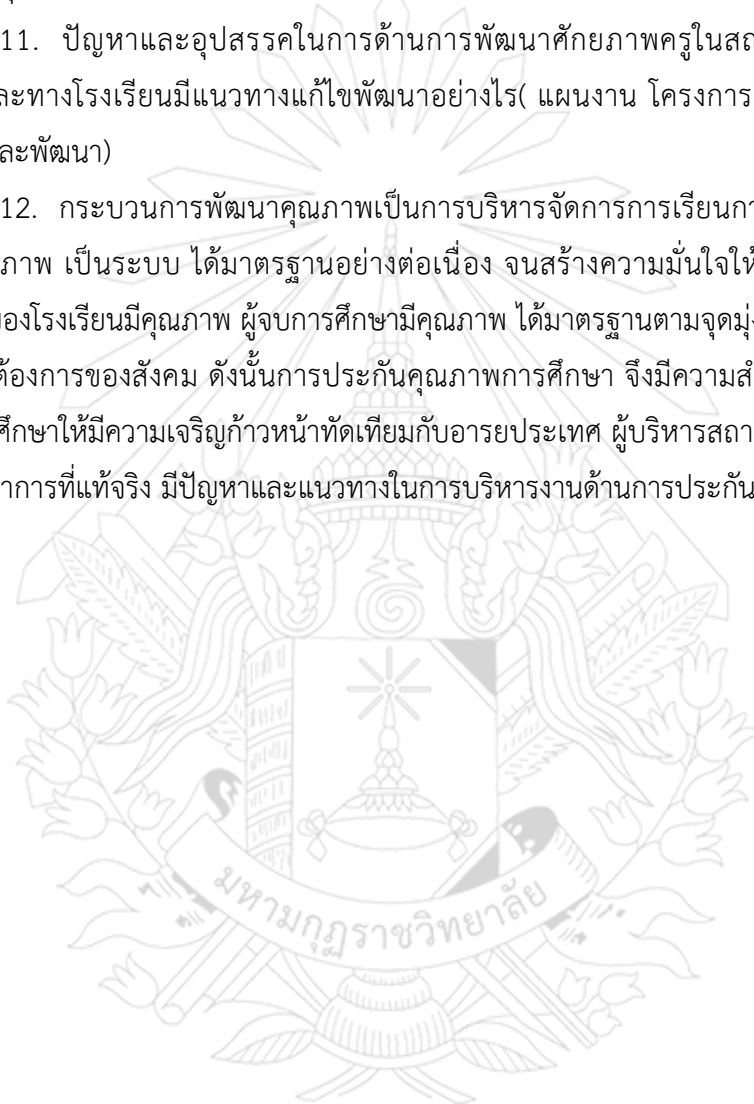
1. ด้านการจัดทำหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ พบว่า โรงเรียนในเครือข่ายพร้าว 1 ไม่ประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำในทุกสาระการเรียนรู้ในการสอบโอเน็ตที่ผ่านมา ท่านคิดว่าปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา
2. ปัญหาอุปสรรคของครูและโรงเรียนในการนำหลักสูตรแกนกลางฯ ไปใช้มีอะไรบ้าง และมีแนวทางแก้ไขพัฒนาอย่างไร
3. ถ้าเกิดปัญหาเด็กนักเรียนไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัว เช่น ผู้ปกครองไปทำงานต่างถิ่น พ่อแม่หย่าร้างกัน หรือได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ ทำให้นักเรียนขาดการอบรมสั่งสอนจากผู้ปกครองอย่างเต็มที่ ไม่ค่อยมีความอบอุ่นเท่าที่ควร ประกอบกับความเจริญทางด้านวัตถุ มีผลต่อความเป็นอยู่และพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องของนักเรียนเช่น ฟุ่มเฟือย ไม่มีสัมมาคารวะ นอนดึก ติดเกม ไม่สนใจการเรียนทำให้มีผลกระทบต่อผลการเรียนการสอน นักเรียนไม่ตั้งใจเรียน เกเร ก้าวร้าว ทางโรงเรียนจะมีวิธีการจัดการกับนักเรียนเหล่านี้ได้อย่างไร
4. ถ้าในโรงเรียนของท่านมีเด็กด้อยโอกาสเข้าเรียนเป็นจำนวนมาก มีฐานะยากจน ผู้ปกครองรายได้ต่ำ ถ้านักเรียนเหล่านั้นขาดอุปกรณ์การเรียน ผู้ปกครองนักเรียนไม่สามารถทำให้ได้ ทางโรงเรียนมีวิธีจัดการอย่างไร
5. ครูมีภาระงานพิเศษหลายงาน เช่น การเงินพัสดุ งานชุมชน ถ้าติดภาระงาน ติดอบรม ทำให้ครูไม่มีเวลาในการเตรียมและจัดการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ ทำให้นักเรียนได้เรียนไม่เต็มเวลาเต็มหลักสูตร ทางโรงเรียนมีวิธีการแก้ไขปัญหอย่างไร มีการสอนซ่อมเสริมหรือไม่ เพื่อเป็นการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ โดยเฉพาะด้าน NT และ O-NET
6. ถ้าในโรงเรียนของท่านครูสอนไม่ตรงกับวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา ครูแต่ละคนสอนหลายวิชา ซึ่งบางวิชาครูไม่มีความชำนาญ ครูบางคนเข้าสอนไม่ตรงเวลา ทำให้นักเรียนไม่จบหลักสูตร และทำให้การเรียนการสอนไม่บรรลุวัตถุประสงค์ ท่านคิดว่าปัจจัยและเงื่อนไขมาจากสาเหตุอะไร ทางโรงเรียนมีวิธีการแก้ไขปัญหอย่างไร
7. การนิเทศการเรียนการสอน เป็นกระบวนการให้ความช่วยเหลือเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และนำผลที่ได้ไปใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โรงเรียนของท่านมีการจัดการในรูปแบบใด มีปัญหาหรือไม่ อย่างไร จะมีแนวทางการแก้ไขพัฒนาอย่างไร
8. ทางโรงเรียนจะมีวิธีการอย่างไรกับนักเรียน ถ้าการประกอบอาชีพในชุมชนมีพื้นที่ใกล้ โรงเรียนมีความเสี่ยงต่อพฤติกรรมของนักเรียน ส่งผลเสียต่อการควบคุมดูแลนักเรียนให้อยู่ในกฎระเบียบของโรงเรียน เช่น กิจการให้บริการร้านเกม อินเทอร์เน็ต รวมไปถึงปัญหาสารเสพติดด้วย

9. โรงเรียนได้ให้การส่งเสริม สนับสนุน การใช้สื่อการเรียนรู้ และสื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีใดบ้าง

10. การพัฒนาบุคลากรเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นกรรมวิธีที่จะช่วยเพิ่มพูนความรู้ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้ได้ผลดี มีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล ช่วยให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร โรงเรียนได้ดำเนินการด้านใดบ้าง อย่างไร

11. ปัญหาและอุปสรรคในการด้านการพัฒนาศักยภาพครูในสถานศึกษา มีหรือไม่ อย่างไร และทางโรงเรียนมีแนวทางแก้ไขพัฒนาอย่างไร(แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมที่ใช้แก้ปัญหาและพัฒนา)

12. กระบวนการพัฒนาคุณภาพเป็นการบริหารจัดการการเรียนการสอนของโรงเรียนอย่างมีคุณภาพ เป็นระบบ ได้มาตรฐานอย่างต่อเนื่อง จนสร้างความมั่นใจให้กับสังคมว่าการจัดการศึกษาของโรงเรียนมีคุณภาพ ผู้จบการศึกษามีคุณภาพ ได้มาตรฐานตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและความต้องการของสังคม ดังนั้นการประกันคุณภาพการศึกษา จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาการศึกษาให้มีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับอารยประเทศ ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะของผู้นำทางวิชาการที่แท้จริง มีปัญหาและแนวทางในการบริหารงานด้านการประกันคุณภาพอย่างไร

ภาคผนวก ค
ภาพถ่ายสภาพโรงเรียนในเครือข่ายพริ้ว 1

1.โรงเรียนบ้านสันปง

สภาพแวดล้อมในโรงเรียน

2.โรงเรียนบ้านท่ามะเกี๋ยง

สภาพแวดล้อมในโรงเรียน

3. โรงเรียนประชาสามัคคีวิทยา

สภาพแวดล้อมในโรงเรียน

กิจกรรมนักเรียนเครือข่ายพรวัว1

กิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน

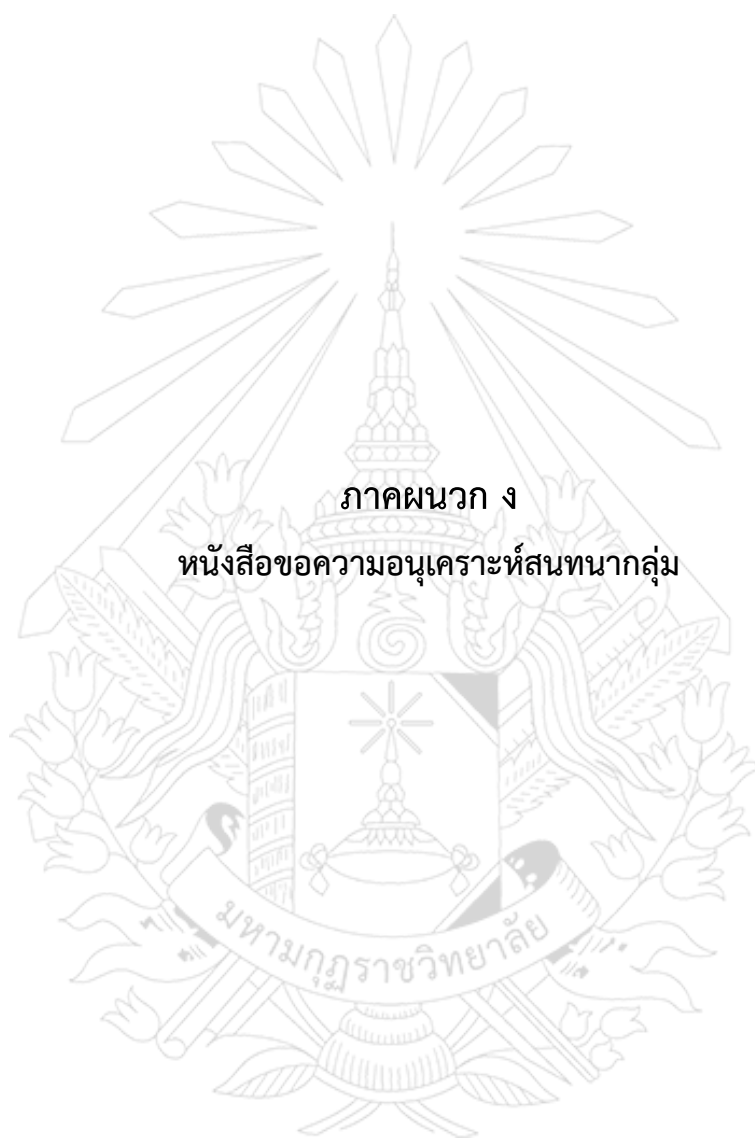
4. โรงเรียนบ้านสันกลาง

สภาพแวดล้อมโรงเรียนบ้านสันกลาง

กิจกรรมนักเรียนในเครือข่ายพร้าว 1

ภาคผนวก ง
หนังสือขอความอนุเคราะห์สนทนากลุ่ม

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ โรงเรียนประชาสามัคคีวิทยา
 ที่ พิเศษ วันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2558
 เรื่อง ขออนุญาตทำการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสันปง

ตามที่ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ได้มีหนังสือ ที่ ศธ 6013 (2.21.4)/646-649 ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาของเครือข่ายพริ้ว 1 อำเภอพริ้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 เพื่อให้งานวิจัยดังกล่าวบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จึงขออนุญาตทำการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการโรงเรียนและครูผู้สอนโรงเรียนเครือข่าย พริ้ว 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 2 จำนวน 12 คน ในวันที่ 10 มิถุนายน 2558 ณ ห้องประชุมโรงเรียนบ้านสันปง อำเภอพริ้ว จังหวัด เชียงใหม่ เวลา 15.00-16.00 น.

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

ลงชื่อ

(นางผ่องพรรณ จันทร์คำ)

ผู้ทำวิจัย

ภาคผนวก จ
ภาพถ่ายการทำสนทนากลุ่ม

การสนทนากลุ่ม

ภาพถ่ายระหว่างการสนทนากลุ่ม
วันที่ 10 มิถุนายน 2558 เวลา 13.00-15.00 น.
ณ ห้องประชุมโรงเรียนบ้านสันปง ต.สันทราย อ.พร้าว จ.เชียงใหม่

การสนทนากลุ่ม

ภาพถ่ายระหว่างการสนทนากลุ่ม
วันที่ 10 มิถุนายน 2558 เวลา 13.00-15.00 น.
ณ ห้องประชุมโรงเรียนบ้านสันปง ต.สันทราย อ.พร้าว จ.เชียงใหม่

ภาคผนวก ฉ
รายชื่อบุคคลผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

รายชื่อบุคคลผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม
 เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2558 เวลา 13.00-15.00 น.
 ณ โรงเรียนบ้านสันปง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

1. นายทักษกร ต๊ะติรัตน์	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสันกลาง
2. นายเอกราช ฉัตรใจคำ	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสันปง
3. นายสมควร บุตรตาน้อย	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านท่ามะเกี๋ยง
4. นางพนอม ศรีหรั่ง	ผู้อำนวยการโรงเรียนประชาสามัคคีวิทยา
5. นายบุญช่วย เทียนแป้น	ครูวิชาการโรงเรียนบ้านสันปง
6. นางนรีชา สุขเป็ง	ครูโรงเรียนบ้านสันปง
7. นางจินดา อินทสิทธิ์	ครูวิชาการโรงเรียนประชาสามัคคีวิทยา
8. นางสาวมัลลิกา อพันธ์ลิขิต	ครูโรงเรียนประชาสามัคคีวิทยา
9. นางรุ่งดาว คนสง่า	ครูวิชาการโรงเรียนบ้านท่ามะเกี๋ยง
10. นางจันทร์เพ็ญ มณีวรรณ	ครูโรงเรียนบ้านท่ามะเกี๋ยง
11. นางจรววย อินต๊ะรัตน์	ครูวิชาการโรงเรียนบ้านสันกลาง
12. นางจุฑารัตน์ ณ โมรา	ครูโรงเรียนบ้านสันกลาง

รายชื่อผู้ช่วยนักวิจัย

นายนรินทร์ จามิตร

ครูโรงเรียนประชาสามัคคีวิทยา

ประวัติของผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	นางผ่องพรรณ จันทร์คำ
วัน เดือน ปีเกิด	12 มิถุนายน 2502
ที่อยู่ปัจจุบัน	16 หมู่ 5 ตำบลสันทราย อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ 50190
ประวัติการศึกษา	ศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ประวัติการทำงาน	พ.ศ.2521-พ.ศ.2538 ครูโรงเรียนบ้านสันปง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ.2538-พ.ศ.2554 ครูโรงเรียนบ้านท่ามะเกี๋ยง อำเภอพร้าวจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ.2554-พ.ศ.2557 ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านท่ามะเกี๋ยง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 พ.ศ.2557-ปัจจุบัน ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนประชาสามัคคีวิทยา อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2
รางวัลที่เคยได้รับ	ครูดีศรีตำบล หนึ่งแสนครูดี